AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Latife TOKER

MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ (1985-1993)

Tarih Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Latife TOKER

MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ (1985-1993)

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Aydın YİĞİT

Tarih Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

Akdeniz Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Latife TOKER'in bu çalışması, jürimiz tarafından Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN	(İmza)
Üye (Danışmanı)	: Dr. Öğr. Üyesi Aydın YİĞİT	(İmza)
Üye	: Doç. Dr. Murat KILIÇ	(İmza)

Tez Başlığı: Milliyetçi Çalışma Partisi (1985-1993)

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 30/06/2021

Mezuniyet Tarihi : 14/07/2021

(İmza)

Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Milliyetçi Çalışma Partisi (1985-1993)” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Latife TOKER

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

.... / .... / 20...

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Latife TOKER
Öğrenci Numarası	20175206003
Anabilim Dalı	Tarih
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Aydın YİĞİT
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Milliyetçi Çalışma Partisi (1985-1993)
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	1618708862
Rapor Tarihi	12/07/2021
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %9 Alıntılar dahil: %15

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 137 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.
Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:
(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise:
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.
( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise:
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

Danışman Öğretim Üyesi
Unvanı, Adı-Soyadı
Dr. Öğr. Üyesi Aydın YİĞİT

İmza

İ Ç İ N D E K İ L E R

ŞEKİL LİSTESİ ..... **iii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **iv**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
SUMMARY ..... **vii**
TEŞEKKÜR ..... **ix**
ÖNSÖZ ..... **x**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ'NİN TARİHSEL ARKA PLANI

1.1. Millet Partisi (20 Temmuz 1948-Temmuz 1953) 10
1.2. Cumhuriyetçi Millet Partisi (9 Şubat 1954 - 15 Ekim 1958) 13
1.3. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (15 Ekim 1958-9 Şubat 1969) 14
1.4. Alparslan Türkeş'in Genel Başkanlığı 15
1.5. 1980 Askeri Müdahalesine Giden Süreçte Milliyetçi Hareket Partisi 18
1.6. 12 Eylül 1980 Darbesi 25

İKİNCİ BÖLÜM
YENİDEN DEMOKRATİKLEŞME DÖNEMİ VE MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ'NİN KURULUŞU

2.1. Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar Davası 30
2.2. Muhafazakar Parti Dönemi (1983 – 1985) 39
2.2.1. Mehmet Pamak Döneminde Muhafazakar Parti 39
2.2.2. Ahmet Özsoy Döneminde Muhafazakar Parti 42
2.2.3. İsmail Hakkı Yılanoğlu Döneminde Muhafazakar Parti 46
2.2.4. Ali Koç Döneminde Muhafazakar Parti 46
2.3. Muhafazakar Partiden Milliyetçi Çalışma Partisine Dönüşüm 49
2.3.1. Muhafazakar Parti I. Olağan Büyük Kongresi ve Milliyetçi Çalışma Partisi'nin Kuruluşu 51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ

3.1. 28 Eylül 1986 Milletvekilliği Ara Seçimleri 55
3.2. Milliyetçi Çalışma Partisi I. Olağanüstü Kongresi (19 Nisan 1987) 61
3.3. 6 Eylül 1987 Referandumu ve Siyasi Yasakların Kalkması 71
3.4. Milliyetçi Çalışma Partisi II. Olağanüstü Kongresi (4 Ekim 1987) 76
3.5. 1987 Milletvekilliği Genel Seçimleri 78
3.6. Milliyetçi Çalışma Partisi II. Olağan Kongresi (27 Kasım 1988) 86
3.7. 1989 Yerel Seçimleri 88
3.8. 1991 Milletvekilliği Genel Seçimleri 94
3.9. Milliyetçi Çalışma Partisi III. Olağanüstü Kongresi (29 Aralık 1991) 99
3.10. 1991 Güvenoyu Krizi ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun Milliyetçi Çalışma Partisinden Ayrılışı 103
3.11. Milliyetçi Çalışma Partisi'nin XIX. Dönem Meclis Faaliyetleri 105
3.12. 27 Aralık 1992 Milliyetçi Hareket Partisi Kongresi 108
3.13. Milliyetçi Çalışma Partisi VI. Olağanüstü Kongresi ve Partinin Milliyetçi Hareket Partisine Dönüşümü 110

SONUÇ 112
KAYNAKÇA 116
EK 1- 1983 Yılı Muhafazakar Parti Amblemi 128
EK 2- 1985 Yılı Milliyetçi Çalışma Partisi Amblemi 129
EK 3- 12 Eylül Cuntasının Kapattığı Milliyetçi Hareket Partisi Yeniden Açıldı 130
EK 4- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilen Milliyetçi Çalışma Parti'li Alparslan TÜRKEŞ'in Fotoğraf ve Özgeçmişi 131
EK 5- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilen Milliyetçi Çalışma Partisi Vekillerin Fotoğraf ve Özgeçmişi 132
EK 6- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma Partisi Milletvekillerinden Alparslan TÜRKEŞ'in Tercüme-İ Hali 133
EK 7- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma Partisi Milletvekillerinden Alparslan TÜRKEŞ'in Seçim Mazbatası 134
EK 8- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma Partisi Milletvekillerinden Muhsin Yazıcıoğlu'nun Tercüme-İ Hali 135
EK 9- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma Partisi Milletvekillerinden Muhsin Yazıcıoğlu'nun Seçim Mazbatası 136
EK 10- TC Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Bürosu 137
Ö Z G E Ç M İ Ş 138

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 1980'e Kadar Türkiye'de Meydana Gelen Siyasi Ölümlerin İllere Göre Dağılımı ..24

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 12 Ekim 1969 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları 19
Tablo 1.2 14 Ekim 1973 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları 20
Tablo 1.3 5 Haziran 1977 Milletvekilliği Genel Seçimleri 22
Tablo 2.1 Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar Davasında Hapis Cezası Alanların Listesi 35
Tablo 2.2 6 Kasım 1983 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları 44
Tablo 2.3 Muhafazakar Parti'de Başkanlık Divanını Oluşturan İsimler 47
Tablo 2.4 Teşkilatlanma Çalışmaları Tamamlanan İllerdeki Muhafazakar Parti İl Başkanları 50
Tablo 2.5 Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yönetim Kurulu (MKYK) 52
Tablo 2.6 Milliyetçi Çalışma Partisi Genel İdare Kurulu Listesi (GİK) 53
Tablo 3.1 28 Eylül 1986 Milletvekilliği Ara Seçim Sonuçları 58
Tablo 3.2 28 Eylül 1986 Milletvekilliği Ara Seçimini Kazanan Milletvekilleri İsimleri ve Mensup Olduğu Partiler 59
Tablo 3.3 Milliyetçi Çalışma Partisi Başkanlık Divanı 68
Tablo 3.4 Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yürütme Kurulu (MKYK) 70
Tablo 3.5 Milliyetçi Hareket Partisi'nin Yasaklı Genel Başkanlık Üyeleri 74
Tablo 3.6 Milliyetçi Hareket Partisi'nin Yasaklı Genel İdare Kurulu Üyeleri (GİK) 74
Tablo 3.7 29 Kasım 1987 Milletvekilliği Genel Seçimleri Sonuçları 82
Tablo 3.8 1987 Milletvekilliği Seçimlerinde Milliyetçi Çalışma Partisi'nin Türkiye Genelinde İstatistiksel Bilgileri 85
Tablo 3.9 Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yönetim Kurulu (MKYK) 88
Tablo 3.10 26 Mart 1989 Yerel Seçim Sonuçları 90
Tablo 3.11 29 Mart 1989 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Milliyetçi Çalışma Partisi'nin İller Genelinde Oy Oranı. 91
Tablo 3.12 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçim Sonuçları Oy Oranı 98
Tablo 3.13 1991 Milletvekilliği Genel Seçimleri ile Meclise Giren Milliyetçi Çalışma Partisi Milletvekilleri 99
Tablo 3.14 Demokratik Hareket Partisi'nin Merkez Karar Yönetim Kurulu Üyeleri 101
Tablo 3.15 Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yürütme Kurulu (MKYK) 102

KISALTMALAR LİSTESİ

ANAP	: Anavatan Partisi
AR – GE	: Araştırma Geliştirme
BP	: Bayrak Partisi
DM	: Danışma Meclisi
DSP	: Demokratik Sol Parti
DYP	: Doğru Yol Partisi
FP	: Fazilet Partisi
GİK	: Genel İdare Kurulu
GMYK	: Genel Merkez Yönetim Kurulu
HP	: Halkçı Parti
IDP	: Islahatçı Demokrasi Partisi
MBK	: Milli Birlik Komitesi
MÇP	: Milliyetçi Çalışma Partisi
MDP	: Milliyetçi Demokrasi Partisi
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
MİSK	: Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu
MKYK	: Merkez Karar Yönetim Kurulu
MNP	: Milli Nizam Partisi
MP	: Muhafazakar Parti
MSP	: Milli Selamet Partisi
RP	: Refah Partisi
SHP	: Sosyal Demokrat Halkçı Parti
SODEP	: Sosyal Demokrat Parti
TCK	: Türk Ceza Kanunu
Ülkücü–Türk Federasyonu	: Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu
YSK	: Yüksek Seçim Kurulu

ÖZET

Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinin (CKMP) Adana Kongresinde doğan Milliyetçi Çalışma Partisi (MHP), Alparslan Türkeş'in liderliğinde "Dokuz Işık Doktrini" çerçevesinde siyasi faaliyetlerini icra etmiştir.1970'li yılların buhranlı Türkiyesi'nde yaşanan şiddet olayları sonucu gerçekleşen 12 Eylül 1980 Darbesi'ne şahit olan MHP tıpkı diğer partiler gibi meydana gelen şiddet olayları ve darbeden büyük yara almıştır. Darbe sonrasında açılan MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası Türkiye'de en uzun süren siyasi davalar arasına girmiş; bu uzun yargılama süreci MHP ve ülkücüleri dağılma tehlikesi ile karşı karşıya getirmiştir.

24 Nisan 1983 tarihinde başlayan yeniden demokratikleşme sürecinde ülkücü kesimde yaşanan şok ve ülke koşulları birtakım eski MHP'lilerin dağılmasına ve dönemin diğer sağ eğilimli partilerine kaymalarına sebebiyet vermiştir. Muhafazakar Parti (MP) (1983–1985) daha çok ülkücü görüşü benimsemiş bir grup eski MHP'li tarafından bu koşullar altında kurulmuştur. MHP ve dağılan ülkücülerin yeniden tek bayrak altında toplanması amacıyla kurulan MP uygulanan kısıtlı demokrasi koşulları ve merkezi otoritenin tam olarak sağlanamaması nedeni ile kısa zamanda birçok genel başkan değiştirilmiştir. İstikrarın sağlanması ve ülke çapında eski ülkücülerce daha iyi tanınmak gayesi ile 30 Kasım1985 MP I.Olağan Kongresi gerçekleştirilmiştir. Kongrede partinin isim ve amblemi değiştirilerek çalışmanın ana konusu olan Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) (1985–1993) doğmuştur.

Milliyetçi Çalışma Partisinde de merkezi otorite ve genel başkanlık sorunları devam etmiştir. Ancak 27 Kasım 1988 II. Olağan Kongresinde partinin doğal lideri Alparslan Türkeş'in genel başkanlığa gelmesi ile bu sorun giderilmiştir. Parti gerçekleştirdiği kongrelerle Türkiye genelinde teşkilatlanma çalışmalarını devam ettirmiş, MYK üye sayısı devamlı olarak arttırılarak içe kapalı bir yapı olmanın dışına çıkılmaya uğraşılmıştır. Gerçekleştirilen bu teşkilatlanma ve toparlanma çalışmaları sonucunda milliyetçi ve ülkücü görüş 11 yılaradan sonra yeniden ideolojisini TBMM'de Refah Partisi (RP) listelerinden girdiği 1991 seçimleri ile temsil etmeye hak kazanmıştır. MÇP, darbe öncesi kapatılan siyasi partilere yeniden kurulma hakkının verilmesi üzerine MHP'nin son Genel İdare Kurulu (GİK) üyelerinin yaptığı toplantıda, MHP'nin isim ve amblem haklarını almıştır. 24 Ocak 1993 tarihinden itibaren Alparslan Türkeş'in önderliğinde Milliyetçi Hareket Partisi siyasi arenadaki varlığını devam ettirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP), 12 Eylül Askeri Darbesi, Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Emanetçi Parti, Muhafazakar Parti (MP).

SUMMARY
NATIONALIST LABOR PARTY(1985-1993)

The Nationalist Labour Party (MHP), born at the Adana Congress of the Republican Peasant National Party (CKMP), carried out its political activities within the framework of the "Nine Light Doctrine" under the leadership of Alparslan Turkes. The MHP, which witnessed the September 12, 1980 Coup, which was the result of violence in depression-sedimented Turkey in the 1970s, suffered greatly from the violence and coup, just like other parties. The court case of MHP and idealistic Organizations filed after the coup has become one of the longest-running political cases in Turkey; this lengthy judicial process has put the MHP and its idealists in danger of disintegration.

During the re-democratization process, which began on April 24, 1983, the shock and country conditions in the idealists' segment led to the dispersion of some former MHP members and their shift to other right-leaning parties of the period. The Conservative Party (MP) (1983–1985) was founded under these circumstances by a group of former MHP members who adopted a more idealistic view. To regroup the MHP members and the disbanded idealists under one flag, many presidents were soon replaced due to the limited democratic conditions imposed by the established MP and the failure to fully establish central authority. The MP-I ordinary congress was conducted on November 30, 1985 with the aim of ensuring stability and to better know the old idealists throughout the country. The Nationalist Labour Party (MCP) (1985–1993), which was the main subject of the work, was born in the congress by changing the name and emblem of the party.

In the Nationalist Labour Party, problems of central authority and leadership continued. However, this problem was resolved when alparslan Turkes, the natural leader of the party, became the leader at the November 27, 1988 II. Ordinary Congress. The party continued its organization efforts throughout Turkey with its congresses, and the number of MYK members was continuously increased by trying to exclude the party from being an inward-closed structure. As a result of these organization and recovery efforts, the nationalist and idealist view were awarded the right to represent its ideology again after 11 years with the 1991 elections in which it was listed as the Welfare Party (RP) in the Parliament. The MCP received the MHP's name and emblem rights at a meeting of the members of the last General Administrative Council (GIK) of the MHP after the political parties that were closed before the coup were given the right to be re-established. Since January 24, 1993, the Nationalist

Movement Party under the leadership of Alparslan Turkes has maintained its presence in the political arena.

Keywords: The Nationalist Labor Party (MCP), Nationalist Movement Party, September 12 Military Coup, Trustees Party, Conservative Party.

TEŞEKKÜR

Öncelikli olarak çok büyük bir emek, özveri ve inançla bugünlerimi sağlayan annem Nurgül Toker, babam Hüseyin Toker ve sevgili kardeşim Abdurrahman Toker'e sonsuz teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim. Yüksek Lisans eğitimimde bilgi ve tecrübesiyle emeğini esirgemeyen değerli Dr. Ögr. Üyesi Aydın Yiğit'e teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen Fatma Gökmen, Ahmet Yiğit, Hatice Yiğit, Yusuf Öktem, Nail Bilici, Dilek Gümüş arkadaşlarıma ve İbrahim Özbay teşekkürlerimi sunarım.

Latife TOKER

Antalya, 2021

ÖNSÖZ

Devlet ve toplum karşılıklı olarak birbiri ile etkileşim içinde olan canlı ögelerdir. Bu etkileşimde zaman zaman bazı oluşumlar son bulurken bunun sonucunda da bazı yeni düzenler ve durumlar meydana gelir. NitekimTürkiye de 1970'lerin şiddet olayları sonucu neticesinde 12 Eylül 1980 Darbesi gerçekleşmiş ve siyasi partiler kapatılarak ülkede demokrasi askıya alınmıştır. Yeniden demokratikleşme ile birlikte oluşum aşamasına Muhafazakar Parti (MP) ise, darbe sonucu dağılan Milliyetçi Hareket Partisi ve ülkücü kesimi bir bayrak altında toplamak amacı ile hareket etmiştir. Ardılı olan Milliyetçi Çalışma Partisi aynı görevi kendisine misyon edinerek bu süreçte gerçekleştirdiği çeşitli kongreler ve yaptıkları ittifaklarla siyasi arenada kendisine yer edinmeye çalışmıştır. Bunun sonucunda 1991 seçimleri ile milliyetçi ve ülkücü görüş 11 yıl aradan sonra TBMM'de temsil hakkı kazanmıştır. MÇP'nin bu başarısı, gerçekleştirilen 24 Ocak 1993 Kongresi ile birlikte yeniden MHP'nin kurulmasına imkan tanımıştır.

Milliyetçi Çalışma Partisi'nin ele alınıp çalışılmasındaki en büyük etken daha önce konu hakkında bir çalışmanın yapılmaması dolayısıyla Tarih'in karanlıkta kalmış bir parçasını aydınlatma amacıdır. Çalışmamıza Eylül 2018'de başlandığında konu ile ilgili bir araştırma bulunmamasına rağmen Eylül 2019'da Ziya Bölük'ün "Milliyetçi Çalışma Partisinin Türk Siyasetindeki Yeri ve Önemi (1985-1993)" adlı çalışanın tamamlandığı görülmüştür. Bu çerçevede tezimize yeniden şekil verme gereği hissedilmiş ve söz konusu tez incelenerek şu ana kadarki yaptığımız çalışmalarla birlikte bahsi geçen tezden ayrılan noktalarla çalışmamızı farklı bir noktaya taşımaya çalıştık. Bu noktada ter iki tezin de ortak noktasını teşkil eden partinin siyasi yapılanması haricinde diğer tezden farklı olarak partinin ekonomi ve dış Türkler politikası da ele alınmıştır. Aynı zamanda diğer tezde çok fazla üzerinde durulmayan Duverge'nin kitle partisi ile kütle partisi ayrımı dahilinde Milliyetçi Çalışma Partisi sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Böylece Milliyetçi Çalışma Partisi'nin örgütlenme açısından hangi sınıflandırmaya dahil partiler içerisinde yer aldığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın ana konusu olan Milliyetçi Çalışma Partisi incelenirken görülecektir ki, MÇP'nin içinde bulunduğu durum ve koşullar dönemin Türkiyesi'ne de ayna tutmaktadır.

Bu çalışmada MÇP'nin kurulduğu sıralardaki, partinin kuruluşu, faaliyetleri, iç dinamikleri ve katıldığı seçimler ele alınıp incelenecektir. Çalışmanın birinci bölümünde, MÇP'nin tarihsel arka planı incelenerek Millet Partisinden (MP) Milliyetçi Hareket Partisi'ne giden süreç ele alınacak 1970'li yılların şiddet olayları ile bu olayların MÇP'ye etkisi ana hatlarıyla değerlenlendirilecektir.

İkinci bölüm, 12 Eylül sonrası açılan MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası ile darbenin ülkücü kesim üzerinde oluşturduğu düşünce ayrılıklarını inceleyerek başlamaktadır. Bölümün devamında yeniden demokratikleşme sürecinde ülkücü kadroların içinden doğan Muhafazakar Parti ve bu partinin güdümlü demokrasinin uygulandığı bir dönemin kıskacında iken merkezi otoriteni sağlayamamasından kaynaklanan iç muhalefet ve diğer gelişmeler incelenmiştir.

Çalışmanın temel konusunu oluşturan Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) üçüncü bölümde ele alınmıştır. Partinin temel kuruluş amacı olan 12 Eylül 1980 Darbesi ile dağılan ülkücülerin bir bayrak altında toparlanma çabaları, parti içi hizipler, kongrelerle birlikte parti teşkilatındaki düzenlemeler ve Türkiye'de gerçekleşen yerel-genel seçimlerin birbirine etkisi buradan ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmasafhasında Başkanlık Cumhuriyet Arşivinde (BCA) kaynak bulunamamıştır. Bununla birlikte Milli Kütüphaneden elde edilen gazete haberleri tez yazım yönergesine uygun şekilde gazete haberi şeklinde verilmiştir. Bunlara ilaveten konunun yer aldığı telif eserler de tez yazım yönergesine uygun şekilde tez içerisinde kullanılmıştır.

GİRİŞ

"Siyaset" kelimesi etimolojik olarak incelendiğinde Arapça bir kelime olduğu gözükmektedir. Köken itibariyle "at bakıcılığı, at talimi" anlamına gelen kelimenin Araplara da eski Mısırlılardan geçtiği düşünülmektedir. Eski Mısırlılarda firavunlar en güçlü siyasal yönetici olarak bir elinde kamçı diğerinde dizginleri tutarak taş kabartmalara resmedilmişlerdir. Bu bulgulardan, Mısırlılarda siyasetin devlet idaresi için kullanılan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Siyaset kelimesi Doğu-İslam ülkeleri olan Büyük Selçuklu ve Osmanlı Devletinde ise idam ve ceza anlamlarında kullanıla gelmiştir.[1] Modern anlamda ise siyaset kelimesi demokrasi içerisinde kamuoyunu şekillendiren halk örgütleri için kullanılsada bu kavram tarihsel anlamları incelendiğinde Rönesans yılları İtalya'sında bir komutanı destekleyen ordu birimleri, anayasal monarşilerin egemen olduğu ülkelerde mülkiyet esası çerçevesinde hazırlanan seçimleri düzenleyen komiteler, ilk çağ cumhuriyetleri içerisinde bu sistemi bölen hizipler için de kullanılmıştır.[2]

Siyaset kavramının yüzyıllardan beri toplumlar tarafından kavramın özü, anlamı ve amacının belirtilmesi gayesiyle çeşitli tanımlamaları yapılmıştır. Yapılan tanımlamalar değerlendirildiği zaman bu tanımlamaların iki karşıt düşünce çerçevesinde birleştiği görülür. İlkine göre, insanlar yaradılışları açısından farklı düşünce, psikoloji, ekonomik çıkar ve menfaatlere sahiptir. Bu farklılık insanlar arasında bir çatışma ve mücadeleye neden olmaktadır. Mücadelenin temel hedefiyse toplumda var olan farklı zümrelerin iktidarı ele geçirerek bu konumun sunduğu nimetlerden faydalanmaktır. Diğeri; siyasetin var olmasının temelinde yatan sebep toplumdaki kişisel çıkarları engelleyerek bütünün faydasının gözetildiği bir toplum sisteminin kurulmasının amaçlanmasıdır.[3]Bu tanımlamalardan; bazı gurupların iktidarı ele geçirerek menfaatlerini korumayı amaçladıkları birinci görüşü savunanlar için, yüzyıllardan beri süregelen mevcut sistemin özetlendiği sonucuna ulaşılabilir. Diğer tanımlama olan toplum genelinin faydasının gözetlendiği sistemi oluşturma çabası ise daha çok olması gereken toplum düzeninin tasavvuru şeklindedir. Geçmişten günümüze siyaset kelimesi ceza ve idam gibi işlevler için kullanılırken zamanla kelimenin anlamı, iktidarın sağlamış olduğu imkanlara sahip olmak ve bu anlamın bir sonraki ayağı olan toplum genelinin faydasının amaçlandığı bir ütopya anlamı için kullanılmıştır.

---

[1] Daver, 1968: 3-4.
[2] Duverger, 1974: 15.
[3] Kapani, 1978: 2.

Modern dünyada önemli bir yeri olan siyasi partiler ele alındığında ise özellikleri bakımından farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşlerden biri de ünlü siyaset bilimci Duverger'e aittir. Siyasi partiler örgütlenme biçimleri açısından Duverger'in sınıflandırma anlayışı büyüklüklerine göre değil yapılarına göre çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Kadro partilerinin öncelikli dikkat ettiği nokta niceliktense niteliktir. Kadro partileri ülkedeki sanayici, büyük tüccarlar, büyük belirli bağışçılar ya da bankerlere başvurarak toplumdaki elit tabakayı bir araya getirip bu tabakanın ekonomik gücüyle seçim kampanyası giderlerinin karşılanmasını sağlamaktadırlar.Kütle partileri ise seçim kampanyası giderlerini karşılamak için böyle bir elit tabakaya başvurmaktansa bu maliyeti sahip olduğu her bir üyenin yapacağı mütevazi katkı ile gidermektedir.[4] MÇP'nin örgütsel yapısı incelendiği zaman anlaşılmaktadır ki parti evrensel standartlar içerisinde kendi toplumsal yapısının yerel özelliklerini taşıyan bir parti olup Duverge'nin parti sınıflandırmasına yaptığı kadro ve kütle parti tiplerine yerel özelliklerde ve kendine ait bir ideoloji ile kurulmuş parti olması açısından uymamaktadır.

MÇP'nin hangi temeller üzerine oturtulduğunun anlaşılması için "milliyetçilik" kavramının açıklanması gerekir.İlk dönem milliyetçiliği olarak kabul edilenolgu; insanlığın tarih sahnesine çıktığı ilk dönemden itibaren ailelerin giderek kalabalıklaşması ve genişlemesiyle birlikte aşiret misali büyük toplulukların yaşamlarını devam ettirebilmek için yardımlaşma eğilimi geliştirmeleri şeklinde başlamıştır. Bu yardımlaşma duygusu dışarıda bulunan tehlikelere karşı birlikte hareket ederek bu tehlikelerin bertaraf edilmesi ve giderek güçlenme şuurunu oluşturmuştur. Bu şuurla hareket eden topluluklar "biz ve diğerleri" perspektifiyle kendi içlerinde bulunmayan topluluklara karşı sıkıntılı dönemlerde birbirlerine duydukları gereksinimini pekiştirmiştir. Lakin, "bu ilk dönem milliyetçiliği" olarak adlandırdığımız kısımda ideolojik bir milliyetçilik yoktur.[5]

"Milliyet"kelimesi Hayes'in tanımınca, Latince "nation" yani ortak ırki bir soydan gelen demektir. Lakin günümüzde son derece az biyolojik bir ırktan oluşmuş millet bulunmaktadır.Bu bağlamda Alman, diye adlandırdığımız milletin içerisinde yuvarlak kafalı esmer kişiler ve aynı zamanda uzun kafalı sarışınlar bulunmaktadır. ABD'de bulunan siyahiler Afrika milletini simgelemeyip Kızılderililer ve beyazlar ile beraber Amerikan milliyetine aittir. İtalyan, olarak tanımlanan milletin içerisinde İskandinavyalılar, Sarakanlar, Etruryalılar, Keltler, Gotikler ve Fenikeliler olmak üzere birçok karışımdan insan bulunmaktadır. Fransızlar; Alpli, Kuzey Avrupalı ve Akdenizli gibi pek çok farklı kökenden meydana gelmiş bir millettir.[6]

---

[4] Duvarger, 1974: 106-109.
[5] Çubukçu, 2017: 7.
[6] Hayes, 2010: 12–13 .

Johann Heinrich Zedler'in 1740 yılında millet kavramını oturttuğu yeni temellere göre millet demek en özgün manasıyla ortak kurallar, yasalar, gelenek ve adetlerle birleşmiş insan topluluklarıdır. Bu açıklamaya göre birçok farklı millet aynı devlet içerisinde yaşadıklarından dolayı millet kavramı toprak parçasıyla bağdaştırılamaz. Bu bağlamdaAlmanya'da yaşayan Wendler'e Alman demek gerekli iken Wendler'in Alman olmadığını net bir şekilde bilinmektedir. Zedler bir Sakson bilim adamı olarak bu Slav halk için "milli azınlık" gibi belirsiz bir birleştirme yapmaz. Zedler, aynı vilayet veyahut devlet içerisinde yaşamlarını sürdürmekte olan tüm "milletler"den fertleri belirten salt bir kelime olduğunu söyler; o da "Volck"tur. Volck kelimesi terminolojik olarak sadece bir zümre için ya da herhangi bir topluluk veya "millet" için de kullanılabilmektedir.[7] Zedler'in açıklamaları ve örneklerine bakıldığı zaman bir ülkede yaşayan birçok farklı ırktan her bir fert yaşam tarzı, kanun ve nizamları ve gönül bağıyla bir olduğu zaman tek bir millet olmaktadır.

Millet kelimesinin siyasi ve modern açıdan anlamları oldukça gençtir. Bilim mecrasında önemli bir yeri olan New English Dictionary millet kelimesi için 1908 öncesinde "etnik birim"tanımlaması yaparken günümüzde "siyasal birlik ve bağımsızlık nosyonu" tanımlamasına yöneldiği ifade edilmektedir.[8]

Modern milliyetçi düşünce, çeşitli sosyal ekonomik seviyelerin ortaya çıkardığı bir akımdır. İlk kez Avrupa'da toprak ağalarının egemen olduğu feodal sistemi yıkmak isteyen tüccarların oluşturduğu burjuva tarafından ortaya çıkarılmıştır.[9]

Birçok tanımlamanın bulunduğu milliyetçilik kavramının XIX ve XX. yüzyıllara önemli etkileri bulunmuştur. Özellikle XX. yüzyılda Avrupa'dan Asya'ya tüm dünyadaetkisinin hissedildiği bu düşünce ile büyük devletler yıkılmış, bunların yerlerine ulusal irade ile yönetilen devletler kurulmuştur.[10]

Avrupa'da ortaya çıkışının ardından dünyaya yayılan milliyetçilik akımı, görüldüğü bölgelerde farklı görevler üstlendi.Zira milliyetçilik kavramıyla Almanya'ya Naziler, Japonya'ya Militarist'ler ve İtaya'ya Faşistler egemenken bu kavram emperyalist saldırılar için kullanılmış; XXI. yüzyılın ikinci yarısında ise gelişimini tamamlamamış ülkelerde emperyalizmle mücadele etmek için kullanılmıştır. Aynı zamanda İtalya ve Almanya'da var olan millet unsurlarının teşkilatlanarak ulusal devletlerini kurmaya yarayacakken Bulgarlar, Polonyalılar, Yunanlılar, Ukraynalılar, Finliler ve Slovaklar gibi milletler için zaten var olan bir sistemden ayrılarak kendi devletlerini kurmalarına sebebiyet vermiştir.[11]Dolayısıyla

[7] Hobsbawm, 2017: 34–35.
[8] Hobsbawm, 2017: 34–35.
[9] Oran, 1977: 9.
[10] Dural, 2011: 13.
[11] Oran, 1977: 3–4.

Milliyetçilik akımı toplumların içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi koşullar çerçevesinde, kimi toplumlarda parçalanmalara sebebiyet verirken kimi toplumlarda ise birleşip ulusal devletler ortaya çıkarmak gibi farklı sonuçlar doğurmuştur.

Milliyetçilik kavramı, Avrupa'da XIX. yüzyılda vücut bulmasına karşın Osmanlı'dan önce Türk kültürü incelendiği zaman Türklük şuurunun her daim mevcut olduğu görülür.[12]

Milliyetçiliğin Osmanlı'da benimsenmesi, milliyetçilik akımının ilk kez Avrupa'da ortaya çıktığı koşulların aksine aynı dinamiklerin etkisi ile gerçekleşmemiştir. Milliyetçiliğin Osmanlıda varoluşunda,Avrupa'daki burjuvazinin aksine bürokrasiyi oluşturan düşünürlerce devleti içine düştüğü durumdan kurtarma çabaları etkili olmuştur.[13]Fransız İhtilali ile milliyetçilik akımı doruk noktasına ulaşmış ve dünyanın birçok bölgesine yayılmıştır. Bu durumun tabii sonucu olarak çok uluslu bir devlet olan Osmanlı da parçalanmanın eşiğine gelmiştir. Osmanlı'daki bürokrasiyi oluşturan düşünürler, devleti parçalayan bu sistemi devletin yok oluşunu önleyen bir cankurtaran işleviyle kullanmışlardır.

Osmanlıda Sırp isyanı ile başlayan milliyetçilik ayaklanmaları ve büyük toprak kayıpları, Osmanlı içerisindeki düşünürlere "Devlet nasıl kurtulur?"sorusunun cevabını aratmıştır.[14] Kısaca olay örgüsünden bahsedilecek olunursa, yaşanan bu toprak kayıpları akabinde ilk çare olarak Osmanlıcılık fikrine yönelen düşünürler, 1839'da Tanzimat ve 1856'da Islahat Fermanı ile Osmanlı içerisindeki tüm milletleri Osmanlı kimliğinde birleştirmeye çalışmışlardır.İlan edilen bu fermanlar ayrılıkçı isyan ve savaşları önleyemeyince 1876'da Kanuni Esasi ve 1908'de II. Meşrutiyet ilan edilmiştir. Gerçekleştirilen tüm bu düzenlemelere rağmen 1912 ve 1913 yıllarında yaşanan Balkan Savaşları sonucu devletin yaşadığı toprak kayıpları Osmanlıcılık düşüncesinde gerçekleştirilen faaliyetlerin neticesiz ve uygulanan ideolojinin de dönemin şartlarına yeterince uygun olmadığını göstermiştir.[15]

Osmanlı Devleti içerisinde Türk milliyetçiliğinin ön plana çıkması, devlet içinde yaşayan diğer milletlerden sonra gerçekleşmiştir. Osmanlıcılık fikrinin başarısızlığının anlaşılmasından sonra kurtuluş İslam'da görülmüş, devletin parçalanma sebebi olarak İslami esaslardan uzaklaşılması gösterilmiştir. Lakin bu düşünceler devletin parçalanmasının önüne geçemeyince Osmanlı bürokrasisindeki aydınlar tarafından son çare olarak Türkçülük görülmüştür.[16]

---

[12] Ayni, 2011: 92.
[13] Oran, 1977: 10.
[14] Bayraktar, 2016: 32–34.
[15] Ersal, 2004: 7-15.
[16] Bayraktar, 2016: 30–40.

Devletteki çöküşün önlenemediğini gören Osmanlı fikir adamları milliyetçilik akımına karşı devleti yine milliyetçilik akımıyla kurtarma çaresi bulunmuş ve Türk milliyetçiliği kurtarıcı bir düşünce olarak görülmüştür. Osmanlıda bu aidiyet bilinci bir zorunluluk olarak görülüp üstü örtülmüştür. Aydınların Türkçülüğe bu kadar geç yönelişindeki çeşitli nedenlerin başında; çok uluslu yapıdaki Osmanlıda Türkçülüğe sarılıp milliyetçilik akımıyla paralel hareket edilmesinin diğer milletleri devletten koparacak bir etken olarak görülmesidir. Bu sebeple Osmanlı'da milliyetçilik akımından en son kullanan millet Türkler olmuştur.[17]

1912 – 1913 savaşlarının ardından Balkanlardaki toprakların önemli bir kısmının kaybedilmesinden sonra Anadolu'nun önemi artmış, Türkler Osmanlı düşüncesinden sıyrılıp Türk benliğine sarılmaya başlamıştır. Balkanlardan sonra Rumeli ve Anadolu'nun korunması ön plana çıkmıştır. I. Dünya Savaşı sonrasında Anadolu'da yoğunluklu olarak Türk milletinin kalması, Osmanlı fikir adamlarında devletin kurtuluşunu Türk milliyetçiliğine dayandırma fikrini pekiştirmiştir.Osmanlı aydınlarının bu gerçeği fark etmesinden sonra, bugüne kadar ümmet bilinciyle hareket eden halkta milli bilincin uyandırılması gerekmiştir.[18]

Bu amaca yönelik olarak Türklük faaliyetleri siyasi arenadan önce kültür alanında ve hatta Türkoloji çalışmalarında can bulmuştur. Türkoloji çalışmaları ise ilk akla gelenin aksine Anadolu'da değil Avrupa'da başlamıştır. 19. yy da Batı devletleri siyasi politikalarını değiştirerek Doğu'nun sömürülmesindense Doğu'yu yönetmeyi tercih etmişlerdir. Bu amaca yönelik olarak da Türkoloji, Sinoloji ve Hindoloji bilimlerini kullanmışlardır .[19]

Avrupa'daki Türkoloji çalışmalarını takip edip bu çalışmalarından faydalanan isimlerin başında Ahmet Vefik Paşa gelmektedir. Vefik Paşa, Türk milletinin çok eski ve köklü bir geçmişi olduğunu söylemiş ve bu söyleme kanıt olarak da Çağatay lehçesindeki Ebu'l Gazi Bahadır Han'ın Şecere-i Türk adlı çalışmasını Osmanlı Türkçesine çevirmiştir. Dönemin bir diğer önemli fikir insanı, Fransız Tarihçi Deguignes'in kaleme alıp Türk ve Moğol uluslarını anlattığı eserini birçok farklı kaynağı da inceleyerek ele alan Süleyman Paşa'dır. Süleyman Paşa eseri Tarih-i Alem'de, İlk Çağlardaki Türklerin bahsetmiş ve ilk Türk atalarımızın Hunlar olduğunu, bahsi geçen Oğuz Han ise Büyük Hun hükümdarı Mete olması ihtimalini dile getirmiştir.[20]

Osmanlı'nın önemli modernleşme adımlarından olan Tanzimat ve Islahat Fermanları da toplumun kültürel yapısını önemli ölçüde etkilemiş ve yönetim anlayışında da bir esneklik kazandırmıştır. [21]

---

[17] Uzun, 2005: 124.
[18] Bayraktar, 2016: 35–36.
[19] Bayraktar, 2016: 36.
[20] Keskin, 1999: 43–45.
[21] Ersal, 2004: 9–10.

Yönetimde gerçekleşen bu esneklik ile döneminin önemli Türkçülerinden Ali Suavi de çıkardığı Ulûm gazetesi ve Hive adlı risalesinde Türk milleti ve kültürüne dair önemli yazılar kaleme alıp halkı bu konuda bilinçlendirmeye çalışarak Türk milliyetçiliğine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu dönemde Türk bilincinin uyandırılması için çok değerli katkıları bulunun bir diğer isim ise Şemseddin Sami'dir. Aslen Arnavut olan Semseddin Sami'nin en önde gelen eseri Kamus-ı Türki isimli sözlüktür. Türk dilinin en büyük savunucularından olan Sami, Lisan-ı Osmani deyimine karşı çıkarak Türk milletinin Osman Gazi'den de önce var olduğunu yani Türk dilinin köklü bir geçmişi olduğunu, bu sebeple Türk dilinden Arapça ve Farsça kelimelerin arındırılması gerektiğini savunmuştur. Bu dönemde Türkçülüğün en önemli isimlerinden olan ve M. Kemal'i de büyük tesiri altında bırakarak kendisine "Türk milletinin yüzyıllardan beri beklediği ses" diyeceği kişiNamık Kemal'dir. Namık Keman'in Türk milletinde bu bilincin oluşmasında önemli etkileri gözükmektedir.[22] M. Kemal, Namık Kemal'in işlediği vatan ve hürriyet kavramlarından misliyle etkilenmiştir. Dönemin bu önemli Türkçü düşünürleri sayesinde Mustafa Kemal kuracağı devletin fikri temellerini oluşmuştur.

1908'de II. Meşrutiyet'in ilanıyla beraber oluşan görece özgür ortamda, birçok siyasi dernek kurulmuştur. Bu derneklerin birçoğu, dönemin önde gelen kişileri tarafından açılmış ya da desteklenmiştir. Bu dönemde Türkçüler de çeşitli dernekler kurmuşlardır. Bunların başlıcaları Türk Derneği (1908), Türk Yurdu (1911), Türk Ocakları (1912)'dır. Açılan bu dernekler siyasi olmanın dışında Türk kültür bilincini oluşturmaya ve geliştirmeye yönelik ilmi faaliyetlerde bulunmuşlar, dilde sadeleşme konusuna ağırlık vermişlerdir.[23]

Bu dönemin önemli düşünürlerinden Ziya Gökalp, Türkçülüğün hedeflerini ve bu konuda yapılması gerekenleri Türkçülüğün Esasları adlı kitabında düzenli bir hale getirerek belirtmiştir.[24] Gökalp bu eserinde Leon Cahun, Joseph de Guinges ve Arthur Lumley Davis gibi Avrupa'daki Türkologların vermiş oldukları eserlerden faydalanarak Türkçülük görüşüne önemli katkıları olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda Macar Türkolog Arminius Vambery'in Türk dünyasının kullandığı lehçeleri araştırmak amacıyla Reşid Efendi mahlasıyla bir derviş kılığında Orta Asya'da üç sene boyunca yaptığı seyahatleri Bir Sahte Derviş'in Orta Asya'da Yaptığı Seyahatleri adlı kitabı bulunmaktadır. Bu kitabın Türkçülük bilincinin oluşmasında pek çok katkısı bulunmuştur.[25] Bu dönemde Türklük bilincinin oluşmasına önemli katkılar sağlayan diğer isimler olarak; Ahmet Hikmet Bey, Halide Edip, Hamdullah Suphi Bey,

[22] Keskin, 1999: 43–50.
[23] Sevil, 2006: 137.
[24] Gökalp, 1990: 130–132.
[25] Bayraktar, 2016: 36.

Köprülüzade Fuat Bey, Yakup Kadri, Reşat Nuri Bey, Yahya Kemal, Faruk Nafiz, Falih Rıfkı ve Yusuf Ziya da sayılabilir.[26]

Yapılan tüm ıslahat ve yenilik hareketlerine karşın devletin yıkılışının önüne geçilememesi neticesinde Türk milleti yok olmak tehlikesiyle yüzleşmiş,dönemin önde gelen aydınları ise devletin ancak milli birliğe dayandırılarak kurtarılabileceği idrakına varmışlardır. Bu sebepledirki yeni Türk Devleti varoluşunu milli birlik ve milli mücadeleye, milliyetçilik kavramına dayandırmıştır. [27]

Atatürk'te milliyetçilik fikrinin oluşumunda tüm bu Türk düşünürlerin milliyetçi ve hürriyetçi etkilerinin büyük tesiri olmuş, kurduğu yeni Türk Devleti'ni bu fikriyatlar üzerine temellendirmiştir.

Dünyanın her yerinde milliyetçilik akımının sarsıntılarının yaşandığı bir devirde doğan Mustafa Kemal, bu fikri akımın etki ve sonuçlarını çok iyi gözlemleme ve sonuç çıkarma şansına sahip olmuştur. Osmanlı'nın da içine düştüğü durumdan kurtulmak için bulduğu Osmanlıcılık, İslamcılık gibi fikir akımlarını hiç tasvip etmemiş ve kurtuluşu Türk milliyetçiliğinde gördüğü için Türkçülüğe karşı çıkan devlet adamlarını hiçbir şekilde onaylamamıştır.[28]

Mustafa Kemal sahip olduğu milliyetçilik anlayışıyla, kurulacak olan devletin millet hakimiyeti üzerine olması gerektiğinin farkındaydı. Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık aşaması faaliyetlerinden olan Amasya Genelgesi'nde "milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır" "Yurdun bütünlüğü ve milletin istiklali tehlikededir", "İstanbuldaki hükümet üzerine aldığı sorumluluğun gereğini yerini getirememektedir" sözleriyleilk kez millet egemenliğinden bahsetmiştir. Bu düşüncesini daha sonra katıldığı Erzurum ve Sivas Kongrelerinde belirtmiş olduğu "Kuvva-yı milliyeyi amil ve irade-i milliyeyi hakim kılmak esastır", "Vatanın istiklalini korumaya merkezi hükümet muktedir olmadığı taktirde, maksadı temin için geçici bir hükümet kurulacaktır" sözleriyle yineleyerek milletin iradesini hakim kılmayı amaç edinmiştir.[29] Mustafa Kemal bu amaca yönelik olarak toplanmasını sağladığı Meclis-i Mebusan ile 28 Ocak 1920 tarihinde kabul edilen Misak-ı Milli Kararlarını bütün dünya kamuoyu ve meclisleri ile paylaşmıştır. Misak-ı Milli Kararları ile millet egemenliği üzerine oluşturulmaya çalışılan Türk Devleti'nin sınırları ana hatları ile çizilip kabul edilmiş ve milletçe de onaylanmıştır.[30] Mustafa Kemal'in milliyetçilik anlayışının sınırları belirlenmiş bir vatan resmi çizmesiyle Turancılık hareketinden farkını yansıtmaktadır.

---

[26] Gökalp, 1990: 10.
[27] Yıldız, 1999: 212.
[28] Keskin, 1999, 102.
[29] Hoşgeldi, 2008, 89-90.
[30] Keskin, 1999: 88- 91.

Millet üzerine oturtulmaya çalışılan sistemin bir sonraki adımında Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda gerçekleştirilendeğişikliklerin onaylanması ile Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te TBMM tarafından ilan edilmiştir.[31] Yeni Türk Devleti'nin yönetim şekli olarak cumhuriyeti ilan etmesinin ardından gerçekleştirdiği inkılaplarla milliyetçi ruhunu pekiştirenTürk milletinin kültür ve medeniyetini daha iyi yansıtan müesseseler açılmıştır. Bu uygulamalara ilave olarak Türk dil ve tarihinin araştırılıp incelenmesi için Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu kurulmuştur.[32] Kemal Atatürk gerçekleştirdiği bu faaliyetlerle milliyetçilik esasınagöre yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde, Türk halkının Osmanlı müessesesi içerisinde yüzyıllardır unuta geldiği ve yeni filizlenen Türk milli bilincini pekiştirmeyi amaçlamıştır.

Türk milliyetçiliğinin Milliyetçi Hareket Partisi'de temsil ettiği duruş ve hissiyat ise geçmişten günümüze Türk medeniyet ve kültüründen farklı değil, yalnızca birtakım yeni değerler ve sistematik eklenmiş halidir. Bu durum Çalık tarafından;

> MHP hareketi Türk toplumunun doğurduğu ve ona ait bir fenomendir. İster, çokça ileri sürüldüğü gibi dünyadaki başka hareketlerin 'benzeri', 'taklidi' veya 'uzantısı' olsun, isterse, mensuplarının iddia ettiği gibi, 'yüzde yüz yerli ve yüzde yüz milli' bir hareket olsun neticede varlığı da, iz ve kalıntıları da, etkisi de Türk toplumunu ilgilendirmektedir.Dediği belirtilmiştir.[33]

MHP'nin Türk İslam ülküsünün en önemli noktası Türklük ve İslamiyet'in birbirine zıt kavramlar olmadığını belirtmesidir.[34]

Ziya Gökalp'in bu yaklaşımı gibi Seyyid Ahmet Arvasi dekonuyu aynı bakış açısı ile değerlendirmiştir. Arap kökenli olan Arvasi, Türkeş ile birlikte dini söylemin ağırlıklı olduğu bir duruş sergilemiş ve MHP'de var olan Türk- İslam ülküsünü sentezlemiştir.Arvasi "Neden Türk İslam Ülküsü"başlıklı yazısında düşüncelerini şöyle açıklamaktadır; Emperyalist devletlerin Türk ve Müslüman ülkeler üzerinde yüzyıllardır oynadıkları oyunlara karşı, bizler Türk Müslüman olarak kültürümüz ve dinimize daha sıkı sarılmalıyız. Bu bakımdan devletimizi en üst seviyeye çıkarmanın birincil görevimiz olduğunu dile getirilmiştir. Arvasimilliyetçilik kavramını ırkçı bir milliyetçilik anlayışından çıkarmış,bunun sonucunda da kendisine karşı saf Türkçü çizgiden muhalefet ile karşılaşmıştır. Avrasi'nin Türk–İslam ülküsü ile parti teşkilatına farklı kökenden (Kürt, Arap, Çerkez) kişiler de katılmıştır.[35] Milliyetçi ve ülkücü fikriyata değerli katkılarından dolayı onun düşüncelerini takip eden

[31] Eroğlu, 2003: 447-450.
[32] Durgun, 2019: 77.
[33] Yıldız, 1999: 248.
[34] Turhan ve Satılmış, 2002, 434.
[35] Akpınar, 2005: 119–122.

birçok akademisyen ve sivil toplum kuruluşları tarafından "Seyyid Ahmet Arvasi İlmi Araştırmalar Eğitim ve Kültür Enstitüsü" kurulmuş, bu sayede düşünceleri ve eserleri yaşatılmaya çalışılmıştır.[36]

MHP ve ülkücü kuruluşların lideri Alparslan Türkeş, Türk milletine bakış açısı olarak; Türkiye Cumhuriyeti'nin her vatandaşının doğuda–batıda, güneyde–kuzeyde bir olduğunu,ülkenin bireylerinin hiçbir farlılık ve ayrım gözetilmeksizin her bir bireyin vatan evladı olarak görüldüğünü bildirmiştir.[37] Türkeş bu düşünce ile ülkede birleştirici ve bütünleştirici bir politik düşünceye sahip olduğunu göstermektedir.

Alparslan Türkeş Türkiye'nin takip etmesi gereken yol olarak belirlediği "Dokuz Işık Doktrini"nde Türk milletinin muasır seviyeye ulaşması için ne liberalizm ne komünizmin takip edilmemesi, Müslüman Türk milletinin kültür ve medeniyetine uygun olarak ilim ve teknik dairesinde milli bir görüş takip etmesi gerektiğini bildirmiştir. Bu görüş dahilinde devletin milli üretimi akılcıl bir şekilde geliştirmesi ve devletin yurttaşlarına teşvik ve kolaylıklar sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Türk milletinin her açıdan yükselmesini ve refahının artmasını gaye edinen Türkeş, bu yolda takip edilmesi gereken dokuz ilkeyi şu başlıklar altında irdelenmiştir: milliyetçilik, ahlakçılık, ilimcilik, toplumculuk, köycülük, hürriyetçilik ve şahsiyetçilik, gelişmecilik ve halkçılık, endüstricilik ve teknikçilik.[38]Türk milletinin kültür ve değerleri göz önüne alınacak olursa milli ekonomiden vazgeçilemeyeceği için ekonomide milli iktisat politikası uygulanması gerektiği belirtilmiştir.[39] Türkeş'in belirttiği ifadeler dikkatle incelendiğinde ülkenin muasır medeniyetler seviyesine ulaşmak için dış kökenli fikir akımlarının reddedilerek Türk milleti tarafından yüzyıllardır oluşturula gelmiş öz kültür ve medeniyete sarınılması gerektiği gözükmektedir.

[36] Öznur, 1999: 511.
[37] Turhan, 2019: 91–92.
[38] Türkeş, 2013: 20-22; Aksu ve Sarıkaya, 2017: 247.
[39] MÇP Genel Merkezi Eğitim Programı, 81.

BİRİNCİ BÖLÜM
MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ'NİN TARİHSEL ARKA PLANI

1.1. Millet Partisi (20 Temmuz 1948-Temmuz 1953)

Osmanlı Devletinin son dönemlerinde meşrutiyetçiliğin ilk adımlarını oluşturan Genç Osmanlar gizli bir oluşum olarak karşımıza çıkmaktadır. II. Meşrutiyetin ilanıyla Genç Osmanlar görüşü İttihat ve Terakki Cemiyeti adıyla siyasal bir parti olarak mecliste faaliyet göstermiştir.[40] TürkiyeCumhuriyeti'nin ilk siyasi partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)kuruluşunu Anadolu'yu işgalci güçlere karşı korumak için oluşturulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine (ARMHC) dayandırmaktadır.[41]Anadolu'nun işgalden kurtuluşunun ardından işlevini tamamlayan ARMHC oluşturulan yeni nizamname ile birlikte 9 Eylül 1923'te Halk Fırkası adı altında yeni bir siyasi parti olarak kurulmuştur.[42] Halk Fırkası 10 Kasım1924'te parti isminin başına "Cumhuriyet" kelimesinin eklenmesi ile Cumhuriyet Halk Fırkası, 1935'te ise "Cumhuriyet Halk Partisi" adını almıştır.[43]Tarihi temellerini II. Meşrutiyet'in ilanına kadar dayandıran CHP, Türk siyasetindeki bu ağırlığını II. Dünya savaşına kadar devam ettirmiştir.

1945 yılında sona eren dünya savaşının galibi müttefiklerdi. Bu durum,dünya üzerinde bulunan tek-partili diktatörlük yönetimleri için ve tabi Türkiye'deki CHP yönetimi için de büyük bir sorun arz etmekteydi. Bununla birlikte Kurtuluş Savaşı sırasında müttefik olan Rusya ile bu dönemde siyasi ilişkiler gerilmiş,savaşa doğru gidilmekte idi. Bu sebeple Türkiye, Rus tehdidine karşı arkasına Batılı devletleri almayı gaye edinmiştir.Bu dönemde devletler, Mihver devletlerle aynı tarafta olmadıklarını göstermek için serbest seçim sisteminin yer aldığı çok partili hayata geçme yarışına girmişlerdir. Uluslararası dış politikanın, iç politikalara yaptığı bu etki sonucu, İnönü de aşamalı olarak çok partili yaşama geçişi desteklemiştir. Parti içerisinde var olan muhalefetin öncülerinden, 3 Aralık 1945 tarihinde CHP'den istifa eden Celal Bayar ile 4 Aralık'ta görüşme yaparak Bayar'ı parti kurma konusunda ikna etmiştir.[44]

Bu gelişmelerin ardından Celal Bayar'ın başkanlığında Adnan Menderes, Fuat Köprülü gibi önemli isimlerin başını çektiği bir kadro ile 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti (DP) resmen kurulmuştur. Meclisin içinden doğan parti, kuruluşunun ardından halk tarafından

[40] Çiçek, 2009: 108.
[41] Alacı, 2016: 217-218.
[42] Akşin, 1989: 88-91.
[43]Uzun, 2010: 234-237.
[44] Akşin, 1989: 134–141.

gerçek bir muhalefet partisi olarak görülmediği için teşkilatlanma yapısında büyük yol alamamıştır. Lakin hem CHP hem de DP'liler tarafından yapılan açıklamalarla da halkın bu düşüncesi değişmiş ve ülke çapında hızla teşkilatlanma gerçekleşmiştir.[45]

DP'deki bu ilerleme CHP ve DP arasındaki olumlu havayı bozmuş ve CHP, DP'nin rejim karşıtı ve hatta komünist olduğu suçlamalarında bulunmuştur. CHP bu suçlamalarla da yetinmemiş ve Temmuz 1947'de yapılacak seçimleri bir yıl erkene alarak DP'nin seçim için yeterli hazırlık şansına sahip olamamasını amaçlamıştır.[46]

Gerçekleşen 21 Temmuz 1946 seçimlerinin ardından ipler daha da gerilmiştir ve bozulan ilişkileri düzeltmek için İnönü, Recep Peker ve Celal Bayar'ı Cumhurbaşkanlığı köşküne çağırarak uzlaşı yoluna gitmiştir. Uzlaşı neticesinde 12 Temmuz 1947 tarihinde yayımlanan bildiri tarihimize 12 Temmuz Beyannamesi olarak geçmiştir.Çok partili hayata geçişin bu buhranlı evresinde İnönü'nün bir hakem tavrıyla gerçekleştirdiği hamle sonrası siyasi hava yumuşamış ve bu hamle başka siyasi gelişmelere sebebiyet vermiştir.[47]

Türkiye'de siyaset sahnesinde esen bu olumlu havada DP yöneticilerinin, yeni kurulan bir muhalefet partisi oldukları için ılımlı bir tavra bürünmeleri gerektiğinin bilinci büyüktü. DP yöneticilerinin bu tutumunu eleştiren taban, daha gerçekçi bir muhalefet yapılması gerektiği savını yürütmüşlerdir. Demokrat Parti'nin I. Büyük Kongresi'nde parti içerisindekianlaşmazlıklar su yüzüne çıkmış; tabanın bu görüşünü yansıtan bir grup, yönetimin takındığı tavır sonucu partinin iktidar ve İnönü ile "muvazaa" muhalefet partisi haline geldiğini belirterek DP kurucularını suçlamışlardır. Bu durum partide bir kısım ihraç ve partiden ayrılmaları beraberinde getirdiği belirtilmiştir.[48] Partiler arası mutabakat ve siyasi istikrarın sağlanması amacıyla yayımlanan 12 Temmuz Beyannamesi parti içi huzursuzlukları su yüzüne çıkarmış ve çeşitti ayrılıklara sebebiyet vermiştir.

Demokrat Partideki bölünme sonucunda 20 Temmuz 1948'de "Millet Partisi"(MP) kurulmuştur.[49]Mareşal Fevzi Çakmak'ın liderliğinde kurulan partinin diğer kurucu üyeleri arasında Hikmet Bayur, Mustafa Kentli, Kenan Öner, Osman Bölükbaş ve Osman Nuri Köni, Sadık Aldoğan bulunmaktadır. Kuruluşunun ardından TBMM' de yer alan Müstakil Demokratlar Grubu ve Öz Demokratlar Partisi de Millet Partisi ile birleşme kararı almışlardır.[50]

[45] Karpat, 1996: 130–135.
[46] Uzun, 2013: 173–182.
[47] Özdemir, 2007: 26–27.
[48] Akşin, 1989: 150–152.
[49] Karpat, 1996: 85.
[50] Kızak, 2018: 37–38.

MP, amaçlarını şu şekilde özetlemiştir: Gerçekleştirilecek olan seçimlerde dürüstlük kaidesinden kopmayacak bir iktidarın tesisi uygulanmakta olan ekonomiyi yeniden düzenleyerek yaşam seviyesini yükseltmek ve devlet içerisinde uygulanmakta olan kapitalizme son vermek. Aynı zamanda devlet-vatandaş ilişkisini yeniden düzenleyerek devleti vatandaşın emrine koymak ve aileyi oluşturup bir arada tutan bağları güçlendirerek yeni nesle millive dini terbiye vererek ahlaki seviyeyi yükseltmek temel gayeler arasında sıralanmıştır.[51]

MP'nin hazırlamış olduğu program incelendiği zaman cumhuriyetçilik, liberalizm ve adalet kavramlarına bağlı olunduğu milliyetçilik esasının ise ana hedefleri olduğunu belirtikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra laiklik esasına da bağlılıklarını programda belirtmişlerdir. Parti aynı zamanda "Ben Türk'üm!" diye hisseden herkesi "Türk" olarak kabul ettiklerini vurgulandığı ifade edilmiştir. MP dini hoşgörü anlamında Türkiye'de var olan dini mezheplerin dini örgütler kurma haklarının olduğunu belirterek bu durumu savunulduğu bildirilmektedir. Sonuç olarak MP'nin programında yazıp savundukları düşünceler ele alınınca partinin milliyetçi muhafazakar bir yapıya sahip olduğu belirtilmiştir.[52] Millet Partisi programında her ne kadar Laikliği benimsediğini vurgulasa da dini hoşgörüyü savunduğu için bu durum partinin bazen irtica ile suçlanmasına nedenolmuştur.

MP, 14 Mayıs 1950 tarihinde gerçekleşen Milletvekilliği Genel Seçimleri'nde %3 oranında oy kazanmıştır. Bu sonuçla Kırşehir'den Osman Bölükbaşı'yı meclise katmayı başarmıştır.[53] Millet Partisinin bu kadar düşük oy almasında kuruluşunun üzerinden çok zaman geçmemesi ve partinin Türkiye genelinde teşkilatlanma çalışmalarını bitirememesinin önemli etkisi bulunduğu görülmektedir.

Gerçekleşen genel seçimlerin ardından CHP'nin partiye yönelik irtica suçlamaları yoğunlaşmıştır. DP'de MP ile aynı kesimden seçmene hitap ettiği için parti henüz kuruluşunu tamamlamadan siyasi arenada MP'yi etkisiz kılmak amacıyla CHP'nin irtica suçlamalarına ortak olmuştur.Bu gelişmelerin akabinde MP III.. Büyük Kongresinde parti içerisinde yer alan bir grubun Atatürk'ün mezarına çelenk koymayı reddetmesi parti içerisinde büyük tartışmalara sebebiyet vermiştir. 27- 29 Haziran 1953 MP'nin V. Büyük Kongresinde, parti kurucularından Hikmet Bayur partinin rejim karşıtlarının eline geçtiği gerekçesiyle istifa etmiştir. Bunun ürerine parti rejim karşıtı siyasi görüş iddiaları sebebiyle bütün faaliyetleri

[51] Karpat, 2018: 185–186.
[52] Kızak, 2018: 38.
[53] Umur, 2017: 48.

durdurulmuştur.[54] Yaşanan tüm bu gelişmelerin ardından MP 9 Temmuz 1953'te "dini esaslara dayanan ve gayesini saklayan bir cemiyet olduğu" iddia edildiği gerekçesi ilekapatılmıştır.[55]

1.2. Cumhuriyetçi Millet Partisi (9 Şubat 1954-15 Ekim 1958)

Cumhuriyetçi Millet Partisi (CMP) kapatılan MP üyelerinden Osman Bölükbaşı tarafından partinin kapatılışından kısa bir süre sonra, var olan seçmen kitlesini diğer partilere kaptırmamak için 9 Şubat 1954 tarihinde kurulmuştur.[56] Partinin diğer kurucu üyeleri arasında Ahmet Tahtakılıç, Enis Akaygen, Abdurrahman Boyacıgiller, Ahmet Oğuz, Ertuğrul Akça, Enver Kök, Sadık Aldoğan, Sadet Kaçar, Fuat Arna, Suphi Batur, Cemal Işık, Lütfi Bornavalı, Mehmet Ali Derman yer almaktadır.[57]

CMP'si parti programını belirlerken öncülü MP'nin aksine rejim karşıtı iddiaları önlemek amacıyla dini ağırlıklı söylemden vazgeçmiş lakin MP'nin programına sadık kalmaktan da geri durmamıştır. Laiklikle ilgili olarak parti programının 12. maddesinde;

> Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrı olması devlet ve hükümet işlerinde kanunların milletihtiyaçlarına ve ilmin esaslarına göre hazırlanması ve uygulanması, bunun yanında din ve vicdan hürriyetinin diğer hak ve hürriyetler gibi mukaddes tanınması ve teminat altında bulundurulması, partimiz laiklik görüşünün ifadesidir. Laiklik hiçbir zaman din düşmanlığı değildir.Şeklinde ifade ettiği belirtilmektedir.[58]

Bu madde ile CMP'liler hem aşırı dinci kesimin partide toplanmasını engellemeyi hedeflemiş hem öncülü olan parti gibi şeriat yanlısı bir suçlama ideaları sebebi ile kapatılmamak için resmi bir belgede laik bir parti olduklarının vurgulayaraklaiklik konusunda hassas davrandıkları gözükmektedir.

CMP oluşturmuş olduğu programında Anayasa Mahkemesi ile Yüksek Hakimler Meclisi ve çift meclis oluşturulması gerekliliği üzerende durmuştur. Parti programına dair açıklamalarda bulunan Ahmet Tahtakılıç: "İnsan hak ve özgürlüklerini güvence altına alacak ilke ve kuruluşların birer birer belirtilmesinin ötesinde, böylesine çağdaş demokratik düzenin ancak bir Kurucu Meclis tarafından ortaya konulabileceğini" belirtmiştir.[59]CHP ve DP'nin ezici baskısına karşıt olarak kurulduklarını belirten CMP'liler programlarını olabilecek en demokratik şekilde hazırlamaları ve halka sunmaları yeni kurulan bir parti olarak çok tabiidir.

---

[54] Sarı, 2010: 15–16.
[55] Kocak ve Aksu, 2019: 307.
[56] Umur, 2017: 48 – 49.
[57] Özdemir, 2007: 55.
[58] Özdemir, 2007: 55-56.
[59] Özdemir, 2007: 55.

CMP kuruluş ve teşkilatlanma sürecini tamamlayamadan 2 Mayıs 1954 seçimlerine hazırlanmak zorunda kalmıştır. Bu mevcut kötü durumun sonucunda DP'nin ezici iktidarına karşın CHP ile seçimlere ortak katılma kararı alınsa da aday belirleme sürecinde ittifak girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır.[60]

2 Mayıs seçimlerinden CMP aldığı 5,28 oy oranı ile partide 5 vekil ile temsil hakkı kazanmıştır. CMP'nin meclise kattığı vekillerin tümü Osman Bölükbaşı'n da memleketi olan Kırşehir'dendir. Mecliste temsil hakkı kazanan vekillerin ismi şu şekildedir: Osman Bölükbaş, Mehmet Mahmutoğlu, Ahmet Bilgin, Osman Alişiroğlu ve Tahir Taşer'dir.[61]

CMP'nin Kırşehir'den bu kadar oy almasına kızan DP30 Haziran 1954'te çıkardığı bir kanunla Kırşehir'i cezalandırarak ilden ilçeye düşürmüş ve Nevşehir'e bağlamıştır. Bu durum şehirlerin siyasi seçimleri sebebiyle cezalandırılmalarının timsali olmuştur.[62]

CMP 1955 yılından itibaren gücünü arttırmak için ittifak arayışına girmiştir. 1958 yılında Türkiye Köylü Partisi Genel Başkanı Remzi Oğuz Arık ile ittifak amaçlı görüşmeler başlamış 15 Ekim 1958 tarihinde Genel Başkan Osman Bölükbaşı ile mutabakata varılarak anlaşma imzalanmış ve TKP sahip olduğu tüm teşkilatı ile birlikte CMP'ye dahil olmuştur. Böylece partiCumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) ismini almıştır.[63]

1.3. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (15 Ekim 1958-9 Şubat 1969)

1950'li yılların gergin havası 1960'ta da devam etmiş ve bu gidişat 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi ile sonuçlanmıştır. Gerçekleşen darbe sonrasında DP iktidarlığı son bulmuş "1961 Milletvekilliği Genel Seçimleri"ne kadar demokrasi kesintiye uğramıştır.[64]

Sıkıyönetimden tekrar demokrasiye geçiş aşamasında ülkenin yeniden kargaşa halini önlemek amacıyla 15 Ekim 1961 Milletvekilliği Genel Seçimleri'nden önce DP'ye siyaset yasağı getirilmiştir. Bu durum DP'nin seçmenlerinin diğer partilerce hedef haline gelmesine neden olmuştur. Darbe sonrasında DP'nin mirasçısı konumunda olarak bilinen partiler Yeni Türkiye Partisi (YTP), Adalet Partisi (AP) ve CKMP şeklindedir. Siyasi arenada yer alan bu partilerden YTP'nin her ne kadar DP'nin mirasçısı konumunda olsa da askeri kanadın bu partiyi desteklemesi sonucu DP tabanı YTP'yi desteklememiştir.[65]Askeri kanatça YTP'nin desteklenmesi isteği 1983 seçimlerinde de Milliyetçi Demokrat Parti (MGK)'yi desteklemesi

[60] Kızak, 2008: 50–53.
[61] Kızak, 2008:50–53.
[62] Sarı, 2010: 20.
[63] Umur, 2017: 48–49.
[64] Akşin, 1989: 192.
[65] Uzun, 2013: 219–220.

şeklinde kendisini göstermiş lakin her iki örnekte de bu durumun halk tarafından kabul görmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Demokrasiye yeniden dönüşün ilk aşamasını oluşturan "1961 Milletvekilliği Genel Seçimleri"nde CKMP %14 oranında oy kazanarak mecliste 54 vekille temsil hakkı elde etmiştir. Böylece kısa sürede büyük bir başarı göstermiştir.[66] 1961 Milletvekilliği Genel Seçimlerinin ardından ilk defa büyük oranda milliyetçi kadronun TBMM'de %14 oy oranı ile temsil hakkı kazandığı görülmektedir.

1961 seçimlerinin ardından CKMP'de Osman Bölükbaşı TKP kadrosu ile yaşadığı anlaşmazlıklar neticesinde Genel Başkanlıktan ve partiden istifa etmiştir[67] Parti bu kargaşa içerisinde 23 Şubat 1964 tarihinde kongreye gitmiştir. Gerçekleşen kongrede yapılan seçim sonucu Ahmet Oğuz 328 oy alarak CKMP'nin Genel Başkanlığına yükselmiştir. Alparslan Türkeş'in dinleyici olarak katıldığı Kongrede diğer Genel Başkan adaylarından Ahmet Tahtakılıç 23 oy alırken Hasan Dinçer de 107 oy almıştır.[68]

1.4. Alparslan Türkeş'in Genel Başkanlığı

27 Mayıs 1960 tarihinde Türkiye'de iktidar 38 subay tarafından ele geçirilmiştir.[69] DP'yi iktidardan düşüren bu girişim DP karşıtı gruplar tarafından desteklenmiştir. Bu dönemde darbenin kilit isimlerinden olan Alparslan Türkeş[70] Başbakanlık Müsteşarlığı görevine getirilmiştir. Azami derece öneme sahip bu görevi yerine getirirken Türkeş ve onu takip edenlerin "Türkiye Ülkü ve Kültür Birliği" isimli plan ile kökten reformları

[66] Umur, 2017: 49.
[67] Akpınar, 2005: 28.
[68] "Ahmet Oğuz Genel Başkan Oldu", Milliyet, 24.02.1964.
[69] Turgut, 1995, 200.
[70] Alparslan Türkeş, 25 Kasım 1917'de Kıbrıs Lefkoşe'de dünyaya gelmiştir.1936'da Kuleli Askeri Lisesini asteğmen olarak bitirip Harp Akademisine girmeye hak kazanmıştır. 1938'de Habiye'den mezun olmuş ve 1944'te kendisine yönelik suçlamalardan dolayı bir yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. 1947'de ABD Kara Harp Akademisi ve Piyade Okulunda eğitim görmüştür. Alparslan Türkeş 1955 yılında Harp Akademisinden mezun olarak Kurmay Binbaşı rütbesini almıştır. 27 Mayıs 1960 tarihinde Milli Birlik Komitesi tarafından iktidar partisi ve yönetime el konulduğunda yayınlanan bildiriyi okuyan kişi Alparslan Türkeş'tir. Bu duruma rağmen Milli birlik komitesi ile yaşadığı görüş ayrılığı sebebiyle yurtdışına sürgün edilmiştir. 1963' sürgünden dönen Alparslan Türkeş Cumhuriyetçi Köylü Millet Parti tarafından 1 Ağustos 1965 tarihinde gerçekleştirilen büyük kongresinde Genel Başkanlığa getirilmiştir. 1969'da partinin adı Milliyetçi Hareket Partisi amblemi ise üç hilal olarak değiştirilmiştir. 12 Eylül 1980 tarihinde yönetime el konulmasıyla birlikte Alparslan Türkeş ve MHP'de yargılanarak sanık sandalyesine oturtulmuştur. 6 Eylül 1987 tarihinde gerçekleşen referandum sonucu siyasi yasağı kalkan Türkeş 4 Ekim 1987 tarihinde gerçekleştirilen Milliyetçi Çalışma Partisi'nin olağanüstü kongresinde partinin genel başkanlığına getirilmiştir. 1991 Milletvekilliği Genel Geçimlerinde IDP ve RP ile yapılan seçim ittifakı sonucu yeniden TBMM'de temsil hakkı kazanmıştır. Alparslan Türkeş bu seçimlerde Yozgat milletvekili olarak TBMM'ne girmeye hak kazanmıştır. 12 Eylül öncesi siyasi partilerin yeniden açılması konusunun gündeme gelmesiyle gerçekleştirilen 27 Aralık 1992 Milliyetçi Hareket Partisi Kongresinde partinin isim ve amblem haklarını Milliyetçi Çalışma Partisi'nin kullanmasına yönelik karar alınmıştır. Bu bağlamda Milliyetçi Çalışma Partisi'nin 24 Ocak 1992 tarihinde gerçekleştirilen IV. Olağanüstü Kongresinde parti isminin yeniden Milliyetçi Hareket Partisine Dönüştürülmesine ve amblem olarak Üç Hilalin kullanılmasına karar verilmiştir. Alparslan Türkeş 4 Nisan 1997 tarihinde vefat etmiştir. https://www.mhp.org.tr/htmldocs/basbug/3/hayati/alparslan_turkes.html

bulunmaktaydı lakin sürgün edilişleri ile bu yenilikleri hayata geçirme şansı bulamamışlardır. Milliyetçi görüşleri ağır basan Türkeş ve 14 arkadaşı bulundukları görevlerden alınarak yurt dışında çeşitli ülkelerde görevlendirilip sürgüne gönderilmişlerdir.[71]

27 Mayıs İhtilalini gerçekleştiren Milli Birlik Komitesi üyelerinden Alparslan Türkeş Yeni Delhi'e sürgün edilmiştir. Sürgüne gönderilen diğer 14 kişinin ismi şu şekildedir:

Alparslan Türkeş	Orhan Erkanlı
Orhan Kabibay	Münir Köseoğlu
Mustafa Kaplan	Muzaffer Karan
Şefik Soyuyüce	Fazıl Akkoyunlu
Rıfat Baykal	Dündar Taşer
Numan Esin	İrfan Solmazer
MuzafferÖzdağ	Ahmet Er[72]

Gerçekleşen bu sürgünün ardından 22 Şubat 1963 tarihinde Türkeş'in sürgün yılları sona ermiş ve Kapıkule sınır kapısından ülkeye geri dönmüştür. Türkeş bu geri dönüşünün akabinde ülke nabzını kontrol edip siyasete katılmak için en uygun zamanı beklemiştir. Türkeş'e göre Türk siyaseti bu dönemde iki görüş üzerine kurulmuştur. Bunlar: "'Liberal – Muhafazakar Popülistler' ya da 'Jakoben Cumhuriyetçiler, Materyalist – Komünistler'" Türkeş, sağ ve sol olarak Türk siyasetinde hakim olan bu görüşlerden başka bir alternatifin bulunmayışının halkı bu kısıtlı seçeneğe mahkum etmek olduğunu ve kendilerinin "Üçüncü Yol" olarak Türk siyasi sahnesine çıktıklarını bildirmiştir. Alparslan Türkeş'in bu ifadesi ilerleyen zamanlarda "Ülkücü Yol" olarak da adlandırılmış ve Türk milliyetçiliğinin politik arenada sistematikleşmiş halini oluşturacaktır.[73]

Türkeş bu düşüncesi üzerine CKMP'nin 22 – 23 Şubat 1964 tarihinde gerçekleştirilen Kongresinde kendisini takip eden 60 arkadaşı ile birlikte partiye üye olmuştur. Türkeş'in de önerisiyle kongrede Ahmet Oğuz Hasan Dinçer'e karşı Genel Başkanlığa gelmiştir.[74] Alparslan Türkeş'in bu kongrede genel başkan olmamasına rağmen desteklediği kişinin genel başkanlık konumuna gelmesi onun parti içerisinde şimdiden bir saygınlığının ve otoritesinin oluştuğunu göstermekdir.

CKMP'nin bir sonraki kurultayında yeniden genel başkanlık yarışı gerçekleştirilmiştir. Türkeş, CKMP'de genel başkan olmak için adaylığını koyduğunda rakibi olarak karşısında Ahmet Tahtakılıç bulunmakta idi. Türkeş kürsüde yaptığı konuşmasında şunları dile

[71] Uzun, 2013: 240.
[72] Turgut, 1995: 280.
[73] Akpınar, 2005: 28–35.
[74] Özdağ, 1999: 99.

getirmiştir. “Ben bir makam, mevki için aranıza gelmiş değilim. Bana hangi görevi verirseniz, seve seve onu kabul eder, yaparım. Bir nefer olarak bir er olarak aranızda çalışmaya geldim.”[75]31 Temmuz 1965 tarihinde 1230 partilinin katıldığı bu yarışı Türkeş, Ahmet Tahtakılıç’ın 516 oynuna karşılık 698 oyla kazanmıştır.Türkeş kongrede yaptığı konuşmasında kendilerine taraf ve bi-taraf olan her kesimi kucaklayıp, ülkede birlik ve beraberliği inşa etmek için çalışacaklarını söylemiştir.[76] Alparslan Türkeş’in CKMP’nin genel başkanlığa geçmesiyle birlikte partide milliyetçi çizginin ağırlık kazandığı görülmektedir.

Türkeş,genel başkanlığa geçişinden yalnızca 3 ay sonra “10 Ekim 1965 Milletvekilliği Genel Seçimleri”nde %2,2 oy alarak Meclis’te 11 milletvekili ile temsil hakkı kazanmıştır.[77] Seçim sonuçları ele alındığında göreceli olarak %2,2 gibi düşük bir sonuçla karşılaşılsa da Türkeş’in genel başkanlığa gelişinden yalnızca 3 ay sonra seçimlere gidildiğini düşünülürse sonuçlar bu kadar kısa bir süre için büyük bir başarı olarak değerlendirilebilir.

CKMP’nin 25-26 Kasım 1967 Kongresi birçok Harbiyelinin katılımıyla son bulmuştur. CKMP’nin VIII. Büyük Kongresinde Türkeş, rakipsiz bir şekilde genel başkanlığa yeniden seçilmiştir.[78] Türkeş’in bu kongrede rakipsiz olarak genel başkanlığa gelişi partide gücünü ve otoritesini pekiştirdiğinin göstergesidir.

9 Şubat 1969 tarihinde gerçekleşen CKMP’nin Olağanüstü Kongresinde Alparslan Türkeş yeniden genel başkan seçilirken parti bu kongrede ideolojik olarak da önemli düzenlemeler yapmış, parti ismi de değiştirilmiştir. Türkeş kongrede yaptığı konuşmasında “Kuracağımız milli nizam kendi öz değerlerimizin Türk ile yaratıcı dehasına göre evrensel aklın, bilimin kanunlarına uygun düşünüşü temin eden bir hayat tarzı olacaktır.” Demiş ve konuşmasının devamında dış ülke kaynaklı (Faşizim, Nazizim) düşünce akımlarının ülkücü camia olarak kabul edilmediğini bildirmiştir.[79]

Parti isminin değiştirilmesi mevzusu birdenbire kongrede gündeme gelmiş bir konu değil, üzerinde uzunca süre düşünülen bir konudur. Türkeş bu konu ile ilgili anılarını;

> Partimize yeni bir hava vermek için hazırlıkları tamamlarımızı tamamlayıp, il başkanlarını Ankara’ya çağırdık. Rıfat Baykal ‘Partinin adını Köylü İşçi Partisi yapalım, kısaltılması da KİP olsun’ dedi. Amblem olarak da Bozkurt’u önerdi. Baykal’ın önerisinde şöyle de bir gerekçe vardı:

[75] Turgut, 1995: 392–393.
[76] “Türkeş CKMP Genel Başkanı Oldu”, Milliyet, 01.08.1965.
[77] www.ysk.gov.tr/tr/1950–1977 Yılları Arasında Yapılan Milletvekilliği Genel Seçimleri.(erişim tarih: 25.01.2021)
[78] “Türkeş Yeniden CKMP Genel Başkanı Oldu”, Milliyet, 26.11.1967.
[79] “CKMP’ni İsmi Değişiyor”, Milliyet, 10.02.1969.

'-Türkiye İşçi Partisinin kısaltılmışı TİP, bizimki de KİP olsun.' Şeklinde dile getirdiği belirtilmiştir.[80]

Bu öneriler sonucunda merkezin tüm il başkanları ile yaptığı müzakereler neticesinde parti isminin Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) olmasında karar kıldıklarını belirtmişlerdir. Partinin oluşturulması planlanan yeni amblemi içinse Bozkurt yerine Üç Hilal tercih edilmiştir. Hulusi Turgut kitabında Bozkurt yerine Üç Hilal'in tercih edilmesinin sebebini şu şekilde açıklamıştır;

> Bozkurt resmi, amblem yapmak için çok zordur. Bu, kuvvetli bir sanatçı, bir ressamın yapacağı iştir. Ama ' Üç Hilal', halkın tanıdığı bir işarettir; iki evli bir köyde dahi hilal çizilebilir. Onun için, Bozkurt yerine de 'Üç Hilal' i amblem olarak alalım.[81]

Partide yapılan bu isim ve amblem değişiklikleri düşünsel ve örgütsel yenilenmenin sonucu gerçekleşmiştir. Türk politik yaşamda ilk defa bir parti ismine, "milliyetçi"kavramını koyup Türkçülüğü–milliyetçiliğikendisine misyon ediniyordu. Bugüne kadar Türk milliyetçiliği daha çok küçük kültürel ve siyasi teşkilatlanmalar içerisinde kendisine yer bulabilmiş iken yaşanan bu gelişmeden sonra tamamen siyasal bir partinin esas ideolojisi olarak belirlenmiştir.[82] CKMP'nin isim ve ambleminin değişmesi ile birlikte Türk milliyetçiliği kendisini siyasi arenada en temel hali ile temsil hakkı bulduğu görülmektedir.

1.5. 1980 Askeri Müdahalesine Giden Süreçte Milliyetçi Hareket Partisi

Adana Kongresinde doğan MHP kısa süre sonra ilk seçim sınavını "12 Eylül 1969 Milletvekilliği Genel Seçimleri"nde vermiştir. 9 Şubat 1969 Kongresinde siyasi ideolojisini belirledikten sonra gireceği ilk seçimlerde, seçim çalışmalarında önceliğini, ideolojilerini halka tanıtmak ve halkın desteğini alarak meclise girmek olarak hedeflemiştir.[83]

"12 Ekim 1969 Milletvekilliği Genel Seçimleri"ne katılan parti isimleri şu şekildedir:Yeni Türkiye Partisi (YTP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Türkiye İşçi Partisi (TİP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Birlik Partisi (BP), Adalet Partisi (AP), Güven Partisi(GP), Millet Partisi (MP).[84]

12 Ekim 1969 Milletvekilliği Genel Seçimleri ile ilgili sayısal veriler aşağıda belirtilmiştir:

---

[80] Turgut, 1995: 399.
[81]Turgut, 1995: 399.
[82] Uzun, 2013: 244.
[83] Cemiloğlu ve Nihat, 199: 96.
[84] "Oyumuzu Nasıl Kullanacağız", Milliyet, 12.10.1969.

SeçimTarihi:12/10/1969

Kayıtlı Seçmen Sayısı:14.788.552

Oy Kullanan Seçmen Sayısı:9.516.035

Katılım Oranı:% 64,3

Geçerli Oy Sayısı: 9.086.296

Milletvekili Sayısı:450[85]

Tablo 1.112 Ekim 1969 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları

Parti	Aldığı Oy	%Oran	Milletvekili Sayısı
AP	4.229.712	% 46,6	256
CHP	2.487.006	%27,4	143
GP	597.818	%6,6	15
BAĞIMSIZ	511.023	%5,6	13
MP	292.961	%3,2	6
MHP	275.091	%3	1
BP	254.695	%2,8	8
TİP	243.631	%2,7	2
YTP	197.929	%2,2	6

Kaynak:https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arasi-milletvekilli genel seçim sonuçları, (erişim tarihi: 20.02.2021)

MHP kuruluşundan yalnızca sekiz ay sonra girdiği "12 Ekim 1969 Milletvekilliği Genel Seçimleri"nden %3 oranında bir oy çıkarabilmiş ve sadece 1 milletvekili ile mecliste temsil hakkı kazanmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde düşük bir oranla karşılaşmamıza rağmen teşkilatlanmasını henüz tamamlayamamış bir MHP için görüşlerinin ve ideolojisinin halka duyurulması açısından değerli bir seçim dönemine sahip olduğu görülmektedir.

14 Ekim 1973'te Milletvekilliği Genel Seçimleri gerçekleştirilmiştir. Bu seçimlere katılan partiler şu şekildedir:Milli Selamet Partisi (MSP), Cumhuriyetçi Güven Partisi (CGP), Milliyetçi Parti (MP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Adalet Partisi (AP), Türkiye Birlik Partisi (TBP).[86]

14 Ekim 1973 Milletvekilliği Genel Seçimleri ile ilgili sayısal veriler aşağıda belirtilmiştir:

Seçim Tarihi:14/10/1973

Kayıtlı Seçmen Sayısı: 16.798.154

Oy Kullanan Seçmen Sayısı:11.223.843

[85]https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arası-milletvekili genel seçim sonuçları. (erişim tarihi: 20.02.2021)
[86] "Bugün Nasıl Oy Vereceğiz", Milliyet, 14.10.1973.

Katılım Oranı:%66,8

Geçerli Oy Sayısı:10.723.658

Milletvekili Sayısı:450[87]

Tablo 1.214 Ekim 1973 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları

PARTİLER	Aldığı Oy	% Oran	Milletvekili Sayısı
CHP	3.570.583	%33,3	185
AP	3.197.897	%29,8	149
DP	1.275.502	%11,9	45
MSP	1.265.771	%11,8	48
CGP	564.343	%5,3	13
MHP	362.208	%3,4	3
BAĞIMSIZ	303.218	%2,8	6
TBP	121.759	%1,1	1

Kaynak:https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arasi-milletvekili-genel-secimleri/3007+, (erişim tarihi: 24.02.2021)

14 Ekim 1973 Seçimlerinde MHP istenen başarıyı gösterememiştir. Bu durumun sebebi olarak maddi yetersizlikler, sağ ve sol birçok partinin çeşitli iftiralarda bulunması, adayların belirlenmesi sırasında yaşanan sıkıntılar gösterilebilir.[88]Seçime katılan diğer partilerden hiçbiri tek başına hükümeti kuracak çoğunluğa sahip değildi. Bu sebeple Ecevit koalisyona olumlu yaklaştığını ve ülkeye fayda getireceğini bildirmiştir.[89] Deniz Baykal ve Oğuzhan Asiltürk arasında gerçekleşen müzakereler sonucunda koalisyon konusunda mutabakata varılmıştır.[90]Böylece Ecevit ve Erbakan arasında Milli Selamet Partisi (MSP) – CHP hükümeti kurulmuştur.[91] Bülent Ecevit'in başbakanlığını Erbakan'ın ise başkan yardımcılığı görevini yürüttüğü CHP-MSP hükümeti kısa ömürlü olmuş 18 Eylül 1974'te hükümetten çekilmiştir. Bu gelişmenin ardından Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Sadi Irmak'ı Başbakanlık görevine getirmiştir. Sadi Irmak Meclis'ten güvenoyu alamamış. Buna rağmen başka bir seçenek bulunmadığı için görevine bir müddet daha devam etmiştir.[92]

1975 yılına gelindiğinde CHP,Kıbrıs Harekatı'nın başarısından edindiği karizmayı oya çevirmek için erken seçim önerisinde bulunmuştur. CHP'nin bu önerisini olumlu karşılamayan Adalet Partisi ve diğer sağ partiler koalisyon istemişlerdir. Bunun üzerine 31

[87]https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yılları-arası-milletvekili-genel-seçimleri/3007+ (erişim tarihi: 20.02.2021)
[88] Nihat ve Cemiloğlu, 1995: 97.
[89] "Ecevit Koalisyon İçin Umutsuz Değilim", Milliyet, 17.10.1973.
[90] "Koalisyon Oldu", Milliyet, 24.01.1974.
[91] "Protokol Bugün Törenle İmzalanıyor", Milliyet, 25.01.1974.
[92] Tekin, 2001: 240.

Mart 1975'te AP,MSP,CGP ve MHP'den oluşan "Birinci Milliyetçi Cephe" hükümeti kurulmuştur. Hükümet AP'den 16, MSP'den 8, CGP'den 4, MHP'den 2 bakandan oluşturulmuştur. Birinci Milliyetçi Cephe ismiyle oluşturulan bu koalisyonda Genel Başkan Alparslan Türkeş'in Başbakan Yardımcılığına ve Mustafa Kemal Erkovan'ın da devlet bakanlığına getirilerek hükümette yer alması, Mecliste sadece üç sandalyesi bulunan MHP için büyük bir başarı olarak adlandırılmıştır.[93] MP ile yola çıkan ve Adana Kongresinde son halini alan milliyetçi görüş,31 Mart 1975'te Milliyetçi Cephe (MC) hükümeti iledevlet otoritesinde yetkin bir yere geldiği anlaşılmaktadır.

Askeri darbenin yapıldığı 1980 yılına kadar ülkede terör olayları vuku bulmuş ve hız kesmeden devam etmiş sivil, aydın, bürokrat demeden ülkenin tüm kesimine yönelmiş ve ülkeyi bir iç savaşın eşiğine getirmiştir.1 Mayıs 1977'de Taksim'de İşçi Bayramı kutlamaları için gelen vatandaşların üzerine açılan ateş sonucu 34 masum vatandaş hayatını kaybetmiştir. Seçim hazırlığı içerisinde olan partilerden MHP bu saldırı sonucunda bir bildirge yayımlayarak toplumdaki milliyetçi cepheden desteklerini beklemiştir. Bu bildirge kısa sürede olumlu sonuç göstermiş ve Sağın önemli isimlerinden Necip Fazıl Kısakürek MSP'den ayrılarak MHP'ye katılmıştır. Diğer MSP üyelerinden Ahmet Tevfik Paksu, Gündüz Sevilgen, Hüseyin Abbas, Reşat Saruhan ve Abdülkerim Doğru MSP ile ilişkilerini keserek "Nizam Partisi"ni (NP) kurmuşlardır.1977 seçimlerinde ise Nizam Partisi MHP'yi destekleyeceğini bildirmiştir. Tüm bu gelişmeler Alparslan Türkeş'in çağrısının olumlu sonuç verdiğini göstermektedir.[94] Sağın önemli temsilcilerinden olan MSP de yaşanan bu ayrışmalar güç dengesini değiştirerek, MSP için kan kaybına sebep olmuştur. Necip Fazıl Kısakürek ve NP'nin MHP'yi desteklemeleri ise MHP'nin bir sonraki seçime daha güçlü gitmesini sağlayacaktır.

5 Haziran 1977'de Türkiye'de Milletvekilliği Genel Seçimlerine gidilmiştir. Bu seçimlere katılan partilerin isimleri şu şekildedir: AP, CHP, DP, MHP, TBP, MSP, CGP.5 Haziran 1977 Milletvekilliği Genel Seçimleri ile ilgili sayısal veriler aşağıda belirtilmiştir:

Seçim Tarihi: 05/06/1977

Kayıtlı Seçmen Sayısı: 21.207.303

Oy Kullanan Seçmen Sayısı: 15.358.210

Katılım Oranı: 72,4

Geçerli Oy Sayısı: 14.827.172

Milletvekili Sayısı: 450[95]

---

[93] Uzun, 2005: 283.
[94] Uzun, 2013: 249-250.
[95] https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arası-milletvekili-genel-seçimleri/3007 (erişim tarihi: 24.02.2021)

Tablo 1.35 Haziran 1977 Milletvekilliği Genel Seçimleri

Partiler	Aldığı Oy	% Oran	Milletvekili
CHP	6.136.171	%41,4	213
AP	5.468.202	%36,9	189
MSP	1.269.918	%8,6	24
MHP	951.544	%6,4	16
Bağımsız	370.035	%2,5	4
CGP	277.713	%1,9	3
Demokrat Parti	274.484	%1,8	-

Kaynak:https://www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977-yillari-arasi-milletvekili-genel-secimleri/3007+, (erişim tarihi: 24.02.2021)

Seçim sonrasında CHP 213, AP 189, MSP 24, MHP 16 milletvekilini meclise katmayı başarmıştır. CHP bu seçimlerden başarı ile çıkmışsa da hükümeti tek başına kuracak çoğunluğa sahip değildi. Bu sebeple mecliste koalisyonun yolu gözükmüştür.[96]

Haziran 1977 seçim sonuçlarına göre MSP ve AP'nin oy oranlarında düşüş yaşanırken MHP meclise kattığı milletvekili sayısını 3'ten 16'ya çıkararak büyük bir başarı kat etmiştir. MHP bu oyları MSP ve AP'den almıştır. MHP bu oy artışını daha çok Orta Anadolu ve Doğu Anadolu'da sağlamıştır. Bu başarısında İslami söylemleri arttırması, Necip Fazıl Kısakürek gibi karizmatik isimlerin MHP'yi desteklemesi ve Türkeş'inde aynı doğrultuda hareket ederek hacca gitmesi etkili olmuştur. Ayrıca MHP Birinci Cephe Hükümeti zamanında iktidar olmanın getirdiği avantajlardan büyük oranda faydalanmış, seçim zamanı ise komünizmi reddeden kesimin duyarlılığını fark edip söylemlerini bu yönde gerçekleştirerek anti-komünist bir tavır sergilemiş ve oy oranını büyük oranda arttırmıştır.[97]

MHP, 1977 seçimlerinde her zaman oy aldığı Orta Anadolu şehirlerindeki durumunu korumuş; bunun yanı sıra başka bazı illerde de varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Bu dönemde Alevi vatandaşların çoğunlukta yaşadığı (Çorum, Kahramanmaraş, Sivas, Yozgat)bölgelerde tepkisel Sünni oyları MSP'den MHP'ye kaymıştır.[98]

Erzincan'da 1973 ve 1977 seçimlerinde MSP ve MHP'nin milletvekili bulunamamasına rağmen MSP'nin 1973 seçimlerinde %16.1 olan oyu 1977'de %5.9 düşmüştür. MHP'nin oyları ise %3.473'ten %18.180'e yükselmiştir. Görüldüğü gibi Orta Anadolu kentlerinde MSP'nin oyu MHP'ye kaymış durumdadır. MHP'nin bu başarısında İslami değerleri öne çıkarmak ve kapitalist ekonomiye yoğun bir şekilde yaptığı eleştiriler

[96] Akşin, 1989: 243.
[97] Uzun, 2013:250.
[98] Özdağ, 1999: 178.

etkili olmuştur. Yine bu dönemde AP'nin oyları MSP'den alınan oy kadar yüksek olmasa dabüyüyen terör olayları sonucu radikalleşen sağ oylar AP'den MHP'ye doğru kaymıştır.[99]

MHP, tüm bu başarısına rağmen söz konusu sonucun kendisini iktidara ulaştırmayacağının ve bu oy oranının daimi olmadığının farkındaydı. Her ne kadar Birinci Cephe Hükümeti sırasında iktidarda olsa da Anadolu'nun her kesiminden insanına ulaşamamış, Orta ve Doğu Anadolu olan oy potasında da gelebileceği en yüksek seviyeye geldiği gözükmektedir.[100]

MHP "1977 Genel Seçimleri"nden %6.4 oy alarak ayrılmasına rağmen meclis aritmetiği bir koalisyon gerektirmiştir. Lakin 1977 seçimlerinin birinci partisi olan CHP azınlık hükümeti denemesinde bulunmuştur. Ecevit'in kurduğu azınlık hükümeti de meclisten güvenoyu alamamıştır. Cumhurbaşkanı bu kez hükümeti kurma görevini AP Başkanı Süleyman Demirel'e vermiştir. Demirel'in MHP ve MSP liderleri ile gerçekleştirdiği görüşmeler sonucunda 27 Temmuz 1977'de AP, MHP ve MSP'den oluşan "İkinci Milliyetçi Cephe Hükümeti" Kurulmuştur. MHP kurulan bu hükümette beş bakanlığı elinde bulundurmuştur. MHP'nin bakanları şu isimlerden oluşmaktadır: Alparslan Türkeş Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı, Sadi Somuncuoğlu Devlet Bakanı, Agah Oktay Güner Ticaret Bakanı, Cengiz Gökçek Sağlık Bakanı, Gün Sazak Gümrük ve Tekel Bakanı.Tüm bu gelişmelere rağmen oluşturulan İkinci Milliyetçi Cephe Hükümeti gensoru ile düşürülmüş ve gensoru ile düşürülen ilk hükümet unvanını almıştır. [101]

26 Aralık 1978 tarihinde Kahramanmaraş'ta yaşanan kitlesel eylemler sonucu 109 kişi öldürülmüştür, 176 vatandaş ağır yaralanmış saldırılar sonucu 550 ev ve iş yerinde çeşitli tahribatlar meydana gelmiştir.[102] Terör olayları 1979'dan sonra biraz daha boyut değiştirerek sivil vatandaşlardan çok bakanlar ve başbakanları hedef almaya başlamıştır. 1980'lerde ise; 27 Mayıs 1980'de Gümrük ve Tekel eski bakanı MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak, 19 Temmuz 1980'de Başbakan Nihat Erim, 22 Temmuz'da Genel-Maden İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler, 15 Temmuz'da CHP milletvekili AbdurrahmanKöksaloğlu öldürülmüştür. 9 Temmuz Çorumdagerçekleşen kitlesel olaylar sonucunda 20 kişi daha öldürülmüştür. Sağ sol ayrımı yapmaksızın tüm cepheleri vuran bu olaylar 12 Eylül sürecini hızlandırmıştır.[103]

[99] Uzun, 2013: 251.
[100] Bora ve Can: 1994, 62.
[101] Umur, 2017: 61.
[102] Akşin; 1989: 245.
[103] Uzun, 2005: 289.

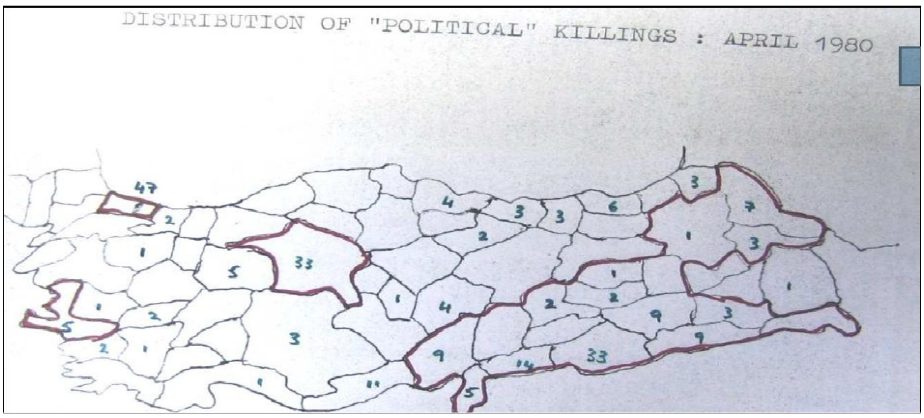

Şekil 1.11980'e Kadar Türkiye'de Meydana Gelen Siyasi Ölümlerin İllere Göre Dağılımı
Kaynak: Coşkun, 2016:531.

İngiliz Büyükelçiliği tarafından hazırlanmış olan 1980 yılının Nisan ayı itibariyle Türkiye'de meydana gelen siyasi ölümlerin illere göre dağılımını gösteren haritada kalın hatlarla çizilmiş alanlar sıkıyönetim bölgelerini göstermektedir.[104]

Türkeş, 12 Eylül'e giden bu zorlu süreçte sadece fiili eylem olarak değil aynı zamanda bildirilerinde, dergilerinde, gazetelerinde belirttikleri düşüncelerle iktidara gelmeyi gaye edinmiş kuruluşları belirtmiştir. Buna göre :

Türkiye Komünist Partisi (TKP)
Kürdistan Demokratik Partisi (KDP)
Türkiye Komünist Partisi Birlik (TKPB)
Türkiye Devrimci Komünist Partisi (TDKP)
Marksist-Leninst Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB)
Türkiye Komünist Emek Partisi (TKEP)
Devrimci Sol (Dev Sol)
Türkiye İhtilalci Komünist Birliği Türkiye Komünist İşçi Partisi (TİKBTİKP)
Türkiye Emekçi Partisi (TEP)
Türkiye Halk Kurtuluş Partisi (THKP)
Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi (Acilciler)
Sosyalist Vatan Partisi(SVP Kıvılcım)
Türkiye Halk Kurtuluş Partisi (THKPC)
Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (Üçüncü Yol TİSİP)
Devrimci Yol (Dev Yol)
Türkiye Komünist Partisi Marksist-Leninist Bolşevik Partizan(TKP ML) [105]

[104] Coşkun, 2016. 531.
[105] Türkeş, 2018: 25-26.

Ülkede meydana gelen bu kaos sadece kendisini şiddet olaylarında göstermemiş ekonomide de ortaya çıkmıştır. Başbakan Demirel ekonomide de baş gösteren bu kaosu ortadan kaldırabilmek için 24 Ocak 1980 kararlarını almıştır. Bu kararları uygulamak için IMF ve Dünya Bankasının desteği alınmış ve gerçekleştirilen uygulamalarla ekonomi başlangıçta yavaş yavaş düzelmeye başlasa da bu olumlu hava fazla sürmemiş ve grevler, adam kaçırmalar, soygunlar,terör olayları ve kaos artarak devam etmiş; ülke iç savaşa doğru sürüklenmiştir.[106]

1.6. 12 Eylül 1980 Darbesi

1970'li yıllardan beri süre gelen terör olayları sonucu halk güven, huzur, barış istiyor; sokakta korkmadan yürüyebileceği günleri bekliyordu. TSK Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren ve Kuvvet Komutanları halkın bakış açısını anlamak ve tepkisini ölçmek adına Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e siyasi parti liderlerinin sağduyu çerçevesinde mutabakata vararak ülkede yeniden huzur ve suküneti sağlamaları adına bir uyarı mektubu göndermişlerdir. Bu uyarı mektubunun geri dönütü askeriye tarafından olumlu yönde yorumlanmıştır. Bu dönemde dünyanın genel durumu da darbe koşulları için elverişli haldeydi. Sovyet Rusya Afganistan'a girerek kendi rejimini burada inşa etmişti, yine İran'da mollalar başa geçerek şah'ı devre dışı bırakmışlar ve ülkede İslam Cumhuriyeti'ni ilan etmişlerdir.Bu durumdan da anlaşılacağı gibi ülkenin dört bir yanı komünist ve dinci tehlikelerle çevrilmiş durumdaydı.[107] Kenan Evren ise gönderdiği mektupla, uzun yıllardır devam eden ve giderek şiddetlenen terör olaylarına TSK olarak daha fazla sessiz kalmayacaklarını, şiddet ve huzursuzluğun devam etmesi halinde bu duruma müdahale edeceklerinin sinyalini vermiştir. Evren tarafından gönderilen mektup başka bir değişle 12 Eylül'ün habercisi niteliğini taşımaktadır.

12 Eylül'ün önemli sebeplerinden biri de Cumhurbaşkanlığı seçimleridir. Fahri Korutürk'ten Mart 1980'de boşalan koltuğa 5 ayda 115 tur oylama yapılmasına rağmen cumhurbaşkanı seçilememiştir. AP'nin Faik Türün'ü,CHP'nin ise 12 Mart'ın önde gelen isimlerinden Emekli General Muhsin Batur'u aday gösterdiği cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonuçsuz kalmasının sebebi ise hiçbir partinin kendi adayını cumhurbaşkanı seçebilmek için salt çoğunluğa sahip olamaması ve her partinin sadece kendi adayına oy vermesidir.[108]

General Kenan Evren Brüksel'de gerçekleştirilen NATO toplantısı sonrasında dünyanın da yakından takip ettiği Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ne zaman

[106] Kongar, 2000: 187.
[107] Tosun, 2014: 213-214.
[108] Uzun, 2013: 254-255; Çavdar, 1996. 277.

sonuçlandırılacağı sorusuna net bir cevap veremediğini belirtmiş ve askeriyenin de mevcut durumdan memnun kalmadığının altını çizmiştir.[109]

12 Eylül öncesinin son dikkat çekici gelişmesi ise Kudüs Mitingi olmuştur. Necmettin Erbakan 30 Ağustos 1980 Zafer Bayramı törenine katılmayı reddetmiş ve 6 Eylül 1980'de Konya'da gerçekleştirilen Kudüs Mitinginde İslam Cumhuriyeti'ni kurmak için halkı teşvik edilmiştir. Yine İstiklal Marşı okunurken ayağa kalkılmamış, marşın ırkçılık üzerine kurulu olduğu ve bu durumun İslam kurallarına aykırı olduğu dile getirilmiştir.Bu olay üzerine 12 Eylül 1980'de Türk Silahlı Kuvvetleri Başkanı Orgeneral Kenan Evren ve Kolluk Kuvvetleri tarafından sabah 04:00'te TRT'den yayımlanan 1 numaralı bildiri ile yönetime el konularak, sokağa çıkma yasağı ilan edilip tüm siyasal faaliyetler durdurulmuştur.[110]Ülke genelinde sokağa çıkma yasağı ilan edilince 27 Mayıs 1960 tarihinden o güne dek ilk defa cuma namazı kılınmamıştır.[111]

Milli Güvenlik Kurulu Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in 12.09.1980 tarihli 1 Numaralı Bildirisindeyönetime el konulmasının sebepleri açıklanmış ve sokağa çıkma yasağı duyurulmuştur. Bildiri ana hatları ile şu hususları içermektedir:Ulu Önder Atatürk'ün bizlere emanet ettiği bölünmezkutsal vatanımızın varlığına, birliğine, bütünlüğüne, bağımsızlığına, rejimine içte ve dışta fikir ve fiili saldırıların yoğun bir şekilde arttığından, devletin temel teşkilatlanma yapısı olan organları görevini yerine getiremez konuma getirmiştir, Anayasal kuruluşlar işlevini sorumluluklarını yerine getiremez olduğu, siyasal partilerin ise çözüm üretmekten çok birbirlerini suçlamanın ötesine geçemediği ve var olan anarşi için alternatif çözümler sunmaktan uzak kaldıklarını belirtmiştir. Tüm bu olumsuzluklardan faydalanan terör örgütlerininse faaliyetlerini arttırarak milletimizin can güvenliğini ortadan kaldırdığını vurgulamıştır.İlaveten Atatürkçü ideoloji yerine irticai ve diğer sakıncalı fikirler üretilip desteklenerek siyasal partilerden üniversitelere, ilkokuldan idari sisteme, iç güvenlik teşkilatından sivil yurttaşlarımıza kadar her kesimin içine girip ülkeyi bölünmenin eşiğine getirdiği hususu üzerinde durulmuştur.[112]

Bu sebeplerden ötürü Türk Silahlı Kuvvetleri'nin İç Hizmet Kanunu'nun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma ve kollama göreviniemir komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararı almış ülke yönetimine tümüyle el koyduğunu bildirmiştir.Bildiride gerçekleştirilen harekatın gerekçesi olarak; ülke bütünlüğünün korunarak milli birlik ve beraberliğin sağlanması, iç savaşın eşiğine gelmiş olan ülkenin bu durumdan kurtarılması ve

[109] Coşkun,2016: 531.
[110] Tosun, 2014: 245.
[111] Turgut, 1986: 9.
[112] "MGK Başkanı Kenan Evren'in 1 numaralı bildirisi", Resmi Gazete, 12.09.1980.

demokratik işleyişin ülkede yeniden oturması isteği gösterilmiştir. Bu gerekçelere dayanılarak meclis ve hükümet feshedilmiş meclis üyelerinin dokunulmazlığı kaldırılmış,tüm yurtta sıkıyönetim ilan edilmiş,vatandaşların mal ve can güvenliğini sağlamak için ikinci bir emre kadar saat sabah 5'ten itibaren sokağa çıkma yasağının konulduğu bildirilmiştir.[113] Bu bildiri ile birlikte Türkiye'de ülke geleceğini teminat altına almak için demokrasiye yeniden ket vurulmuş ve ülkede askeri sıkıyönetim uygulanmıştır.

Milli Güvenlik Konseyinin dört numaralı bildirisine göre Türkiye Cumhuriyetini koruma ve kollama yetkisiemir komuta zinciri içerisinde üzerine alan kişiler aşağıda belirtilmiştir:

Başkan : Genelkurmay BaşkanıOrg. Kenan Evren,

Üye :Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Nurettin Ersin,

Üye : Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya

Üye : Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer

Üye :Jandarma Genel Komutanı Sedat Celasun

Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine ise Orgeneral Haydar Saltık atanmıştır.[114]

Devlet başkanlığı ve MGK Başkanlığı görevleri Kenan Evren'e aitti diğer kuvvet komutanları ise MGK üyeliği görevlerini yaparken aynı zamanda askeri görevlerine de devam etmişlerdir.[115]

12 Eylül sabah saat4 civarında ordu tarafından yönetime el konulmuş ve ülke çapında tüm siyasal faaliyetler yasaklanarak sıkıyönetim ilan edilmiştir. Siyasal parti liderleri de o sabah erkenden uyandırılmış ve kendilerini almakla görevlendirilmiş yetkililerle evlerinden kendileri için hazırlanan motellere götürülmüşlerdir.Bu siyasal liderler, AP Genel Başkanı ve Başbakan S. Demirel, CHP Genel Başkanı B.Ecevit, Milli Selamet Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan'dır. [116]

Diğer parti liderlerinin darbeden kısa bir zaman sonra kendilerini almaya gelen askerlerce alıkonmasına karşın Alparslan Türkeş darbeyi kısa süre önce öğrendiği için direkt olarak teslim olmamış ve bir müddet gizlenerek darbenin nereden geldiğini öğrenmek istemiştir.[117]Alparslan Türkeş darbe gerçekleşmeden önce olaydan nasıl haber aldığını şu şekilde dile getirmiştir;

---

[113] "MGK Başkanı Kenan Evren'in 1 numaralı bildirisi", Resmi Gazete, 12.09.1980.
[114] "MGK Üyelerinin İsmi 4 numaralı bildirge" Resmi Gazete 12.09.1980.
[115] "MGK Üyelerinin İsmi 4 numaralı bildirge" Resmi Gazete 12.09.1980.
[116] Akşin, 2014: 32.
[117] Uzun, 2013: 256.

> Partiden çıkıp, Parti yolu üzerinden evime gidiyordum. Or-An kavşağına gelmemiştim. Yol kenarında bir askeri jip duruyordu. Yanıbaşında bulunan subaylardan birisi, bizim konvoyu fark etmiş ki işaret verip otomobilimizi durdurdu. Kendilerini tanıyordum... Subay arkadaşlar, otomobilime doğru yaklaştılar, şöförüm ve korumam arabadan indi, onlar bindiler. Baktım kolumdaki saat 20'yi gösteriyordu.İçlerinden biri aynen şunu söyledi
> 'Komutanım, Evren bu akşam ihtilal yapacak!'
> Aslında, her gelene inanmayı uygun bulmuyordum. Çünkü gelen, görevli birisi olabilirdi. Bu gibi haber getirenleri sadece dinliyordum. Nitekim, yolumu kesen subayları da dinledim, kendilerine, 'Peki hayırlı olur inşallah' deyip, yoluma devam ettim.[118]

12 Eylül 1980 tarihinden sonra sadece siyasal parti liderleri ikamet edecekleri yerlere götürülmemiş, aynı zamanda 25 Eylül 1980 tarihli ve 2303–2304 sayılı yasalarlavar olan belediye meclisleri ve il genel meclisleri feshedilerek belediye başkanları görevinden alınmış, yerlerine ise Sıkıyönetim Komutanlarının isteklerine uygun olarak İçişleri Bakanlığınca yeni belediye başkanları atanmıştır.[119]

Türkeş arkadaşları Turan Koçal ve Yaşar Okuyan ile birlikte geçici bir ikametgah aramışlardır. Bu ikamet edilecek evin özellikleri olarak şunlar düşünülmüştür;

- İkamet edilecek evin sahipleri, tanıdık güvenilir ve bize yakın olmalsı,
- Ev sahibi direkt olarak Milliyetçi Hareket Partisinde kayıtlı bulunmaması,
- Öne çıkan bir kişiliği değil sıradan olması,
- Devlet dairesinde önemli bir mevkide olmaması
- Alçak gönüllü bir hayat sürmelidir.

Bu koşulları taşıyan ev, Türkeş'in Ankara'daki eviyle aynı sokak olan Kader Sokak'ta 500 m mesafede belirlenmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) 12 Eylül'ü gerçekleştirdiğinde Türkeş bu evdeydi ve 15 Eylül'e kadar burada kalmıştır.Kenan Evren, Alparslan Türkeş'in ele geçirilememiş olmasını ordu için bir başarısızlık olarak değerlendirmiştir. Türkeş ise,12 Eylül'de birlikte yola çıktığı arkadaşlarında artık bir korku sezinlemişti.[120]Darbenin de yukarıdan yapıldığını öğrenen Türkeş kendisi için radyo ve TV'den yapılan uyarıları da değerlendirerek 15 Eylül'de teslim olmuş ve Necmettin Erbakan'ın da ikamet ettiği İzmir Uzunada'daki askeri eğitim tesisine gönderilmiştir. Bu süreçte 12 Eylül gecesi MHP binası tanklarla çevrilip elektrikler kesilerek aranmış bulunan belgeler ve genel merkezdekiler alıkonmuştur.[121]

---

[118] Turgut, 1995: 436.
[119] "Belediye Başkanları'nın görevden alınması", Resmi Gazete, 29.09.1980.
[120] Turgut, 1995: 439–443.
[121] Uzun,2013: 256.

Alparslan Türkeş15 Eylül'de gizlendiği evden çıkarak sabaha karşı teslim oluşunu şu şekilde anlatmaktadır;

> Ev sahiplerine teşekkür ederek ayrıldım. Yanımda el çantam vardı. İçinde kişisel eşyalarımla birlikte Kur'an-ı Kerim'im bulunuyordu. Şafak henüz sökmemişti. Saat zannederim 4 civarıydı. Misafir kaldığım evden çıktım, yalnız başıma yürümeye başladım. 500 – 600 metrelik bir yürüyüş mesafesi vardı. Yolda hiç kimse, in- cin yoktu. Sokağa çıkma yasağı devam ediyordu. Apartmana girdim, üçünü kattaki daireme çıktım. Saat 5 civarında telefonla Genelkurmay Karargahı'nı ve Sıkıyönetim'i aradım. Muhatap bulamıyordum. Bu iki yerin telefonlarını sık sık çevirdim. Sabah 7 sıralarında nihayet bir Kurmay Albay karşıma çıktı. Kendisine şunları söyledim.
> 'Ben, Alparslan Türkeş. MHP Genel Başkanı'yım. Ben buradayım, evimdeyim. Beni, eğer Askeri Yönetim almak istiyorsa, burada hazırım, beni alın.[122]

Siyasi liderler 12 Eylül sabahı TSK gözetiminde güvenliklerini temin etmek için kalacakları konutlarına götürülürken evlerine geri döndüklerinde siyasal demeç ve faaliyet yasağı konmuş ve yazılı olarak da bu konuda uyarılmışlardır. Uyarıda yer alan "Hiçbir konuda beyanat vermeye yetkiniz yoktur." cümlesi ilginçtir,şöyle ki beyanat "demeç" vermek bir yetki olmayıp bir özgürlüktür. Bu durumda beyanat kelimesinin anlamı mı bilinmemekte ya da bu özgürlüğünüz elinizden alınmıştır mı denememektedir.[123]

Siyasal parti liderleri vuku bulan bu müdahalenin nereden geldiği konusunda endişeliydi. Şöyle ki, Alparslan Türkeş sol eğilimli bir müdahaleden korkarken B. Ecevit sağ eğilimli bir müdahaleden korkmuştur. Darbenin emir komuta zinciri doğrultusunda yapıldığını öğrendiklerinde ise göreceli olarak sevinmişlerdir.[124]Gerçekleşen darbe sonrasında Alparslan Türkeş, Bülent Ecevit, MHP Genel Sekreteri ve Eskişehir Milletvekili Necati Gültekin, Necmettin Erbakan, MHP Çorum Milletvekili Mehmet Irmak ve Doğu Perinçek gibi pek çok siyasi lider Ankara Dil Okullarında tutuklu kalmışlardır.[125]

[122] Turgut, 1995: 442–443; Doğan, 1985: 31.
[123] Akşin, 2014. 33.
[124] Akşin, 2014. 33.
[125] Çalışlar, 2003: 12–13.

İKİNCİ BÖLÜM
YENİDEN DEMOKRATİKLEŞME DÖNEMİ VE MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ'NİN KURULUŞU

2.1. Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar Davası

12 Eylül Askeri Darbesinin akabinde 29 Nisan 1981'de Savcı Nurettin Soyer'in 945 sayfadan oluşturduğu bir iddianame ile "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası" açılmıştır. 16 Ekim 1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyi'nin aldığı karar sonucu parti kapatılmış ve tüm gelirleri ile mal varlığına el konulmuştur.[126]"MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası" adı altında:

> Anayasal düzenin, cumhuriyetçilik ve demokrasi ilkelerine aykırı olarak devletin tek bir kişi tarafından yönetilmesi amacına yönelik değiştirilmesine zor yoluyla kalkışmak, Türkiye ahalisini birbiri aleyhine silahlandırarak toplu kıyıma yönlendirmek, toplu kıyıma neden olmak, bu cürümlere katılmak, TCK'nin 149 ve 146. maddelerinde yazılı cürümleri işlemek için silahlı cemiyet oluşturmak vb.

iddialarıyla askeri savcılık tarafından kamu davası olarak açılmıştır.[127]

Türkeş iddianamenin MHP ve Ülkücü cepheye bakış açısını şöyle özetlemiştir;

> İddianamede, Türkiye ahalisinin ülkücü ve komünist olarak ikiye bölündüğü, komünistlerin katledildiği antikomünizmin millet sevgisi, demokrasiye saygı ve devlete bağlılıktan değil, suç teşkil eden esas fikirden, yani faşist bir devlet düzeni kurmak arzusundan ve bu şekilde bir düzen kurulması faaliyetinden kaynaklandığı ileri sürülmüş, böylece, antikomünizm; faşistlik, zorbalık, düşünce düşmanlığı, kaba kuvvet olarak tarif ve tasvir edilmiştir... Ancak iddianamede Milliyetçi Hareket Partisinin mefhumuna şiddetle karşı çıkılmış, adeta tahrik edici bir üslupla ve ısrarla Milliyetçi hareket Partisi'nin göstermelik paravan olduğu, gerçekte bir ''SİLAHLI ÇETE'' ye dönüştüğü ileri sürülmüştür. Bir taraftan müsned suçun işlenmediğini, işlenmeyeceğini gösteren fikir ve fiiller, sadece teşkil eden hususların soruşturmaya konu yapıldığı gerekçesiyle bertaraf edilip, yok sayılırken diğer taraftan da yazmış olduğum kitaplarımdan yapılan alıntıların iddialar doğrultusunda tarifi yoluna gidilmiştir.
>
> Sonuç olarak iddianamede antikomünizmin savunulduğu gibi, millet sevgisi, sömürünün sevgisi, demokrasi sevgisi ve devlete bağlılıktan değil, zorbalık, düşünce düşmanlığı, sömürünün sürdürülmesi ve faşist bir devlet kurulması arzusundan kaynaklandığı, şahsen fail ve maktulü yada mağduru hiç tanımadığım, meydana geldiğinden bile haberimin olmadığını bir takım öldürme, yaralama ve benzeri olaylardan sırf antikomünist fikirlerim sebebiyle cezai bakımdan sorumlu tutulmam istenen bir suçlamada bulunulmuştur. Esas hakkındakimütalaada, ne ahalinin Ülkücü ve komünist olarak ikiye bölünmesinden ve silahlandırılarak katliama teşvik ve azmettirilmesinden, ne de faşist, ırkçı bir devlet düzeni kurulması arzusundan bir tek kelime ile de olsa bahsedilmemektedir. Böylece soruşturmaya başlandığı, yıllarca tutuklu kalınması ve idam suçlamalarının cezası ile dava açılmasını temin etmiş olan

[126] Ateş, 2018: 1048–1049.
[127] Umur, 2017: 63.

> bu iki suçlamadan vazgeçilmiştir. Bu durum, bahse konusuçlamaların gerçek olmadığının bizzat iddia makamınca da kabulü mahiyetindedir[128]

Türkeş'in hazırlanan iddianame ile ilgili olarak ülkücülüğün vatan sevgisi üzerine değil de komünizm karşısında şiddet metotları kullanan yasa dışı bir örgüt gibi lanse edildiğini belirtip bu durumu eleştirdiği anlaşılmaktadır.

Alparslan Türkeş Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar davası olarak adlandırılan bu dava hakkında şunları belirtmiştir.

> İddia makamı 2090 sayfa tutan tafsilatlı bir mütalaa ileri sürmüştür. Bu mütalaada şahsım ve temsil ettiğim siyasi hareketin laik anayasa düzenine aykırı olarak İslamiyet esasını temel alan Müslüman bir devlet düzeni cebir yoluyla, mütalaanın deyimine göre anayasa dışı yollarla kurmaya teşebbüs etmiş olmaktan dolayı Tür Ceza Kanunu'nun 146/1. Maddesi gereğince idamım talep edilmiş bulunmaktadır.[129]

1987'ye gelindiğinde ise yaklaşık 6 yıldır devam eden ve en uzun süren siyasi davalar arasına giren davanın 333. duruşması gerçekleşmiş, dava karara bağlanmıştır.[130]

Bu davada Alparslan Türkeş başta olmak üzere MHP'nin Genel Sekreter Yardımcılığını yürüten Yaşar Okuyan, Ankara'dan milletvekili olarak seçilen ve MHP Genel Sekreterliği de yapan Necati Gültekin, Konya Milletvekili olarak görev yapan Agah Oktay Güner, Niğde'den MHP Milletvekili Sadi Somuncuoğlu, Ahmet Er, Sivas Milletvekili Ali Gürbüz, Erzurum Milletvekili Nevzat Köseoğlu, GİK üyesi Taha Akyol ve Ömer Çakıroğlu gibi isimler başta olmak üzere 37 kişi MHP'nin GMYK'den tutuklanmıştır. Alparslan Türkeş ve Genel Merkez Yönetim Kurulu'ndan pek çok kişinin tutukluluğu 11 Ekim 1980 tarihinden itibaren başlamıştır. Bu tutuklu listesine Muhsin Yazıcıoğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı Müşteşarlığı görevini yapan Namık Kemal Zeybek, Sami Bal, Hergün Gazetesi'nde muhabirlik yapan Yılma Durak ve Abdullah Kılıç gibi isimler de dahil olmuş ve tutuklanan kişilerin toplam sayısı 587'yi bulmuştur.[131]

29 Nisan 1981'de başlayan dava 2050 sayfalık dosya halinde 7 Nisan 1987'de sonuçlandı.[132] Davanın başında 945 sayfadan oluşan iddianamesi[133] Askeri Savcı Hava Hakim Albay Nurettin Soyer tarafından mahkemeye vermiştir. Dönemin duruşma hakimi olarak ise Hakim Albay Sevinç görev yapmakta idi. Dava sonuca bağlandığında ise Askeri Savcı olarak

---

[128] Türkeş, 2018: 31.
[129] Türkeş, 2018: 25.
[130] "Türkeş, 11 Yıla Mahküm Edildi. MHP Yönetimine Beraat", Türkiye, 8 Nisan 1987; "İddianame açıklanalı 7 yıl oldu", Yeni Düşünce, 01.04.1988.
[131] Ateş, 2018: 1048–1049.
[132] "MHP Davası Bitiyor", Türkiye, 7 Nisan 1987; "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası", Yeni Düşünce, 17.04.1987.
[133] Ateş, 2018: 1049; Yücel, 2013: 32.

Hakim Binbaşı Fahrettin Demirel ve duruşma hakimi olarak da Albay Vural Özenirler görev yapmıştır.[134]

Dördüncü Kolordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde askeri savcı bu dava kapsamında 42 sanık hakkında ölüm cezası, 7 sanık için ömür boyu hapis, 287 sanık için 3 ila 27 yıla varan hapis cezası, 65 sanık içinse delil yetersizliği sebebiyle salıverilmelerini talep etmiştir.[135]7 Nisan 1987'de TCK'nın 313. maddesince Alparslan Türkeş silahlı çete kurmak ve kurulan bu çeteye liderlik etmek suçlarıyla 11 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasına mahkum edilmiş,[136] fakat daha önce hapis yattığı göz önünde bulundurularak 1 günlük hapis cezasının ardından tahliye edilmiştir.[137] Kararın açıklanmasının ardından Türkeş, mahkemece verilen bu kararın usul ve yasalara aykırı olduğunu belirterek kendisinin, faaliyetlerinin, hayatının, demeçlerinin ve ideolojisinin tamamıyla bu suçlamalara reddiye teşkil ettiğini; kendisinin her zaman ülkesini ileriye götürmek için çalıştığını belirtip[138] kararı temyize götürerek siyasi hayatına kaldığı yerden devam edeceğini belirtmiştir.[139] Türkeş bu konuyla ilgili olarak çıktığı Doğu Anadolu gezisinin Erzurum durağında kendisinin ve dava arkadaşlarının 12 Eylül Darbesi öncesinde dış güçler tarafından el altından ülkeyi parçalanmak amacıyla yapılan tüm katliamların karşısında olduğunu söylemiş tıpkı o günler gibi şimdi deyine devleti İslam'ın ışığı altında ileri götürmek için çalışacaklarını belirterek suçsuz olduklarını yinelemiştir.[140] Alparslan Türkeş Türk kanun ve usullerine aykırı bulduğu dava sonucunu, 9 Nisan'da Askeri Yargıtay'a giderek temyiz etmiştir. Türkeş dilekçesinde temyize gitme gerekçesi olarak şunları göstermiştir:[141]

- 12 Eylül'ün hemen akabinde MHP il binasında yapılan aramalarda genel başkan ve diğer tüm parti yöneticileri hakkında; Türkiye'de asayişi bozarak çeşitli katliamlar yaptırdıklarına dair türlü kanıtlar bulunduğu gerekçesine dayanılarak MGK'dan alınan özel bir emirle kanun çıkartılıp soruşturma emri alınmıştır.[142]
- Kolordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde[143] Türkeş ve arkadaşlarının faşist devlet kurmaya yönelik faaliyetler ve bu sebeple anarşik eylemlere karışmak suçuyla, DİSK'in daha önce Genel Başkan' lığını da yapmış ola Kemal Türkler ile Cevat Yurdakul'un öldürülmelerine azmettirmek suçlarıyla

[134] "Mahkemeden Notlar", Türkiye, 8 Nisan 1987.
[135] "MHP Davası Bitiyor", Türkiye, 7 Nisan 1987.
[136] "Türkeş 11 yıla mahkum edildi", Türkiye, 8 Nisan 1987.
[137] Ateş, 2018: 1049–1050.
[138] "Türkeş'e Tokat'ta Büyük tezahürat", Milliyet, 10 Nisan 1987.
[139] "Siyasete Devam Edeceğim", Türkiye, 9 Nisan 1987.
[140] "Erzurum Türkeş' i Bağrına Bastı", Yeni Düşünce, 17.04.1987.
[141] "MHP Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[142] "MHP Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[143] "Alparslan Türkeş Kararı Temyiz Etti, Siyasete Devam Edeceğim", Türkiye, 9 Nisan 1987.

muhakemelerine devam edilmiştir.[144] Alparslan Türkeş bu suçlamalardan dolayı idam cezasıyla yargılanmıştır.[145] Davanın ilerleyen seyrinde "Anayasal düzeni zora dayalı bir şekilde değiştirme" iddiasını kanıtlayacak delil bulunamamasından dolayı yargılama "çete kurma"suçlamalarına çevrilmiştir.[146] Davanın avukatlığını yapan Kaya Alpkartal tüm suçlamaların asılsız, sahte beyanlar ve belgeler üzerine kurulduğunu, davanın milliyetçi cepheyi siyaset arenasından silmek için dışarıdan yönetildiğini iddia etmiştir.[147] Davanın ilerleyen seyrinde savcılık makamınca iddia edilen suçlamaların bu şekilde değiştirilmesi dikkat çekicidir.

- Faşist devlet kurma faaliyetlerini, Anayasaya da aykırı bir devlet düzeni olan Cihat ilan ederek zora dayalı bir şekilde gerçekleştirme iddiası bizzat iddia makamınca gerçek dışı kabul edildiğine göre şahsım için de beraat kararı verilmesi gerekmekteydi.[148]
- Savcılık tarafından verilen iddianamede yer alan faşist düşünceler sonucu gerçekleştirilen katliamlarla yine faşist bir devlet kurma iddiasının asılsız olduğu bizzat iddia makamınca kabul edilmiş lakin bu uzun yargılama süreci ağır mağduriyetlerin yaşanmasına sebebiyet vermiştir.[149]
- Savcılık tarafından oluşturulan adam öldürtme, çeşitli katliamlarda bulunma, örgüt kurup bu örgütü yönetme gibi ağır ithamlar, işkence zoruyla kabul ettirilmeye çalışılmış, bu konuda muvaffak olunamayınca da mahkemece iddianameden tamamen farklı bir suçlamaya gidilerek cürüm ikai için cemiyet teşkili yani suç işlemek için örgüt kurmak suçlamasından mahkumiyetim istenirken diğer tüm parti yöneticilerine beraat kararı verilmesi dikkat çekici ve bir o kadar da ilginçtir.[150]
- 29 Nisan'dan bu yana gerçekleşen birçok dava sonucunda kanuna aykırı hiçbir fikir ve faaliyetimin bulunmadığı sonucu iddia makamınca da kabul olmasına rağmen amme nizamı yani kamu düzeni, toplumun huzur ve güveni bozma suçlamasıyla karşı karşıya kalıp tehlikeli addedilmem Türk kanun ve uygulamalarına son derece aykırıdır. Siyasi liderliğini yaptığım partinin ideolojik yapısı, demeç ve beyanlarımın anti komünist olmasından dolayı, fiili hiçbir kanun dışı faaliyetim olmamasına rağmen mahkumiyetimin istenmesi İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Anayasası, Yüksek Mahkeme Kararı ve hukuk kurallarına aykırı

[144] "Türkeş'e Tokat'ta Büyük Tezahürat", Milliyet, 10.04.1987.
[145] "Beraatimizi bekliyorum ", Türkiye, 6 Nisan 1987.
[146] Ateş, 2018: 1049 -1050.
[147] "MHP Davası Düzmecedir", Yeni Düşünce, 27 Kasım 1987.
[148] "MHP Davası Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[149] "MHP Davası Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[150] "MHP Davası Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.

> olduğu ortadadır. Dava sonucunda benim mahkumiyetime hüküm veren hakimler kurulunun delilleri objektif olarak değerlendirmediği, peşin hükümlerle yargıladıkları açık bir şekilde tüm kanıtlarıyla ortaya konulmuş aynı zamanda bizzat hükmü veren hakimlerin bu kararların halk tarafından tasdik edilmeyeceği ve bu durumun da Türk adaletine leke süreceğini söyleyerek görevlerinden çekilmişlerdir. Bu durumu dikkate alırsak 7 Nisan kararlarının hem halk ve kamu tarafından hem de yüksek mahkeme heyetince kabul görmeyeceği düşüncesi ve inancındayım.[151] Türkeş, birkaç başlık altında verilen bu sebeplerden dolayı 7 Nisan kararlarının bozulmasına yönelik temyiz dilekçesini vermiştir

Türkeş'in 19 Nisan Kongresi öncesinde çıktığı Doğu Anadolu gezisinde konuşma yaptığı Tokat, Erzincan, Erzurum illerinde 25 bine varan katılımcının gözlemlenmesi "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası"ndan Türkeş'in ve ülkücülerin millet vicdanında beraat ettiğini göstermiştir, şeklinde kamuoyunda yorumlanmıştır.[152] Dava sonucunu değerlendiren parti liderleri 12 Eylül'le hapse giren tüm liderlerin serbest kalırken Türkeş'e verilen bu ceza ile aslında Türk milliyetçiliğinin cezalandırıldığını ama Türk adaletinin yerini bulacağından kuşkularının olmadığını dile getirmişlerdir.

Davada yer alan diğer 392 sanık için verilen kararlar şu şekildedir: Parti GİK üyelerinin tümü için beraat kararı çıkarken davada yargılanan 5 sanık için idam cezası verilmiştir.[153] 150 sanığın beraatine karar verildiği davada 16 sanık için 24 yıldan 36 yıla kadar hapis, 11 sanık için 22 yıldan 24 yıla varan hapis cezası, 6 sanık için 15 yıldan 20 yıla kadar hapis cezası, 34 sanık için 10 yıldan 15 yıl kadar hapis cezası, 14 sanık için 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası, 21 sanık için 1 yıldan 2 yıla varan hapis cezası verilmiştir.11 sanık için 1 yıldan az olmak şartıyla hapis cezası verilmiştir.[154]

[151] "MHP Davası Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[152] "Erzurum Türkeş' i Bağrına Bastı", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[153] Ateş, 2018: 1049–1050.
[154] "Hapis Cezası verilenler", Türkiye, 8 Nisan 1987.

Tablo 2.1 Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar Davasında Hapis Cezası Alanların Listesi

Ahmet Alıcılar	Ahmet Bilgin,	Feyzi Başkan,	Atilla Engür,
Ali Aydoğan	Erdem Şen Ocak	Hasan Çağlayan	Erol Dok
Ayhan Ünal	Kadir Mahir Damatlar	Sahir Solmaz	Tamer Afacan
Ertuğrul Alparslan	Adem Kader	Nazım Doğan	Yusuf Gök
Hakverdi Satılmış	Süleyman Bayrak	Osman Öksüz	Abdülkadir Yanık
Abdülkadir Taşkın	Cengaver Demirel	Kenan Türüdü	Satılmış Tepecik
Mehmet Tosun	Feyza Yüce	Hüsnü Kaya	Sabri Cemil Erdoğan
Faruk Başer	İlhami Erdoğan	Ömer Tunç	Abdülkadir Meşer
Hasan Hüseyin Gürer	Bayram Kekeç	Çapar Kanat	Mehmet Alataş
Erdal Ak	Kenan Ekin	Ahmet Sarı	Sahir Deniz
Harun Özgül	Ramazan Özen	Burhan Emuştekin	Serdar Murat Çoruk
Osman Başer	Hasan Sağır	İsmail Baykal	Orhan Yalçınkaya
Muhammet Doğan	Cavit Büke	Kenan Çetintaş	Hüseyin Şiran
Mustafa Bozan	İhsan Aydın	Mesut Doğan	Cengiz Kaya
Yavuz Kurt	Erol Güntutmazı	Ömer Ulusal	Yaşar Ortak
Tahsin Yağcı	Hayati Sazak	Murat Yiğit	İsmail Yapıcı
Hasan Çiçek	Erhan İçler	İsmail Demirkıran	Zafer Gevişen
Erdoğan Yağcı	Yahya Günaşan	Gültekin Garip	Hüsamettin Özgenç
Rıza Müftüoğlu	Mustafa Mit	Yılmaz Durak	Muhsin Yazıcıoğlu
Aydın Ergüden	Mehmet Biçer	Ünal Altıparmak	Aslan Adlı
Şahin Hasgül	Nafiz Tunç	Saffet Beştepe	Yaşar Yılmaz
Mustafa Cabbar Polat	Ramazan Akça	Yusuf Dede	Hasan Yıldız
Emrullah Palatan	Mustafa Köse	Osman Şeker	Selami Ulusoy
Satılmış Ünlü	Ömer Gültekin	Ziyafettin Keskin	Faik Aslan
Abidin Akyürek	Hayrettin Efeoğlu	Kadir Bayık	Tatlı Saygılı
Muhsin Çakır	Remzi Coşkun	Tayfun İner	Refik Tezcan
Cengiz Yavuz	Güven Saygın	Sinan Yerli	Kadir Çakır
Zekai Topuz	Yunus Alkan	Muzaffer Orhan	Selim Kavaklı
Hakkı Yakışık	Bekir İlkbahar	Eray Açargil	Erdoğan Güvercin
Şaban Korkmazgöz	Haluk Demir	Nuri Demiryürek	Atilla Kabakçı
İkram Çelik	Şevki Avşar	Yavuz Öbekçi	Halil Külekçi
Faruk Yerli	Ökkeş Metin Güçdemir	İbrahim Turgut Özdemir	Recep Isıkgöl
Erdem Soğukpınar	Harun Yüksel	Alattin Takmaz	Necdet Çakır
Hasan Kılıç	Abdullah Çürük	Encüment Yıldırım	Mustafa Kuş
Kader Topal	Metin Gök	Orhan İnan	Mehmet Ali Tekatar
Talat Kora	Lokman Haşlak	İsmail İnan	Aksel Koramaz
Metin Köksal	Şevki Köksal	İrfan Arısan	Turan Doğan
Yusuf İzzetin Yıldız	Fazıl Kaygusuz	Habib Güleç	Rasim Ölmez
Mustafa Biçkin	İlhami Altın	İrfan Toptaş	İsmail Tekeli
Atilla Alpar	Muhittin Kılıç Aslan	Hasan Ersanlı	Rıza Bozkaya
Mikdat Evci	Abdullah Uğur	ÖMER Tanalk	Ali Asker Torun
Bekir Karabacak	Musa Ay	Hasan Hüseyin Işık	Yusuf Okumuş
Hayati Alde	Uğur Cesur	İsmail Susam	Ziya Karaçam
Sezel Üner	Semih Dinç	Ahmet Işıkcan	Erdal Çelik
Halil İbrahim Türkaslan	Alparslan Aksu	Kurtuluş Coşkun	Hasan Ali Çakır
Burhan Kavuncu	Haşim Akten	Hakkı Şafakses	Vejdet Fehmi Şendil
Ahmet Emekli	Nail Kocabay	Osman Yurt	Mustafa Çitak
Hüseyin Gök	Lokman Abbasoğlu	Fevzi Tunç	Muzaffer Genç
Mevlüt Doğan	Sabri Basri Coşkun	İsmet Aşıklar	Şevket Çetin
Ulvi Kokular	Gürol Delice	Murat Coşkun	Mehmet Sakarya
Necdet Kaman	İsmail Kalmış	Hüseyin Dalm Kaftan	Cemal Çelen
Kamil Gülbek	Sefer Gülbek	Hüseyin Dalm Kaftan	Mehmet Aydoğmuş
Hicabi Koçyiğit			

Kaynak:"Hapis Cezası Verilenler", Türkiye, 8 Nisan 1987.

12 Eylül Darbesi'nden sonra MHP ve ülkücü kadronun birçoğu hapis cezasına çarptırılmış hem maddi hem de manevi büyük zorluklar yaşamışlardır. Bu sebeple milliyetçi

cepheden bazı kimseler çeşitli kuruluşlar açmış ve faaliyet göstermiştir. Bunlardan Mayaş ve Muharrem Şemsek Alparslan Türkeş'in ve ülkücü[155] ideolojinin peşinden giderek ülkücü camiaya yardım etmiştir. Mayaş'ta Dr. Devlet Bahçeli, Ali Güngör, Bahattin Ergezer, İsmet Büyükataman, Vedat Alagöz, Vedat Kayrıcı, Lokman Abbasoğlu, ve Yılmaz Saka bulunuyordu. Aynı zaman da Mayaş bu dönemde Sözcü ve Hamle gazetelerini çıkararak "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası" nın sözcülüğünü yapmıştır.Sadi Somuncuoğlu ve Yaşar Okuyan ise Kızılay'da bir şirket kurarak ve kitap satışı yapmışlar veo dönemde siyasal alanda milliyetçi bir tutum sergilemekten uzak durmuşlardır.[156]Darbe sonrası oluşturulan bu kuruluşlar sayesinde maddi ve manevi zorluk yaşayan ülkücü ailelere yardım edilmiş, böylece hapse giren ülkücülerin ailesi de yalnız bırakılmamaya çalışılmıştır.

"MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası"nıtakip eden avukatlar, Avukat Şerafettin Yılmaz'ın bürosunu genel olarak toplanma merkezi olarak kullanmışlar ve siyaset alanında milliyetçilikten uzak durmuşlardır.Ahmet Hamdi Ayan ve arkadaşları ise ayrı bir grup oluşturup ANAP için ılıman bir tavır takınmışlardır.[157]16 Ekim 1981'de tüm siyasal partilerin kapatılmasından sonra partiler örgütsel olarak işlevini yitirmiştir. Alparslan Türkeş'in bütünleştirici karizmasından mahrum kalması sonucu MHP'de yaşanan teşkilatlanma sorunu, Türkeş'in yaşadığı sağlık sorunları sebebiyle 12 Nisan 1985'te cezaevinden tahliye edilişine dek sürmüştür. O dönemde MHP'nin kaybettiği bu bütünlüğü sağlamak amacıyla "Gençlik Kültür ve Sanat Okulları" açılmıştır.[158]

12 Eylül, tüm siyasal partilerde çeşitli sarsıntılar meydana getirmiştir. Solu ezdikten sonra sağı da vuran darbe, MHP ve ülkücüleri de yargılamıştır. Her zaman komünizme karşı devletin yanında olan MHP ve ülkücüler, komünistlerle aynı yargı sandalyesine oturtulmuş, işkence görmüş hatta idam edilmiştir. İşkence gören ülkücülerin korunmaması, devlet tarafından çok saygın olarak gördükleri Türkeş'in bile tutuklanması, tabanda Türkeş'e olan inancı sarsmış ve MHP'de ayrışmaları da beraberinde getirmiştir. Ömer Umur'a göre aynı zamanda ülkücüler işkence altındayken benimsedikleri Türkçü akımı da sorgulamaya başlamışlar ve artık kendilerine İslamcı bir kimlik benimsemeye başlamışlardır.[159] Yaşanan bu gelişmelerlebirlikte Ülkücü Hareket kendilerini "devletin sahibi olarak" gören anlayışlarını

[155] Ülkücülük Ölçekçi'nin tanımlamasına göre her çeşit milliyetçiliğin birleşiminden meydana gelen bir üst kimliğin ismidir. Ülkücülük II. Meşrutiyetden sonra devleti kurtarmak için ortaya atılan muhafazakarlık, milliyetçilik ve İslamcılık fikir akımlarının bir sentezidir. Ölçekçi, 2018: 294.
[156] Müftüoğlu, 2006: 19.
[157] Müftüoğlu, 2006: 19.
[158] Uzun, 2005: 292.
[159] Umur, 2017: 62-63.

da yeniden gözden geçirmiş ve gerçekleşen işkencelerin de sonucu olarak İslamcı bir kimliğe bürünmeye başlamışlardır.[160]

Darbe ortamı devam ederken yeniden demokratikleşme haberi 1 Kasım 1980'de MGK Genel Sekreteri Org. Haydar Saltık tarafından açıklanmıştır. Açıklanan geçiş programına göre:

1) Kurucu Meclis'i oluşturulacak gerekçelerin sağlanması,
2) Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanun'a ek olarak Kurucu Meclis'in işlevinin belirtildiği kanunun kabulü,
3) Kurucu Meclisin faal hale getirilerek ülkeyi tekrardan yapılandırmak için yeni Anayasanın oluşturulması,
4) Oluşturulması planlanan Anayasa'nın halkoyuna sunularak referandumlaonaylanması,
5) Oluşturulacak olan yeni Anayasa'nınreferandum sonucu onaylanmış maddelerince Yeni Partiler Kanunu ve Yeni Seçim Kanu'nun 12 Elyül ile ülke yönetimine egemen olan Kurucu Meclisin onayından geçmesi,
6) Oluşturulacak olan yeni anayasa ve akabindeki yeni siyasi partilerin teşkilatlanmalarını sağlamaları için gerekli zaman dilimi dikkate alınarakçalışmalara başlanması,
7) Dile getirilen bu süre zarfında yeni seçim kanunu esasınca Milletvekili Genel Seçimleri'nin yapılması ve parlamentonun inşa edilmesiyle faaliyetlerine başlaması.
8) Anayasa'da bulunan geçici hükümler uyarınca Kurucu Meclis ve MGK'nin faaliyetlerinin tamamlanıp demokratik siyasi ortama geri dönülmesi şeklinde süreç açıklanmıştır.[161]Bu bildiri ile büyük bir kısıtlama ve denetim altında yeniden demokratik yaşama geçişin ilk sinyali verilmiştir.

Tarihler 24 Nisan 1983'ü gösterdiğinde Resmi Gazete'nin 18027 sayılı nüshasıyla siyasi partilerin yeniden kurulması ve demokratik düzene geçilmesi müjdesi verilmiştir.[162]

Tüm bu faaliyetleri gerçekleştiren Kurucu Meclis'in yapısı incelenecek olursa Kurucu Meclis, Milli Güvenlik Konsey'i ve Danışma Meclisi olarak iki yapıdan oluşmaktaydı. Bu iki yapı arasında denklik değil ast-üst ilişkisi mevcuttu. Milli Güvenlik Kurulu'nun

[160] Kantar, 2018: 241.
[161] "Saltık Demokratik Düzene Geçiş Programını Açıkladı", Milliyet, 2.11.1980.
[162] "Siyasi Partiler Kanunu", Resmi Gazete, 24 Nisan 1983.

faaliyetlerinden birisi de Danışma Meclisi (DM) üyelerini seçmekti. Danışma Meclisi'nin işlevi ise istişare şeklinde olmakta yasa veya anayasa yapma yetkileri bulunmamaktaydı.[163]

Sonuç olarak 1983 yılında demokratikleşme süreci yeniden başlamış siyasal partiler yeniden oluşum içine girmişlerdir. Bu esnada ülkücü tabanda da hareketin nereye gideceği ile ilgili farklı düşünceler oluşmuştur. Bu düşüncelere göre bazı kimseler ülkücü oluşumun 12 Eylül 1980 darbesiyle birlikte artık geçerliliğini kaybettiğini, sadece sosyal faaliyetler ve maarifle ilgilenen bir yapıya dönüşmesi gerektiğini belirtmiştir. Bazı kimselerse yenikurulacak olan sağ eğilimli partilere ülkücü hareketin katılmasını ve siyasal çalışmalarını sürdürmesi gerektiğini savunmuştur. Tüm bunlardan farklı olarak bir grup ise ülkücü hareketin ve milliyetçi düşüncenin özgür bir yeni siyasal parti olarak faaliyet göstermesi gerektiğini savunmuştur.Neticede üçüncü yöntemin somut bir sonucu olarak 7 Temmuz 1983'te Muhafazakar Parti kurulmuştur.[164]

Ortaya çıkan bu fikir ayrılıklarının sonucunda ANAP'ın desteklenerek ülkücü tabanın mecliste yer alması, sonrasında da ANAP'tan seçilen tüm ülkücü tabanlı milletvekillerinin istifa ederek MHP'yi tekrardan kurma düşüncesi oldukça yaygındı. Bu düşüncenin bir başka uygulama sahası 1991 Genel Seçimlerinde gerçekleştirmiştir. RP, MÇP, IDP seçim ittifakı yaparak seçimleregirmiş ve mecliste varlık göstermişlerdir. Bu esnada Muharrem Şemsek'in gözetiminde milliyetçi cephenin yeni bir siyasi oluşuma gitmesi fikri de düşünülüyor ve toplantılar yapılıyordu. Fakat bu toplantılarda Karabacak yeni bir siyasi yapılanma için ortamın henüz olgunlaşmadığı, hapishanede yüzlerce ülkücünün işkence altında bulunduğu, komünizmle girişilen mücadelenin tahribatının henüz giderilemediğini belirtmiş vebu konuda bizzat Türkeş'le görüşebileceğini söylemişti.[165]Bu düşünceden yola çıkarak ülkücü hareket kendi varlığını bağımsız bir siyasal parti içinde sürdürecek olsa da ülkücü hareketin önemli bir kısmı ANAP'a daha az bir kısmı ise DYP'de yer almayı tercih etmişlerdir.[166]

Bu dönemde Turgut Özal Anavatan Partisinin, Turgut Sunalp ise Milliyetçi Demokrat Partinin başkanlığına geçmiştir.Darbe sonrasında da etkin bir isim olan Turgut Sunalp her zaman Türkeş'i desteklemiştir. Ülkücü kadroda da Türkeş'in Mevki Hastanesine geçirilmesi için Sunalp'in desteklenmesi düşüncesi mevcuttu fakat tüm bunlara rağmen ülkücü çoğunluk ANAP'ı desteklemiştir. Bu eylemin sebebiyse Milliyetçi Demokrat Parti'yi Konseyin desteklemesidir. Ülkücü taban da darbeyi protesto etmek için böyle bir duruş

[163] Akşin, 201: 42.
[164] Uzun, 2013: 257.
[165] Yalınç, 2018: 374.
[166] Yalçın, 2000: 98; Müftüoğlu, 2006: 25.

sergilemiştir.[167]Ülkücü camianın böyle bir tutum sergilemesi, 12 Eylül Darbesi'ni desteklemediklerinin göstergesi şeklindedir.

Bu düşünceye bağlı olarak Yaşar Okuyan, Namık Kemal Zeybek, Agah Oktay Güner, Halil Şıvgın, Alparslan Pehlivanlı, Mustafa Taşar, Ercüment Konukman, Burhan Kara, Cemil Çiçek, Metin Gürdere, Mehmet Perçin, Mehmet Gedik, Gökhan Maraş, Mehmet Kocabaş, Erkan Mumcu, Sadi Somuncuoğlu ve Nevzat Kösoğlu gibi isimler ANAP'a geçmiş, ANAP'tan milletvekili ve bakanlık görevlerini icra etmişlerdir.[168]ANAP'a geçen bu isimlerden Agah Oktay gibi kişilerle 90'lı yılların başlarında MÇP'de fikir çatışması sebebiyle karşı karşıya gelecektir.

Tüm bu fikri karmaşalara rağmen Askeri Mevki Hastanesi'nde kalan Türkeş tam olarak kararını vermiş ve daimi ziyaretçisi Ali Koç'a direktifini vermiştir."Partinin kurulması için hazırlık yap..."[169] Türkeş aynı zamanda partinin isimi için ülkücü camianın fikriyatını yansıtması açısından "Muhafazakar" kelimesinin uygun olduğunu belirtmiştir.[170]Bu direktifin ardından yeni parti için çalışmalar sürerken Türkeş'e sadık grup arasında da parçalanmalar meydana gelmiştir. Ali Güngör, Devlet Bahçeli ve arkadaşları tepeden inme bu karara tepki göstermişler ve yeni parti çalışmalarında faal olarak bulunmamışlardır. Bahçeli ve Güngör'e göre Başbuğ ile ayrı düşülmesinin sebebi bu karar alınırken birlikte hareket edilmemesi, tepeden inme bir karar olması, Muharrem Şemsek ve arkadaşlarının çalışmalarıyla oluşturulan bu siyasi partiyi ülkücü tabanın kabul etmeyeceği düşüncesiydi. Bu yüzden de Muhafazakar Parti'yi hiçbir şekilde "hareketin partisi" olarak kabul etmeyeceklerini dile getirmişlerdir. Yaşanan bu ayrılık 1986'ya kadar devam etmiştir.[171] Türkeş'in Ali Koç'a verdiği "Partinin kurulması için hazırlık yap" direktifi MHP'nin yeniden doğuşunun ilk kıvılcımı niteliğindedir.

2.2. Muhafazakar Parti Dönemi (1983–1985)

2.2.1. Mehmet Pamak Döneminde Muhafazakar Parti

Darbe sonrası ülkücü cephede oluşan bu düşünce eğilimlerine göre Danışma Meclisi'nde yer alan ve MHP'lilerin de sesi konumunda olan Mehmet Pamak'ın başkanlığında 7 Temmuz 1983'te "Muhafazakar Parti" (MP) kurulmuştur.[172] Pamak'ın genel başkanlığı Mamak Cezaevi'ndeki birçok ülkücü tarafından o dönemde alınan idam

[167] Müftüoğlu, 2006: 24.
[168] Yalçın, 2018: 374.
[169] Akpınar, 2005: 192-193.
[170] "Milliyetçi darbe", Nokta, 9 Şubat 1986, 22.
[171] Akpınar, 2005: 192-193.
[172] "Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti", Milliyet, 11.07.1983.

kararlarınaimza verdiği içinistenmemiş,kabul görmemiştir.[173]Muhafazakar Parti'de yer alan kuruculardan bazıları şunlardır: Mehmet Pamak (Genel Başkan), Ali Koç, Ahmet Karaca, M. Kazım İlkhan, Ahmet Ersen, Kemalettin Toros, Kamil Özden, Ahmet Özsoy.[174]Partinin amblemi olarak Türkiye üzerinde yükselen bir çınar ağacı görseli kullanılmıştır.[175]Parti oluşumunu tamamladıktan sonra slogan olarak belirlediği söylemler "hür millet", "milli devlet", "güçlü iktidar" dır. Parti programı ele alındığında ise MHP programını örnek aldığı gözükmektedir.[176]Muhafazakar Parti temel prensip olarak benimsediği görüşünü 1984 parti programında şu şekilde belirtmiştir;

> Partimiz, büyük Türk milletine ve onun ebedi devleti olan ve nitelikleri Anayasa'mızda belirtilmiş bulunan Türkiye Cumhuriyeti'ne Anayasa, Siyasi Partiler Kanunu, diğer hukuk mevzuatı çerçevesinde bu Program'da yazılı prensip ve görüşler doğrultusunda, hür ve serbest millet iradesinin tayin edeceği neticelere göre, iktidar veya muhalefet olarak hizmet etmek üzere kurulmuş bir siyasi teşekkül gibi, meşru usullerle iktidara gelerek milletimizi, milli birlik ve beraberlik içinde hür, mesut ve müreffeh, vatanımızı mamur, devletimizi, hürriyetçi demokratik rejim içinde güçlü kılmak, milli kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkararak medeniyet ufkunda yeni güneş gibi doğmak yolundaki Büyük Atatürk'ün işaret ettiği milli ülküyü gerçekleştirebilmek ana gayemiz ve başlıca hedefimizdir.[177]

MP'nin kuruluş amacı Türkeş'in da desteği alınarak darbenin etkisiyle dağılan Türk milliyetçilerini siyaset alanında yeniden bir çatı altında toplanmaya çalışmaktır. [178]

Türk milliyetçilerini siyaset sahasında yeniden temsil için kurulan MP Genel Başkanlığına Mehmet Pamak'ın getirilişinin temel sebebi Pamak'ın Danışma Meclisi üyesi olması ve Türkeş'in onun veto edilmeyeceğine inanmasıdır.[179]

Kurucu Meclis üyeliğinin dışında Pamak, Mehmet Erçişli ismini kullanarak dönemin Hergün gazetesinde çeşitli yazılar yazmaktaydı. Mehmet Pamak'ın Hergün Gazetesi'nde olduğu gibi Ortadoğu, Ülkücü Kadro, Yeni Düşünce gibi çeşitli gazete ve dergilerde de yazıları bulunmaktaydı. Aynı zamanda Pamak Tercüman Gazete'sinde ülkenin genel olarak ekonomik durumunu ele almış ve bu yazılarında takma isim yerine kendi ismini kullanmayı tercih etmiştir.Muhafazakar Parti Genel Başkanı Mehmet Pamak 12 Eylül Darbesinin gerçekleştiği dönemlerde devlet içerinde Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdür Yardımcılığı görevinde bulunurken aynı zamanda Milliyetçi Hareket içinde de yer alarak faaliyetlerini

[173] Eyidiker, 2012: 85.
[174] Turgut, 1986: 396.
[175] Umur, 2017: 65.
[176] Yalçın, 2018: 376.
[177] Muhafazakar Parti Programı, 1984: 1.
[178] Yalçın, 2018: 376.
[179] Akpınar, 2005: 192.

sürdürmüştür. Devlet dairesindeki önemli görevi sebebiyle Konseyle irtibat içerisinde olmuş, Çanakkale listesinden DM seçilmiştir.[180]

Danışma Meclisi (DM) Çanakkale üyesi Mehmet Pamak MP'nin kuruluş dilekçesini İçişleri Bakanlığına verdiği sırada dönemin Cumhuriyet Başsavcısı Muhafazakar Parti'nin isim olarak ilk versiyonu olan Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti (CMP) ifadesinin kullanılmasının yasal olarak sakıncalı olacağını bu yüzden de "Cumhuriyetçi" kelimesinin kaldırılması gerektiğini bildirmiş ve bu kelime kaldırılarak partinin ismi MP olmuştur.[181]

MP Genel Başkanı Mehmet Pamak ihtilal ile ilgili olarak 11 Temmuz 1983'te verdiği bir demeçte; "Devletimizi yıpratacak hiçbir faaliyetin ülke menfaatleriyle bağdaştırılamayacağı, içine düştüğü bu zor durumdan devletimizi kurtaracak olan 1980 harekatının muvaffak olması, demokrasimizin ve devlet kademelerinin yeniden inşasıyla ülkemize güven, sulh sükunete erişmesi en büyük arzumuzdur. Bu düşünce ve duyguyla 1980 harekatının muvaffakiyetine yardımcı olmayı en büyük görev ve sorumluluğumuz sayarız" şeklinde belirtmiştir.[182] Burada Mehmet Pamak'ın ülkenin genel durumundan dolayı TSK ile ters düşmemek için şahsına ve ülkücü camianın düşüncesine uymayan sözler beyan ettiği görülmektedir.

MGK 26 Haziran 1983 tarihinde yayımladığı kararla 24 Ağustos 1983 tarihine kadar Milletvekilliği Genel Seçimlerine katılacak partilerin en düşük 30 kurucu üyesi tetkik edilerek onaylanması,Milli Güvenlik Kurulu'nun uygun bulmadığı parti kurucu üyeleriniGenel Seçimlere katılamayacağı ama parti tüzel kişiliklerinin devam edeceği bildirilmiştir.[183]

7 Temmuz'da partinin kuruluşundan kısa bir süre sonra26 Temmuz 1983'te MGK'nın 100 nolu kararı ile parti kurucularından 25 kişi veto edilmiştir.Veto edilen listedeki İsimler: Mehmet Pamak, İbrahim Ahi, Mehmet Çalışkan, Sabahattin Çankaya,Melek Denli, İbrahim Dönmez,Münir Efe, Ahmet Ersen,Yusuf Fetvacı, M. Kazım İlkhan, Yaşar İmeci, Ahmet Kahraman, Ahmet Karaca, Ali Koç, Mevlüt Mutlu, Kamil Özden, Bahadır Özel, Zeka Özkan, M. Kemal Özkan, Ahmet Sayımlar, M. Ramazan Sönmez, M. Kemalettin Toros, Ahmet Uslu, M. Tufan Yaşar, H. İbrahim Yücel'idi. Böylece Muhafazakar Parti için verilen kurucu üye sayısı altıya düşmüştür. MP Genel Başkanı Pamak ise DM'nde yer almasına rağmen, veto edilen ikinci üye ve Genel Başkan olarak da veto edilen yedinci kişidir. Darbe sonrası kurulan Bizim Parti'nin (BP) de 26 kurucu üyesi MGK'nın vetolarından kurtulamamıştır. Siyasi Partiler yasasının geçici dördüncü maddesine dayanarak MGK tarafından gerçekleşen bu son

[180] Yalçın, 2018: 276.
[181] Umur, 2017: 64; Akyol, 2011: 96-97.
[182] Yalçın, 2018: 276.
[183] "30 Kurucusu Onaylanmayan Parti Seçime Giremeyecek", Milliyet, 27 Temmuz 1983.

vetolarla kurucu üyelikleri iptal edilenlerin sayısı 264'e yükselmiştir.[184]MP'nin kuruluşundan çok kısa bir süre sonra ardı ardına aldığı vetolar, onun teşkilatlanmasında büyük sıkıntılara sebep olduğumuştur.

2.2.2. Ahmet Özsoy Döneminde Muhafazakar Parti

Mehmet Pamak' ın DM üyesi olmasına rağmen veto edilişiyle Pamak'tan boşalan genel başkanlık koltuğuna vetoya takılmayan Ahmet Özsoy getirilmişti.[185] Özsoy bundan önceki parti içi görevinde de genel sekreter yardımcılığını ifa etmiştir.[186]MGK'nin 26 Temmuz kararıyla büyük bir darbe alan Muhafazakar Parti'yi ikinci bir şok daha bekliyordu o da 16 Ağustos 1983'te MGK'nın 117 nolu kararı ile 19 üyesinin daha veto edilmesiydi.[187]

Veto edilen yeni isimler şöyledir: Emin Acar, İbrahim Açık, Kazım Atakul, Şahin Türkeş, Hüseyin Çelikcan, Kadir Demirel, Beytullah Demirhan, Kenan Ertan, B. Özkan Gölmez, İbrahim Kocaoğlu, Ferhat Özengin, Asım Sonmete, Kenan Şahan, Dürdane Şahin, Ali Şeker, Necati Şentürk, Cevdet Tosçu, M. Akif Tuncer, Mahmut Tütüncü.[188]

Gerçekleşen vetolar sonucu Muhafazakar Parti'nin kurucu üye sayısı 12 ye düşmüştür. Yaşanan bu vetolarla MP'nin en az otuz kurucu üyeyi onaylatamaması ve partinin 34 ildeki teşkilatlanmasını sağlayamaması sebebiyle 1983 Milletvekilliği Genel Seçimlerine katılamamıştır.[189] MP'nin kuruluşunda aldığı vetolar sonucu 1983 Milletvekilliği Seçimlerine girme şansını kaybetmesi ise parti içinde anlaşmazlık ve hiziplere neden olduğu gözükmektedir.

Milli Güvenlik Konseyi bu dönemde sadece Muhafazakar Parti kurucu üyelerini veto etmemiş, yeniden partileşme sürecindeki teşkilatlanma çalışmalarını sürdüren birçok partinin kurucusunu da veto etmiştir. Vetoya uğrayan partilerden Doğru Yol Partisinin 34 kurucusundan Genel Başkan Ahmet Nusret Tuna da dahil olmak üzere 29 kişi MGK tarafından Siyasi Partiler Yasası uyarınca uygun bulunmamış lakin parti tüzel kişiliklerinin devam edeceği bildirilmiştir. Bu durum üzerine Genel Başkanlık koltuğunu bırakan Tuna yeniden oluşturulması planlanan demokrasi sürecinde suların henüz durulmadığını; "Partimiz hükmi şahsiyetini devam ettirmektedir." ve "Doğru Yol Partisi, doğru bildiği yolda, muhakkak ki memleketimize en üstün hizmetleri yapmak gayretinde bulunacaktır."sözleri ile partinin varlığını devam ettireceğini belirtmiştir. Vetodan geçen diğer dört kurucu üye olan

[184] "Muhafazakar Parti'nin 25 Bizim Parti'nin 26 kurucu üyesi veto edildi", Milliyet, 27 Temmuz 1983.
[185] "MP'den 19, BP'den 24, FB'den 19 Kurucu Üye Veto Edildi", Milliyet, 17 Ağustos 1983.
[186] Yalçın, 2018: 378.
[187] "MP'den 19, BP' den 24, FP'den 19 Kurucu Üye Veto Edildi", Milliyet, 17 Ağustos 1983.
[188] "MP'den 19, BP' den 24, FP'den 19 Kurucu Üye Veto Edildi", Milliyet, 17 Ağustos 1983.
[189] "MP'den 19, BP' den 24, FP'den 19 Kurucu Üye Veto Edildi", Milliyet, 17 Ağustos 1983.

Ali Rıza Coşkun, Yıldırım Avcı, Doğan Develioğlu, Erkut Şenbas ise partinin teşkilatlanma sürecini her türlü zorluğa rağmen tamamlanacağını bildirmişlerdir.[190]

Vetoya uğrayan bir diğer parti ise Genel Başkanı Erdal İnönü de dahil olmak üzere 21 kurucu üyesi veto edilen Sosyal Demokrat Partidir.[191] Bu dönemde teşkilatlanma çalışmaları devam ederken vetoya uğrayan bir diğer parti ise Refah Partidir. Gerçekleştirilen vetoların sonucunda SODEP, DYP, RP, MP 6 Kasım 1983Milletvekili Genel Seçimlerine en az 30 kurucu üyesi MGK tarafından onaylanmadığı için katılamamıştır. MGK'nin 26 Haziran 1983'te ilan ettiği karar gereğince seçimlere sadece Halkçı Parti, Anavatan Partisi ve Milliyetçi Demokrasi Partisi katılmıştır.[192]

Kurucu üyelikleri iptal edilen Şener Battal, Abbas Gökçe, Hasan Korkmazcan, Mehmet Pamak ve Vedat Dalokay gibi politikacılar bağımsız adaylık başvurusunda bulunmuştur. Bu siyasetçilerden Kamer Genç, Mehmet Pamak, Halil Evliya, Mehmet Aydar (Milliyetçi Demokrasi Parti), Mustafa Alp Dündar (HP), Evliya Parlak (HP)'ın bağımsız adaylık başvuruları MGK tarafından reddedilmiş Kars ilinden başvuruda bulunan Abbas Gökçe, Malatya'dan müracaat eden Abdurrahim Pötürgeli'nin adaylıkları kabul edilmiştir. Gerçekleştirilen tüm bu vetolar içinse MGK Genel Başkanı Kenan Evren,darbeden önceki olaylarla ilişiği bulunan siyasilerin yeniden oluşturulmaya çalışılan demokrasi ortamında sorun teşkil edeceğini düşündüğümüzden adaylıklarını iptal ettik, demiştir.[193]

Siyasi hayata güdümlü bir dönüş olan 1983 seçimleri hatırlanacağı üzere 23 Nisan 1983'te çıkartılıp 24 Nisan 1983'te Resmi Gazete'de yayımlanan Siyasi Partiler Kanunu çerçevesince gerçekleştirilecektir.Bu kanunun 76 sayılı kararı gereğince dağıtılan parti mensupları 12 Eylül öncesine ya da sonrasına dair beyanda bulunamayacaktır.[194]

---

[190] "DYP'nin 30 Kurucu Üyesi Veto Edildi", Milliyet, 08.07.1983.
[191] Yıldırım, 2013: 22–23.
[192] Yalçın, 2018: 378.
[193]Yalçın, 2018: 379.
[194] Karar no: 76

1. Siyasi Partiler Kanunu 24 Nisan 1983'de Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe konmuştur. Bu yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte MGK'nın 70 numaralı kararı da geçerliliğini yitirmiştir. Kararın yürürlükten kaldırılmasıyla birlikte vatandaşlar seçme ve seçilme haklarını gerçekleşecek olan ilk genel seçimle birlikte yeniden kullanabileceklerdir.
2. Devletimiz sulh ve güvenlik içinde varlığını devam ettirirken demokrasiye yeniden dönüş aşamasında bir takım yasakların lüzumu zorunlu gelmektedir. Buna göre;

a. 2553 sayılı kanun uyarınca feshedilen partilerin üyeleri, 12 Eylül öncesinde faaliyet gösteren partilerini ya da bizzat kendilerini müdafaa etmeleri ve yeni kurulan partiler kapatılan partileri övüp desteklemeleri veya herhangi bir suçla itham edip bildirilerde bulunarak ülkeyi darbe öncesi şiddet ve kaos ortamına sürüklemeleri yasaktır.
b. Yeniden siyasallaşma sürecinde kurulan partilerin üyeleri; partilerinin ister kuruluş aşamasında isterse de milletvekilliği genel seçimleri faaliyetleri dolayısıyla, 12 Eylül öncesi partilerine dair destekleyici ya da suçlayıcı herhangi bir yazılı ve sözlü bildiride bulunmak yasaktır.
c. 12 Eylül 1980 darbesinden günümüze kadar ve sonrası da dahil olmak üzere MGK ve Cumhurbaşkanımızın halkı bilgilendirmek için yaptıkları ve dahi yapacakları her türlü bildiriye ve 1402

6 Kasım 1983tarihinde yapılan TBMM 17. Yasama dönemi Milletvekilliği Genel Seçimleri sonuçlarını aşağıdaki tabloda teferruatlı olarak verilmiştir:

Kayıtlı Seçmen Sayısı:19.767.366

Oy Kullanan Seçmen Sayısı:18.238.362

Katılım Oranı:92,3

Geçerli Oy Sayısı:17.351.510

Gümrük Kapıları Geçerli Oy Sayısı: -

Toplam Geçerli Oy Sayısı:17.351.510

Milletvekili Sayısı:399[195]

Tablo 2.26 Kasım 1983 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları

Partiler	Oy Sayısı	Oy Oranı	M.V. Sayısı
ANAP	7.833.148	45,1	221
HP	5.285.804	30,5	117
MDP	4.036.970	23,3	71
BAĞIMSIZ	195.588	1,1	-
TOPLAM	17.351.510	100.0	399

Kaynak:http://www.ysk.gov.tr/tr/1983-2007 yılları-arası-milletvekili-genel-seçimleri/3008. (erişim tarihi: 01.02.2020)

Türk demokrasisinin kritik bir dönemecini oluşturan 6 Kasım seçimleri politika camiasında sonuçları itibariyle oldukça beklenmedik olarak karşılandı.Buna rağmen seçimlerin ardındanHalkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp "Halkçı parti tarihi görevini yerine getirmiştir", ANAP Genel Başkanı Turgut Özal "Sonucu tahmin ediyordum. Milletimizin teveccühüne layık olmak için elimizden gelen bütün gayreti göstereceğiz.", MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp ise " Millet böyle düşünmüş, böyle karar vermiştir. Milletimizin kararına saygılıyız. Partimize düşen görev yapıcı bir muhalefet olmaktır." demeçlerini vermişlerdir.[196]

12 Eylül ile birlikte TSK İç Hizmetler Yasası'na dayanarak ülkeyi koruma ve kollama amacıyla emir komuta zinciriyle ülke yönetimine el konulmasıyla oluşturulmuş olan MGK

---

sayılı Sıkı Yönetim Kanunu uyarınca Sıkıyönetim Komutanlıklarının getirdikleri yasak ve kararlara karşı çıkılmaksızın kabul edilecektir.

d. Anayasa'nın geçici 4. maddesince belirlenen siyasi yasaklı şahısların Türkiye Cumhuriyeti'nin ne geçmiş ne de gelecek politik ve hukuki hayatıyla ilgili olarak herhangi bir yazılı ya da sözlü görüşte bulunması yasaktır.

3. Alınan bu karar ile oluşturulan yasaklara aykırı harekette bulunan kişilerle ilgili olarak, fiili olarak farklı bir suçu teşkil etseler dahi, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda yer alan 16. madde kapsamınca haklarında yasal işlem başlatılacaktır. "Siyasi Partiler Kanunu", Resmi Gazete, 24.04.1983.

[195]http://www.ysk.gov.tr/tr/1983-2007 yılları-arası-milletvekili-genel-seçimleri/3008.(erişim tarihi: 01.02.2020)

[196] "Sunalp '' Milletin Kararına Saygılıyız", Milliyet, 08.11.1983.

TBMM Başkanlık Divanının tümüyle teşekkül etmesi sonucu kaldırılmıştır. 1980'den bu yana görev yapan MGK Cumhurbaşkanlığı Konseyine dönüştürülerek varlığını devam ettirmiş ve 82 Anayasası tam olarak yürürlüğe girmiştir. Yaşanan tüm bu gelişmelerle birlikte "Anayasa Düzeni Hakkında Kanun" uygulamadan kaldırılmış, DM'nin de fiili ve yasal varlığına son verilmiştir.[197]

Muhafazakar Parti'yeyönelik gerçekleşen vetolar sonucu 1983 seçimlerine giremeyişi büyük sorunlara sebep olmuştur. Mecliste yer almayan partinin boşluğunu ANAP doldurmuş, birçok ülkücü taban bundan sonra Türk milliyetçiliğini ANAP sıralarından ihya edeceğini öne sürerek ANAP'tan milletvekili olarak Meclis'e girmişlerdir. Aynı fikirde olmayan diğer birçok ülkücü grup ise meclise girememesine rağmen MP saflarında yer almıştır.[198]Gerçekleşen 1983 Seçimlerinin ardından yasakların kalkması ile birlikte ülkücü tabanda yaşanan fikir ayrılıkları somut bir şekilde de ortaya çıkmaya başlamıştır.

Muhafazakar Parti ise MGK'nin seçim öncesi takındığı tavrı parti programında şu şekilde tenkit etmiştir.

> Milli iradenin hakiki temsilcilerinin belirlediği, toplandığı, milli egemenliğin tecelli ettiği TBMM'yi kamu idaresinin temel kuruluşu saymaktayız. TBMM'nin ve onun denetimi altında bulunan siyasi otoritenin mümessili bulunan sorumlu hükümetin üstünde, hiçbir kuvvetin devlet hayatının yürütülmesine müdahale etmesi düşünülemez ve böyle müdahalelere göz yumulamaz. Parlamentoyu, her türlü tertiplerden, baskı gruplarının nüfuslarından masun tutmak, prestij ve otoritesini sarsacak faaliyet ve telkinlerden kurtarmak, tesirli ve verimli kılmak, demokratik devlet idaresinin en belli başlı şartlarındandır.[199]

Gerçekleşen vetolar ve teşkilatlanmanın da tam olarak oluşturulamaması sonucu 1983 Milletvekili Genel Seçimlerine MP katılamadığından dolayı, Türkeş direktif vererek bu seçimde MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp'in desteklenmesini istemiştir. Nitekim Askeri Mevki Hastanesine gelenlereTurgut Sunalp'in desteklenmesini söylemiş ve "Bu seçimde MDP'yi destekleyin …" demiştir. Türkeş bu kararı verirken partiler arası çıkar düşüncesinden çok devlet adamlığı kimliğiyle hareket etmiş ve MDP ile gerçekleştirilecek bu iyi tutumun daha sonra karşılığını göreceklerini tabana anlatmıştır. Türkeş'un tüm bu çabalarına rağmen Ülkücü taban 1983 seçimlerinde ağırlıklı olarak ANAP'a kaymıştı. MDP'ye milliyetçi kadronun desteği oldukça az olmuştur. Tabanın bu eğiliminde Turgut Sunalp ve MDP'nin Milli Güvenlik Kurulu tarafından desteklenmesi önemli bir etken olmuştur. Ülkücü kadro bu şekilde devlete büyük bir bağlılık içindeyken darbe esnasında haksız yere itham edildiğini

---

[197] "MGK Cumhurbaşkanlığı Konseyine Dönüştü", Milliyet, 07.11.1988.
[198] Arıkan, 2008: 19-20.
[199] Muhafazakar Parti Programı, 1984: 4.

gösterip Kenan Evren'i açıkça protesto etmiştir. [200]1983 seçimlerinde MDP'nin halk ve dahi ülkücü tabanca desteklenmemesi her iki kesimin de darbeyi onaylamadıklarının somut bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

2.2.3. İsmail Hakkı Yılanoğlu Döneminde Muhafazakar Parti

1983 seçimlerinden sonra siyasal parti mensupları ile ilgili vetoların son bulmasıyla Ali Koç ve arkadaşları MP'ye geri dönerken Mehmet Pamak parti dışında kalmayı tercih etmiştir.1983 seçimlerinden sonra MP Genel Başkan'lığına Alparslan Türkeş'in direktifi ve Parti Genel İdare Kurulu'nda yapılan güdümlü seçimlerle yazar, şair ve eski milletvekili İsmail Hakkı Yılanoğlu getirilmiştir.[201]

Yılanoğlu bu görevi 11 ay icra ettirmiştir. Yılanoğlu'nun başkanlığı sırasında parti içerisinde büyük iç çekişmeler gerçekleşmiştir. Parti tabanında yer alan genç kesim, milliyetçi kadroların parti içi yapılanmayı hızlı bir şekilde tamamlayıp siyasette daha aktif bir MP istiyorlardı; bunun için de Yılanoğlu başta olmak üzere partide önemli kademelere gelmiş yaşlı takımın partiden temizlenmesi kanaatindeydiler. Bu düşünceyi savunan genç kuşağın başını ise Ali Koç çekmekteydi. Ali Koç aynı zamanda Çamlıhemşin'de hakimlik görevini icra ederken Türkeş'e "Başbuğ'um, daha hadiseli yerlere gönderilmemi sağlayın" şeklinde mektup göndermiş, lakin darbenin akabinde "Ben o mektupları sırf tayinimi çıkartmak için yazmıştım. Kendimi o yüzden MHP camiasına yakın göstermeye çalıştım" şeklinde savunmada bulunmuştu. 1983'e gelindiğinde ise Ali Koç milliyetçi cephenin en büyük savunucularından olmuş ve liderlik için aday gösterilen isimler arasında yer almıştır. [202]Ali Koç'un Türkeş'e mektup yollaması ve sonrasında mektup ile ilgili yaptığı savunma, liderlerin dönemin şartlarına göre söylem değiştirdiğini göstermektedir.

2.2.4. Ali Koç Döneminde Muhafazakar Parti

Yılanoğlu partinin başına geçince burada kalıcı olmayı hedeflediğinden dolayı aynı görüşü paylaşmayan GİK üyeleriyle ters düşmüştür. Halbuki MP geçmişten bağımsız olarak oluşturulmuş bir parti değil Alparslan Türkeş'in siyasi yasağı kalkıp tekrar partinin başına geçene kadar ki sürede ülkücü tabanı toplamak için oluşturulmuş bir geçiş partisiydi. Durumu değerlendiren Türkeş yeni genel başkan arayışına girmiş ve Emin Bilgiç, Reşat Akkaya, Mehmet Baydur, İbrahim Kafesoğlu gibi bazı yakın ve güvenilir dostlarına durumdan bahsetmiştir. Bunlardan Türk dünyası için önemli isimlerden olan akademisyen İbrahim

[200] Akpınar, 2005:194-195.
[201] Tekin, 2005: 276.
[202] "Siyasi Partiler/Milliyetçi Çalışma Partisi", Nokta, 9 Şubat 1986, 22.

Kafesoğlu politika ile ilgili olumlu düşünceleri olmadığı için teklifi kabul etmemiştir. Reşat Akkaya ise partinin teşkilatlanma çalışmaları için yeterli bir bütçe isteyip çeşitli taleplerde de bulununca Türkeş bu isim ile ilgili düşüncesinden vazgeçmiştir. Bir diğer isim olan Emin Bilgiç yapılan görüşmeler sırasında genel başkanlık teklifini kabul etse de MP yönetim kurulunda yer alan karşıtı isimleri görünce görüşmeler olumsuz sonuçlanmıştır.[203]Tüm bu temaslar sonucunda Ali Koç 2 Aralık 1984'te Kurucular Kurulu toplantısında genel başkanlığa seçilmiştir. İsmail Hakkı Yılanoğlu'nun ise genel başkanlıktan indirildikten sonra parti ile ilişiği kesilmiştir.[204]

2 Aralık 1984'e gelindiğinde MP Kurucular Kurulu iç yapılanmaya gitmiş Genel Merkez Yönetimi için yeni isimler seçmişlerdir.

Tablo 2.3Muhafazakar Parti'de Başkanlık Divanını Oluşturan İsimler

Genel Başkan	Ali Koç
Genel Başkan Yrd	Sebahattin Çankaya
Genel Başkan Yrd	Mehmet Ali Erdoğan
Genel Başkan Yrd	Ünsal Aktaş
Genel Başkan Yrd	Ahmet Ersen
Genel Sekreter	İbrahim Dönmez
Genel Muhasipliğe	Süleyman Yılmaz Soysal
Genel Sekreter Yrd	İbrahim Kocaoğlu
Genel Sekreter Yrd	Osman Şen
Genel Sekreter Yrd	Salih Çelik
Genel Sekreter Yrd	Faruk Evirgen

Kaynak:"Siyasi Partiler", Bizim Ocak, 13, 14 Ocak-Şubat 1985: 26.

Muharrem Şemsek toplantı devam ederken yaptığı açıklamada Muhafazakar Partinin Genel Başkanlık başta olmak üzere merkez teşkilatını yenilemiş olduğunu ve 1985 yılına daha dinamik bir kadro ile başlayacaklarını vurgulamıştır. Şemsek, oluşturulan bu yeni teşkilatlanmanınileride Türk milliyetçiliğini iktidara taşıyacağını belirtmiştir.[205]

MP bu dönemde genel başkanlık sorununu aşarken diğer partilerde de çeşitli huzursuzluk ve kargaşalar mevcuttu. HP ve MDP zaman ilerledikçe tabanıyla kopuk bir hal almakta birinci parti olarak iktidarda yer alan ANAP'ta ise kongreler büyük kavga ve

[203] Akpınar, 2005: 195-196.
[204] Tekin, 2005: 276.
[205] "Siyasi Partiler", Bizim Ocak, sy: 13,14, (Ocak-Şubat), 26.

yolsuzluk iddialarına sahne olmaktaydı.Bu durum kendilerini başa geçiren halk tarafından şaşkınlıkla izlenmekte ve halkın yeni bir parti arayışı içine girmesine sebep olmaktaydı.[206]

Muhafazakar Parti, genel başkanı belirledikten sonra teşkilatlanma çalışmalarına hız vermiş ve Ankara İl Teşkilatı büyük bir kalabalık ve coşkuyla 2 Mart 1985'te açılmıştır. Parti'nin açılışına MP Genel Başkanı Ali Koç, parti kurucuları, milliyetçi tabanı oluşturan Ülkü Ocakları eski Genel Başkanı Muharrem Şemsek, Genel Merkez Yöneticileri ve taşra teşkilatını oluşturan yönetici grup katılmıştır. Açılış törenine katılan kalabalığın büyük bir kısmını, kuruluşunu tamamlamış diğer siyasi parti liderleri, bu kuruluşlarda önemli mevkilere gelmiş kişiler ve yine bu partilerin delegeleri oluşturmuştur. Tören sırasında konuşma yapan Şemsek,diğer partilerde yer alan ülkücü tabana çağrıda bulunarak, yer aldıkları siyasi partilerde milliyetçi tutum sergilemenin ve bu doğrultuda faaliyetlerde bulunmanın neredeyse imkansız olduğunu dile getirmiş ve darbeden sonra kuruluşunu tamamlamış diğer partileri depremde kurulan bir çadırlara benzeterek artık depremin geçtiği ve tümmilliyetçi çizgide bulunan siyasilerin yuvaya geri dönmeleri gerektiği çağrısında bulunmuştur[207]Şemsek'in yaptığı "Yuvaya geri dön" çağrısı MP'nin ardılı olan MÇP'de devam etmiş ve parti darbe sonrası toparlanma çalışmalarını sürdürmüştür.

Bu dönemde gerçekleştirilen ANAP Kongresi de MP üyelerinin söylemlerini doğrular nitelikte sonuçlanmıştır. Kongre sonrasında Turgut Özal MKYK tarafından oluşturulanBaşkanlık Divanında yer alan Genel Başkan Yardımcısı Halil Sıvgınmilliyetçi-muhafazakar anlayışa sahip olması dolayısıyla görevinden azledilmiştir. Yine parti içerisinde yer alan Mustafa Taşkıran'ın da geçici olarak genel sekreterliğe getirildiği lakin ileriki zamanlarda onun da partiden tasfiyesinin yapılacağı siyaset uzmanlarınca öngörülmüştür. Bu gelişmelerden de anlaşıldığı gibi ANAP Kongresi partide bütünlük sağlamaktan çok milliyetçi tabanın tasfiyesine yönelik olmuştur. Buradan da MP'lilerin başından beri iddia ettikleri diğer partilerde milliyetçi duruş sergilemek ve milliyetçi faaliyetlerde bulunmak nafiledir milliyetçilik ancak milliyetçiliğin yuvası konumundaki MP'de yapılır çağrısını kanıtlar niteliktedir.[208] Yaşanan bu gelişmelerden dönemin iktidar partisinin ülkede yer alan çeşitli görüşleri bünyesinde barındıramayan, anti-demokratik bir tutum içerisinde olduğu gözükmektedir.

MHPkuruluşundangünümüze kadar dayanağını daima gençlikten almıştır.Milliyetçi kesim,genç neslin değerini kavradığı için gençliğe her zaman gereken önemi göstermiştir. 1985 yılı, dünya genelinde "Gençlik Yılı" olarak ilan edilmiştir. Dünyada olduğu gibi

[206] "Siyasi Partiler", Bizim Ocak, sy: 13,14,(Ocak-Şubat), 26.
[207] "Muhafazakar Parti Ankara İl Teşkilatı Muhteşem Bir Törenle Açıldı", Bizim Ocak, 15 Mart 1985, 26.
[208] "Siyasi Partilere Bakış, ANAP Kongresi" Bizim Ocak, 16,17,18 (Nisan-Mayıs-Haziran) 1985, 29-30.

Türkiye'de de 1985 "yılı gençlik" yılı ilan edilmiştir. Bunabinaen konuşan Şemsek eski dünya kıtalarının birbirine en çok yakınlaştıkları stratejik bir konumda yer alan bölgeyi vatan edinmiş bir milletin gençlerinin ağır sorumluluklarının bulunduğunu, bu gençliğin vatan şuuru, millet sevgisi ve bilinci edinmeleri gerektiğini belirtmiştir.Gençlik, Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Milletinin güvencesi olup Mustafa Kemal Atatürk'ün de Gençliğe Hitabe'de belirttiği gibi "Türkiye Cumhuriyeti'ni ilelebet muhafaza ve müdafaa" yükümlülüğünün verildiğini, bu yükümlülükleri gerçekleştirmek için Türk gençliğinin alanının en iyisi, azimli, çalışkan ve vatan sevdası ile dolu olması gerektiğini vurgulamıştır.Bölücü ideolojilerin giderek arttığı bir çağda bu ideolojilerin etkisini azaltmak için genç kuşağın milli bir şuurla Atatürk ve Alparslan, Fatih gibi büyük Türk liderlerini anlayıp, özümseyip, severek ilim ışığında medeniyetimizi muasır seviyeye ulaştırmanın en büyük gayeleri olması gerektiğini söylemiştir. Kuva-yi milliye ruhunu da oluşturan bu bilinç bugün Türk Ocakları, Milliyetçiler Derneği, Ülkü Ocakları gibi müesseselerde mevcuttur.[209]Muharrem Şemsek'in bu açıklamalarıyla MP'nin ve esasen ülkücü camianın ülkenin geleceği için gençliğe azami derecede önem verdiği anlaşılmaktadır.

2.3. Muhafazakar Partiden Milliyetçi Çalışma Partisine Dönüşüm

Muhafazakar Parti'de 2 Aralık 1984'te oluşturulan Genel Merkez Yöneticileri, Kurucular Kurulu ile İl ve ilçe Başkanlarından oluşan büyük bir toplantı yapıldı. Toplantı 5 Ocak 1985'te Kurucular Kurulu Üyeleri, 29 il ve 85 ilçenin parti teşkilat başkanlarından teşekkül etmiştir. Toplantı Ali Koç'un MP'nin Türk siyasetindeki yeri ve önemine değindiği konuşmasıyla başlamıştır. Toplantının ilerleyen saatlerinde partinin önümüzdeki dönem için yapması gereken çalışmalar, hızla gerçekleştirilen teşkilatlanma faaliyetlerine rağmen teşkilatlanmadaki var olan eksiklikler, yapılması planlanan kongre için çalışmaların tamamlanıp gerekli tedariklerin sağlanması, mali durumun değerlendirilmesi gibi konular ele alınmıştır. Gündeme gelen bir diğer konu başlığı ise partinin isim ve ambleminin yeniden değerlendirilmesiydi. Öne sürülen teklifler; Milliyetçi Muhafazakar Hareket Partisi, Milli Hedef Partisi, Milliyetçi Muhafazakar Birlik Partisi, Büyük Millet Partisi, Hakimiyet Partisi, Milliyetçi Büyük Parti, Milliyetçi Türkiye Partisi, Milliyetçi Muhafazakar Hedef Partisi gibi isimlerdi. Aynı zamanda parti ambleminin de değiştirilerek "hilal" içinde Türkiye üzerine kök salmış eski çınar olması önerisinde bulunulmuştur.[210] Partinin isim ve amblemi için değişiklik

[209] "Muharrem Şemsek'le Gençliğin Dünü Ve Bugünü Üzerine Mülakat", Bizim Ocak, 16,17,18 (Nisan– Mayıs-Haziran) 1985, 2-8.
[210] "Siyasi Partiler", Bizim Ocak, 13,14(Ocak-Şubat) 1985, 26-28.

düşünülmesi, o dönemde mevcut isim ve amblemin kendilerini halka tanıtmak için yeterli bulmadıklarının göstergesidir.

Aynı zamanda MP Genel Merkezi teşkilat çalışmalarını hızlandırmıştır. Bu konu hakkında Muhafazakar Parti Genel Başkan Yardımcısı olan Sabahattin Çankaya parti teşkilatlanmasının tüm yurtta hızla sürdürüldüğünü ve partinin halka tanıtıldığını belirtmiştir. Bu açıklama kapsamında Genel Merkez yöneticileri Nisan 1985'te Anadolu'yu belirli bölgelere ayırarak her bölgesini gezipteşkilatlanma çalışmalarını sürdürmüşler ve sonrasında oluşturacakları kongreye zemin hazırlamışlardır. Bu görev dağılımı açısından Aydın ve Manisa'da MP kurucu üyelerinden Yusuf Kırkpınar ve Muzaffer Kayhan;Kastamonu, Bursa ve Balıkesir'de Muhafazakar Parti Genel Sekreteri İbrahim Dönmez; Burdur, Afyon, Antalya ve Isparta'da Genel Sekreter Yardımcıları Salih Çelik ve İbrahim Kocaoğlu; Muş, Gaziantep, Hatay'da Genel Sekreter Yardımcısı Osman Şen görev almış ve bu illerde teşkilatlanma çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Muhafazakar Parti Genel Başkan yardımcılığını yürüten Ahmet Ersen Rize, Gaziantep, Isparta, Kastamonu, Bursa, Muş, Antalya, Burdur, Afyon ve Balıkesir'de il teşkilatlanmalarının tamamlandığı ve teşkilat barajının üstüne çıkıldığı bilgisini vermiştir. Aynı zamanda Giresun, İstanbul, Bingöl, Manisa, Hatay Aydın, Adıyaman, Adana'da başlatılan teşkilatlanma çalışmalarının tamamlanmak üzere olduğu belirtilmiştir.[211]

Tablo 2.4 Teşkilatlanma Çalışmaları Tamamlanan İllerdeki Muhafazakar Parti İl Başkanları

Antalya İl Başkanlığına	Mehmet Şen
Balıkesir İl Başkanlığına	Remzi Damlalı
Muş İl Başkanlığına	Sebahattin Toplu
Bursa İl Başkanlığına	Yaşar Sarı
Kastamonu İl Başkanlığına	Ali Büyükşen
Afyon İl Başkanlığına	Basri Kamışçı
Rize İl Başkanlığına	Haydar Diş
Isparta İl Başkanlığına	İrfan Altıntaş
Gaziantep İl Başkanlığına	Şefik Ayata
Burdur İl Başkanlığına	Mehmet Taşkesen

Kaynak: "Muhafazakar Parti Çalışmalarına Hız Verdi", Bizim Ocak, 16-17-18 Nisan-Mayıs-Haziran1985, 31-32.

[211] "Muhafazakar Parti Çalışmalarına Hız Verdi", Bizim Ocak, 16,17,18 (Nisan-Mayıs-Haziran) 1985, 31-32.

2.3.1. Muhafazakar Parti I. Olağan Büyük Kongresive Milliyetçi Çalışma Partisi'nin Kuruluşu

Türk milliyetçiliğinin yeniden örgütlenişinin önemli kilometre taşlarından olan Muhafazakar Parti I. Olağan Büyük Kongresi 29 Kasım 1985 tarihinde Ankara Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda delegelerin "Başbuğ Ali", "Bozkurt Ali" nidalarıyla Ali Koç tarafından açılmıştır.Konya'nın Bozkır İlçesinde doğan ilk ve ortaöğretimini Konya'da, lisansını Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde tamamlayarak bir müddette kaymakamlık yapan Koç, kongrede tek aday olarak gösterilmiş ve30 Kasım 1985 tarihinde partinin kurucular kurulu toplantısında yeniden genel başkanlığa getirilmiştir. Yapılan bu kongrede parti tüzüğünde de değişikliğe gidilerek 25 asil ve 9 yedek üyeden oluşan Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna (MKYK) kayıtlı asil üye sayısı 40'a çıkarılırken yedek üye sayısı 9 olarak belirlendi. Ayrıca tüzükte yeni değişikliklere gidilerek Merkez Karar Yönetim Kurulunda gerçekleştirilecek ilk toplantıda 5 genel başkan yardımcısı, 1 genel sekreter, 5 genel sekreter yardımcısı, 1 genel muhasip, 2 genel muhasip yardımcısı gizli oyla seçileceği belirlenmiştir.Parti ambleminin ve oluşturulacak olan yeni ismin görüşüldüğü 5 Ocak 1985 toplantısında verilen öneriler arasında partinin ismi Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) olarak değiştirilmiştir.[212]Aynı zamanda bu dönemde teşkilatlanma çalışmalarına da devam edilerek İstanbul İl Teşkilatı birçok üyenin katılımıyla Ali Koç tarafından açılmıştır. [213]Muhafazakar Partide yeniden Genel Başkan seçilen Ali Koç tezahüratlarla Kongrenin açılışını gerçekleştirdikten sonra yaptığı konuşmayla milliyetçi duruşun merkezi durumundaki Muhafazakar Parti'nin kuruluşunu en son gerçekleştiren partilerden biri olduğunu, aynı zamanda üst üste aldığı vetolar ve teşkilatlanmanın tam olarak gerçekleştirilememesinden dolayı ülkücü tabanın bir kısmının kurulan diğer siyasi kuruluşlara kaydığını dile getirmiştir. Koç konuşmasının devamında sağlam temellere oturtulamamış sağ partiler ve sosyalizmi içinde barındıran partilerde milliyetçi düşüncenin icra edilemeyeceğini, Türk milliyetçiliğinin ise ancak onun gerçek yuvası olan MP'de can bulacağını belirtmiştir.[214]

MP I. Olağan Büyük Kongresi'nde yapılan bu değişikliklerle MKYK'da kayıtlı üye sayısı arttırılmış veyönetimde daha çok kişinin yer almasıyla daha demokratik bir yapı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu değişikliklerdeki temel amaç oluşturulan bu yeni isimle, söylem olarak MHP'yi andırıp, partinin ülkücülerin yeni yuvası olduğunun tüm ülkücü camiayagösterilmek

[212] "Muhafazakar Parti'nin 1. Büyük Kongresi Yapıldı", Milliyet, 01.12.1985.
[213] "MÇP İstanbul il merkezi açıldı", Yeni Düşünce, 21.09.1986.
[214] "Ali Koç'un Konuşması", Bizim Ocak, 23, 24, 25 Ocak 1986, 29–31.

istenmiştir.[215]Parti amblemi ise kırmızı zemin üzerinde bir hilal ve bu hilalin etrafında yer alan dokuz yıldız olması şeklinde belirlenmiştir.[216] Kırmızı zemin üzerindekihilal etrafında yer alan dokuz yıldız,"dokuz ışık" doktrinini temsilen oluşturulmuşken, amblemde yer verilen tek hilal de MHP'nin üç hilalini hatırlatması için konulmuştur.[217] Bölük'de çalışmasında,kongrede kullanılan söylemler ile Türkeş'e gösterilen ilgiyi, MP'nin MHP'nin devamının kanıtı olarak yorumlamıştır.[218]Ali Koç'un yeniden genel başkanlığa getirilişinden sonra MÇP genel merkez olarak Necati Bey Caddesi'ndeki 20 numaralı apartmanı belirlemiş ve çalışmalarını buradan sürdürmüştür. Bu dönemde parti henüz çok yeni olduğu için mali kaynakları yetersiz olup partinin kurucular kurulu üyelerinin fedakarlıkları sayesinde parti ayakta tutuluyordu.[219]

Tablo 2.5Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yönetim Kurulu (MKYK)

Ahmet Özsoy	Şeref Çobanoğlu
İbrahim Sönmez	Fahrettin Piyade
Ünsal Aktaş	Lokman Taşalı
İsmet Ergani	Hasan Basri Çınar
Mehmet Alanyuva	Osman Şen
Muzaffer Taner	Hasan Tokuşlu
Fuat Çapanoğlu	Sabahattin Çankaya
Yaşar Erbaş	Metin Ergüç
Ergin Bayramcı	Bülent Akkaya
Şahin Türkboylan	Salih Ezer
Naci Kamburoğlu	Zikri Akın
Fatih Şüküroğlu	Abdullah Çakır
Salih Çelik	Cahit Genç
İbrahim Kocaoğlu	Şefik Direnoğlu
Selahattin Akbulut	Recep Binatlı
Mevlüt Büyükesen	Muzaffer Ayhan
Necdet Haluk Güney	Mehmet Kıvradan
Mehmet Tanır	Osman Özer
Yaşar Şen	Muharrem Şemsek
Hasan Akgül	Yusuf Kırkpınar

Kaynak: "Muhafazakar Parti'nin 1. Büyük Kongresi Yapıldı", Milliyet,01.12.1985.

[215] Akpınar, 2005: 197.
[216] Uzun, 2013: 258; "MÇP Genel Sekreteri Dönmez Nokta dergisinin açıklamalarını değerlendirdi", Yeni Düşünce, 31.01.1986.
[217] Soylu, 2015: 66; Bayraktar, 2016:82.
[218] Bölük, 2019: 52-53.
[219] Müftüoğlu, 2006: 38.

Görüldüğü üzere 30 Kasım 1985'te yapılan MP I. Olağan Büyük Kongresinde yeniden oluşturulan MKYK üye sayısı yukarıda isimleri belirtilen 40 kişiden teşekkül etmiştir.

Tablo 2.6Milliyetçi Çalışma Partisi Genel İdare Kurulu Listesi (GİK)

Muharrem Şemsek	Eğitimci
Yazar, ÜOD Genel Başkanı	
Ahmet Özsoy	Eczacı, MP Genel Başkanı
Yaşar Erbaz	Yüksek Müh., MHP Yozgat Belediye Başkanı
Ergin Bayramcı	Avukat (MHP Davası Avukatı)
Salih Ezer	Avukat (MHP Kırşehir İl Başkanı)
Zikri Akın	Erzincan Ilıç Belediye Başkanı
Mevlüt Büyükesen	Ziraat Yük. Mühendisi,Selçuk Üni. Gen. Sekreter Yar.
Necdet Haluk Güney	MHP Bursa İl Başkanı
Mehmet Tanır	MHP Kahramanmaraş İl Başkanı
Recep Binaplı	Sanayici Konya İl Başkanı
Yusuf Kırkpınar	İşletmeci, MHP İzmir İl Başkanı
Şefik Direnoğlu	Ressam
Fahrettin Piyada	Avukat (MHP Davası Avukatı)
Hasan Akgül	Avukat (MHP Davası Avukatı)
Ünsal Aktaş	Avukat (MHP Davası Avukatı)
İbrahim Dönmez	Emekli Lise Müdürü
Mehmet Alanyuva	Emekli Kurma. Alb
Muzaffer Taner	Yük. Orman Müh.
İsmet Ergani	Yük. Mak. Müh
Salih Çelik	Emekli Subay
İbrahim Kocaoğlu	Emekli Subay
Naci Kamburoğlu	Bankacı
Fatih Şüküroğlu	Mali Müşavir
Osman Şen	Tüccar
Hasan Basri Çınar	İktisatçı, MHP Adana İl Başkanı
Hasan Tokuşlu	Emekli Kurmay Albay
Cahit Genç	Tüccar
Osman Özer	Müteahhit
Yaşar Sarı	Öğretmen Tüccar
Metin Ergüç	Sanayici
Sabahattin Çankaya	İktisatçı, Şair, Yazar
Bülent Akkaya	Makine Yüksek Mühendisi
Selahattin Akbulut	MHP İstanbul Bölge Müfettişi
Ahmet Mithat Aslan	Avukat MHP Hatay İl Başkanı
Hüseyin Ünlüel	Diş Tabibi
Şahin Tükboyları	Doktor
Abdullah Çakır	Öğretmen MHP Sivas Senatör Adayı
Muzaffer Kayhan	Tüccar
Mehmet Kıvradan	Sanayici
Şeref Çobanoğlu	Teknisyen

Kaynak: "Milliyetçi Çalışma Partisi Genel İdare Kurulu Listesi", Bizim Ocak23,24,25 Ocak1986,35-36.

Yukarıda isimleri geçen GİK üyelerinin mesleki durumlarına bakıldığında askeri ve adli kanattan, mali ve eğitim kanadına birçok mesleğin yer aldığı görülmektedir.Bu durum MP'nin ülkenin çeşitli kesimlerince desteklendiğini göstermektedir.

Milliyetçi Çalışma Partisi MKYK üyeliğine de getirilen Muharrem Şemsek de Kongrede konuşma yapmıştır. MÇP'nin Türk milliyetçiliğini iktidara getirmek için var olduğunu söyleyerek konuşmasına başlayan Şemsek önemli konuları ele almıştır. Günümüz dünyasının söz sahibi silahlarının artık atom ve füze olup devletlerin güç gösterilerini uzaya taşıdıklarını, dünyanın önde gelen iki büyük gücünün tüm dünyanın kaderini belirleyebilecek nitelikte kararlar aldığını, Ortadoğu'da var olan krizin giderek büyüyüp, Irak-İran Savaş'larının hız kesmeden devam ettiği bir dünyada yaşadığımızı dile getirmiştir. Konuşmasının devamında Yunanistan'ın Ege, Batı Trakya, Kıbrıs konularında saldırgan tutumunu sürdürdüğünü, Sovyet Rusya'sının kuruluşundan itibaren Türkiye üzerinde gerçekleştirmek istediğiyayılımcı politikayı devam ettirerek komünizmi empoze etmeye çalıştığını, dünya üzerinde yaşayan birçok Türk'e uygulanan baskı ve şiddetin giderek arttığı bir dönemden geçmekte olduğumuzu belirterek dünyanın genel durumunu özetleyip Türkiye için var olan tehlikeleri bildirmiştir.[220] Kongrede yapılan bu konuşmadan da anlaşılacağı üzere MP kuruluşundan itibaren MHP'nin var olan misyonunu devralarak bölgesel bir parti olmanın dışında dünyada meydana gelen gelişmeleri yakından takip edip bu gelişmeler karşısında Türkiye'yi bekleyen sorunları bildirdiği gözükmektedir.

[220] "Muhafazakar Parti (MÇP) I. Olağan Kongresinde Ülkü Ocakları Eski Genel Başkanı Muharrem Şemsek Bir Konuşma Yaptı", Bizim Ocak, 23,24,25 Ocak.1986, 24-28.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ

3.1. 28 Eylül 1986Milletvekilliği Ara Seçimleri

1986 yılının başlarında dönemin başbakanı Turgut Özal milletvekillikleri boşalan iller için bir ara seçimin henüz kesin olmadığını söylemiştir. Lakin kendisi tarafından 1986 yılının bütçesi olarak 656 milyar liralık gizli bütçe oluşturulması,milletvekillikleri boşalan 8 il için belediye bütçeleri bir önceki yıla nazaran iki kat arttırılarak onanması aynı zamanda ANAP'ın MKYK toplantısında seçim giderleri için ayrılan bütçenin 150 milyon lira olarak belirlenmesi seçimlerin kapıda olduğunun net bir göstergesi olmuştur.[221]

Temmuz 1986'da ANAP'ın MKYK toplantısında ara seçimlere karar verilmesinin ardından[222]TBMM'de, seçim yasasında gerekli görülen bir takım değişiklikler için XVII. Dönem Milletvekili Ara Seçim Hakkında Kanun Çıkarılmış ve Resmi Gazete de yayımlanmıştır (12.07.1986–19162). 3309 sayılı Kanuna göre seçime katılacak adaylar ilgili partinin MKYK üyeleri tarafından seçilecektir. Aynı zamanda daha önce kanunda yer alan, bir siyasi partinin seçimlere gidebilmesi için TBMM'de grubu bulunması, aday gösterilen illerde Büyük Kongresini yapmış olması ya da bu il ve ilçelerin üçte ikisinde teşkilatını oluşturmuş olması şartları kaldırılmıştır.[223]

Öne çıkan siyasi partilerinden DYP'nin İstanbul İl Başkanı Yaşar Keceli, sağın Demirel'in liderliğinde birleşmesi önerisinde bulunmuştur. MÇP'li İstanbul İl Başkanı Kazım Ayaydın bu öneriye karşı çıkarak sağ'da gerçekleşecek böyle bir birleşmenin ancak Türkeş'in önderliğinde gerçekleşirse Türkiye'nin ve Türk milliyetçiliğinin menfaatine olacağını savunmuştur.[224] 1986 yılının ilk aylarından itibaren kesin olarak belirtilmese de hem partilerce hem de halk tarafından ara seçimlere gidileceğinin işaretlerin okunmuştur. Bu sebeple partilerin yüzde on barajına takılmamak için oylarını arttırmanın çaresini düşünerek aynı görüşe hitap eden partiler birleşme fikrini attığı gözükmektedir.

1986 yılının28 Eylül'ünde gerçekleşen, milletvekillikleri boşalan 10 il için ara seçimlere gidilecek olması Ülkücü taban için darbeden sonra katılabilecekleri ilk seçim olması açısından büyük önem arz etmekteydi.[225]Seçimlere 7 ay kala ABD Dışişleri Bakanlığ'ından George Harris Türkiye bilirkişisi olarak; başlarda MÇP'nin diğer parti ve

[221] "8 Belediyede Seçim Bütçesi", Milliyet, 06.01.1986.
[222] Akşin, 2014: 69.
[223] "Türkiye Büyük Miller Meclisi XVII. Dönem Milletvekili Ara Seçimi Hakkında Kanun", Resmi Gazete, 12.07.1986.
[224] "MÇP'lilere Göre: "Sağın Gerçek Lideri Alparslan Türkeş."", Ortadoğu, 8 Mart 1986.
[225] Tekin, 2005: 276.

kamuoyunca dikkate alınmayan bir parti olduğunu lakin bu partinin teşkilatını güçlendirerekmuhalefet ve iktidar partisiyle olan ilişkisini medeni bir hal içinde sürdürüp giderek güçlendiğini "Bunalımla Başa Çıkan Türkiye" adlı kitabında belirtmiştir. G. Harris komandolardan ve eski taşkınlıklardan temizlenmiş bir MHP seçmeniyle partinin geçen seçimlerde ANAP ve diğer muhalefet partisine kaptırdığı oyları da alarak %10 barajını geçeceği tahmininde bulunmuştur. Bu tahmin İktidar Partisi içinse adeta bir uyarı niteliği taşıdığı belirtilmektedir.[226]

1986'ya gelindiğinde MP döneminden beri süre gelen teşkilatlanma çalışmaları sonuç vermiş ve 51 il ile 300 ilçede örgütlenen parti, kayıtlı üye sayısını da 20 bine yükseltmiştir.Seçim hazırlıkları teşkilatlanma çalışmalarının yanında Türkeş'in fiili katılımıyla da devam etmiştir.[227]Bu seçimlerde Anayasa'nın geçici 4. maddesiyle siyasi yasaklı listesinde yer alan[228] parti liderleri propaganda yaparak bu yasakları delmiş ve destekledikleri partiler için oy istemişlerdir. Bu bağlamda Bülent Ecevit Karabük'te DSP toplantısına katılmış, Süleyman Demirel ise eğer halk isterse cumhurbaşkanı olabileceğini belirterek partisi için oy istemişlerdir.[229]Alparslan Türkeş isebu seçim için yaklaşık 2 bin kişilik bir katılımla gerçekleştirilen İstanbul AçıkHava Mitinginde ANAP ve diğer partilerde yer alan ülküdaşlarını çağırmaya yönelik bir tutum sergilemiştir. Türkeş seçim kampanyasını iseÖzal'ın ülkeyi komünizme götürdüğü savına dayandırmıştır.[230]Türkeş özellikle Özal'ın o dönemde gerçekleştirdiği Sovyet Rusya ziyaretine binaen Özal'ın ülkeyi komünizme götürdüğü savında bulunarak,diğer partilerdeki MHP'liler ile özellikle gençleri bu propagandaya dayanarak yeniden partide birleştirmeye çalışmıştır.

---

[226] "Amerikan Ajanına Göre MÇP Barajı Aşacak", Milliyet, 06.02.1986.

[227] Uzun, 2013: 258.

[228] Geçici Madde 4.

1. 16 Ekim 1981 tarih ve 2583 sayılı Kanunla feshedilmiş bulunan siyasi partilerden;

11 Eylül 1980' den sonra gerek parti tüzel kişiliği, gerek bunların merkez yöneticilerinden veya parlamento üyelerinden herhangi biri hakkında Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yer alan Devletin şahsiyetine karşı işlenmiş cürümlerden herhangi biri ile ilgili olarak kamu davası açılmış olanlarla, 11 Eylül 1980 tarihinde iktidar partisi ve ana muhalefet partisi durumunda bulunan siyasi partilerin;

a. 1 Ocak 1980 ve daha sonraki tarihlerde; genel başkan, genel başkan yardımcıları veya vekilleri, genel sekreterleri, bunların yardımcıları ve merkez yönetim kurulu veya benzeri organların üyeleri; Anayasa' nın halk oylaması sonucu kabulü tarihiden başlayarak 10 yıl süre ile siyasi parti kuramazlar; Anayasa hükümlerine dayalı olarak kurulacak siyasi partilere üye olamazlar, bu partiler tarafından veya bağımsız olarak milletvekili genel ve ara seçimlerde mahalli seçimlerde aday gösterilemez ve aday olamazlar. Siyasi partilerle herhangi bir şekilde bağlantı kuramazlar ve siyasi partilerde fahri olarak bile herhangi bir görev alamazlar.

b. 1 Ocak 1980 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde üye bulunan milletvekilleri ile senatörler Anayasa'nın halkoylaması sonucu kabulü tarihiden başlamak üzere beş yıl süre ile siyasi parti kuramazlar, kurulacak siyasi partilerin merkez yönetim kurullarında veya benzeri organlarda görev alamazlar. "7 Kasım 1982 Tarihinde Halkoyu İle Kabul Edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası", Resmi Gazete, 9 Kasım 1982.

[229] Akşin, 2014: 70.

[230] "Türkeş, Milliyetçileri Birliğe Çağırdı", Milliyet, 23.09.1986; "Türkeş: Bütün milliyetçileri birleşmeye çağırıyorum", Yeni Düşünce, 26.09.1986.

Alparslan Türkeş bu mitingde aynı zamanda 12 Eylül'den beri süre gelen MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nın seçmen üzerinde yarattığı suçlu izlenimini yıkmaya yönelik bir amaç gütmüştür. Türkeş'in bizzat miting alanına gelip yaptığı konuşma sonucunda bazı akıllardaki "Türkeş MÇP'yi desteklemiyor mu?" şüphesi de giderilmiş oldu.[231] Gerçekleşen bu miting neticesinde hem genel kamuoyunda hem de önde gelen basın kuruluşlarında Vatan Lisesi öğrencilerinin "Vatan Lisesi, bozkurtların kalesi" nidalarıyla miting alanını doldurmaları, MÇP'nin liseli öğrencileri politize ediyor iddiasını doğurmuştur. Bu durum katı, korkutucu ve 12 Eylül öncesinden kalma bir yapılanmaolarak nitelendirilmiştir.Deneyimli partililer ve eski kadrolar MÇP'nin bu mitingle de açıkça ortaya koyduğu fanatik ve militanlık görüşünden rahatsız olarak MÇP'nin ülkücülük misyonunu tam olarak giyemediğinden yakınmışlardır.[232]Yaşanan bu gelişmeler karşısında MÇP ise liseli gençleri miting alanına kendisinin davet etmediğini belirterek liseli öğrencileri politize etmediği cevabını demokrat kişiliğiyle öne çıkan MÇP İstanbul İl Başkanı Kazım Ayaydın ile vermiştir.[233]Halkın sesi olan kamuoyunun yorumundan da anlaşıldığı gibi halk seksen öncesi toplumda meydana gelen huzursuzluk ve çatışma ortamından kaçınmakta ve daha naif bir ortam istediği anlaşılmaktadır. MÇP ise Ayaydın aracılığıyla yaptığı açıklamada vuku bulanolayın yaratmış olduğu kötü izlenimi gidererek seçimler için oluşabilecek olumsuz bir etkiyi ortadan kaldırılmak istemiştir.

Milletvekillikleri boşalan 10 il için ara seçime gidilecek olan bölgeler ve iller şu şekildedir;

- Ankara (2. Bölge)
- İstanbul (6. Bölge)
- İzmir (2. Bölge)
- Gaziantep Manisa (1. ve 2. Bölge)
- Niğde Samsun (2. Bölge)
- Zonguldak (2. Bölge)
- Bingöl ve Burdur[234]

10 ilin 11 bölgesinde vefatları sebebiyle gerçekleşecek olan ara seçimlerin yapılacak oldukları partiler ve kişiler şu şekildedir;

- Ankara–Keman Aydar (SHP)
- İstanbul–Muhup Ataklı (HP)

[231] Bora ve Can, 1994: 266-268.
[232] Bora ve Can, 1994: 266-268.
[233] "Yavru Kurtlarda Şafak Attı", Nokta, 12 Ekim 1986.
[234] "Ara Seçim Yapılacak İller ve Bölgeler", Milliyet, 28.09.1986.

- İzmir–Mahmut Akkılıç (HP)
- Manisa–Mustafa İzci (MDP), İsmail Özdağlar (Anap) (istifa ile boşalmıştır)
- Niğde Emin Alpkaya (MDP)
- Samsun–Gulami Erdoğan (ANAP)
- Gaziantep-Galip Deniz (MDP)
- Burdur-Ali Erdem (ANAP)
- Bingöl (Bir milletvekili boş kalmıştı)
- Zonguldak- Fevzi Fırat (MDP)[235]

MÇP her ne kadar üye sayısını 20 bine çıkartsa ve Türkeş de diğer partilerde bulunan MHP'lilere çağrıda bulunsa da 28 Eylül 1986 Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi XVII. Dönem Milletvekili Ara Seçimlerinden %2.2 oranında oy alabilmiştir.[236]

28 Eylül 1986 Milletvekilliği Ara Seçim sonuçları aşağıdaki tabloda teferruatlı olarak verilmiştir.

Tablo 3.128 Eylül 1986 Milletvekilliği Ara Seçim Sonuçları

Parti	Aldığı Oy	
	Sayı	Yüzde
Anavatan Partisi	805.267	32,12
Doğru Yol Partisi	590.069	23,53
Sosyaldemokrat Halkçı Parti	570.055	22,74
Demokrat Sol Parti	213.168	8,50
Refah Partisi	137.485	5,48
Milliyetçi Çalışma Partisi	55.144	2,20
Hür Demokrat Parti	34.317	1,37
Büyük Vatan Partisi	32.303	1,29
Vatandaş Partisi	25.814	1,03
Islahatçı Demokrasi Partisi	15.729	0,63
Büyük Anadolu Partisi	13.497	0,54
Bayrak Partisi	9.058	0,36
Bağımsız Adaylar	5.306	0,21

Kaynak: "Yüksek Seçim Kurulu Kararı", Resmi Gazete, 10 Ekim 1986.

28 Eylül 1986 Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi XVII. Dönem Milletvekili Ara Seçimlerinde seçilen milletvekillerinin isim ve hangi partiden seçildikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir

[235] "Ara Seçim Yapılacak İller ve Bölgeler", Milliyet, 28.09.1986.
[236] Tekin, 2005: 276.

Tablo 3.228 Eylül 1986 Milletvekilliği Ara Seçimini Kazanan Milletvekilleri İsimleri ve Mensup Olduğu Partiler

Adı ve Soyadı	Seçim Çevresi	Mensup Olduğu Siyasi Parti
Vahit Melih Halefoğlu	Ankara İli 2 Nolu Seçim Çevresi	Anavatan Partisi
Mahmut Sönmez	Bingöl İli Seçim Çevresi	Anavatan Partisi
Sait Ekinci	Burdur İli Seçim Çevresi	Anavatan Partisi
Hasan Celal Güzel	Gaziantep İli Seçim Çevresi	Anavatan Partisi
H. Hüsnü Doğan	İstanbul İli 6 Nolu Seçim Çevresi	Anavatan Partisi
Erdal İnönü	İzmir İli 2 Nolu Seçim Çevresi	Sosyal Demokrat Halkçı Parti
Sumer Oral	Manisa İli 1 Nolu Seçim Çevresi	Doğru Yol Partisi
Ümit Canuyar	Manisa İli 2 Nolu Seçim Çevresi	Doğru Yol Partisi
Akın Gönen	Niğde İli Seçim Çevresi	Anavatan Partisi
Hüsamettin Cindoruk	Samsun İli 2 Nolu Seçim Çevresi	Doğru Yol Partsi
Köksal Toptan	Zonguldak İli 2 Nolu Seçim Çevresi	Doğru Yol Partisi

Kaynak: "Yüksek Seçim Kurulu Kararı", Resmi Gazete, 10 Ekim 1986

12 siyasi partinin seçime girmesiyle ilk defa Türkiye'de bu kadar çok parti[237]seçimlere katılmış ve 1983 seçimlerine kıyasla demokratik bir seçim gerçekleşmiştir.[238]Bu seçim darbe sonrası gerçekleştirilen milli iradenin tecelli ettiği ilk seçim olması bakımından diğer tüm partilerde olduğu kadar MÇP için de oldukça büyük önem arz etmekteydi.Türkeş tarafından sonuçlar "kötü değil"olarak değerlendirilmiştir.[239]Türkeş'in yapmış olduğu bu değerlendirmeye rağmen ANAP, DYP ve SHP hariç hiçbir partinin Meclise milletvekili katamadığı gözülmektedir.

ANAP tarafından yapılan seçim değerlendirmeleri, milletin sağduyusuna güvenilmesi gerektiği yönünde olsa da[240]ANAP'ın seçim sonuçları, iktidar partisiolmasının tüm avantajlarını kullanmasına rağmen kesin bir hezimet olarak yorumlandı. ANAP'ın yaşadığı mağlubiyetin sebebi olarak 1983 seçimlerine girememiş MÇP'lilerin bu seçimde Türkeş'in çağrısıyla ANAP içerisinde yer alan milliyetçilerin bir kısmını yanına çekmesi aynı zamanda parti içi çatışmaların vuku bulması gösterilmiştir.[241]

ANAP'ın 1983'te aldığı %45 oy oranından %32'ye düşmesi hemen etkisini göstermiş, bu hezimetin sonuçlarını gidermek için ANAP'ta Bakanlar kurulu ve ANAP Başkanlık Divanlık üyeleri istifa etmiştir. Aynı zamanda ANAP,liderliğini Mehmet Yazar'ın sürdürdüğü DHP'nin kurucuları ile ittihata gitmiştir.[242]DYP'nin seçim sonuçları itibariyle 1980 öncesi AP'nin henüz yarısı kadar oy alabilse de "Ana Muhalefet Partisi"ne yükselmiştir. Elde ettiği

[237] "Bir seçim böyle geçti", Yeni düşünce, 03.03.1986.
[238] Bölük, 2019. 57.
[239] Akpınar, 2005: 197.
[240] "Seçim sonuçları üzerine bir değerlendirme", Yeni Düşünce, 03.03.1986.
[241] "28 Eylül İmtihanının Ardından", Alperen sy: 18-19, Kasım 2002.
[242] Akşin, 2014: 70–71.

başarı için seçim propagandası olarak "Yasaklar" konusunu öne çıkarması ve TBMM'deki gurubunu güçlendirmesi gösterilmiştir.[243]

Bu sonuç üzerine S. Demirel hemen erken seçimlere gidilmesi gerektiğini kamuoyuna duyurmuştur. Demirel'in bu isteği Özal tarafından geri çevrilmiştir[244]. Sol'u temsilen seçimlere giden SHP ile DSP ise seçim sonuçları itibariyle büyük bir gerileme yaşadığını göstermiştir.[245]Yaşadıkları bu gerilemenin ardından SHP lideri İsmet İnönü görevinden istifa etmiştir. Bunun üzerine MKYK üyelerince kendisine güvenoyu verilmiş ve yeniden iş başına getirilmiştir.[246]

Alperen dergisinde MÇP'nin seçim sonuçları şu şekilde yorumlamıştır;her ne kadarGeorge H.' MÇP'nin yüzde on barajını geçeceği tahmininde bulunsa da, seçime girip girmeyeceği bile sonradan belli olmuş bir parti için hızla yaptığı seçim çalışmaları ve maddi tüm yetersizlikleri göz önünde bulundurulursa elde ettiği sonuç bir başarı olarak değerlendirilmelidir. Bu seçimde MÇP'nindiğer partilerde bulunan milliyetçilere yönelikyapmış olduğu "yuvaya geri dön"çağrısı sonucu milliyetçilerin yavaş yavaş MÇP'de toplandığı görülmüştür.[247]

Gerçekleşen ara seçim sonuçlarını değerlendiren Ülkü Ocakları Genel Başkanı Muharrem Şemsek de seçimlerin gerçek galibi olarak MÇP'yi göstermiştir. MÇP'nin seçimlere girmeden önce belirlediği; darbeden sonra milliyetçi kesimi temsilen kurulan partiyi ve fikirlerini tanıtmak, milliyetçilerin sorunlarını dile getirmek ve MÇP'nin gelecekte de varlığını sürdürüp iktidara ortak olacak bir parti olduğunu göstermek gibi tüm hedeflerini başardığını belirtmiştir.[248] Şemsek aynı zamanda önümüzdeki yıllarda siyasi hayatta kalacak partilerin MÇP, SHP ve DYP olup yapılacak olan 1987,1988 Genel Seçimlerinde milliyetçilerinhükümeti kurmak için şimdiden toparlanıp her türlü hazırlığı yapmaları gerektiğini vurgulamıştır.[249]

Sağ kesimce yapılan bu değerlendirmelere rağmen sonuçlar Tanıl Bora tarafından MP döneminden itibaren başlatılıp bugüne kadar gelen ülkücü tabanın yeniden siyaset sahnesine döndürülme çabası ve ANAP ile DYP'deki eski MHP'lilerin "yuvaya geri dön" çağrısının etkili olmaması, izlenen siyasetin tam olarak başarılı olmadığını gösterdiği şeklinde

[243] "28 Eylül İmtihanının Ardından", Alperen sy: 18-19, Kasım 2002.
[244] Akşin, 2014:70–71.
[245] "28 Eylül İmtihanının Ardından", Alperen sy: 18-19, Kasım 2002.
[246] Akşin, 2014: 70–71.
[247] "28 Eylül İmtihanının Ardından", Alperen sy: 18-19, Kasım 2002.
[248] "Muharrem Şemsek, Ara Seçim Sonuçlarını Değerlendirdi", Bizim Ocak, Kasım 1986; " Milliyetçiler Genel Seçime hazırlanın", Yeni Düşünce, 03.03.1986.
[249] "Muharrem Şemsek, Ara Seçim Sonuçlarını Değerlendirdi", Bizim Ocak, Kasım 1986.

yorumlanmıştır.[250] Bu durumun temeline inildiğinde darbe sırasında hapishanelerde yaşanan işkence, idam ve çeşitli zulümler sonucu hem sağ hem de sol taraftan birçok siyasinin aktif siyasetten uzak kalmak istemesi, aynı zamanda 12 Eylül'ün siyasal arenaya katılımı kısıtlayıcı birçok uygulama getirmesi mevcuttur. MÇP'nin bu sonucu almasında aynı zamanda, diğer partilere nazaran MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nın daha uzun sürmesi ve seçim sürecince de bir kısım partililerin yargılamalarının devam ediyor olması önemli bir etken olmuştur.[251]

28 Eylül seçimlerinde partilerin istedikleri başarıyı sağlayamamalarında darbenin halk ve siyasiler üzerindeki psikolojik etkisinin, 6 Kasım 1983 Milletvekilliği Genel Seçimlerinde de görülen 12 Eylül'ün sınırlayıcı, kısıtlayıcı uygulamaları etkili olduğu ve ülkede demokrasinin tam olarak sağlanamadığı gözükmektedir.28 Eylül seçimleri MÇP açısından değerlendirildiğinde ise, katıldığı ilk seçim olması açısından MÇP için büyük önem arz eden bu seçimden, partinin seçim için yeterli bütçesinin olmaması ve seçimlere katılacağının bile sonradan kesinleştiği dikkate alındığında MÇP'nin göreceli olarak başarılı çıktığı söylenebilmektedir.Aynı zamanda her ne kadar ülkücüleri temsilen bir partinin kurulduğunu ve bu partinin Türk milliyetçiliğini misyon edineceği duyurulsa da ülkücü tabanı toplama çalışmalarının henüz tam olarak başarıya ulaşmamıştır.

3.2. Milliyetçi Çalışma Partisi I. OlağanüstüKongresi (19 Nisan 1987)

Tarihler 1987'yi gösterdiğinde MÇP'de iki defa kongreye gidilmiştir.19 Nisan'da gerçekleşecek olan ilk kongrenin amaçlarından birisi MP döneminden itibaren başlanmış olan teşkilatlanma çalışmalarının istenen seviyeye gelmemesi,akabinde de seçimlerde beklentinin çok altında kalınması[252] ve bu sebeplerden dolayıgenel başkanlıkla birlikte parti yönetiminde değişiklik yapılmaya gidilmesidir.[253]

Bir diğer amaç ise gerçekleşecek olan genel başkan değişikliği ile 1983'ten itibaren oturtulamayan merkezi otoriteyi sağlamlaştırmak ve parti içindeki hizipleri gidermektir. Türkeş'in kendi direktifiyle oluşturulan ve MHP'nin devamı niteliğindeki bu partinin içerisinde var olan en büyük muhalefetlerden birisini Şemsek ve grubu oluşturmaktaydı. Suat Başaran parti içindeki muhalefetin yoğunluğunu şöyle belirtmiştir: Parti içerisinde bir türlü sağlanamayan otorite boşluğu ve birbiriyle sürekli çekişen düşünce yapılarının sebep olduğu hiziplersonucu yeni kuşak ülkücüler, on senelerdir süre gelen davayı anlayamamış onun

[250] Bora ve Kemal, 1994: 265–268.
[251] Uzun, 2013: 259.
[252] Uzun, 2013: 259; Bayraktar, 2016: 83.
[253] "Tuğrul Türkeş Politikada", Türkiye, 15.04.1987; Uzun, 2005: 295.

bunun kısır çekişmesi içinde kaybolmuş ve tüm bu gelişmeler MÇP'de oluşturulamayan merkezi otorite derinliğini artırmıştır.[254]

Partinin kuruluşundan itibaren içine düştüğü teşkilatlanma çalışmalarının yeterli düzeye ulaşamaması ve parti içindeki çeşitli hiziplerin yarattığı otorite sorununun yanı sıra MHP/MÇP'ye yakın kuruluşlar olarak bilinen Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (MİSK) çöküşü de MÇP içerisindeki bunalımı arttırmıştır. Bunun yanı sıra MHP'nin çalışmaları sonucu Avrupa'daki Türkler arasında 1970'lerde oluşturulmuş olan, MHP / MÇP'ye etkin, maddi ve siyasal alanlarda büyük destek sağlayan Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonundaki (Ülkücü–Türk Federasyonu) bölünme de hem var olan bu bunalım ve istikrarsızlığı arttırmış hem de bu bunalım ve istikrarsızlığın kanıtı niteliğinde olmuştur.[255]MÇP'nin gelişmesini engelleyen olumsuz etkenler olarak içeride, merkezi otoritenin tam olarak sağlanamamasıyla da oluşan hizipler, darbe sonrasında ülkücü camiada özellikle belirli bir kesimde derinleşen islamî söylem gibi etmenlerden bahsedilebilirken dışarıda da MHP'ye yakınlığıyla bilinen ve hem stratejik hem de maddi yardım sağlayan kuruluşların iflasının etkili olduğu söylenebilir.

Kongre öncesi MÇP'de hummalı çalışmalar yapılmış Türkiye'nin dört bir köşesinden Ankara'ya gelen delegeler her şeyi Türkeş'in isteğine göre düzenlemişlerdir.[256]Türkeş tarafından "yeni katılan ülkücülere fırsat tanımak" söylemiyle Ali Koç genel başkanlıktan istifa ettirilmiştir.[257] Koç'un istifasıyla artık olağanüstü kongrenin 45 günde yapılması gerekiyordu.[258] Koç'un istifası sonucu Genel Sekreter Yardımcısı olan Naci Kamburoğluvekaleten genel başkanlığa getirilerek kongreye gidilmiştir.[259] Divan başkanlığına getirilen isim ise yine Naci Kamburoğlu'dur.[260] Yapılacak olan kongrede partinin ismi, tüzüğü, idari kadrosu ve programının değiştirilmesi bekleniliyordu. Aynı zaman da kongre ile birlikte ANAP ve DYP'de bulunan ülkücülerin yuvaya geri çağrılması hedeflenmişti.[261]

Türkeş ülkücüleri partiye geri çağırırken Agah Oktay Güner ve Taha Akyol'un benimsemiş olduğu "çağdaş sağ" vurgusunu ve bu partilerdeki MHP'lileri "ülkücü kesim, liderlerini izlemek zorundadır." diyerek sert bir dille eleştirmiştir.[262] Kongrede Genel Başkan vekilliğini üstlenen Naci Kamburoğlu da Türkeş'in söyleminden gitmiş, MÇP içerisinde

[254] Bora ve Can, 1994: 269–270.
[255] Bora ve Can, 1994: 410–420.
[256] "Büyük Kurultay öncesi MÇP", Yeni Düşünce, 17 Nisan 1987.
[257] Bora ve Can 1994: 270.
[258] Müftüoğlu, 2006: 39.
[259] Akyol, 2011: 97.
[260] "MÇP'nin Yeni Lideri MSP' li", Milliyet, 20.04.1987; Akyol, 201: 97.
[261] "MÇP Başkan Arıyor", Türkiye, 11 Nisan 1987.
[262] Bora ve Can, 1994: 270.

bulunmayan tüm ülkücüleri partiye davet ederek milliyetçlik görevlerini ifa etmelerini istemiştir.[263]Alparslan Türkeş'in ve kurmaylarının tüm bu çabaları 12 Eylül sonrası partilerin kapatılmasıyla dağılan MHP ve ülkücü gençliğin 1987 yılına gelindiğinde hala tam olarak toparlanamamış olduğunun göstergesi olmaktadır.Türkeş ve ekibi, MÇP'nin 1. Olağanüstü Kongresinde de diğer partilerde görev yapan veya siyasete hiç girmemeyi tercih eden eski MHP ve ülkücüleri partiye dahil etme çabalarının devam ettiği gözükmektedir.

Kongre öncesinde MÇP'de Erzurum, İstanbul, Ankara gibi şehirlerde gerçekleştirilen toplantılar dışarıya, eski MHP'liler Türkeş'i destekliyor şeklinde yansıtılsa da 12 Eylül'den önce gerçekleşen son kuruldan Türkeş'i destekleyen Turhan Koçal, Mehmet Irmak ve Faruk Demirtorla, Necdet Şarman, Ahmet Er ve Tahsin Ünal'dan başkası değildi. Bu kişiler de MÇP'ye yönelik faal bir tutum sergilemektense eski MHP tabanına mesaj vermekle yetinmişlerdir.[264]Adı geçen şahısların sergiledikleri bu tutum MÇP'nin henüz eski MHP'liler ve ülkücü taban tarafından tam olarak güvenilip kabul görmediğinin göstergesidir.

Türkeş parti içerisinde var olan Şemsek ve diğer hiziplere karşı kendi yanına Devlet Bahçeli'nin de içerisinde yer aldığı akademisyenler topluluğu ve 1970 yıllarında Töre–Devlet yayınları çalışmalarını yürüten,o günlerde de Mayaş yayınları altında bu faaliyetlerine devam eden Ali Güngör ekibini alacaktı. Bu ekip genel olarak aydın, bürokrat–teknokrat ve iş sahibi profillerinden oluşmaktaydı. Türkeş'in bu hamlesiyle parti içinden ve dışından kişilerce yakıştırılan "çapulcu" görünümü yerini aydın ve bürokrat kadrolara devredecekti.[265] Türkeş'in çağrısı üzerine 17 Nisan 1987'de üniversitedeki görevini sonlandıran Bahçeli bu kongreyle ilk defa MÇP'ye girmiş veiki gün sonra gerçekleşen kongredeyapılan görev dağılımı sonucunda MYK üyesi olarak Genel Sekreterliğe getirilirken[266]Ali Güngör de Genel Başkan Yardımcılığı görevine getirilmiştir. Bahçeli–Güngör hizbine bu şekilde yönetimde yer verilirken karşı grupta yer alan Muharrem Şemsek ve ittifaklarına da yönetimde yer verilmişse de bu kadrolar göstermelikti. Şemsek tarafından bu durum, davanın tarihini bilen yöneticilerden kimsenin esas konumlara getirilmemesinin partide manevra eksikliğine yol açacağını söyleyerek aslında Türkeş tarafından yapılan bu hamleye sitem etmiştir.[267]Türkeş12 Eylül ile dağılan ülkücüleri toplarkenparti içinde oluşan kısır hizipleşmelere son vererek oluşan otorite boşluğunu gidermeye çalıştığı bunun için de lider kişiliiğini kullanarak Ali

[263] "MÇP'ye Selametçi Başkan", Cumhuriyet, 20.04.1987.
[264] Bora ve Can, 1994: 270–71.
[265] Bora ve Can, 1994: 271.
[266] Kılıçaslan, 2011: 17; Arıkan, 2008: 20-21, Bora ve Can, 1994: 271; Kılıçarslan, 2011: 17; Yalçın vd, 2012:176.
[267] Bora ve Can, 1994: 271; Arıkan, 2008: 21.

Güngör ve Bahçeli ekibini kendi yanına çekerek partiyi istediği eğilimde genişletmeyi hedeflediği anlaşılmaktadır.

Kongre öncesinde en önemli konuların başında, genel başkanın kim olacağı geliyordu. MÇP yöneticileri tarafından açıkça dile getirilmese de ortaya atılan isimler Rıza Müftüoğlu, MDP'nin de Genel Başkanlığını yapmış olan Turgut Sunalp, Prof. Dr. Emin Bilgiç, Türkeş'in oğlu Yıldırım Tuğrul Türkeş, MÇP'nin genel başkanlığını da yapmış olan Ali Koç, Prof. Dr. Mustafa Kafalı, İstanbul Üniversitesi'ndenDoç. Dr. Ömer Aksu (İktisat Fakültesi) ve Gazi Üniversitesi'nden Doç. Dr. Devlet Bahçeli ile büyükelçilik de yapmış olan Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Mehmet Baydur'dur.[268] Genel Başkanlık için bu kadar çok ismin zikredilmesi bazı çevrelerce, MÇP'de o dönem için hala ortak düşünce yapısının oturtulamadığının göstergesi olarak kabul edilmiştir.[269]

Kongre 19 Nisan 1987'de Ankara Selim Sırrı Tarcan Salonunda gerçekleşmiştir. Kongreye katılan delegelere bakıldığı zaman bunlardan çok azının darbe öncesi milletvekillerinden olduğu gözlemlenmektedir.[270] Bu durum açıktır ki eski parlamenterler tarafından MÇP'nin henüz tam olarak kabullenilmediğinin göstergesidir. Kongrede görev yapan Naci Kamburoğlu da yaptığı konuşmasında, milliyetçiliğin yerinin MHP'nin devamı niteliğinde ve onun misyonunu sürdüren MÇP olduğunu ve tüm milliyetçiler ile ülkücü camianın MÇP'ye katılması gerektiğini vurgulaması da bu durumun kanıtı niteliğinde olduğu görükmektedir.

Kongrede 239 delege gerçekleşmiş olan Genel Başkanlık seçimine katılmış,[271]bu delegelerden 141'i oy kullanmıştır.[272] Genel Başkanlık seçimini bizzat Alparslan Türkeş'in teklif götürdüğü Abdülkerim Doğru kazanırken Genel Başkan Yardımcılığına da bir dönem MSP'de milletvekilliği de yapmış olan Hüseyin Abbas getirilmiştir.[273]Genel Başkan Yardımcılığına getirilen diğer isimler ise; Devlet Bahçeli, Ali Güngör, Abdulhadi Toplu, Tuğrul Türkeş, Muzaffer Eriş, Ş. Bülent Yahnici, Mehmet Refet Ekedir.[274]Bu durum, MÇP'nin lider merkezli bir parti olduğunun göstergesidir.

MÇP'nin gerçekleştirdiği I. olağanüstü kongre ile Alparslan Türkeş'in oğlu Tuğrul Türkeş de MKYK üyeliğine seçilerek ilk kez siyasete katılmıştır.[275] Bir partinin genel

[268] "MÇP Olağanüstü Kurultayı Bugün. Gözler Türkeş'te", Türkiye: 19.04.1987.
[269] Bora ve Can, 1994: 272.
[270] "MÇP'ye Selametçi Başkan", Cumhuriyet, 20.04.1987.
[271] "MÇP'nin Yeni Lideri MSP'li", Milliyet, 20.04.1987.
[272] "Yeni Genel Başkan Abdülkerim Doğru", Türkiye, 20.04.1987.
[273] Bora ve Can, 1994: 272; Tekin, 2005: 280; Umur, 2017: 65.
[274] Cemiloğlu ve Nihat, 1995: 112–113; "MÇP'de Görev Dağılımı", Türkiye, 22.04.1987; Akyol, 2011: 97; Turhan ve Satılmış, 2002: 433; Yanardağ, 2002: 354.
[275] "Yıldırım Tuğrul Türkeş Kimdir", Milliyet, 20.04.1987.

başkanlığı için böyle bir hamlenin yapılması açıktır ki o parti için lider değil sadece geçici bir başkan arandığını göstermektedir.[276]

Tanıl Bora ve Kemal Can, kongrede 239 delegeden 141'nin oy kullanmasını, ülkücü teşkilattan gelmeyen birisinin genel başkanlık koltuğuna getirilişinin MÇP tabanınca kabul görmediği şeklinde yorumlamışlardır.[277]Kongrenin ilk safhasında okunan çalışma raporunda şimdiye kadar 55 il ile 343 ilçede teşkilatlanma çalışmalarının bildirilmesinin ardından oluşturulacak olan yeni yönetim için davaya daha yürekten bağlı kişilerden seçilmesi gerektiğinin vurgulamıştır.[278]Kongrede okunan raporun ardından böyle bir vurgu yapılması Tanıl Bora ve Kemal Can'ın görüşünü doğrular niteliktedir.

Yine Doğru'nun genel başkanlığı sebebiyle, milliyetçilerin\ülkücülerin özellikle radikal laik kesimi tarafından tüm MÇP tabanına, MÇP'nin MSP'leştiği savı işlenerek bu düşünce empozeedilmeye çalışılmış hatta partide yer alan bozkurt–hilal çatışmasında hilalin galip geldiği yorumları yapılmış ve partinin sahip olduğu milliyetçilik misyonu sorgulanmıştır.[279]Cemiloğlu ve Nihat ile Turhan ve Satılmış'a göre bozkurt ve üç hilalin çatışması şeklinde çıkan bu yorumlar katiyen gerçeklik teşkil etmiyor, Türk milliyetçiliği ve İslamigörüş her zaman birbirini içinde barındırmış bir bütündür.[280]

Makine mühendisi olan Doğru siyasi hayata 1975 yılında girmiştir. Kars milletvekili olarak MSP'yi temsilen Meclis'e giren Doğru CHP–MSP koalisyonunun oluşturulduğu yıllarda Sanayi ve Teknoloji bakanı olarak görev yapmıştır.[281] MSP ile yaşadığı anlaşmazlık sonucu bu partiden ayrılarak Milli Nizam Partisi'ne katılmıştır.[282] Genel Başkan seçilişinin ardından Doğru yaptığı açıklamada Türk milletinin asker kökenli bir millet olduğu ve emir komuta zinciri çerçevesinde hareket ettiğini, kendisinin de partiye davet edildiği zamanbu davete riayet ederek emri uyguladığını yani kendisinin genel başkanlık için bir talebinin olmadığını vurgulamıştır.[283] Açıklamalarının devamında Doğru, amaçlarının suni ayrılıkları giderip milli birliği sağlamak ve milletin refah seviyesini yükseltmek olduğunu vurgulamıştır.[284]Doğru,Ülkücü Hareket'e yakınlığı ve anti-komünist söylemleriyle bu amaç için uygun bir konumdadır.[285]Bu maksadayönelik olarak da genel başkanlığa gelmeden önce Türkeş ile görüşmüş ve sağda bir birleşmeye gidileceği konusunda mutabakata varmıştır.[286] Alparslan Türkeş'inde Doğru'yu genel başkanlığa getirişindeki pek çok amaçlardan biri

[276] Bora ve Can, 1994: 272.
[277] Bora ve Can, 1994:272.
[278] "MÇP'ye Selametçi Başkan", Cumhuriyet, 20.04.1987.
[279] Bora ve Can, 1994: 277; Uzun; 2013: 259; Eyidiker, 2012: 86–87; Yanardağ, 2002: 354.
[280] Nihat ve Cemiloğlu, 1995: 113; Turhan ve Satılmış, 2002: 433-434.
[281] "Abdülkerim Doğru Kimdir?", Milliyet, 20.04.1987; "Abdülkerim Doğru Kimdir", Türkiye, 10.04.1987.
[282] "MÇP" Türkiye, 26.4.1987; Müftüoğlu, 2006, 39
[283] "Maksadımız Milli Birliği Sağlamak", Türkiye, 22.04.1987.
[284] "Maksadımız Milli Birliği Sağlamak", Türkiye, 22.04.1987.
[285] Bölük, 2019: 62.
[286] Bora ve Can, 1994: 273.

sağdabirleşmeye gidilerek bu kesimden seçmenin oylarının alınıp seçim barajını geçmek olduğu anlaşılmaktadır.

Kastedilen sağda birleşme "Islahatçı Demokrasi Partisi" (IDP) ile MSP'nin yolundan giden RP arasında yapılacaktır. Bu birleşmeye yönelikDoğru'nun çalışmaları samimi olsa da Samsunlu Nakşi Şeyh Mustafa Bağışlayıcı ve IDP ile RP temsilcileriyle yapılan toplantılar, söz konusu partilerin tarihsel temelleri ve örgütsel yapıları itibariyle bir uyuşmanın sağlanamayacağını gösterdiği içinsimgesel olup bahsi geçen parti tabanlarının düşüncesi de MÇP'dekiİslami hamlenin samimi olmadığı yönündeydi.Türkeş'in, genel başkan ismini belirlerken hedeflerinden bazıları daAbdülkerim Doğru ve Hüseyin Abbas gibi isimlerin taşıdıklarıİslami misyon ve parti menfaatine gösterecekleri çaba ileülkücü tabanda 12 Eylül Darbesi'yle hapishanelerdeki ve dışarıdaki ülkücülerde yoğunlaşan İslami çizgiyi yakalamaya çalışmaktadır. Aynı zamanda Doğru ve Abbas'ın daesas amacını teşkil eden IDP ve RP tabanları ile bu partilere seslenen kamuoyunun düşüncesini değiştirmeyidenemekti; lakin Türkeş'in iki amacınında istediği sonuca ulaşmadığı gözükmektedir. Yapılması planlanan sağdaki birleşmede asıl sorun çıkaran taraf Refah Partisi olunca MÇP'ye katılan RP'liler de birleşmenin önündeki asıl engel olarak Necmettin Erbakan'ı göstermişlerdir.[287]MÇP'nin kurucularından bir kısmı ise MSP tabanlılarınbu söylemi üzerine"Müslümanların bir çatı altında toplanması için çıktığımız bu yolda Refah Partililer tarafından sabote edildik." propagandasını kullanırken bir kısmı da (laik soy–Türkçü kadrolar) MÇP'nin giderek MSP'lileştiğini ileri sürüp toplantılarda atılan sloganlarıda delil olarak gösterip ülkücü kesimin başına, hareketin içinden gelmeyenbirisinin getirilmesini eleştirmişlerdir.[288]

Bazı eski siyasiler Türkeş'in bu hamlesinin komşu devlet İran'da gerçekleşen rejim değişikliği ile MSP tabanında bu değişimin sempatizanlığını yapmayıp, karşı duran kesimin varlığından faydalanıp oy oranını arttırmaya yönelik olduğu görüşünü savunmuştur.[289]Alparslan Türkeş, Doğru ve Hüseyin Abbas gibi siyasilere partide yer vererek sadece İslami seçmen kitlesini etkilemek değil aynı zamanda Şemsek hizbiyle partide zayıf kalan İslami olguyu güçlendirmek bunun yansıra 12 Eylül'den beri hapishanelerdeki ülkücü kesimin yöneldiği İslami yönelişle ortak bir çizgiyi tutturmayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Abdülkerim Doğru'nun da hedefi MHP dışındaki islami tabana, sahip olduğu kimlikle seslenip onları MÇP ile birleştirmeye yönelik olduğu gözükmektedir. Türkeş, Ali Koçu'u istifaya mecbur ederek Doğru'yu genel başkanlık koltuğuna oturtup parti tabanını genişletmeyi ve böylece 1986 Milletvekilliği Genel Seçimlerinde takıldığı seçim barajını açmayı hedeflediği anlaşılmaktadır.

[287] Bora ve Can, 1994: 274; Bayraktar, 2016:83; Milliyetçi Hareketin 50. Yıl Anısına, 2019:107.
[288] Bora ve Can, 1994: 274 – 276. Arıkan, 2008, 22–23.
[289] "MÇP", Türkiye, 26.04.1987.

Türkeş kongre öncesinde aday isimleri değerlendirirken Doğru'nun darbe öncesinde Nizam Partisi'nin (NP) Genel Başkanlığını yaparken mecliste gurubunun bulunmayışını ve bu sebeple de Anayasanın geçici dördüncü maddesi gereğince meclise seçilme hakkına sahip oluşunu da dikkate almıştır.[290]12 Eylül Darbesi'nin akabinde mecliste grubu bulunan siyasi parti başkanları darbeyle görevden el çektirilmiş siyasi seçimlere girmelerini engellemek için de siyasi yasaklı listelerine alınmışlardır. Abdülkerim Doğru ise her ne kadar bir siyasi partinin başkanı konumunda olsa da partisinin mecliste grubu olmadığı için kendisi hakkında siyasi yasak uygulanmıyor ve bu durum seçimlere katılabilmesine olanak sağlanmaktadır. Türkeş de Doğru'nun bu ayrıcalığından faydalanarak partisini onun genel başkanlığında meclise katmayı düşünmüştür. Türkeş'in burada tabandan farklı olarak, ülkücü camiadan gelmeyen bir vekilin genel başkanlığa getirilişi söz konusu olamaz diye duygusal bir tavır içine girmektense partisinin faydası için çok daha rasyonalist bir karar aldığını görmekteyiz.

Abdülkerim Doğru'nun genel başkanlığa getirilişine tepki olarak 239 delegeden yalnızca 141'inin oy kullanması aynı zamanda kongrenin ilk safhasında okunan çalışma raporunda oluşturulacak olan yeni yönetim için davaya daha yürekten bağlı kişilerin getirilmesi gerektiği söylenerek Doğru'nun genel başkanlığının teşkilat ve laik soy– Türkcü kesiminaçıkça istememesini belirtmiştik.

Bu duruma rağmen Doğru'nun genel başkanlığının kabullenilişinde; Doğru'nun çevresinin teşkilattan kadim kişilerce sarılışı etkili olmuştur. Bu kişilerin başında Başkanlık Divanında da yer alan Bahçeli–Güngör ekibi ve Tuğrul Türkeş gibi isimler gelmektedir. Devlet Bahçeli genel sekreterliğe getirildiğinde sadece makamının gerektirdiği görevi üstlenmemiş bizzat kendisi ve grubu partiyi yönetmiştir.[291] Bu konumu yönetirken Bahçeli hem rutin parti işleriyle ilgilenmiş hem de partinin programında yeniden düzenlemeye gitmiştir. Doğru'nun başkanlığında Bahçeli tarafından yönetilen partinin önceliği; partiyi Şemsek yönetimindeyken darbe öncesinden kalma kavgacı ve militan görünümünden arındırıp, alanlarında uzmanlaşmış kişilerle parti kadrolarını donatıp, süregelen ajitatif söylem yerine modern çağa uyum sağlayan ilmisöylemlerle siyasetin medyalaştığı 12 Eylül Darbesi sonrası düzenine uyum sağlamaktır. Bu amaç için de öncelikli olarak "Parti ve siyasiler, bilim adamlarına yani üniversiteye dayanmalıdır." perspektifiyle hareket edilip pozitivist bir yönelime gidilmiştir. Bahçeli ve yandaşlarının yönetimdeki bu tavrı sayesinde yetişip gelmekte olan yeni neslin eğitim seviyesi daha yüksek olan orta sınıfın MÇP'ye katılımı amaçlanmıştır.[292]MÇP Türkiye genelinde örgütlenme çalışmalarını devam ettirerek 1987

[290] "MSP Aleyhine Tanıklıktan MÇP Genel Başkanlığına", Cumhuriyet, 20.04.1987.
[291] Bora ve Can, 1994: 276–279; Yanardağ, 2002: 354.
[292] Bora ve Can, 1994, 276–279; Arıkan, 2008: 23–24.

yılında İstanbul il teşkilatında olağanüstü toplantıya gidip teşkilatlanmadaki eksikliklerigidermiştir.[293]Devlet Bahçeli MÇP'nin genel sekreterliğini üstlendiği bu dönemde giriştiğiyukarıda saydığımız yenilikler gibi yeniden yapılanmayı kendi genel başkanlığı döneminde de devam ettirmiş hatta "Siyaset Okulları ve AR–GE"gibi kumlar ile bu yeniden yapılanmayı pekiştirmiştir. Bahçeli'ninparti teşkilatını üniversiteye dayandırarak bazı kesimlerce parti için adlandırılan "çapulcu" görünümünden arındırması ve tüzük ile programına da yansıttığı 12 Eylül öncesi sert söylemin mümkün mertebe törpülenmesiylevitrininde yaptığı bu değişikler sonuç vermiş, 18 Nisan 1999 Genel Seçimleri başarı ile sonuçlanmıştır.[294]Bahçeli yönetimindeki MÇP'de gerçekleşen bu reorganizasyon döneminin MHP'nin tam olarak yeniden doğuşu olarak da adlandırılması isabet olur. Nitekim bu atılımlar sayesinde ülkücü hareket ikibinlere doğru iktidar partileri arasına gireceği görülecektir.

Tablo 3.3 Milliyetçi Çalışma Partisi Başkanlık Divanı

Genel Başkan	Abdülkerim Doğru
G. Başkan Yardm	Yıldırım Tuğrul Türkeş (Mesleki ve Sosyal Kuruluşlarla İlişkiler Başkanı)
G. Başkan Yardm	Şevket Bülent Yahnici (Basım Yayın ve Tanıtma İşleri Başkanı)
G. Başkan Yardm	Hüseyin Abbas (Seçim İşleri Başkanı)
G. Başkan Yardm	Ali Güngör (Parlamento ve Meclis İşleri Başkanı)
G. Başkan Yardm	Abdülhadi Toplu (Halkla İlişkiler Başkanı)
G. Başkan Yardm	Muzaffer Eriş (Araştırmam ve Planlama İşleri Başkanı)
G. Başkan Yardm	Mehmet Refet Eke
Genel Sekreter	Y. Doç. Devlet Bahçeli
G. Sekreter Yrd.	Vedat Alagöz Ömer Haluk Pirimoğlu Muzaffer Kader Muharrem Şemsek Bahattin Ergezer İsmail Hakkı Nihat Karakurum
Genel Muhasip	Şahin Duman
Genel Muhasip Yrd.	Bayram Çameken Koray Aydın

Kaynak: "MÇP'de Görev Dağılımı", Türkiye, 22.04.1987.

19 Nisan 1987 MÇP'nin I. Olağanüstü Konresinde Genel Başkanlık koltuğuna Eski MSP'li Doğru getirilirken Başkanlık Divanının diğer üyeliklerine Ali Koç ve Devlet Bahçeli gibi daha kadim ülkücülerin getirilmiştir.

[293] "MÇP İstanbul'da toplandı", Yeni Düşünce, 06.03.1986.
[294] Arıkan, 2008: 20- 24.

Tablo 3.4Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yürütme Kurulu(MKYK)

Dr. Devlet Bahçeli	Mehmet Refet Eke	Ali Güngör
Muharrem Şemsek	Şevket Bülent Yahnici	Y. Tuğrul Türkeş
İsmail Hakkı Yılmaz	Prf. Dr Sabri Akdeniz	Dr. Seyfi Şahin
Kemal Acı	Bayram Çameken	Mehmet Erdemir
Muzaffer Kader	Bahattin Ergezer	Abdurrahim Karakoç
İhsan Doğan	Vedat Alagöz	İbrahim Cihan
Hüseyin Abbas	Mevlüt Büyükesen	Ö. Haluk Pirimoğlu
M. Nihat Karakurum	M. Hulusi Özkul	Vahidettin Karaçorlu
M. Enver Özkan	Kamil Ahmet Mumcu	Nezir Sağlam
Mehmet Göktolga	Ziya Yılmazbilen	Osman Nuri Bahadır
Cengiz Genç	Ali Koç	Dr. M. Ali Ağamirzaoğlu
Kaya Alp Kartal	Abdul Hadi Toplu	Adnan Özdere
Necati Sarsmaz	Mustafa Öztürk	İbrahim Terzi
Nurettin Taşar	Mehmet Ali Tanrıverdi	Sırrı Erkuş
İhsan Sonkaya	Muzaffer Eriş	Refet Körüklü
Erol Akın	Bahri Zorlu	Suat Soytürk
Semahat Müftüoğlu	Mahmut Yoğurtçuoğlu	Şahin Duman
Mehmet Tanır	Fatih Şükrüoğlu	Sabri Öztezcan
Hasan Akgül	Naci Kamburoğlu	Yaşar Erbaz
Abdullah Döner	Ayhan Özer	Muharrem Bülbül
Mehmet Alanyuva	Fahrettin Piyade	Ahmet Yalav
Sinan Ocak	Ahmet Özsoy	Talat Altaylı
İbrahim Dönmez	Koray Aydın	Muzaffer Karabıyık
Murat Efe	Hasan Özarslan	Rahmi Kurtkaya
Celal Biçer	Emin Bektaş	Hasan Yıldızhan
Raşit Tabak	Salim Kozan	Sami Cezzaroğlu
Abdülkadir Bilgin	Osman Çevik Muttalip Polat	Serdar Erbil
Mevlüt Dedeoğlu	Halil Harman	Ahmet Sarıkaya
Basri Erdem	Mustafa Uluğ	Vahdettin Kılıç
Emsalettin Cengiz	Ergin Bayramcı	Hacı Mehmet Dağıstanlı
Dr. Şahin Türkboyları	Ahmet Göktaş	Hamdi İnanç
İbrahim Kocaoğlu	Yakup Gürkaynak	İsmet Ergani
Şükrü Yurdakök	Recep Binatlı	

Kaynakça: "MÇP'nin Yeni Lideri MSP'li", Milliyet, 20.04.1987.

19 Nisan 1987 MÇP I. Olağanüstü Kongresinde yukarıda isimleri geçen kişiler MKYK üyeliğine getirilmiş böylece 30 Kasım 1985 MP I. Olağan Büyük Kongresi'nde oluşturulan 40 kişilik MKYK sayısı 99'a yükseltilmiştir. Bu sayede MÇP daha demokratik bir çizgiye ulaşmıştır.

3.3. 6 Eylül 1987 Referandumu ve Siyasi Yasakların Kalkması

12 Eylül Darbesi'ne müteakiben 16 Ekim 1981'de tüm siyasi partiler kapatılmış ve demokratik hayat 24 Nisan 1983'te Resmi Gazete'nin 18027 sayılı nüshasında siyasi partilerin yeniden kurulacağı müjdesi verilene kadar askıya alınmıştı.

DM tarafından hazırlanan ve 18 Eylül 1982'de açıklanan Anayasa'nın geçici 4. maddesi ile ortaya çıkan yeni zorunluluklardan birisi de bu maddeye göre bazı eski partililere 5 ya da 10 yıl siyaset yapma yasağının getirilmesidir.[295] Süleyman Demirel'e göre Anayasa'nın geçici 4. Maddesinin teşkil ettiği asıl amaç 12 Eylül öncesi önemli siyasi isimleri siyaset mecrasından özellikle iktidarlık konumundan uzak tutmaktır.[296] Anayasanın geçici 4. maddesinin konmasındaki asıl amaç 12 Eylül sonrası kendi çıkarlarına daha uygun gördükleri kişilerin/partilerin başta kalmasını garantiye almaya çalışmaktır.Getirilen bu siyasi yasaklar 28 Eylül 1986'da milletvekillikleri boşalan 10 il için gidilen ara seçimlerde, yasaklı siyasilerinde ardılları olarak kurulan partilerin genel başkanları ile birlikte seçim kampanyalarına katılmalarıyla zaten fiili olarak delinmiş bulunmaktaydı.[297] Eski siyasilerin doğal liderleri oldukları partilere, emanet olarak getirdikleri genel başkanlarla birlikte yön vermeleri sonucu çıkan ikililiğin, 1986 Ara Seçimleriyle de zaten delinmiş olan yasanın ortadan kaldırılmasını gerekli kılmıştı. Dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren de bu durumun değişmesini uygun gördüğünden Turgut Özal ve DYP ile referandum konusunda mutabakata varmışlardır.[298] Yapılacak olan bu Anayasa değişikliği, Türkiye'deki 1961 ve 1982 Anayasalarından sonra üçüncü halkoylaması olacaktır.[299]

Abdülkerim Doğru'nun Genel Başkanlığa getirilişiyle birliktesiyasi yasaklılar sorunu da bu dönemde açıkça konuşulur olmuş, gündeme gelmiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı'nca; Doğru' nun "siyasi yasaklılar" listesinde bulunduğu için bu görevi ifa etmesinin yerinde olmadığı tespit edilmiş ve Anayasa Mahkemesine;Cumhuriyet Başsavcısı Firuz Çilingiroğlu tarafından Doğru'nun Genel Başkanlıktan ayrılması yönünde talepte bulunulmuştur. Anayasa

[295] "7 Kasım 1982 Tarihinde Halkoyu İle Kabul Edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası", Resmi Gazete, 9 Kasım 1982; "5 Yıl Önce Konan Yasağın Öyküsü", Cumhuriyet, 05.09.1987.
[296] "Referandum Hilekarlıktır", Türkiye, 05.08.1987.
[297] Akşin, 2014: 71.
[298] Akşin, 2014:72.
[299] "3. Kez Aynı Soru: Evet mi Hayır mı?", Cumhuriyet, 01.09.1987.

Mahkemesince bu talebin oy birliğiyle reddi sonucu "kimler siyasi yasaklı" tartışması ortayaçıkmıştır.[300] Anayasa Mahkemesinin Doğru'yu siyasi yasaklılar listesi içinde saymamalarının sebebi olarak; Anayasa'nın geçici 4. maddesince siyasi yasaklılar için; "hakkında kamu davası açılmış olan" ibaresinin bulunması ve "mahkum olanları" kapsamaması şeklinde belirtilmiştir. Ek olarak Anayasa Başkanı Orhan Onar tarafından yapılan açıklamada; Doğru, vaktinde İdare Mahkemesine giderek hakkında verilen siyasi yasaklı kararını kaldırtıp kanunların gösterdiği yolu tamamladığıiçin şu anda siyasi yasaklılar listesinde bulunmadığını, bu yüzden de verilen karardan yalnızca Abdülkerim Doğru'nun faydalana bileceğini söylemiştir. Diğer siyasi yasaklıların ise zamanında İdare Mahkemesine gitmeyip haklarındaki kararı kaldırtmadığı ve şu anda da İdare Mahkemesi yasakları süreden dolayı geri çevireceği için 67 siyasi yasaklının referandumu beklemekten başka çözüm yolunun olmadığını bildirmiştir.[301]

6 Eylül'e giderken halkta siyasiler de tam bir bilinmezlik içerisindeydi. Bu bilinmezliği siyasilerin verdiği demeçlerden de okumak mümkündür; MÇP, DYP, DSP ve SHP kamuoyuna verdikleri demeçlerden referandumdan "evet" çıkacağına dair hiçbir şüphelerinin olmadığını bildirirken IDP ve RP durumun muallakta olduğunu ve "Hayır" çıkmasından endişe ettiklerini dile getirmişlerdir. ANAP ise referandumdan "Hayır" çıkacağına kesin gözüyle baktığını, yasaklı siyasilerin halkın vicdanından kurtulamayacaklarını verdikleri demeçlerde dile getirmişlerdir.[302]

Referanduma 25 gün kala siyasi liderler gazetelerde yaptıkları açıklamaların yanı sıra çeşitli illere de giderek mitinglere katılıp konuşmalar yapmışlardır. Bu konuşmalarda Başbakan Turgut Özal: "vatandaşın vicdanına güveniyorum eski siyasileri vatandaş bitirecek" diyerek açıkça "Hayır" kampanyası yürütmüştür.[303]Özal'ın "Hayır" kampanyası yürütmesindeki temel amaç,Anayasa'nın geçici 4. maddesiyle siyasilere konulan yasak 1992 de son bulacakken şimdi 6 Eylül de yapılacak olan referandumla bu yasaklar daha erken kalkarsa kuşkusuz bundan en çok etkilenecek kişi Turgut Özal; olacak olmasıdır. Mevcut durumda kendisi sağın en yetkin ismiyken referandumdan "evet" çıkması durumunda karşısında sağın önemli isimlerinden Süleyman Demirel, Alparslan Türkeş, Necmettin Erbakan gibi deneyimli ve güçlü siyasiler yer alacaktı.[304] Nitekim 1983 Genel Seçimlerinde Özal'ın birinci parti olarak çıkmasında sağın önemli isimlerinden olan Demirel, Erbakan

[300] "Türkeş, Almanya'ya gitti", Türkiye, 04.06.1987; "4 Yasaklı Referandumu Beklesin", Türkiye, 07.06.1987.
[301] "4 Yasaklı Referandumu Beklesin", Türkiye, 07.06.1987; "Yasaklıların Tam Listesi", Türkiye, 07.06.1987; "Yasaklar Konusunda Bizim Durumumuz Farklı", Türkiye, 07.06.1987.
[302] "Referandum Tahminleri Yanıltıcı", Türkiye, 14.08.1987.
[303] "Evet–Hayır Kampanyası Şiddetlendi", Türkiye, 10.08.1987.
[304] "Evet Demeyi Vebal Sayanlar", Türkiye, 19.08.1987.

veTürkeşgibi isimlerin siyasi arenaya yasaklı olmasından dolayı seçimlere katılamamasınınönemli etkisinin bulunduğu bilinmektedir.

Süleyman Demirel'de referandum için çıktığı gezilerle bu iş için en aktif rolü oynayan siyasilerden birisi olarak darbe sonrasında ülkeye getirilen ve sürdürülen yasakların millet iradesine ket vurduğu için Anayasa'nın bir noksanı olduğunu belirtmiştir. Demirel konuşmalarında Anayasanın geçici 4. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ve işlenen bu hukuki yanlıştan "evet" oyu verilerek kurtulunması gerektiğini belirtmiştir.[305]

Dönemin siyasi partilerinden SHP'de yapılacak olan referandum için Genel Başkan Erdal İnönü başkanlığında CHP'nin eski ve yeni kurmaylarıyla birlikte SHP'li belediye başkanlarıyla bir araya gelerek; yapılması planlanan referandum için çalışmalarını büyük bir hızla sürdürmelerini, bu referandumun yapılacak olan erken genel seçim için hayati öneme sahip olduğunu bildirmiştir. Ayı zamanda İnönü, insanlığın en temel haklarından olan halkoylamasının referanduma bağlanmasının doğru bir uygulama olmadığını belirtmiş ve bu sorunun giderilerek ülkenin artık önemli sorunlarının çözülmesi gerektiğini belirtmiştir.[306]

Dört ana siyasi partinin liderlerinden CHP'nin eski Genel Başkanlığını yapmış olan Bülent Ecevit de bu dönemde DSP'nin Genel Başkanlığını yapmış olan eşi Rahşan Ecevit ile çıktığı yurt içi gezilerde katıldıkları mitinglerlehalka siyasi yasakların kaldırılması yönünde çağrıda bulunmuştur.[307]

6 Eylül'de yapılacak olan referandumun kendisi için de azami öneme sahip olduğunu bilen Türkeş, Doğru'nun da katılarak destekleyeceği yurt içi gezilerine 23 Ağustos'ta Sivas'tan başlamayı planlamıştır.[308] Planlanan geziye MÇP'nin Genel Başkan Yardımcılarından ve eski MHP milletvekillerinden Mehmet Refet Eke, Ali Fuat Eyüboğlu, Tuğrul Türkeş, Hüseyin Abbas, Şevket Bülent Yahniciile Başkanlık Divanının diğer üyelerininkatılması planlanmıştır.[309]Türkeş'in referandum sebebiyle çıkacağı Anadolu gezisine MÇP Genel Başkanı ve Başkanlık Divan üyelerinin de yer alması, MÇP'nin kapatılan MHP'nin devamı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Aynı zamanda bu durum ülkücü tabanın ve ileri gelenlerinin hala Türkeş'i desteklediğinin göstergesidir.

Planlanan gezi çerçevesinde Türkeş, Sivas'ta yaptığı toplantıda; referandumla sadece 12 Eylül öncesi siyasilerinin seçilme haklarından mahrum bırakılmadıklarını aynı zaman da seçmenin de istediği kişiye oy verme hakkının elerinden alınıp, en temel insan haklarının

[305] "Ayıbı Kaldırın", Cumhuriyet, 02.09.1987; "Evet'le Partilerin Başına Dönecekler", Cumhuriyet, 05.09.1987.
[306] "Referandum SHP için Fırsat", Türkiye, 22.08.1987; "Evet'ler SHP'ye İktidar Yolunu Açacak", Cumhuriyet, 02.09.1987.
[307] "Evet–Hayır Kampanyası Şiddetlendi", Türkiye, 10.08.1987.
[308] "Evet–Hayır Kampanyası Şiddetlendi", Türkiye, 10.08.1987.
[309] "Türkeş "Evet" için Anadolu'da", Türkiye, 22.08.1987; "Ayıbı Kaldırın", Türkiye, 23.08.1987.

halkoylamasına götürülerek Türk demokrasisinin baltalandığını belirtmiştir. Türkeş sözlerine söyle devam etmiştir;

> Milletimiz ve dünya kamuoyunu aldatmak üzere TBMM'den yasakları kaldırmak için bir kanunçıkarıldı. Fakat kanunun uygulanabilmesi için referanduma başvurulması şartı getirildi. Devlet adamlığı ciddiyeti ve demokrasi ile bağdaşmayan bir ikiyüzlülük örneği verildi. Bu referandumdan "hayır" oyu çıkarsa, demokratik rejim ve memleketin şerefi lekelenecektir. "Evet" oyu çıksa bu da vatandaşlarımızın arasında tartışmalara sebep olacaktır. [310]

Tablo 3.5 Milliyetçi Hareket Partisi'nin Yasaklı Genel Başkanlık Üyeleri

Genel Başkan	Alparslan Türkeş
Genel Bşk Yrd	Sadi Somuncuoğlu, Agah Oktay Güner, Ahmet Er
Genel Sekreter	Necati Gültekin
Genel Sekreter Yrd.	Nevzat Köseoğlu, Ömer Çakıroğlu, Yaşar Okuyan, Ali Gürbüz
Genel Muhasip	Mehmet Doğan

Kaynak: "Yasaklıların Tam Listesi", Türkiye, 07.06.1987; "Evet'ten Kimler İstifade Edecek", Türkiye, 19.08.1987; "Milliyetçi Hareket Partisi", Milliyet, 05.09.1987.

Tablo 3.6Milliyetçi Hareket Partisi'nin Yasaklı Genel İdare Kurulu Üyeleri (GİK)

Ali Fuat Eyüboğlu	Tahsin Ünal	Avni Çarşancaklı
Turan Koçal	İhsan Kabadayı	Osman Albayrak
Said Bilgiç	Mehmet Irmak	Faruk Demirtola
M. Tahir Şaşmaz	Cengiz Gökçek	Ziya Erdaya
Seyit Ahmet Arvasi	Yusuf Özbaş	Taha Akyol
Servet Bora	Ahmet Hamdi Ayan	Münir Köseoğlu
M. V. Develioğlu	Murat Bayrak	Özcan Ergiydiren
Osman Öztekin	İhsan Karaçam	Necdet Sarman
İsmet Kapısız	Vacit Akkor	

Kaynak: "Yasaklıların Tam Listesi", Türkiye, 07.06.1987; "Evet'ten Kimler İstifade Edecek", Türkiye, 19.08.1987; "Milliyetçi Hareket Partisi", Milliyet, 05.09.1987.

Eski siyasilere Anayasa'nın geçici 4. maddesi ile getirilmiş bulunan yasakların kaldırılıp kaldırılmamasına dair halkoylaması 06.09.1987 tarihinde gerçekleşmiştir. Halkoylamasının sonuçları aşağıdaki şekildir:

[310] "Ayıbı Kaldırın", Türkiye, 23.08.1987.

Geçerli Oy Sayısı :23.337.856

Evet:11.711.461Yüzde :50.43

Hayır :11.636.395Yüzde :49.57[311]

Katılım oranının oldukça yüksek olduğu gözlemlenen halkoylamasında "evet" oylarının daha çok doğu ve güneydoğu illerinden çıktığı gözlemlenirken "hayır" oylarının ise İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde az bir farkla da olsa öne geçtiği gözlemlenmiştir[312] Referandum sonuçlarının birbirine bu kadar yakın çıkması, halkın önemli bir kemsinin siyasiler hakkında temkinli olmak istediklerinin göstergesi niteliğindedir.

Referandum sonuçlarını değerlendiren siyasilerden ANAP Genel Başkan Yardımcılarından Keçeciler; referandum boyunca "hayır" ı tüm muhalefet partilerine karşı sadece ANAP olarak kendilerinin savunduğunu ve sonucun ANAP açısından "alternatiflerinin" olmayacağının göstergesi olan bir başarı örneği olarak değerlendirmiştir. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal da konuyla ilgili olarak referandum sonrası gerçekleşecek olan genel seçimlerde sanılanın aksine ANAP'tan hiçbir ayrılma olmayacağını ifade etmiştir.[313] ANAP yetkililerince yapılan bu açıklamalar Süleyman Demirel, Alparslan Türkeş gibi sağın önemli isimlerinin üzerindeki yasakların kalkmasının kendilerince bir tehdit oluşturmadığını, kendilerinin ülke genelinde kemik bir seçmen kitlesine sahip olduklarına inandıklarının göstergesidir.

Referandum sonuçları hakkında Doğru Yol Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk "evet" oylarının önemli bir oranında DYP'nin çalışmalarının ve rolünün çok büyük olduğunu "hayır" oyları ile arasındaki farkın bu kadar az olmasının ise 12 Eylül'ün etkisinden kaynaklanarak kadar az olduğunu belirtmiş ve sonucu darbeci rejime karşı demokrasinin zaferi olarak yorumlamıştır.[314]6 Eylül 1987 tarihinde gerçekleşen halk oylaması bir yanda muhalefet partileri bir yanda iktidarın şiddetli kampanyalarıyla tam bir genel seçim havasında gerçekleşmiştir.Türkiye'de gerçekleşen bu 3. referandum ile 12 Eylül Darbesi'yle meydana gelen kısıtlamalar kalkarak, hukuken ve siyasal olarak tam demokrasiye geçilmiştir. Halkoylamasının sonucunda Türkeş de diğer eski politikacılar gibi yeniden kendi direktifiyle kurulanülkücü hareket ve partisinin başına geçebilecek, siyasete geri dönebileceği anlaşılmaktadır.

---

311 "Yüksek Seçim Kurulu Kararı", Resmi Gazete, 12 Eylül 1987; "Evetler Kıl Payı Önde", Cumhuriyet, 07.09.1987; "Kesin Sonuçlar", Cumhuriyet, 08.09.1987.

312 "Evetler Kıl Payı Önde", Cumhuriyet, 07.09.1987.

313 "Referandum İçin Ne Dediler", Türkiye, 08.09.1987; "Özal: Hayal Görüyorlar", Türkiye, 08.09.1987; "Demirel: ANAP Testisi Kırıldı", Cumhuriyet, 07.09.1987.

314 "Cindoruk, Bugün İstifa Ediyor", Türkiye, 8 Eylül 1987.

3.4. Milliyetçi Çalışma Partisi II. Olağanüstü Kongresi (4 Ekim 1987)

1982 Anayasa'sının geçici 4. maddesiyle eski parlamenterlere gelen siyasi yasaklar gerçekleşen halkoylamasıyla kalkınca, 12 Eylül 1980 Dönemi öncesinin önemli isimlerinden olan N. Erbakan, S. Demirel, A. Türkeş ve B. Ecevit' in de partilerinin başına dönmeleri için hukuki bir engelin kalmadığı bir önceki konuda değinilmiştir.

Bu dönemde her partinin emanetçi genel başkanı olarak nitelenen isimler istifa ederek partilerinin genel başkanlıklarını doğal liderlerine teslim etmişlerdir. Bu bağlamda Hüsamettin Cindoruk Genel Başkanlığını yaptığı DYP'den istifa etmiş yerine, Süleyman Demirel DYP'nin I. Kongresinde PartininGenel Başkanlığanagetirilmiştir. Ülke çapında gerçekleşen bu bayrak değiştirme yarışında sol düşüncenin temsili olan DSP de Genel Başkan değişikliğine giderek Rahşan Ecevit'in yerine Bülent Ecevit gelmiş ve Genel Başkanlığı üstlenmiştir. Bu dönemde Necmettin Erbakan da siyasi yasakların kalkmasıyla RP'nin Genel Başkanlığına getirilmiştir.[315] Türkiye'de birçok partide yaşanan bu genel başkan değişiklikleriyle 6 Eylül halkoylamasının amacını gerçekleştirdiği ve çifte başkanlık döneminin sona ermiştir.

Alparslan Türkeş de yasakların kalkmasıyla birlikte ülkücü camianın merkezi konumundaki partisinin başına geri dönmüştür.[316] Bunun için MÇP'nin 13.09.1987 tarihinde gerçekleştirdiği MKYK toplantısında [317] 04.10.1987 tarihinde olağanüstü kongreye gidilerek Türkeş'in Genel Başkanlığa getirilmesi kararı alınmıştır.[318] Partinin Genel Sekreteri Devlet Bahçeli ve parti yönetiminde yer alan bir grup delege Genel Başkan Doğru'ya kongreye gidilmesi yönünde talepte bulunmuştur.[319]Abdülkerim Doğru toplantıda usulsüz bir şekilde karar alındığı gerekçesiyle yaklaşık beş ay önce geldiği Genel Başkanlıktan istifa etmiştir. Doğru istifa kararıyla ilgili şunları dile getirmiştir;

> O gün, gündemde olmayan bir meselenin gündeme ilave edilmesi hususunda verilen takrir ile, fevkalede bir kongrenin yapılması teklif edilmiştir.
>
> Bu fevkalade kongre için gösterilen gerekçenin tahkiki maksadıyla ve gündemin normal maddelerinin görüşülmesi şartıyla, toplantıyı idare etmek üzere Sayın Hüseyin Abbas'ı vazifelendirdim. Bahis mevzu olan takriri, dönüşümde görüşmek üzere toplantıdan ayrıldım.
>
> Tahkikatı bitirip toplantıya dönmeden ve gıyabımda "Parti Genel Başkanı'nın değişmesi" gündem maddesiyle 4 Ekim 1987'de fevkalede kongre kararı alınmış olduğunu öğrendim. Bu usulsüz tasarrufu

[315] Akşin, 2014: 73; "Evet'le Partilerinin Başına Dönecekler", Cumhuriyet, 05.09.1987.
[316] Akpınar, 2005: 197–198.
[317] "Abdülkerim Doğru İstifa Etti", Türkiye, 17.09.1987.
[318] "Türkeş'e Kızan Doğru İstifa Etti, MÇP'de Çatlak", Milliyet, 17.09.1987.
[319] Akpınar, 2005: 197–198.

> düzeltmek için yaptığım çalışmalar müspet netice vermedi. Bu sebeple kendi kendimizi tekzip etmemek için Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkanlığından ve Parti üyeliğinden istifa ediyorum.[320]

Gerçekleşecek olan kongrede Türkeş'in Genel Başkanlığa getirilebilmesi için Türkeş ilk olarak 20 Eylül 1987 de MÇP'ye üye olmuştur. Türkeş ile birlikte Tokat Milletvekili ve MHP Grup Başkanvekili Faruk Demirtola, MHP Çorum Milletvekili Mehmet Irmak, MHP Genel Başkan Yardımcısı Tahsin Ünal ve Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız da MÇP'ye üye olmuştur[321]

Tarihler 4 Ekim 1987'yi gösterdiğinde MÇP'nin 2. Olağanüstü Kongresi gerçekleşmiştir. 12 Eylül Darbesi sonrasında Alparslan Türkeş'i yeniden partisinin başına geçirebilmek için düzenlenen bu önemli kongreye katılan delege sayısı 306 olmasına rağmen oy kullanan üye sayısı 210'u geçmemiştir. Türkeş 210 delegenin oy birliği ile yeniden Genel Başkan seçilmiştir. MKYK'nın boş durumda olan 14 üyeliğine ise eski MHP yöneticileri seçilmiştir.[322] Tanıl Bora ve Kemal Can, Kongreye katılan 306 delegeden sadece 210'unun oy kullanmasının; Türkeş'i yeniden Genel Başkanlığa getirirken bu durumun, yönetimdeki vekiller tarafından topyekün bir kabulün göstergesi olmadığını dile getirmişlerdir. Yine Bora ve Can'a göreyönetim kurulundaki bazı kimselerin Doğru'nun başta kalmasını isterken bir kısmınınsa Genel Başkanın değişmesi ve yine ülkücü camiadan bir ismin gelmesi gerektiğini çünkü Türkeş'in isminin eskidiğini savunduklarını belirtmişlerdir. Buna rağmen Genel Başkanlığa yeniden Türkeş'in seçilmesinin ise Türkeş'e olan vefa duygusundan ve bağlılığından kaynaklandığınıbildirmişlerdir.[323]Türkeş, Genel Başkan olduktan sonra yaptığı konuşmasında ülkücü hareketin benimsemiş olduğu 4 hayati öneme sahip prensibi şu şekilde sıralamıştır;

> Birincisi, meşruiyetçilik ve kanun çerçevesi içerisinde çalışmak olacaktır.
> İkincisi, hukukun üstünlüğünü esas alan hürriyetçi çok partili demokratik yönetim ideali ve yönetimi olacaktır.
> Üçüncüsü, insan haklarını korumak ve savunmak olacaktır.
> Dördüncüsü ise, hiçbir ayrım gözetmeksizin bütün vatandaşlarımıza karşı sevgi ve saygıyı temel alan gönül seferberliği faaliyeti, tutumu olacaktır.[324]

4 Ekim 1987 tarihinde gerçekleşen MÇP'nin 2. Olağanüstü kongresinde, 1983 yılında yine Türkeş'in direktifiyle kurulan partinin 5 genel başkan değiştirmesiyle de açıkça gözüken genel başkanlık sorununu yine Türkeş'in partinin başına geçmesiyle çözülmüş bulunmaktadır.

---

[320] "Abdülkerim Doğru, İstifa Etti", Türkiye, 17.09.1987.
[321] "Türkeş MÇP'de", Milliyet, 21.09.1987.
[322] "Ve Türkeş de Genel Başkan", Cumhuriyet, 05.10.1987; Uzun, 2005: 295; "MÇP Genel Başkanı Oldu, Türkeş Sahnede", Milliyet, 05.10.1987.
[323] Kemal ve Can, 1994: 277–279.
[324] "Ve Türkeş de Genel Başkan", Cumhuriyet, 05.10.1987.

3.5. 1987 Milletvekilliği Genel Seçimleri

Başbakan Özal 4 Ekim'de eski siyasilerin politikaya geri dönüp dönmemesi üzerine yapılan referandum sonuçları açıklanırken yaptığı basın toplantısında,gerçekleşecek olan seçimin Kasımda yapılacağını duyurmuştur. Özal kararın ANAP'ın MKYK toplantısında alındığının altını çizerek erken seçim kararının kendisine ait olmadığını, partinin ortak kararı olduğunu kastetmiş, kararı milletin vermiş olduğunu ima etmiştir.[325]Başbakan Özal'ın böyle bir tutum sergilemesinde hiç kuşkusuz halkoylaması sonuçları açıklanmaya devam ederken sandıklardan "evet" oyunun çıkacağını anlaması önemli bir etken olmuştur. Özal, sağın önemli ve güçlü isimlerini (Türkeş, Erbakan, Demirel) siyasi arenada tekrar görmemek için her ne kadar güçlü bir ''hayır '' kampanyası sürdürse de sandıktan "evet" çıkmıştır. Bunu üzerine Özal hukuki alanda kaybettiği mücadeleyi siyasi alanda kazanabilmek için erken seçim düzenleyerek siyasete geri dönen siyasilerin seçime hazırlanması için vakit bırakmamak ve onları seçimlerle siyasi arenadan silmeyi amaçlamaktadır.

ANAP'ın MKYK toplantısından çıkan karar seçimlerin 1 Kasım 1987 tarihinde yapılması kabul edilmiştir.[326] Bu karara itiraz edilmesinin ardından Anayasa Mahkemesinin kararıyla seçimler 29 Kasım 1987 tarihine alınmıştır. Karar Resmi Gazete'de 19 Ekim 1987 tarihinde yayımlanmıştır.[327]

1987 seçimlerinde diğer seçimlerden farklı olarak bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler şu şekildedir: İlk olarak Milletvekilliği Seçiminde kontenjan adaylığı baz alınmıştır. Kontenjan adaylığına göre altı ve daha çok milletvekili çıkartacak illerin 4, 5, 6 milletvekili çıkartacak seçim bölgelerinde siyasi arenada yer alan partiler birer kontenjan adaylığında bulunabileceklerdir. İkinci değişiklik olarak ise seçim bölgeleri olarak belirlenen yerlerin en fazla 6 milletvekili çıkartacak kadar küçültülerek tekrardan biçimlendirilmesidir. Kontenjan adaylığına göre son olarak ise 6 milletvekili potansiyeline sahip seçim bölgelerinde, seçim çevresi barajını saptamak için uygulanacak bölme işleminde 1 eksiğinin baz alınarak seçim çevresi barajını yükseltmek hedeflenmiştir. Böylece seçim bölgelerindeki seçim barajı %16 iken %20'ye çekilmiş olmuştur. Yeni oluşturulan bu kontenjan adaylığın ilkesine göre d'Hondt yöntemi yerine çoğunluk sisteminin de uygulanmasıyla oluşturan tüm bu değişiklikler zaten siyasi arenada olan büyük ölçekli partilerin çıkarlarına yönelik olurken henüz yeni kurulmuş ya da kendisini ve teşkilatlanmasını ülke çapında tam olarak genişletememiş küçük ölçekli partilerin aleyhine olmuştur. 1987 seçimlerinde oluşturulan bu

[325] "Özal'dan Sürpriz Açıklama Erken Seçim Kasımda", Türkiye, 07.09.1987; "Kasım'da Erken Seçim", Milliyet, 07.09.1987.
[326] "Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında", Resmi Gazete, 11.09.1987.
[327] "10.06.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçim Kanunu İle 10.09.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisnin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", Resmi Gazete, 19.09.1987.

yöntemle belirlenen seçim çevreleri için nisbi sistem ve çoğunluk sisteminin birleştirildiği bir uygulama görülmüştür.[328]

Beklenmedik erken seçim kararı ve bu bağlamda getirilen yasa düzenlemeleri, kuvvetler ayrılığı ilkesinde yer alan yasama organı bir diğer değişle TBMM'deki ANAP çoğunluğu ile YSK ve Anayasa Mahkemesini yani yargıyı karşı karşıya getirmektedir.[329] Bu anlaşmazlığın akabinde Yüksek Seçim Kurulu;

> Çevre barajının tesbitinde uygulanan 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34'ncü maddesinin 2. fıkrasında mevcut "Kontenjan adayı gösterilen seçim çevrelerinde bölme işlemi bir eksiği ile yapılır." hükmü, 3377 sayılı Kanu'nla metinden çıkartılmıştır. Daha sonra, 3403 sayılı Kanun, yukarıda çıkartıldığı bildirilen hüküm yerine, "Altı milletvekili çıkaracak seçim çevrelerinde bölme işlemi bir eksiği ile yapılır." cümlesini getirmiştir. Bundan da anlaşılacağı üzere kanun koyucu, çevre barajının tesbitinde kontenjan adayı çıkarma ölçüsünden vazgeçmiş ve böylece kontenjan adayı gösterilebilecek altı milletvekili çıkaracak illerin 6, 5 ve 4 çıkaracak seçim çevrelerinde bölme işlemine kontenjan adayı yönünden bir ayrıcalık getirmemiştir. Bundan ayrı kanun koyucu, 3270 sayıl Kanun'la değişik Milletvekili Seçimi'ne dair 2839 sayılı Kanunun 34'üncü maddesinin partilerin kazandıkları milletvekili sayısının belirlenmesine ilişkin üçüncü fıkrasında, mevcut "Kontenjan adayı gösterilen seçim çevrelerinde bölme işlemi, bir eksiği ile yapılır" cümlesini, 3377 sayılı Kanunla yaptığı değişiklik sonucuyla kaldırmıştır. Böylece kanun koyucu, aynı maddenin son fıkrasında yer alan, "seçim çevresinde geçerli oyların çoğunu almış olan siyasi partinin kontenjan adayının da, seçimi otomotik olarak ve sıralamaya girmeden seçilmiş sayılacağı" yorumuna açık olan hükmüne bu yorumu kapatmak istemiştir.[330]

YSK yayımladığı bu kararla kontenjan adayı gösterilen seçim bölgelerinde, geçerli olarak kabul edilen oyların en fazlasını almış olan partiye ilave milletvekili ayırmayacağını belirtmiştir. Böylece daha adil bir seçim ortamı yaratılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Ana Muhalefet Partisinden Erdal İnönü seçim kanununda adaletsizlikler olduğunu öne sürerek Anayasa Mahkemesine itiraz dilekçesi vermiştir.[331] Anayasa Mahkemesinin itiraz istemi ile ilgili olarak kararı Resmi Gazetede 14.10.1987 tarihinde yayımlanmıştır.[332]

Anayasa Mahkemesi; partilerin seçimden önce ideolojilerini, amaç ve gerçekleştirmek istedikleri eylemlerle diğer partilerle ilgili görüşlerini açıkladıkları ve demokrasinin vazgeçilmezi olan propaganda süresinin 21 günden 10 güne düşürülmesi hakkında kastedilen kısıtlamanın TV ve radyolarda olmaması da dikkate alınarak Anayasa'nın demokrasi ilkesine bir aykırılığı olmadığını belirtmiş ve iptal istemi reddedilmiştir.[333]

---

[328] Akşin, 2014: 74–75.
[329] Akşin, 2014: 74–75.
[330] "Yüksek Seçim Kurulu Kararları", Resmi Gazete, 29.09.1987.
[331] Akşin, 2014: 75.
[332] "Anayasa Mahkemesi Kararı", Resmi Gazete, 14.10.1987.
[333] "Anayasa Mahkemesi Kararı", Resmi Gazete, 14.10.1987.

Anayasa Mahkemesince iptali istenen konulardan birisi de seçim barajının %16 iken %20'ye çekilmesidir. Anayasa mahkemesi bu istem için; seçim sistemlerinin mahkemece "iyi" veya "kötü" olarak değerlendirmediğini ve seçim barajının veya nisbi sistemin Anayasa'nın demokrasi ve toplum düzenini bölmeye yönelik bir uygulama olmamasından İnönü'nün iptal istemi mahkemece reddedilmiştir.[334]

Erdal İnönü' nün Anayasa Mahkemesine verdiği dilekçede geçen bir başka istem ise milletvekilliği genel seçimlerinde aday olarak bulunmak amacıyla yapılan önseçimin Anayasaya aykırı bulunduğu gerekçesiyle yapılmayacağının belirtilmesidir.[335] Propaganda süresinin 21 günden 10 güne indirilişiyle partilerin ideolojilerini ve faaliyetlerini halka açıklamak için yeterli zaman olmaması ve seçim barajının %16 dan %20'ye çekilmesiyle küçük çapta partilerin meclise girme ihtimalinin düşürülmesi antidemokratik bir uygulama olarak nitelendirilebilir.

Türkeş**,** verdiği bir röportajda açıklanan erken seçim kararı için Özal'ın iktidarda kalabilmek uğruna 1983'ten bu yana ülkeyi çeşitli referandum ve seçimlere sürüklediğini, bu durumun toplum psikolojisi ve ülke ekonomisine ne gibi zararları olduğunu dikkate almadığını söylemiştir[336]MÇP cephesinden alınan seçim kararıyla ilgili olarak, tek kişinin isteği ile alınan bu seçim kararı sonucu TBMM'nin önüne geçildiği ve böylece millet iradesinin yok sayıldığı yorumları yapılmıştır.[337]Türkeş vermiş olduğu bu röportajda söyledikleriyle erken seçim kararını desteklemediğini ve ülkede seçimden seçime koşulmasının ülke çıkarlarını baltalayıp iktidarın koltuğunu korumaktan başka bir işe yaramadığını belirtmiştir. Türkeş Özal ve ekibinin faaliyetlerini başa geldiği 1983'ten bu yana desteklemediğini açıkça dile getirdiği gözükmektedir.

Türkeşseçim sürecinde yaptığı konuşmalarda, ülkücüler olarak kendilerinin her zaman Türk milliyetçilerinin, Türk kültürünün ve İslamın koruyucusu olduğunu, komünizmin önünde durmak için Dursun Önkuzu, Gün Sazak ve Recep Haşatlı gibi nice şehitler verdiklerini dile getirmiştir. Bu sebeplerden dolayı kendilerinin çıkar odakları tarafından 12 Eylül öncesinde olduğu gibi şimdi de tehlike olarak algılandığını belirtmişve Özal'ı sol tabanın oyunu alabilmek için solcularla iyi geçinmeye çalıştığını belirterek Özal'ı eleştirmiştir.[338]

Bu dönemde ANAP'ta MHP yanlısı 40 milletvekili bulunmaktadır**.** Türkeş, bu seçimlerde de bir klasik halini alan söylemini yinelemiş ANAP ve diğer sağ partilerde bulunan ülkücü fikriyattan vekillere Türk milliyetçilerinin yerinin MÇP olduğunu bu yüzden

---

[334] "Anayasa Mahkemesi Kararı", Resmi Gazete, 14.10.1987.
[335] "Anayasa Mahkemesi Kararı", Resmi Gazete, 14.10.1987.
[336] "Türkeş: Sağ Birleşmelidir", Türkiye, 09.08.1987.
[337] "Yeni bir döneme doğru", Yeni Düşünce, 27.11.1987.
[338] "Türkeş "ANAP, Sola Şirin Gözüküyor"", Türkiye, 03.11.1987; "Türkeş: Gücümüzün Kaynağı Milliyetçiler", Türkiye, 25.11.1987.

tüm ülkücü kökenli milletvekillerini MÇP'ye geri çağırmıştır.. [339] MÇP seçimlere giderken bir seçim bildirisi de yayımlamıştır. Bu bildiride 29 Kasım 1987 seçimlerine ne büyük eşitsizlikler ve adaletsizlikler içinde gidildiğinden bahsedilmiştir. Bildiride Türk milliyetçiliğinin ancak tam olarak işlev kazanacağı yerin MÇP olduğunu, diğer partilerde milliyetçilik yapılamayacağını bu yüzden de tüm ülkücü kökenli vekillerin partiye geri dönmesi gerektiği söylenmiştir. Aynı zamanda bildiride Türkiye'nin sosyal ekonomik durumu değerlendirilerek nasıl bir Türkiye görmek istedikleri ve seçim sloganları verilmiştir.[340] MÇP seçim kampanyası olarak Türk milletinin yüzyıllardır oluştura geldiği milli ve manevi değerlerin bu dönemde kapitalizim ekonomisi için feda edildiğini ve bu değerlerin Türk milletinin gerçek temsilcisi olan MÇP ile yeniden ifa edileceğini belirtmiştir.[341]

Alparslan Türkeş bu seçimde siyasi yasağı kalkmasına rağmen eski siyasilerden olan Süleyman Demirel ve Ecevit gibi TV'ye çıkma hakkından faydalanamamış ve düzenlediği basın toplantısı TRT'den verilmemiştir. Bunun üzerine Türkeş TRT'yi YSK'ye şikayet etmiştir.[342]

Seçim çalışmaları tüm partilerde hızla devam ederken Türkeş Özal'ın "Küçük partilere oy vermeyin onlar barajı aşamaz, koalisyona gidilmesin." sözlerine şiddetle karşı çıkarak kitle partisi olarak kendilerini lansa edenlerin iddialarının gerçekliğinin bulunmadığı, MÇP'nin bu seçimlerde seçim barajını aşacak teşkilatlanmaya sahip olduğunu ve hatta iktidar olma gayreti içerisinde olduklarını söyleyerek Özal'ın ülkeyi kaosa sürüklediğini iddia etmiştir.[343] Türkeş bu söylemleriyle Özal'ın, seçmenin kafasını karıştırarak MÇP'nin oylarına mani olmasını engellemek istediği anlaşılmaktadır.

29 Kasım 1987 tarihinde yapılan Milletvekili Genel seçimlerine ANAP SHP, DYP, DSP, RP, MÇP ve IDP katılmıştır. Seçim sonuçları tabloda belirtilmiştir;

Seçmen Sayısı**:**26.376.926

Oy Kullanan Seçmen Sayısı **:** 24.603.541

Seçime Katılma Oranı**:**% 93.3

Geçerli Oy Sayısı **:**23.923.687

Gümrük Kapılarındaki Geçerli Oy Sayısı **:**47.942

Toplam Geçerli Oy Sayısı**:**23.971.629[344]

---

[339] "ANAP'ta MHP Gerginliği", Milliyet, 22.09.1987; "Barajı Aşarız", Türkiye, 08.11.1987; Can ve Bora, 1991, 420; "Türkeş'ten ANAP'lılara Çağrı", Cumhuriyet, 25.11.1987.

[340] TBMM Kütüphanesi, Milliyetçi Çalışma Partisi 1987 Seçim Bildirisi; "Ülkücülerin Yeri MÇP'dir", Yeni Düşünce, 25.11.1987.

[341] "Milliyetçi Çalışma Partisi Seçim Başlığı Kampanyası", Yeni Düşünce, 25.09.1987.

[342] "Türkeş, TV'ye Çıkarılmadı", Türkiye, 17.09.1987; "Türkeş'ten Suçlama", Milliyet, 08.11.1987.

[343] "Türkeş, Barajı aşarız", Türkiye, 08.11.1987; "Milleti Kararına Saygılıyız", Türkiye, 26.11.1987, "Türkeş: İktidara Yürüyoruz", Türkiye, 27.11.1987; "İktidar İçin Varız", Yeni Düşünce, 27.11.1987.

[344] https://www.ysk.gov.tr/tr/ 1983-2007- yılları arası milletvekili genel seçimleri/3008;(erisim tarihi: 15.02.2021); Tuncer, 2002, 330; '' Seçim Sonuçları '', Türkiye, 1 Aralık 1987.

Tablo 3.729 Kasım 1987 Milletvekilliği Genel Seçimleri Sonuçları

Partiler	Aldığı Oy Sayısı	Aldığı Oy Oranı (%)	Milletvekili Sayısı	Meclis Sandalye Oranı (%)	Aşkın/Eksik Temsil (+/-)	Milletvekili Başına Oy Sayısı
ANAP	8.704.335	36,3	292	64,9	+28,6	29.809
DSP	2.044.576	8.5	_	_	-8.5	
DYP	4.587.062	19.1	59	13,1	-6,0	77.746
IDP	196.272	0.8	_	_	-0,8	_
MÇP	701.538	2.9	_	_	-2,9	_
RP	1.717.425	7.2	_	_	7,2	_
SHP (1)	5.931.000	24.8	99	22,0	-2,8	59.909
Bağımsız	89.421	0.4	_	_	-0,4	_
Toplam	23.971.629	100.0	450	100.0	+/-0,0	53.159

Kaynak:https://www.ysk.gov.tr/tr/ 1983-2007- yılları arası milletvekili genel seçimleri/3008; (erisim tarihi: 15.02.2021); Tuncer, 2002, 330; "Seçim Sonuçları", Türkiye, 1 Aralık 1987.

MÇP bu seçimlere giderken çeşitli sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bunlardan bazıları mecliste grubu bulunmadığı için seçim ödeneğinden faydalanamaması, radyo ve TV'den seçim konuşmalarının engellenmesi, aynı zamanda MHP ve Ülkücü kuruluşlar davasının yeni sonuçlanması ve bu davanın MÇP ve ülkücüler üzerindeki yıkıcı etkilerinin devam etmesidir.[345]

MÇP'nin 29 Kasım 1987'de girdiği Milletvekilliği Genel Seçimleri, 12 Eylül'den sonraki MÇP için ilk ciddi imtihanı niteliğindedir. Alparslan Türkeş, ANAP'ın iktidar, SHP'nin Ana Muhalefet ve DYP'nin de meclisin üçüncü partisi olarak sonuçlanan erken genel seçimleri hakkındadeğerlendirmelerde bulunmuştur. Seçimlere iktidarda yer alan parti tarafından hazırlanan adil olmaktan çok uzak olan bir seçim kanun ve propaganda imkanları ile gidildiğini, iktidarın da %36 gibi düşük bir orana sahip olduğunu, ülkenin %64'ünün Özal'ı desteklemediği için ANAP'ın sadece "azınlık iktidarı olarak" nitelenebileceğini söylemiştir. Türkeş ülkede gerçek demokrasinin sağlanabilmesi için azınlık iktidarının %64'lük çoğunluğa zorbalıkla yaklaşmamasını bu yüzde de ANAP'ın koalisyona gitmesi gerektiğini savunmuştur.[346] 29 Kasım 1987 Seçimleri MÇP'nin Alparslan Türkeş'in Genel Başkanlığı Dairesi'nde yapılması açısından büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Genel Merkez'de bu seçimlere Türkeş ile katılınacağı için barajın aşılacağına dair büyük bir beklenti mevcuttu. MÇP'nin bu seçimde geleneksel oy merkezi olan Orta Anadolu bölgesinden kısmen tatmin edici bir yüzde yakalamıştır. LakinMHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası ve seçimi kanununla getirilen %20'lik baraj, partilerin propaganda süresinin 10 güne çekilmesi ve hazinenin seçim yardımından yararlanamaması gibi çeşitli sorunlar sebebiyle bu seçimlerde de istenilen başarının sağlanamamıştır.

[345] Nihat ve Cemiloğlu,1995: 114.
[346] "Türkeş; ANAP Koalisyon Yapmalıdır", Türkiye, 01.11.1987; "ANAP Rahat İktidar", Cumhuriyet, 30.11.1987.

29 Kasım 1987 Seçim Afişleri

*Her çalışana,insana yakışır sosyal ücret.Tutumlu tüketim,çok tüketim,adil dağıtım.
*Faize,zama zulme hayır.Ey beş milyon işziz derdiniz derdimizdir.
*Öğretmenin,yoksulun,yetimin emeklinin,memurun,işçinin,köylünün,yanındayız.
*Komşusu,açken tok yatan bizden değildir.
*Köylü bankası kuracağız,faizsiz kredi vereceğiz.
*İşgenceler son bulsun,kalpler sevgiyle dolsun.
*Giriş imtihanı kaldırılmalı,her çağda her gence okuma hakkı verilmelidir.
*Gençlik kudretimizin kaynağı,ümidimizin mihrakı,yarınlarımızın teminatıdır. ‘’[347]

29 Kasım 1987 Seçim Sloganları

*Geri kalmışlık kudretimiz değildir.
*MÇP gelecek yüzler gülecek.
*Milliyetçiler, MÇP’de birleşiniz.
*İşsizliğe çare, yoksulluğa çare, ahlaksızlığa çare MÇP.
*Milliyetçiyiz, ülkücüyüz, meruiyetçiyiz, demokratız.
*Ülkücüyüz, güçlüyüz.
*Milli devlet, güçlü iktidar.
*Hukukun üstünlüğü temel şiarımızdır.
*Millet ve vatan bölünemez bir bütündür.
*Türküz, Müslümanız, Uygarız.
*Güçlü aile, güçlü millet demektir.
*Fertte ahlak, devlette adalet.
*Zulümle idare edilen devlet payidar olmaz.
*Halka hizmet ibadettir.
*Türk milleti bölünmez bir bütündür.
*Dik baş, tok karın, mutlu yarın.
*Din ve vicdan hürriyetine saygı.
*İslam–Türk ülküsünden kaynağını alan Türk milliyetçiliği, dünya görüşümüzdür.
*Kültürel yabancılaşma ve ahlak buhranına çare: Türk–İslam ülküsü.
*Güçlü devlet, mutlu millet.
*Dün, bugün, yarın; milletin teminatı ülkücü gençliktir.
*Yoklukta eşitlik değil, varlıkta adalet istiyoruz.
(İşçinin hakkını alın teri kurumadan veririz).
*Çalışmada barış, çalışana sosyal güvence.
*Askeri ücret vergi dışı olmalıdır.
*Açlık ücreti değil askeri ücret.
*İşsizlik sigortası kurulmalıdır.

[347] Milliyetçi Çalışma Partisi 1987 Seçim Bildirisi.

*Herkese iş ve sosyal güvenlik.

*İktisadi büyüme, sosyal gelişme, milli bütünleşme.

*Türklülük gurur ve şuuru, İslam ahlak ve fazileti.

*İlimde, teknikte, sanayide ileri, güçlü Türkiye,

*Tarım Kentleri kurulsun, köylü kentten kurtulsun.

*Tarım işçisine ve ürününe sigorta.

*Tüketiciyi Koruma Kanunu nerede?

*Gayrı milli öğretim değil, milli eğitim istiyoruz.

*Elektrikçinin icraatı, Milletime büyük cereyan gibi çarptı.

*Özal'ın Faizi var mı bunun caizi?

*Özal enflasyonu değil, enflasyon Özal'ı indirecek.

*Sokaklara kaldırım, adı oldu yatırım.

*Mamak İşkencehanesi, ANAP' ın utanç hanesi.

*Hak, hukuk, adalet, İşte MÇP. [348]

MÇP'nin seçim sloganları incelendiği zaman seçim propagandasını ekonomi, işsizlik ve kendi misyonunda da barındırdığı milliyetçilik, devlet bütünlüğü üzerine oluşturmuştur.

Sloganlar içinde yer alan;

*Tarım Kentleri kurulsun, köylü kentten kurtulsun.

*Öğretmenin,yoksulun,yetimin emeklinin,memurun,işçinin,köylünün,yanındayız.

*Komşusu,açken tok yatan bizden değildir.

*Köylü bankası kuracağız,faizsiz kredi vereceğiz

*Tarım işçisine ve ürününe sigorta.

*İktisadi büyüme, sosyal gelişme, milli bütünleşme.

*Her çalışana,insana yakışır sosyal ücret.Tutumlu tüketim,çok tüketim,adil dağıtım. başlıkları aynı zamanda partinin programında da vurgulanmıştır. MÇP milli birlik ve iktisadi kalkınmanın sağlanması için sanayi ve tarım sektöründe topyekun bir düzenlemeye gidilmesi gerektiğini bildirmiştir. Bu kapsamda oluşturdukları milli tarım politikasıyla Tarım Kentleri projesi gaye edinilmiştir. Tarım Kentlerinde köylü ekonomik ve sosyal açıdan yeni bir yapıya çevrilecek, oluşturulması planlanan sanayi kuruluşları ise bu tarım kentlerinin çevresinde düzenli bir şekilde konumlandırılarak yetiştirilen tarım ürünleri üretildikleri bölgede işlenerek kooperatifler vasıtasıyla üretim hayatına can katacaktır. Bu yapılanma ile Türk köylüsünü "Sanayi- Tarım Toplumu"na çevirmek amaçlanmıştır.[349] MÇP ülkede gerçekleştirilecek kalkınmanın ancak her kesimde doğru politikanın uygulanması ile mümkün olduğunu görmüştür. Bu amaca yönelik olarak ta Türk toplumunun önemli bir kısmını ihtiva eden köylü kesimin ekonomik ve sosyal olarak gelişmesi için ortaya radikal çözümler koymuştur.

[348] Milliyetçi Çalışma Partisi 1987 Seçim Bildirisi.
[349] Milliyetçi Çalışma Partisi Programı, 1987, 44-45.

Tablo 3.81987 Milletvekilliği Seçimlerinde Milliyetçi Çalışma Partisi'nin Türkiye Genelinde İstatistiksel Bilgileri

İL	Toplam Geçerli Oy	Aldığı Oy	Oran %
Adana	781221	29797	3,8
Adıyaman	157423	3510	2,2
Afyon	306664	12012	3,9
Ağrı	127668	1410	1,1
Amasya	176215	7356	4,2
Ankara	1644545	82625	5
Antalya	465482	9754	2,1
Artvin	111508	1467	1,3
Aydın	406469	6620	1,6
Balıkesir	548552	9893	1,8
Bilecik	91877	1259	1,4
Bingöl	76778	837	1
Bitlis	81822	1312	1,6
Bolu	270972	4685	1,7
Burdur	135718	3794	2,8
Bursa	768489	13044	1,7
Çanakkale	250365	2927	1,2
Çankırı	116017	6444	5,6
Çorum	284164	1930046	6,8
Denizli	355635	7121	2
Diyarbakır	297996	2028	0,7
Edirne	218640	1911	9,9
Elazığ	201188	7458	3,7
Erzincan	115721	9994	8,6
Erzurum	330364	25112	7,6
Eskişehir	341722	5459	1,6
Gaziantep	404324	12987	3,2
Giresun	213031	7850	3,7
Gümüşhane	104457	3916	3,7
Hakkari	57728	212	0,4
Hatay	428551	13479	3,1
Isparta	184179	5176	2,8
İçel	500018	17713	3,5
İstanbul	3111132	36805	1,2
İzmir	1319412	130091	1
Kars	250356	4755	1,9
Kastamonu	230130	10322	4,5
Kayseri	396519	27170	6,8
Kırklareli	168139	1542	0,9
Kırşehir	112523	6791	6
Kocaeli	402058	7292	1,8
Konya	709612	37161	4,7
Kütahya	289170	10208	3,5
Malatya	272100	5452	2
Manisa	579568	8630	1,5
Kahramanmaraş	310111	31009	10
Mardin	212057	932	0,4
Muğla	279079	3367	1,2
Muş	105160	966	0,9
Nevşehir	130046	8359	6,4
Niğde	234168	10258	4,4
Ordu	319595	6165	1,9
Rize	166683	4324	2,6
Sakarya	322187	9442	2,9
Samsun	530085	13717	2,6
Siirt	161777	1120	0,7
Sinop	130358	2419	1,8
Sivas	314683	22292	7,1
Tekirdağ	228331	1906	0,8
Tokat	307006	18185	5,9
Trabzon	336683	14068	4,2
Tunceli	57503	363	1
Şanlıurfa	270845	2721	1
Uşak	145872	3068	2,1
Van	173193	7120	4,1
Yozgat	228160	24547	10,8
Zonguldak	521790	7315	1,4

Kaynak:https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/menusecim.zul (erişim tarihi: 17.02.2021)

3.6. Milliyetçi Çalışma Partisi II. Olağan Kongresi (27 Kasım 1988)

MÇP 27 Kasımda gerçekleşecek olan kongre için aylar öncesinden Türkiye genelindeki tüm il ve ilçe başkanlıklarında kongreye gidip büyük kongre için gerekli hazırlıklarını tamamlamıştır.[350]Bunun için Alparslan Türkeş tarafından kongre genelgesi yayımlanarak, genel merkez delegesi seçilen tüm üyelere günler öncesinden büyük kongreye bütün hazırlıklar yapılarak katılmaları için gerekli talimatlar verilmiştir.[351]MÇP, Ankara Atatürk Kapalı Spor Salonun'da 2. Olağan Kongresini27 Kasım 1988 tarihinde gerçekleşmiştir. Kongre Türkeş'in salona gelmesiyle "Başbuğ, Bozkurt" nidalarıyla açılmıştır. Kongrede Türkeş MKYK'de gerçekleştirilen oylama sonucunda 680 oyun 679'unu alarak tekrar Genel Başkanlığa getirilmiştir. Oylamada bir oy boş çıkmıştır. Alparslan Türkeş kongre boyunca MKYK'de Türkiye gündemiyle ilgili birçok konuya değinmiştir. Bu konulardan öncelikli olarak Türkiye'nin kanayan yarası seçim kanunnamesindeki adaletsizliği ele almış, Özal Hükümetinin bu adil olmayan seçim yasasıyla başa geldiğini söyleyerek hükümeti eleştirmiştir.[352] Türkeş ülkede artan işsizlik, enflasyon ve yolsuzluklara değinerek, Özal hükümetinin son beş yılda ülkeyi bu şekilde yönettiğini söyleyerek hükümete eleştirilerini sürdürmüştür. Türkeş kongrenin devamında her zamanki söylemini tekrarlayarak ülkücüleri MÇP'ye geri çağırmıştır. Türkeş bunun için;

> Bu vebale daha ne kadar katlanacaksınız? …. Bu Türkiye'nin mimarı Anavatan iktidarıdır. Bu manzaranın müsebbibi bir partide, bu partinin iktidar sorumluluğunu ve vebalini taşıyarak hala 'Ben milliyetçiyim', 'Muhafazakarım', 'Maneviyatçıyım' diyen insanlarımız kardeşlerimiz sizlere sesleniyorum: Daha ne kadar bu sorumluluğa katlanacak, bu vebali taşıyacaksınız?[353]

27 Eylülde yapılacak olan kongre için ülkücülerin tarihi sorumluluğunu üstlenmesi gerektiği ve kongre hazırlıklarının bu çerçevede yapılması gerektiği vurgulanmıştır.[354]Alparslan Türkeş konuşmalarına 12 Eylül öncesine değinerek devam etmiştir. 12 Eylül'de her zaman devletin yanında olduklarını, ülkeyi bölmek isteyen Marksist zihniyetin saldırılarına maruz kalarak haksız yere zülüm gördüklerini şimdi de asılsız eleştirilerle karşılaştıklarını dile getirmiştir.[355]

Hitap ettiği kesim açısından sağın alternatif partisi olarak görülmeye başlayan MÇP'nin[356]27 Kasım 1987'de gerçekleşen kongresinin önemli mihenk taşlarından birisi de

---

[350] "MÇP Büyük Kongresi 27 Kasımda", Yeni Düşünce, 30.09.1988.
[351] "Türkeş'ten kongre genelgesi", Yeni Düşünce, 11.11.1988.
[352] "Türkeş Yeniden Başkan", Cumhuriyet, 28.11.1988.
[353] "Yeniden MÇP Genel Başkanlığına Seçildi", Cumhuriyet, 28.11.1988.
[354] "2.Olağan Kurul yaklaşırken", Yeni Düşünce, 04.11.1988.
[355] "Yeniden MÇP Genel Başkanlığına Seçildi", Cumhuriyet, 28.11.1988.
[356] "Sağ'da alternatif parti", Yeni Düşünce, 11.11.1988.

Devlet Bahçeli'nin partiye katılışından itibaren parti programını yeniden ele alarak vitrininde yaptıkları değişikliklerdir.Program dört temel üzerine oluşturulmuştur. Bunlar; Meşruiyetçilik, gönül seferberliği, insan hak ve hassasiyetine saygı, son olarak ta hukukun üstünlüğü ilkesidir. Buna ek olarak 9 Işık Doktrini her zamanki gibi MHP/MÇP'nin temel görüşü olarak partinin ana omurgasını oluşturmuştur.[357] Parti program ve tüzüğünde gerçekleştirilen bu düzenlemeler kongreden çok uzun süren önce başlayan MKYK ve Başkanlık divanında yapılan toplantılarda görüşülmüştür.[358] Aynı zamanda bu kongrede kabul edilen "Milliyetçilik" anlayışında tıpkı 1986 programındaki gibi Atatürk milliyetçiliği baz alınarak ırkçılık, bölücülük ve sınıfsal farklar reddedilmiş ve bütünleştirici bir milliyetçilik anlayışı kabul edilmiştir.[359]Bu bütünleştirici tutum tüzükte de belirtilmiş, sosyal ve iktisadi kazancın tarafsızca paylaşılarak birlik içerisinde bir toplum ve devlet vurgusu yapılmıştır.[360]

Bu kongreye 12 Eylül öncesinde MHP'nin ülkü ocaklarında görev yapan idarecileri de katılmıştır.[361] Kongreye katılan diğer isimler şöyledir: Çalışma ve Sosyal Güvenlik eski bakanlarından Hilmi İşgüzar, Hüseyin Üzmez, RP Genel Başkan yardımcısı Rıza Ulucak, Samsunlu Nakşibendi Şeyhi Mustafa Bağışlayıcı, CHP Eski Genel Sekreterlerinden Kasım Gülek. Tüm bu isimlere karşın eski genel başkanlardan Ali Koç ve Abdülkerim Doğru kongreye katılmamışladır.[362]

Kongre ile birlikte partiye katılan bir diğer önemli isim de Muhsin Yazıcıoğludur. Muhsin Yazıcıoğlu, Ülkü Ocaklarında Başkanlık yapmış pek çok kişiyle birlikte MÇP'nin 2. Olağan Kongresinde ülke geleceğine önemli katkılar yapabilmek ve 12 Eylül darbesi akabinde dağılan ülkücüleri toplamak amacıyla MÇP'ye 27 Kasım 1988'de üye olmuştur. Yazıcıoğlu kongrede şunları dile getirmiştir:[363]

> Bu dava devam edecek. Yeni fidanlar yetişiyor
>
> Memleketin içinde bulunduğu bu kritik dönemde dün olduğu gibi bugün de Allah rızası için gönül seferberliği çağrıları ile milletimizi milli ülküler ve hedefler etrafında birleştirmeyi hedef alan Türk İslam ülküsü fikriyatının takipçisi olduğuna yürekten inandığımız MÇP'ye üye oluyoruz. Bütün dava arkadaşlarımızla birlikte çalışmalarımızı MÇP'de sürdüreceğiz. Fikrimiz davamız gayemiz yolunda mücadelemizi Cenab-ı Hakk'ın izniyle MÇP'de sürdüreceğiz[364]

[357] Nihat ve Cemiloğlu, 1995: 114.
[358] "M.Ç.P. de olanlar", Yeni Düşünce, 25.11.1988.
[359] Milliyetçi Çalışma Partisi Programı, 1988: 4; Milliyetçi Çalışma Programı 1986: 1.
[360] Milliyetçi Çalışma Partisi Tüzüğü, 27 Kasım 1988: 3.
[361] Tekin, 2001: 281.
[362] "Yeniden MÇP Genel Başkanlığına Seçildi", Milliyet, 28.11.1988.
[363] Umur, 2017: 68–69; "MÇP'ye taze kan", Yeni Düşünce, 25.11.1988.
[364]"Yeniden MÇP Genel Başkanlığına Seçildi", Milliyet, 28.11.1988.

Parti genel merkezinde yaşanan bu olumlu gelişme tabanda da olumlu bir hava yaratmıştır ve MÇP'nin etkinlik alanı artmıştır. MÇP, Bahçeli–Güngör ekibinin parti tüzükve programında yaptıkları düzenlemeler sayesinde ve partiye gelen bu yeni güçlerle 1989 yerel seçimlerine çok daha güçlü gittiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.9Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yönetim Kurulu (MKYK)

Genel Sekreter	Devlet Bahçeli
Genel Başkan Yardımcısı	Şevket Bülent Yahnici
Ülkü Ocakları eski Başkanı	Muharrem Şemsek
Ülkü Ocakları eski Başkanı	Mustafa Mit
Ülkü Ocakları eski Başkanı	Muhsin Yazıcıoğlu
Ülkü Ocakları eski Başkanı	Şevket Çetin
Şair	Abdurrahim Karakoç
Erzurum Ülkü Ocakları Başkanı	Yaşar Yıldırım
MHP GİK üyesi eski milletvekili	Faruk Demirtola
	Ali Koç
	Tuğrul Türkeş

Kaynak: Yeniden MÇP Genel Başkanlığına Seçildi", Milliyet, 28.11.1988.

3.7. 1989 Yerel Seçimleri

1989 tarihinin en önemli olayını 26 Mart 1989 yerel seçimleri oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi tarafından yerel seçimlerin Ekim 1988'de yapılmasına dair istem reddedilmiş, böylece seçimlerin en erken tarih olarak 26 Mart 1989'da gerçekleşmesi onaylanmıştır. ANAP yönetimi bu karar üzerine seçimleri öne alabilmek için Anayasa'da yer alan, yerel seçimlerle ilgili "Beş yılda bir yapılır." maddesine çare olarak bir yıl azaltmak ve seçimlerin 1988' de yapılmasına olanak sağlamak istemiştir.[365]

Anayasa'nın ilgili maddesinin değiştirilmesi için konu TBMM'de gündeme gelmiştir. DYP ilk başta Özal'dan yana olsa da Baykal ve Demirel'in görüşmeleri sonucu toplantıya katılmama kararı almıştır. Anayasada yapılacak değişikliğin Seçim Yasası'nda da gerçekleşmeyip adil koşullar getirilmeyeceği için SHP toplantıda red oyu vermiştir. SHP veDYP'nin tutumuna karşın değişiklik ANAP vekillerinin (284) ağırlığıyla kabul edilmiştir. Kenan Evren'ninde Cumhurbaşkanı olarak gerçekleştirilen bu değişikliği onaylamasıylaAnayasal olarak yeni bir engel ortaya çıkmıştır, o da mecliste kabul edilen bu değişikliğin düşük bir oranla geçmesi sonucu değiştirilen kanunun Anayasa'nın 175. Maddesiyle referanduma taşınmasıdır. Bu duruma göre halkoylaması sonucu "Hayır" oyları

[365] Akşin, 2014: 80.

fazla çıkarsa seçimler ilk belirlenen tarihte yapılacak fakat sandıktan "evet" oyları çıkarsa seçimler beş ay önceye alınacak ve 13 Kasım 1988' de yapılacaktı. [366]

Hiçbir muhalefet partisinden destek bulamayan ANAPhalk oylaması için tek başına "evet" kampanyası yürütmüştür. Buna karşılık muhalefet Anayasa değişikliğinin sadece ANAP'ın isteği doğrultusunda yapıldığını, aslında Türkiye'nin şu anda böyle bir değişikliğe ihtiyacı olmadığını, Özal'ın kötü giden ekonomik koşulların daha da yoğunlaşmadan önce seçimleri yapmak niyetinde olduğunu söylemiş ve halkoylamasını Özal ve hükümetine karşı bir güven oylamasına dönüştürmüştür.[367]

Muhalefetin bu tutumuna karşın Özal "Gerekirse politikayı ve başbakanlığı bırakırım"açıklamasında bulundu. Özal daha sonra açıklamalarına referandumda kendisine kıstas olarak %36'lık bir baraj belirlediğini eklemiştir.[368] Özal'ın son yaptığı bu açıklamalar muhalefet tarafından "Özal blöf yapıyor." olarak nitelendirilmiştir.[369] 25 Eylül 1988'de referandum gerçekleşmiştir. Referandum %65 Hayır, %35 Evet oyu ile sonuçlanmıştır. Referandum sonuçlarına göre Özal'ın istifa etmesi gerekirken Özal bir önceki seçimlerde elde edilen oylara yaklaşıldığını ileri sürerek siyasete devam edeceğini bildirmiştir.[370]

MÇP yerel seçimlere genel seçimler havasında son derecede yoğun bir şekilde hazırlanmıştır. MÇP'nin son kongresinde Muharrem Şemsek, Muhsin Yazıcıoğlu, Mehmet Ekici gibi yenilenen birçok başkanlık divanı üyesiyle 67 il ve ilçede seçim çalışmaları yapılmıştır. Bu kapsamda il–ilçe yöneticileri ve eski MHP'lilerle buluşularak çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardır.[371]

Alparslan Türkeş, bu seçimlere de seçim kanunundaki eşitsizliklerle gidileceğini, muhalefetin bu konuda herhangi bir çalışması olmadığını, ana muhalefet partilerinin bu adaletsizliği sindirdiğini ve bu konuda somut bir çalışmaları olmadığını söyleyerek hem muhalefeti hem de Özal hükümetini eleştirmiştir.[372] Türkeş'in bu konularda yaptığı eleştiriler seçim öncesi ve sonrasında TRT'ye verdiği röportajlarda yayımlanmamış bu durum MÇP cephesi tarafından eleştirilmiştir.[373]MÇP'nin daha önce gerçekleştirilen MKYK toplantısında

[366] "Demirel–Baykal Buluştu", Milliyet, 02.08.1988; "SHP'den "Ret" Oyu", Milliyet, 02.08.1988; Akşin, 2014: 80.
[367] "Özal, Milletin Kucağına Düştü", Milliyet, 18.09.1988; Akşin, 2014: 80.
[368] "Özal'ın 'Gönlü Rahat'", Milliyet, 20.09.1989; "Blöf Yapmaz", Milliyet, 20.09.1988.
[369] Akşin, 2014: 80.
[370] "Özal'a Sarı Işık", Milliyet, 26.09.1988.
[371] "MÇP Nabız Yoklayacak", Türkiye, 03.01.1989.
[372] "Türkeş: Seçim Mevzuatı Eşitsizliğe Dayalı", Türkiye, 06.01.1989; "MÇP, Propaganda İçin Çıkış Yolu Arıyor", Türkiye, 22.01.1989; "SHP ve DYP'liler, Hizmete Talibiz Diyemez", Türkiye, 27.01.1989; "RP ve MÇP, Seçim Kanunundan Memnun Değil", Türkiye, 02.01.1989.
[373] "Seçim gecesi MÇP", Yeni Düşünce, 28.03.1989.

seçim kanunundaki eşitsizliklerin giderilmesine binaen seçime katılmış bütün partilere sahip oldukları oy oranınca hazine yardımının yapılmasının adil bir yol olacağı bildirilmiştir.[374]

Seçim öncesinde MÇP'nin ve Türkeş'in 1983 Dönemi'nden bu yana "Yuvaya geri dönün" çağrısı yanıt bulmuş Yazıcıoğlu'ndan başka eski MHP'li Refik Aslan, İbrahim Duran gibi bazı isimler de MÇP'ye katılmışlardır.[375] Alparslan Türkeş bu seçimlerde de bir klasik haline gelen söylemine devam etmiş ve 12 Eylül öncesi tüm ülkücüleri MÇP'ye geri çağırmıştır.[376] Türkeş bu bağlamda Kayseri'de çıktığı seçim gezisinde "Başka bir partide bulunup da "Ben ülkücüyüm" diyen ülkücü olamaz. Bu ülkücülüğe de yakışmaz. Liderini bırakıp, partisin terk ederek, başka bir partiye geçip "Ülkücüyüm diyenlere sesleniyorum" Yuvanıza dönün ve dava arkadaşlarınızın yanında mücadelenize devam edin."[377] MÇP'de daha önce gerçekleşen istişare toplantısında da Türkiye'nin büyüyüp gelişmesinin Türk milletinin gerçek temsilcileri olan MÇP ile gerçekleşeceği vurgulanmıştır.[378]

26 Mart 1989'da Yerel Seçimlere gidilmiştir. Bu seçimlere katılan partilerin isimleri şu şekildedir: ANAP, DSP, DYP,IDP,MÇP,RP,SHP olmak üzere 7 siyasi parti katılmıştır. 26 Mart 1989 Yerel Seçimleri ile ilgili sayısal veriler aşağıda belirtilmiştir.[379]

Tablo 3.1026 Mart 1989 Yerel Seçim Sonuçları

Partiler	Belediye Başkanlığı		İl Genel Meclisi	
	Aldığı Oy	% Oran	Aldığı Oy	% Oran
ANAP	3178504	%23	4828871	%21
DSP	870408	%6.5	1998897	%9
DYP	3155324	%23.5	556567	%25.1
IDP	67189	%0.5	208775	%1.0
MÇP	406120	%3.0	916436	%4,1
RP	1175976	%8.7	2170365	%9,8
SHP	4402700	%32.0	6354888	%28,7
Bağımsızlar	176620	%1,3	103860	%0,5
Toplam	13432841	%100	22147749	%100

Kaynak:https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/yerel.zul (erişim tarihi: 25.02.2021.)

[374] "MÇP,MKYK'si geçen hafta toplandı", Yeni düşünce, 13.05.1988.
[375] "MÇP'ye İltihak", Türkiye, 08.01.1989.
[376] "Dalgalanan Bayrak Altında Toplanın", Türkiye, 19.02.1989; "Milliyetçiler MÇP'de Toplanmalı", Türkiye, 11.03.1989; "Seçimlerde yalnız kendi adaylarımızı destekleyeceğiz", Yeni Düşünce, 30.12.1988.
[377] "Türkeş: MÇP Adaylarına Ben Kefil Olurum", Türkiye, 12.03.1989.
[378] "MÇP istişare toplantısı yapıldı", Yeni Düşünce, 22.01.1988.
[379] "SHP Birinci Parti", Milliyet, 27.03.1989.

Tablo 3.1129 Mart 1989 Yerel Seçim Sonuçlarına Göre Milliyetçi Çalışma Partisi'nin İller Genelinde Oy Oranı.

İl	Belediye Başkanlığı			İl Genel Meclisi		
	Geçerli Oy Sayısı	Aldığı Oy	% Oran	Geçerli Oy Sayısı	Aldığı Oy	% Oran
Adana	456.553	19.227	% 4.2	703.978	43.198	% 6.1
Adıyaman	68.824	1.143	% 1.7	158.808	3.641	% 2.3
Afyonkarahisar	173.657	3.672	% 2.1	293.697	15.563	% 5.3
Ağrı	33.623	311	% 0.9	121.169	1.251	% 1.0
Amasya	84.768	2.703	% 3.2	170.208	9.362	% 5.5
Ankara	1.305.103	73.211	% 5.6	1.543.164	99.762	% 6.5
Antalya	251.587	3.198	% 1.3	449.587	12.490	% 2.8
Artvin	33.855	_	_	103.590	2.041	% 2.0
Aydın	216.512	2.185	% 1.0	389.703	7.684	% 2.0
Balıkesir	249.582	2.538	% 1.0	514.360	10.143	% 2.0
Bilecik	40.332	452	% 1.1	87.562	1.228	% 1.4
Bingöl	22.556	199	% 0.9	73.771	1.973	% 2.7
Bitlis	33.229	74	% 0.2	79.118	621	% 0.8
Bolu	83.340	782	% 0.9	256.766	4.090	% 1.6
Burdur	66.712	3.135	% 4.7	128.317	6.109	% 4.8
Bursa	494.179	7.820	% 1.6	702.343	12.792	% 1.8
Çanakkale	93.470	340	% 0.4	236.270	3.590	% 1.5
Çankırı	40.449	5.080	% 12.6	113.045	11.350	% 10.0
Çorum	105.055	9.804	% 9.3	274.086	24.796	% 9.1
Denizli	203.332	1.180	% 0.6	338.501	5.017	% 1.5
Diyarbakır	125.700	721	% 0.6	270.202	_	% _
Edirne	97.254	_	% _	203.588	537	% 0.3
Elazığ	98.344	14.375	% 14.6	181.463	22.784	% 12.5
Erzincan	44.948	9.980	% 22.2	105.292	16.281	% 15.5
Erzurum	129.653	17.857	% 13.8	295.678	35.859	% 12.1
Eskişehir	225.722	2.338	% 1.0	308.897	4.317	% 1.4
Gaziantep	238.880	6.165	% 2.6	365.023	19.024	% 5.2
Giresun	72.318	1.195	% 1.6	202.367	12.646	% 6.2
Gümüşhane	28.538	1.189	% 4.2	93.306	7.264	% 7.8
Hakkari	20.715	34	% 0.2	61.298	98	% 0.2
Hatay	235.379	4.607	% 1.9	413.082	17.848	% 4.3
Isparta	116.345	2.918	% 2.5	174.637	7.715	% 4.4
İçel	301.451	5.527	% 1.0	460.917	21.544	% 4.7
İstanbul	2.402.459	24.318	% 1.8	2.556.066	28.888	% 1.1
İzmir	925.352	6.854	% 0.8	1.169.157	13.772	% 1.2
Kahramanmaraş	147.649	26.279	% 17.8	304.187	54.728	% 18.0
Kars	67.435	267	% 0.4	242.191	5.898	% 2.4
Kastamonu	62.250	5.074	% 8.2	213.232	18.731	% 8.8
Kayseri	243.360	20.043	% 8.2	355.262	38.414	% 10.8
Kırklareli	86.990	325	% 0.4	159.765	2.262	% 1.4
Kırşehir	61.474	8.979	% 14.6	108.385	16.189	% 14.9
Kocaeli	293.473	5.656	% 1.9	367.919	8.599	% 2.3
Konya	524.797	23.175	% 4.4	754.313	45.542	% 6.0
Kütahya	124.673	1.455	% 1.2	273.709	8.881	% 3.3
Malatya	143.795	7.539	% 5.2	244.443	13.847	% 5.7
Manisa	326.848	3.006	% 0.9	555.978	8.498	% 1.5
Mardin	92.981	127	% 0.1	204.732	_	% _
Muğla	112.257	864	% 0.8	272.207	5.058	% 1.9
Muş	26.695	_	% _	102.154	_	% _
Nevşehir	81.845	2.144.	% 2.6	126.442	7.626	% 6.0
Niğde	147.955	1.891	% 8,0	234.894	19.553	% 8.0
Ordu	133.416	1.284	% 1.0	312.863	7.545	% 2.4
Rize	67.258	444	% 0.7	152.562	5.393	% 3.5
Sakarya	164.246	3.477	% 2.1	308.085	9.771	% 3.2
Samsun	218.008	7.164	% 3.3	507.666	24.959	% 4.9
Siirt	79.660	272	% 0.4	167.293	641	% 0.4
Sinop	34.649	146	% 0.4	124.567	3.854	% 3.1
Sivas	134.672	8.891	% 6.6	288.063	20.063	% 7.0
Şanlıurfa	109.126	_	% _	259.921	_	% _

İl	Belediye Başkanlığı			İl Genel Meclisi		
	Geçerli Oy Sayısı	Aldığı Oy	% Oran	Geçerli Oy Sayısı	Aldığı Oy	% Oran
Tekirdağ	119.240	102	% 0.1	214.073	699	% 0.3
Tokat	135.443	7.877	% 5.8	290.535	24.645	% 8.5
Trabzon	126.127	3.724	% 2.9	309.636	20.944	% 6.8
Tunceli	15.691	88	% 0.6	49.998	240	%0.5
Uşak	67.379	983	% 1.4	137.548	4.965	% 3.6
Van	62.414	948	% 1.5	175.320	2.737	% 1.6
Yozgat	93.221	16.075	% 17.2	229.392	40.083	% 17.5
Zonguldak	214.655	2.513	% 1.2	499.980	10.762	% 2.2
Toplam	13.432.841	406.120	% 3.0	22.147.749	916.436	% 4.1

Kaynak:https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/yerel.zul (erişim tarihi: 27.02.2021)

Gerçekleşen seçimlerin ardından sonuçları değerlendiren DYP Genel Başkanı, elde edilen neticeyle ANAP iktidarlığının sona erdiğini söylemiştir. Türk halkının bu seçimlerle 1980'lerden bu yana süre gelen yalnız yoksulluk ve fakirliği değil aynı zamanda rüşvet ve iltimasın da önüne geçmek istediğini dile getirmiştir. Demirel ANAP'ın oy oranına dikkat çekerek %23'lük bir başarının halk gözünde %80'lik bir memnuniyetsizliğin göstergesi olduğunu, 12 Eylül'ün güdümlü partilerinden ikisinin sona erdiğini ve sıranın ANAP'a geldiğini dile getirmiştir. Süleyman Demirel, öncülü olan AP'yi baz aldıklarında, 1979'un Adalet Partisi'ni neredeyse yakaladıklarını söyleyerek seçimlerin DYP açısından başarılı sonuçlandığını dile getirmiştir.[380]

Yerel seçimlerin galip partisinin genel başkanı gerçekleşen seçimlerle halkın iradesini ortaya koyduğunu ve bu sonuçlara göre erken seçimlerin şart olduğunu belirtmiştir. SHP Genel Başkanı yerel seçimlerin 25 Eylül'de gerçekleşen referandumun tamamlayıcısı olduğunu, Özal'ın söylediğinin aksine sadece bir "mahalli seçim" olmayıp seçimlerin Türkiye'nin enflasyon, işsizlik, sanayideki durgunluk gibi önemli mevzular üzerine kurulu olduğunu bildirmiştir. Özal'ın bu önemli konuların mevzu bahis olduğu bir seçimden %14 oranındaki oy kaybıyla milletin artık Özal hükümetine güveni kalmayıp hükümeti ve Özal'ı onaylamadığını gösterdiğini dile getirmiştir.[381]

SHP'nin Genel Sekreterliğini yürüten Deniz Baykal, ANAP'ın referandum için "Çeker giderim" gibi yanlış bir tutum sergileyip ısrar ederek referandumda aldığı sonuçlarla zaten ilk yenilgiyi aldığını, bu sonuçların Özal'in iktidarınısorgulanır bir hale getirdiğini belirtmiştir.[382]

Seçimlerin ardından DSP sonuçların kendileri için kötü olmadığını ve bu seçimlerle kendilerini kanıtladıklarını bildirmiştir. Gerçekleşen 26 Mart 1989 Yerel Seçimleri ile halkın ANAP iktidarının fişini çekerek bugüne kadar yasaları ihlal etmesinin, seçmeni tehditlerinin

[380] "Demirel: Artık ANAP'sız Türkiye", Cumhuriyet, 27.03.1989; "Demirel Geliyorum", Cumhuriyet, 28.03.1989.
[381] "İnönü: Bekliyorum", Cumhuriyet, 28.03.1989.
[382] "Bir Muhalefet Başarısı", Cumhuriyet, 28.03.1989.

sonucu hükümetin halk nezdinde bittiğini dile getirmiştir. Bu gelişmeler sonrası seçim yasasının adilleştirilerek erken seçimlere gidilmesi ve Cumhurbaşkanının kendisine güveni sarsılmamış bir Meclis tarafından seçilmemesi gerektiğini savunmuştur.[383]

Turgut Özal seçim sonuçlarının üzerine yaptığı açıklamalarda sorunların giderilmesi için hem parti de hem de hükümette önemli değişiklikler gerçekleştireceğini belirtmiştir. Özal kamuoyunda yer alan söylemlere ithafen erken seçimin mevzubahis olmadığını, 1987'de Özal'a bu halk tarafından 1992'ye kadar iktidarda kalma hakkı tanındığını ve yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi'ni de bu Meclis ve ANAP gurubunun ağırlığı ile gerçekleşeceğini bildirmiştir.[384]

Hatırlanacağı üzere MÇP'nin 1988 Kongresinde Muhsin Yazıcıoğlu ve ekibi partiye katılmışlardır. Gerçekleşen bu iki güç arasındaki ittifak tabanda olumlu yankı bulmuş ve yerel seçimlere de bu ittifakın olumlu havası yansımış, seçimlerde elde edilen başarıya büyük katkısı olmuştur.[385]

Gerçekleşen 1980 darbesi sonrasında MÇP ilk ciddi başarısını bu seçimlerle yakalamıştır.Bu seçimlerdeMÇP'nin oy oranının arttığı bölgeler Orta Anadolu şehirleridir. 12 Eylül sonrası diğer çeşitli partilerde yer edinen MHP'liler MÇP'ye geri dönmüş bu durum da ANAP ve DYP'nin oylarını bölmüştür.[386]

Alparslan Türkeş seçimlerin ardından yaptığı açıklamada, MÇP'nin bu seçimlerde 3 il (Elazığ, Erzincan, Yozgat), 10 ilçe ve 11 belediye kazandığını, 12 Eylül mağduriyetinden sonra eşit olmaktan çok uzak şartlarda gerçekleşen seçimlerin MÇP için büyük bir başarı olduğunu ve bu başarının gelecek seçimlerde %10 barajını aşacaklarının bir göstergesi olduğunu söylemiştir. Türkeş açıklamalarının devamında SHP'nin elde ettiği başarının sağ oyların bölünmesinden kaynaklandığını, bu sebeple sağın birleşmesi gerektiğini dile getirmiştir. Türkeş son olarak seçim sonuçlarıyla ilgili ülkede demokrasinin devam edebilmesi için halk tarafından açıkça fişi çekilen ANAP'ın erken seçimlere gitmesi gerektiğini belirtmiştir.[387] Gerçekleşen seçimlerin ardından Ankara'nın Kırıkkale ilçesinin il statüsüne geçmesiyle MÇP'nin kazandığı il sayısı 4'e çıkmıştır.[388]

1989 Yerel Seçimlerinden MÇP'nin de en az SHP kadar başarı ile çıktığı görülmektedir. MÇP için bir sıçrayışın ilk adımı olan bu başarının temelinde MÇP'nin ikinci olağan kongresinde önemli bir tabana hitap eden Muhsin Yazıcıoğlu ve ekibinin MÇP'ye

[383] "Ecevit Erken Seçim İstedi", Cumhuriyet, 28.03.1989.
[384] "ANAP'ta 'Çıkış' Arayışı", Cumhuriyet, 29.03.1987; "Özal Meydan Okudu Gitmiyorum", Cumhuriyet, 28.03.1989.
[385] Arıkan, 2008: 25.
[386] Uzun, 2005: 296.
[387] "Türkeş: Sağ bir araya gelmeli", Türkiye, 30.03.1989.
[388] Bora ve Can, 1994:438.

katılarak destek vermesinin önemli etkisi bilinmektedir.Bir diğer gelişme ise ANAP ve DYP'deki bazı ülkücülerin MÇP'yi yeniden desteklemeye başlamalarıdır. Tüm bunların yanında MÇP'nin oy oranını bu kadar başarılı kılan bir başka neden olarak MÇP'nin seçim için devlet hazinesinden yararlanamaması ve çok düşük bir bütçe ile seçimlere katılması görülmektedir.

3.8. 1991 Milletvekilliği Genel Seçimleri

12 Eylül 1980 Darbesi'nin akabinde 1982 Anayasa uyarınca 9 Kasım 1982'de Kenan Evren 7 yıl için Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. 6 Kasım 1989'da cumhurbaşkanlığı süresi biten Kenan Evren'in yeniden seçilebilmesi birtakım kimselerce düşünülse de muhalefetin, "*Şahıslar için Anayasa değiştirilmez*"söylemiyle Türkiye'de yeniden cumhurbaşkanı seçimi sürecine girilmiştir.[389] Bu süreçteAlparslan Türkeş, DYP Genel Başkanı'nın cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi önerisine destek vererek "Cumhurbaşkanı'nı TBMM'nin değil halkın seçmesini savunuyoruz." demiştir. [390] Türkeş'in bu söylemi var olan sistem içerisinde oldukça demokratik bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda cumhurbaşkanlığı seçimi için TBMM'de 31.10.1989 tarihinde Genel Kurulda ANAP milletvekili Fethi Çelikbaş ile ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal olmak üzere iki aday yarışmıştır. Muhalefet bu durumu boykot etmek için seçime katılmamışlardır. 285 milletvekili ile yapılan seçimde Çelikbaş 14, Özal ise 263 oy almıştır. Seçimde 8 oy da boş çıkmıştır. Bu sonuçlarla birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin 8. Cumhurbaşkanlığına Turgut Özal getirilmiştir.[391]Turgut Özal Anayasa gereği Cumhurbaşkanı seçildiği için Anavatan Partisi Genel Başkanlığından istifa etmiştir.

Başbakan T. Özal'ın cumhurbaşkanı seçilmesiyle Anavatan Partisi Genel Başkanlığı boş kalmıştır. Bu sebeple Genel Başkanlık için vekiller arasında aylarca büyük bir mücadele gerçekleşmiştir. Bu mücadeleyi Mesut Yılmaz (631) Yıldırım Akbulut'a (523) karşı 20 sayı farkla kazanarak ANAP Genel Başkanlığı koltuğuna oturmuştur.[392]

---

[389] MAADE 101. Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisince kırk yaşını doldurmuş ve yükseköğretim yapmış kendi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından yedi yıllık bir süre için seçilir.
Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri dışından aday gösterilebilmesi, Meclis üye tamsayısının en az beşte birinin yazılı önerisiyle mümkündür.
Bir Kimse iki defa Cumhurbaşkanı seçilemez
Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişiği kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği sona erer.
Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde değilse hemen toplantıya çağrılır. "7 Kasım 1982'de Halk Oyu İle Kabul Edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası", Resmi Gazete, 9 Kasım 1982; Akşin, 2014: 82.
[390] "Türkeş: Yıl Sonunda Mutlaka Seçim Var", Türkiye, 09.04.1989; "Demirel' in Teklifi Zamansız", Türkiye, 10.08.1989.
[391] "Özal Çankaya'da", Milliyet, 01.11.1989; "TBMM Kararı", Resmi Gazete, 01.11.1989.
[392] "Ve Zafer Yılmaz'ın", Milliyet, 16.06.1991.

BaşbakanM. Yılmaz, kendisinin ve hükümetinin köşke bağlı olmadığını, kendisine cumhurbaşkanı'na bağlı bir siyasi perspektif oluşturmadığını göstermek için muhalefetin de sürekli olarak kullandığı seçim söylemini ele almış ve erken seçimlere gidilmesini teklif etmiştir.[393]Türkeş bu durumu 1989 yılından görmüş ve önümüzde bir erken seçim olacağını, hükümetin de zaten seçim ekonomisi uyguladığını bildirmiştir.[394]Bu durumda Seçim Kanun'unda yapılacak değişiklikleri görüşmek için SHP ve DYPiktidar partisi ile iş birliğine gitmişlerdir.[395]DYP'de bu konuda ANAP ile mutabık olarak parti içi çalışmalarına başlamıştır. SHPGenel Başkan Yardımcısı Ertuğrul Günay 1987 Seçimlerinde de kullanılan ve adil olmayan maddeler içeren seçim yasasının değiştirilmesini istemiştir. Günay partisinin seçim yasası ile ilgiliyapılmasını planladıkları değişiklikleri şu şekilde sıralamıştır;

> Seçmen yaşı 18 olmalı, seçilme yaşı düşürülmelidir. Türkiye barajının haksız olarak yüksek, il barajının tümüyle yanlış olduğunu düşünüyoruz. Bunların kaldırılmasını savunuyoruz. İl barajı bir yerde yüzde 50'de, bir yerde de yüzde 20'de kalıyor. Bu seçim bölgelerinin oran olarak farklı değerler taşımasına yol açıyor.
>
> Seçmenlerin tercih sistemiyle aday belirleme mekanizmasına bir ölçüde katılmalarını istiyor ve düşünüyoruz. Partiler kapalı kapılar içinde aday önermesin. Partilere oy veren kitleler aday belirlemesine bir ölçüde katılsın istiyoruz.[396]

Mecliste grubu bulunanmuhalefet patilerinin de erken seçime olumlu baktığını gören Yılmaz, ANAP Gurubundan da tam destek alınca Muhalefet Başkanları Erdal İnönü ve Süleyman Demirel ile mecliste görüşme kararı almıştır. SHP ve DYP liderleri de bu daveti kabul etmişlerdir. [397]TBMM'de M. Yılmaz ve arkadaşları tarafından Milletvekili Seçim Kanunu'nda değişiklik yapan ve seçimlerin 20 Ekim 1991 tarihinde yapılmasını baz alan yasa önerisi TBMM Genel Kurulunca kabul edilmiştir.

> Yasaya göre partiler, iki milletvekili çıkaracak seçim çevresinde dört, üç milletvekili çıkaracak seçim çevresinde altı aday göstermek zorunda olacaklar. Siyasi partiler, kontenjan milletvekili bulunan seçim çevrelerinde ise, bu aday düşüldükten sonra kalan milletvekili sayısının iki katı aday gösterecekler…
>
> Yasa, tercihteki barajın yüzde 15 olarak uygulanmasını da öngörüyor. Buna göre, o seçim çevresinde partiye verilmiş olan geçerli oyların en az yüzde 15'i kadar tercih oyu alan aday veya adaylar, oy miktarına göre parti sıralamasında öne geçecekler. Adayların hiçbirinin aldığı tercihli oy miktarı yüzde 15'i bulmuyorsa o takdirde partinin hazırladığı ve birleşik oy pusulasında yazılı olan listedeki sıra aynen geçerli olacak.

---

393 Akşin,2014: 87–88.
394 "Türkeş: "Yıl Sonunda Mutlaka Seçim Var", Türkiye, 09.04.1989.
395 "Özal 'Evet' Derse Seçim Kasımda", Milliyet, 09.08.1991.
396 "Muhalefet Hareketli", Milliyet, 09.08.1991.
397 "Yılmaz'a Seçim için Tam Yetki", Milliyet, 17.08.1991.

> Yasa, ülke çapında uygulanacak genel barajın önceki gibi yüzde 10 olarak kalmasını öngörüyor. Yasa ülke çapında kullanılan toplam geçerli oyların en az yüzde 10'nu alamayan siyasi partilerin parlamentoya girmelerini önlerken, çevre barajını iki ve üç milletvekili çıkaran yerlerde indiriyor. Buna göre, iki milletvekili çıkaran seçim çevrelerinde daha önce yüzde 50 olan çevre barajı yüzde 25, üç milletvekili çıkaran yerlerde yüzde 33 olan çevre barajı da yüzde 25 olacak. Yasa uyarınca, kontenjan adayı gösterilen 4 milletvekili çıkaran seçim çevrelerinde seçim çevresi barajı yüzde 25, kontenjan adayı gösterilen 5 milletvekili çıkaran seçim çevrelersinde de seçim çevresi barajı yüzde 20 olarak uygulanacak. 6 milletvekili çıkaran seçim çevrelerinde de yüzde 20 olacak.[398]

Alparslan Türkeş kabul edilen bu seçim yasası için hükümetin başa geçtiği tarihten itibaren ülkeyi adaletsizce yönettiğini, kabul edilen bu kanununla da Anayasanın eşitlik ve adalet prensiplerine uymadığını belirtmiştir.[399]

Yukarıda belirtilen veTBMM tarafından kabul edilmiş olan Seçim Yasası göz önüne alındığında,kanunlarınancak geniş çapta partilere yarayan, küçük çapta partiler için dezavantajlı maddeler içeren seçim mevzuatındabu eşitsizlikleri gidermeye yönelik hiçbir değişikliğin yapılmadığı, muhalefetin tüm eleştirilerinin görmezden gelinmiştir.

MÇP, 20 Ekim 1991 tarihli seçim kararının alınmasından çok daha önce genel seçimler için hazırlanmaya başlamıştır. 26 Mart 1989'daki yerel seçimlerde 800 seçim çevresinde seçimlere katılamayan MÇP, olası bir genel seçim için o yıldan itibaren teşkilatlanma icraatlarına başlamıştır. Bu şartlarda MÇP Başkanlık Divanı üyelerinden İbrahim Kocaoğlu, Ali Fuat Eyüpoğlu, Osman Develioğlu, Muhsin Yazıcıoğlu ve Turgut Neşeli'den oluşan bir alt kurul ile henüz teşkilatlanması olmayan il ve ilçelerde teşkilatlanma çalışmalarına başlanmıştır.[400] MÇP bu kapsamda yaptığı çalışmalar sonucu teşkilatlanmasını kurduğu il sayısını Hakkari ve Tunceli hariç 69'a, belde sayısını 1000'e ve ilçe sayısını da 7002'e yükseltmiştir. Bununla birlikte Türkiye' de Hakkari ve Tunceli dışındaki tüm illerde, 750 ilçe içerisinden 700'ünde ve bin 210 beldenin neredeyse bininde teşkilatlanmasını sağlamıştır.[401]

Seçim Yasası'nın bu seçimlerde de seçim çevresi barajı gibi konularda iyileştirme yapmaması sonuncunda partiler de barajı aşabilmek içinçeşitli çareler yoluna gitmiştir. Bu sebeple 1987 tarihinde MÇP, IDP ve RP arasında gerçekleştirilemeyen birleşme konusunun yeniden gündeme gelmiştir.

Bu birleşmenin fikri tasarımcısı RP Genel Başkan Yardımcılarından Recai Kutan sayesinde Türkiye'de ilk kez mukaddesatçı–milliyetçi bir seçim ittifakı yoluna

---

[398] "Meclis Kabul Etti Seçim 23 Ekim'de", Milliyet, 25.08.1991.
[399] "MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş Seçim Adil Olmayacak", Türkiye, 90.08.1991.
[400] "MÇP, Genel Seçime Hazırlanıyor", Türkiye, 24.05.1989.
[401] "MÇP 69 İlde Teşkilatlandı", Türkiye, 05.08.1989.

gidilmiştir.[402]Oluşturulan bu ittifak "Üçlü İttifak yada Kutsal İttifak" olarak anılacaktır.[403]Türkeş, hükümetin oynadığı seçim hilesiyle farklı siyasi fikirlerin mecliste temsilinin mümkün olmadığından dolayı bu üç partinin ittifaka gideceğini bildirmiştir.[404] Türkeş diğer iki parti ile birleşmeye sıcak bakınca konu MÇP Başkanlık Divanında görüşülüp onaylanmıştır.[405]

Seçimlere giderken önemli konuların başında partilerin listelerde ne oranda bulunacağı, hangi illerin hangi partiye düşeceği geliyordu. Bu bağlamda partiler arası oluşturulan komisyon üçlü ittifak için bir uzlaşı formülü oluşturmuştur. MÇP ve RP kendi parti ve amblemleriyle seçime katılamayarak kendi partilerini seçimden çekip RP'den aday olacaklardı ve böyle bir fedakarlık için daha fazla yer alacaklardı. Yapılan tartışmalar sonucunda 10–4–1 oranı şeklinde bir çözüm yolu oluşturulmuştur.[406] Formüle göre 1989 yılı yerel seçimleri baz alınacak ve partilerin il genel meclislerinde aldıkları oy oranı dikkate alınarak bu oy oranı dahilince Refah Partisi'nin aday listelerinden seçimlere gidilecektir. Bu formül kapsamınca 450 aday isminin bulunacağı listede RP için 300, MÇP için 120 ve son olarak IDP için 30 aday seçileceği bildirilmiştir.[407]

Üçlü İttifak arasındaki seçimlere katılma oranı tartışması çözüme kavuşunca yeni bir sorun baş göstermiştir. RP tabanında yer alan özellikle güneydoğuda çok sayıda Kürt gruplar bulunmaktadır. Bu tabanın düşüncesini savunan parti içindeki gruplar milliyetçi kadro ile işbirliğine gidilmesi koşulunda bu tabanın kaybedileceğini ve oy kaybı yaşanacağını söyleyerek Türkeş'in bağımsız aday olmasını istemişlerdir.[408] MÇP tarafından bu isteme son derece karşı çıkılınca RP seçimlere sadece IDP'yle gitmeyi düşünmüştür. Bu duruma eş zamanlı olarak DYP'de IDP'yi kendi yanına çekmek için çabalamıştır. Yaşanan bu gelişmelerin üzerine IDP ve MÇP seçime birlikte gitme kararı almışlardır. 24 Eylül 1991'de RP ve Erbakan'ın, Türkeş'in yüksek oy aldığı Orta Anadolu coğrafyasının potansiyelini de dikkate alarak ortak listeden adaylığını kabul etmiş ve Üçlü İttifak kesinleşmiştir.[409]

Ortaya çıkan tüm pürüzlerin giderilmesiyle son anda kesinleşen Üçlü İttifak Refah Partisi listelerinden seçime girmiştir. IDP Genel Başkanı Aykut Edibali Konya'dan bağımsız aday olurken[410] Türkeş 20 Ekim 1991 Seçimleri için MÇP Genel Başkanlığından istifa ederek RF listesinden Yozgat'tan bağımsız aday olacağını bildirmiştir. MÇP'den aday olan diğer önemli isimlerinden Devlet Bahçeli Adana, Ozan Arif Samsun, Muhsin Yazıcıoğlu Sivas ve

[402] "Türkeş: İttifak İçin 15 Gün Düşündüm", Türkiye, 14.09.1991.
[403] Kalyoncu, 1992: 36–37.
[404] "Üçlü İttifak Kesinleşti", Türkiye, 13.09.1991.
[405] "MÇP İttifak'a Evet", Türkiye, 14.10.1991.
[406] Kalyoncu, 1992: 37–39.
[407] "RP, MÇP Ve IDP İttifakı İçin Son Pürüzler de Ortadan Kaldırıldı", Türkiye, 17.09.1991; "RP-MÇP–IDP Ittifakı Hazır", Milliyet, 18.09.1991.
[408] Kalyoncu, 1992: 85–95.
[409] Bora ve Can, 2004: 15–20.
[410] "İttifakta Mutlu Son", Türkiye, 25.09.1991.

Ramazan Ceyhan Kırşehir'den aday olacakları bildirilmiştir.[411] Alparslan Türkeş ve önde gelen bazı MÇP'liler seçimlere RP listelerinden katılabilmelerinin önünde hukuki olarak bir engel kalmaması için MÇP'nin MKYK üyeliğinden ve MÇP üyeliğinden istifa etmişlerdir.[412]

Alparslan Türkeş seçim propagandası olarak komünizmin fişinin çekildiğini, 21. yüzyılın Türk ve Müslümanların devri olacağını ifade ederek "21. asırda lider bir Türkiye" manşetiyle seçim beyannamesi yayımlamışlardır.[413] Aynı zamanda Türkeş tırmanan terör olayları sonucu birçok vatan evladının şehit verildiği ve ANAP Hükümetinin bu duruma çare üretememesinin hesabının sorulacağını bildirmiştir. Üçlü ittifakın bir diğer ayağında Erbakan ise ülkenin ağırlaşan ekonomik koşullarına ve faizlere vurgu yaparak hükümeti ülkeyi bu duruma getirmekle suçlamıştır.[414] Bu çerçevede yapılan faaliyetler dairesinde İstanbul mitingi büyük katılıma sahne olmuş ve Üçlü İttik ANAP Hükümetini artan terör olayları ve ekonomi çerçevesinde eleştirmişlerdir.[415]

TBMM'nin XIX. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'ne ANAP, SHP, DYP, DSP, RP ve SP olmak üzere 6 siyasi parti katılmıştır. Seçim sonuçları aşağıda belirtilmiştir.[416]

Seçim Tarihi :20.10.1991
Kayıtlı Seçmen Sayısı :29.979.123
Oy Kullanan Seçmen Sayısı :25.159.089
Katılım Oranı :83,9
Geçerli Oy Sayısı :24.371.474
Gümrük Kapıları Geçerli Oy Sayısı :45.192
Toplam Geçerli Oy Sayısı :24.416.666
Milletvekili Sayısı :450[417]

Tablo 3.1220 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçim Sonuçları Oy Oranı

Partiler	Aldığı Oy	Oy Oranı(%)	Milletvekili Sayısı
DYP	6.600.726	%27	178
ANAP	5.862.623	%24	115
SHP	5.066.571	%20,8	88
RP	4.121.355	%16,9	62
DSP	2.624301	%10,8	7

Kaynak:www.ysk.gov.tr 1983 – 2007 Yılları Arası Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları (erişim tarihi: 28.02.2021)

[411] "Türkeş Yozgat'tan Aday", Türkiye, 04.10.1991.
[412] "İttifak'ta Mutlu Son", Türkiye, 25.09.1991.
[413] "Türkeş: 20 Ekim, Ülkücülerin Meclise Gireceği Gün Olacak", Türkiye, 10.09.1991.
[414] "20 Ekimde Devrime Hazır Olun", Türkiye, 11.09.1991.
[415] "Muhteşem Miting", Türkiye, 14.09.1991.
[416] "Demokrasi İçin Sandığa", Cumhuriyet, 20.09.1991.
[417]www.ysk.gov.tr 1983 – 2007 Yılları Arası Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçları

20 Ekim 1991 tarihinde gerçekleşen XIX Dönem Milletvekilliği Genel Seçim sonuçlarına göre, 6 Kasım 1983 Milletvekilliği Genel Seçim Sonuçlarıyla başa gelen ANAP, 1983'te %45,1 oranında oy alırken 29 Kasım 1987 seçim sonuçlarında bu oy oranını %36,3'e geriletmiş, 1991 seçimlerinde ise %24,01 oranına kadar düşürerek 8 yıllık iktidarlığını kaybettiği gözükmektedir. Bu seçim sonuçlarına göre merkez sağ partisi olan ANAP yerini başka bir merkez sağ partisi olan ve %27 oranında oy almış olan DYP'ye bırakmıştır. 6 Eylül 1987 Referandumuylaönü açılan 12 Eylül yasaklıları20 Ekim 1991 Milletvekilliği Genel Seçim sonuçlarına göreuzaklaştırıldıkları meclise geri dönmüşlerdir. Böylece Alparslan Türkeş, Necmettin Erbakan, Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit tekrar meclise geri dönmüşlerdir.

Seçim sonuçları Üçlü İttifak için de büyük başarı getirmiştir. RP'nin %16,9'lık oyu ile seçim barajı aşılmış ve üç parti de (RP–MÇP–IDP) meclise girmeye hak kazanmıştır. Bu ittifaktan 19 MÇP'li meclise vekil olarak girmeye hak kazanmıştır.[418]

Tablo 3.131991 Milletvekilliği Genel Seçimleri ile Meclise Giren Milliyetçi Çalışma Partisi Milletvekilleri

Alparslan Türkeş	(Yozgat)
Mustafa Dağcı	(Kayseri-1)
Osman Develioğlu	(Kayseri-2)
Tuncay Şekercioğlu	(Elazığ)
Oktay Öztürk	(Erzurum-1)
Rıza Müftüoğlu	(Erzurum-2)
Ökkeş Şendiller	(K.Maraş-1)
Esat Bütün	(K.Maraş-2)
Saffet Topaktaş	(K.Maraş-)
Ahmet Özdemir	(Tokat)
S. Osman Sevimli	(Karaman)
İsmet Gür	(Aksaray)
Musa Erancı	(Konya)
Servet Turgut	(Konya- 3)
Muhsin Yazıcıoğlu	(Sivas)
Koray Aydın	(Trabzon)
Muharrem Şemsek	(Çorum)
Yaşar Erbas	(Yozgat)
Dr. Seyfi Şahin	(Kayseri-1)

Kaynak: "Eski MHP'liler Mecliste", Milliyet, 22.10.1991; "Milletvekili Seçilen Ülkücülerin Düşünceleri", Yeni Düşünce, 25.09.1991.

3.9. Milliyetçi Çalışma Partisi III.Olağanüstü Kongresi (29 Aralık 1991)

Türkiye'nin XIX. Dönem Milletvekilliği Genel Seçimlerinin ardından Türkeş, oluşturulan kutsal ittifakı Kuva-i Milliye'ye benzeterek halkın bu hareketi desteklediği bu

[418] "Eski MHP'liler Mecliste", Milliyet, 22.10.1991; "Milletvekili Seçilen Ülkücülerin Düşünceleri", Yeni Düşünce, 25.09.1991.

yüzden Kutsal İttifakın ülke menfaatleri çerçevesinde genişletilerek devam ettirilmesi gerektiğini bildirmiştir.[419] Türkeş'in bu düşüncesine karşın Erbakan cumhurbaşkanı ve Demirel ile yaptığı görüşmelerden Türkeş ve Edibali'yi bilgilendirmemiş tek başına hareket etmiştir.[420] Necmettin Erbakan'ın böyle bir yol izlemesi, ittifak hakkında Türkeş ve Edibali'nin aksine ortak bir yol izlemeyeceğinin göstergesidir. Bu durum Kutsal İttifakta yaşanacak olan parçalanmanın ilk göstergesi niteliğinde değerlendirilebilir.

Necmettin Erbakan TBMM'de yaptığı grup toplantısında ittifakın genişletilerek bir birleşmeye gidilmesine kendisinin de sıcak baktığını yalnız bu birleşmenin ancak 1 milyon kayıtlı üyesi bulunan RP'nin bayrağı altında gerçekleşmesi gerektiğini savunmuş Türkeş ve Edibali'yi işbirliğine çağırmıştır.[421]Erbakan'ın bu açıklamasında Kutsal İttifak içerisinde en yüksek oy oranına sahip olması ve bu başarıyı paylaşmak istememesinden kaynaklanmıştır.Refah Partililerin bu düşüncesine göre Türkeş savunduğu ilkelerinden ve liderlikten çekilerek RP başkanlığı altında siyasi macerasına devam edecekti. Alparslan Türkeş ve MÇP'liler için bu istek düşünülemezdi.

Gerçekleşen seçimlerin ardından Türkeş, Türkiye'nin seçim tablosuna göre vatandaşların uzlaşı içinde bir koalisyon istediğini söyleyip, geçmişte Milliyetçi Cephe Hükümetlerinin ülkeye çok faydalı olduğunu bildirmiş bu yüzden 3. bir Milliyetçi Cephe Hükümeti fikrini desteklediğini açıklamıştır. DYP–RP, DYP–ANAP, DYP–SHP gibi birçok koalisyon ihtimalinin olduğunu, yapılacak olan bir DYP–RP koalisyonun da ülkeye falyalı olacağını ve ülkücülerin mevzu bahis vatan meseleleri olunca DYP ile de uyum sorunu yaşamayacağını bildirdi.[422] Türkeş yaptığı bu açıklamayla DYP ile bir koalisyona gitmek istediğini açıkça belirttiği gözükmektedir.

DYP Genel Başkanı Demirel, Türkeş ve Erbakan'ın bu düşüncelerine karşın kabineyi SHP ile kurma kararı almış ve Çankaya'nın Türkiye'nin 49. Hükümeti olan SHP–DYP Kabinesini onaylamasıyla Süleyman Demirel Başbakan ve Erdal İnönü de Başbakan Yardımcısı olmuştur. Böylece Türkeş ve Erbakan'ın iktidar ortağı olma düşünceleri sonuçsuz kalmıştır.[423]

Necmettin Erbakan ve RP'lilerin kendi partileri altında birleşme istekleri üzerine MÇP eski Genel Başkanı Türkeş, ittifakın bazı nedenlerden dolayı devam ettirilemeyeceğini lakin her zaman iki kardeş parti olarak kalacaklarını açıklamışlardır. Yozgat Milletvekili Türkeş ve diğer 18 MÇP tabanlı vekiller istifa dilekçelerini 15 Kasım 1991 tarihinde TBMM Geçici

[419] "Türkeş, İttifakı Genişletmeliyiz", Türkiye, 02.11.1991.
[420] "İttifakta Burukluk", Türkiye, 13.11.1991.
[421] "Erbakan: İttifak RP Çatısı Altında Yapılmalıdır", Türkiye, 21.11.1991.
[422] "Türkeş: "3. MC Faydalı Olur"", Milliyet, 24.10.1991.
[423] "Demirel 7. Kez Başbakan", Milliyet, 21.11.1991; "SHP–DYP Hükümeti Göreve Başladı", Türkiye, 21.11.1991.

Başkanı Ali Rıza Septioğlu'na teslim ederek sadece RP'den istifa ettiklerini bağımsız milletvekilliklerini sürdüreceklerini bildirmişlerdir. Bu gelişmeler üzerine kulislerde ANAP'tan istifa eden Hasan Celal Güzel, yine RP'den istifa eden Aykut Edibali, Recep Kırış ve son olarak İbrahim Kumaş ile Türkeş ve MÇP kökenli vekillerle yeni bir parti kurma söylentileri dolaşmıştır.[424]

Alparslan Türkeş RP'denistifa dilekçelerini TBMM Geçici Başkanı Ali Rıza Septioğlu'na teslim ettikten 10 gün sonra Demokratik Hareket Partisi adında bir hülle partisini 25.12.1991 tarihinde kurmuştur. Kuruluş bildirgesini İçişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Kamuran Erbuğa'ya vermişlerdir. O dönemin siyasi kanunnamesine göre Milletvekilliği Genel Seçimlerince seçilen bir vekilin istifa dilekçesini verdikten sonra başka bir partide temsil hakkına izin vermiyordu. Bu sıkıntının giderilmesi için milletvekillerince uygulanan çözüm mecliste bulunan bir partinin kendini kapatarak başka bir partiye katılması şeklindeydi. MÇP tabanlı vekiller de hem partide grup kurabilmek hem de MÇP ile birleşmek amacıyla DHP'yi kurmuşlardır. Yeni kurulan partinin kurucuları arasında DMP Ankara Eski İl BaşkanıSevin Ünlü, emekli generallerden Hüseyin Cevizoğlu, Turgut Nasuri ve 19 bağımsız milletvekili bulunmaktadır.[425] Partinin isminin "Demokratik Hareket" oluşu, içinde bulunulan dönemde baz alınırsa ülkücülerin demokrasi kavramına verdiği önemi göstermek açısından kıymetli ve ayrıca düşünelisi bir vurgudur.

Tablo 3.14Demokratik Hareket Partisi'nin Merkez Karar Yönetim Kurulu Üyeleri

Genel Başkan	Alparslan Türkeş
Genel Başkan Yardımcılıklarına	Ali Fuat Eyüpoğlu Rıza Müftüoğlu Hüseyin Cevizoğlu Şevket Bülent Yahnici Mustafa Mit
Genel Sekreterliğe	Devlet Bahçeli

Kaynak: "Türkeş DHP'yi Kurdu", Milliyet, 26.12.1991.

DHP Genel Başkanı olarak yaptığı ilk basın toplasında Türkeş; Doğu ve Güney Doğu'da tırmanan terörün durdurulması, gerekirse de 5. ve 6. Ordular kullanılarak sıkıyönetim ilan edilmesi gerektiğine dair açıklamalarda bulunmuştur.[426]

29 Aralık 1991'de gerçekleşen MÇP'nin 3. Olağan Genel Kurulunda DHP'nin MÇP ile birleşmesi kararı alınmıştır.[427] Karar MÇP'liler tarafından büyük sevinçle karşılandı. Kurulda 494 delegeden 492'sinin oyuyla Türkeş Genel Başkanlığa seçilmiştir. Yapılan

[424] "Türkeş: Büyük Bir Oluşum İçin Çalışıyoruz", Türkiye, 24.11.1991; "Üçlü İttifak Dağıldı", Milliyet, 16.11.1991; Koçak, 2019, 122.
[425] "Türkeş, DHP'yi Kurdu", Milliyet, 26.12.1991.
[426] "Türkeş, Yeni Partisini Kurdu", Türkiye, 26.12.1991.
[427] "MÇP Raporu", Türkiye, 30.12.1991.

seçimde 2 oy geçersiz kabul edilmiştir.[428]DHP'nin MÇP ile birleşmesi ve Türkeş'in yeniden MÇP Genel Başkanlığına seçilmesiyle TBMM'de temsil hakkı kazanan altı siyasi partiden biridir.[429]

Kurul devam ederken bazı sorunlar baş göstermiştir. MKYK için otuz asil üye otuz yedek üye olmak üzere 60 kişilik kontenjan için yüz on iki aday başvurmuş bu adayların isimleri listede sıralanırken ise Muharrem Şemsek 69. sıraya, Muhsin Yazıcıoğlu 66. sıraya, Esat Bütün 67. sıraya, Ökkeş Şendiller 65. sıraya, Saffet Topaktaş 68. sıraya, Mahir Damatlar gibi bir çok önemli isim son sıralara yazılmıştır. Bu durum kurulda bulunan herkesin tepkisine neden olurken listelerin çarşaf olma özelliği salonu yatıştırmıştır.[430]

> Marksizm' in toplumlara felaket getirdiğini yıllar önce ortaya koyduk. Türkiye'nin böyle bir felakete uğramaması için çalıştık. Binlerce ülkücü arkadaşımızı bu dava uğruna vatan topraklarına gömdük, ama söylediklerimiz aynen çıktı. Marksist iktidarlar çökmüştür. Türk milliyetçiliğinin ileri sürüldüğü davalar ayaktadır. Böylece birinci zaferimizi elde ettik. İkinci zaferimiz Türkiye dışında Türklerle ilgiliydi. Yurt dışında milyonlarca Türk olduğunu bunlarlailişkilerimize devam etmemiz gerektiğini söylemiştik. Bugün Marksizm çökmüş, Turancılık bayrağı yükselmiştir. Hedefimiz iktidardır. Siyasette fikirleri zafere ulaşanlar iktidar olurlar ‘’[431]

Tablo 3.15 Milliyetçi Çalışma Partisi Merkez Karar Yürütme Kurulu (MKYK)

Yaşar Erbaş	Tuncay Şekercioğlu	Mustafa Dağcı
Servet Turgut	Mehmet Irmak	Seyfi Şahin
Ahmet Özdemir	Osman Develioğlu	Osman Sevimli
Oktay Öztürk	Yaşar Yıldırım	ŞefkatÇetin
Mustafa Mit	Rıza Müftüoğlu	Gültekin Çavuşoğlu
Musa Erarıcı	Kemal Acı	Mehmet Tanır
Mehmet Ekici	Salih Gökçe	Adnan Üçaş
Ömer Haluk Pirimoğlu	Ziya Yılmaz Bilen	Sinan Ocak
İsmet Gür	Koray Aydın	Turan Çirkin
Devlet Bahçeli	Ömer Ezgi	Tuğrul Türkeş
Sami Cezaroğlu	Turgut Altınok	Ökkeş Şendiller
Muhsin Yazıcıoğlu	Ahmet Bükan	Esat Bütün
Burhanettin Bakır	Saffet Topaktaş	Aydın Çetinkaya
Ferruh Sezgin	Faruk Demirtola	Hasan Akgül
Faruk Keskinkılıç	Kaya Alpkartal	Süleyman Sosyal
Hamit Tomris	Muzaffer Şahin	Hüseyin Cevizoğlu
Sırrı Erkuş	Şevki Göğüsger	Meral Hacıeminoğlu
Zekeriya Öztürk	Turgut Nasun	Mehhmet Rafet Eke
Zihni Şahin	Sevin Ünlü	Ömer Bağcı
Şevket Bülent Yahnici	Olcayto Turhan	İsmail Arslan

Kaynak: "MÇP'nin MKYK üyeleri Belli Oldu", Türkiye, 31.12.1991.

[428] "Türkeş Yeniden Genel Başkan", Türkiye, 30.12.1991.
[429] Koçak, 2019: 127.
[430] "MÇP Raporu", Türkiye, 30.12.1991.
[431] Koçak, 2019: 127.

29 Aralık 1991'de MÇP'nin 3. Olağan Kurulunda çarşaf listede yer alan 60 MKYK üyelerinin isimleri yukarıda belirtilmiştir.

3.10. 1991 Güvenoyu Krizi ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun Milliyetçi Çalışma Partisinden Ayrılışı

Muhsin Yazıcıoğlu ülkücü hareketle 1968'de Sivas Şarkışla'da Genç Ülkücüler Teşkilatına üye olarak tanışmış daha sonra Ankara Ülkü Ocaklarında görev yapmıştır. 1977 yılında Yazıcıoğlu Ülkü Ocakları Genel Başkan Yardımcılığında görev alırken 1978'de Ülkü Ocakları Genel Başkanlığına gelmiştir. Aynı yıl Yazıcıoğlu Ülkücü Gençlik Derneğinin (ÜGD) kurucu Genel Başkanı olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu daha sonra MHP'de 1980 yılına kadar Genel Başkan Müşavirliği görevini devam ettirmiştir.[432]

12 Eylül 1980'de gerçekleşen darbe sonucu bir çok ülkücü gibi Muhsin Yazıcıoğlu da MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'ndan yargılanarak 5.5 yıl hücrede olmak üzere toplamda 7,5 yıl Ankara Mamak Cezaevinde tutuklu kalmış lakin yargılandığı hiçbir davadan suçlu bulunmadan serbest bırakılmıştır.[433]

Yazıcıoğlu hapisten çıktıktan sonra siyasete atılmak yerine hapiste bulunan diğer ülkücü ve onların yakınlarına maddi manevi yardımcı olabilmek için Sosyal Güvenlik ve Eğitim Vakfı (SOGEV) isimli derneği kurmuştur. Bu derneğin faaliyetleriyle Yazıcıoğlu ülkücüler arasındaki etkinliğini ve karizmasını giderek arttırmıştır.[434]Yazıcıoğlu hapisten çıkar çıkmaz siyasete atılmak yerine hapisteki ülkücülere ve onların dışarıdaki yakınlarına yardımda bulunarak ortada kalmış hisseden birçok milliyetçiyi tekrardan davaya ve kendisine bağlamayı hedeflediği anlaşılmaktadır.

1988 yılında Yazıcıoğlu 12 Eylül'le içerde daha İslamcı bir kimlik belirleyerek kendilerini Türk–İslam Ülkücüleri diye adlandırıp Bizim Dergah adlı bir dergi çıkarmaya başlamıştır. Bu dergi ile Yazıcıoğlu aynı zamanda ideolojisini yaymaya ve belli bir düzen kazandırmaya çalışıyordu. MÇP ise aynı dönemlerde Bizim Ocak ve Yeni Düşünce dergilerini çıkarmakta olduğu bilinmektedir. Yazıcıoğlu ve ekibi Türk–İslam Ülkücüleri olarak Bizim Ocak ve Yeni Düşünce üzerinde etkili olarak 12 Eylü'lü eleştiren bir üslup takınmışlardır. Muhsin Yazıcıoğlu her ne kadar bahsettiğimiz gibi ülkücü tabandan gelse de bu dönmemde MÇP'nin takındığı siyasi düşünceyi ve yolu beğenmediğini, MHP'nin ülküsüne hitap etmediğini belirtmiştir. Bu dönemde Alparslan Türkeş 1987 Seçimlerinin sonucu istenen başarının yakalanamaması ve bazı çevrelerce Türkeş'in eski etkinliğinin

[432] Umur, 2017: 66–67; Tosun, 2014: 92–93.
[433] Umur, 2017: 66–67.
[434] Umur, 2017: 66–67.

yitirildiği söylentileri üzerine MÇP'nin Türk–Milliyetçi kanadı Yazıcıoğlu'nun partide büyük hizip yaratacağından endişelense de Türkeş, Yazıcıoğlu ve ekibini MÇP'ye davet etmiştir. Buna karşılık Yazcıoğlu kendisine ve ekibine yönetimde kadro verilmesi koşuluyla 27 Kasım 1988 Kongresinde MÇP'ye üye olmuştur.[435] Burada Türkeş Yazıcıoğlu'nun sahip olduğu güce erişmek ve MÇP'yi geleceğe taşımak kaygısı güderken aynı zamanda Yazıcıoğlu da MÇP' nin nüfus ve örgütünü kullanarak etkinlik alanını genişletmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır.

MÇP'nin Yazıcıoğlu ve ekibiyle düşünsel alanda yaşadığı sorunlar somut olarak ilk önce MÇP'nin 29 Aralık 1991 de yapılan kongresinde ortaya çıkmıştır. Burada Yazıcıoğlu ve ekibi listeye son sıralardan konmuş ve liste kavgası çıkmıştır. Yazıcıoğlu ve ekibi listeyi delerek Başkanlık Divanına girmiştir. [436]

Liste sorununun giderilmesinin ardından MÇP'de başka bir sorun vuku bulmuştur. ANAP'ın sekiz yıllık iktidarlığının ardından mecliste oluşurulan SHP–DYP koalisyonu için Türkeş'in MÇP olarak "Hükümete güven oyu vereceğiz." açıklamasının ardından MÇP'de büyük bunalım baş göstermiştir. Yaşanan bu krizin sebebi 20 Ekim 1991 Milletvekilliği Seçimleri için bizzat Öcalan tarafından önerilen ve Bekaa vadisinde tam olarak kimlikleri tesbit edilen teröristlerin HEP adayı olarak SHP sıralarından meclise girmesiydi. Sivas Milletvekili Yazıcıoğlu; biz mecliste PKK istemiyoruz diyerek halka hitap ettik şimdi oluşturulacak SHP–DYP Koalisyonuna nasıl "evet!" deriz, bunu tabana nasıl açıklarız diyerek açıklamalarda bulunmuş ve Yazıcıoğlu ile beş arkadaşı bu duruma karşı çıkmıştır. Bu durum üzerine Türkeş vekillerle tek tek görüşüp onları "evet" oyuna ikna etmiştir. Yalnız Yazıcıoğlu ve ekibinin karşı çıkışı tabanda da cevap bulmuş ve ülkücü harekette bir ilk yaşanarak Türkeş'in direktifine rağmen altı milletvekili hükümetin güvenoylamasında güvenoyu vermemiştir. Yaşanan güvenoyu krizine karşı SHP–DYP Hükümeti meclisten güvenoyu almıştır. Yazıcıoğlu ekibi bundan sonra da Türkeş'in aksine hükümetin politikalarına karşı çıkmış ve eleştirmiştir. Bunun üzerine Yazıcıoğlu ve ekibine parti içrisinde tam bir ambargo uygulanarak her türlü faaliyetleri kısıtlanmıştır.[437] Parti içerisinde vuku bulan tüm bu gerginlikler 2 Temmuz 1992' de "Bizim Dergah" dergisine baskın yapılmasıyla sonuçlanmıştır. Yazıcıoğlu bu olayın akabinde Bizim Dergah bürosunda düzenlediği basın toplantısıyla saldırıyı kınayarak partiden istifa ettiğini bildirmiştir.[438] Parti içerisinde gerçekleşen bu gerginliklerin sebebi olarak ekip mücadelesinin öne çıktığı gözükmektedir.

---

[435] Yanardağ, 2002: 365–366.
[436] Bayraktar, 2016: 91.
[437] "MÇP'den BBP'ye Hilal ve Gül Hareketinin Tarihi" Alperen, sy:6, Kasım 2002.
[438] Bayraktar, 2016: 91–92.

3.11. Milliyetçi Çalışma Partisi'nin XIX. Dönem Meclis Faaliyetleri

MÇP milletvekillerince verilen XIX. Dönem Gensoru, Meclis Soruşturmaları, Genel Görüşme veMeclis Araştırmaları aşağıda verilmiştir:

> 1-)Yozgat milletvekili Alparslan Türkeş ve 16 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğindeki Türk Cumhuriyetleri ve Muhtar Bölgeleri ile ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/2)[439]
> 2-) Yozgat Milletvekili Alparslan Türkeş ve 16 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğindeki Türk Cumhuriyetleri ve Muhtar Bölgeleri ile ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/2)[440]

Alparslan Türkeş'in yapmış olduğu konuşma incelendiğinde SSCB'nin yeni dış politikaları ile yeniden şekillenen Türk Cumhuriyetleri'nin durumlarının göz önüne alınması ve yeni koşullar dahilinde Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile ilgili tutumunu yeniden oluşturması gerektiğini vurgulamıştır.[441] Burada MÇP'nin Türk kimliği ile Türk soydaşlarımıza verdiği önem ve dünya politikasını yakından takip ettiği gözükmektedir.

MÇP'nin Türk soydaşlarımıza verdiği öneme aynı zamanda parti programında da değinilmiştir. MÇP'nin dış polikasının temelinde komşu devletlerde ve dünyada barışın devamlılığı esas alınmıştır. MÇP tüm devletlerin bağımsızlık ve iç işlerine karışmamayıprensip edinirken bu durumu dış ülkelerde yaşayan Türk topluluklarına karşı ilgisizlik olarak algılanmasına karşı çıkmış ve Türk toplulukları ile ilgilenmeyi büyük Atatürk'ün " Nerede Türk varsa orası Misak-ı Milliye dahildir" sözleri ışığında ele aldıklarını bildirmişlerdir.[442] Bu bağlamda Türkeş Yozgat milletvekilliği yaptığı sırada da Dış Türkler Bakanlığı kurulması konusunu değerlendirip bu yönünde çeşitli görüşmeler yapmıştır.[443]

> 3-) İç güvenlik sorunları konusunda, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve Bursa Milletvekili Turhan Tayan, Sosyal Demokrat Halkçı Parti Grup Başkanvekili İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan, Anavatan PartisiGrup Başkanvekilleri Bayburt MilletvekiliÜlkü Güney ve Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli, Refah Partisi Grup Başkanvekilleri Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ile 13 arkadaşı ile Yozgat Milletvekili Alparslan Türkeş'in önergekri üzerine açılması kabul edilen genel görüşme (8/3) (Devam[444]

Türkeş'in yapmış olduğu konuşma metni incelendiğinde 1990'larda tırmanan terör olayları sebebiyle özellikle Güneydoğu Anadolu ve İstanbul'da terör ve anarşinin giderek

---

[439] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 1, B. 15, s. 559, 12.12.1991.
[440] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 1, B. 16, s.609, 17.12.1991.
[441] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 1, B. 16, s. 609, 17.12.1991.
[442] Milliyetçi Çalışma Partisi Programı, 1988, 78-79.
[443] "Türkiye Bize Sahip Çıksın", Türkiye, 15.11.1991.
[444] TBMMTD, D. 19, O. 2, C.2, B. 21, s. 385, 26.12.1991.

arttığı, bu anarşinin en çok devlet–toplum ilişkisini zedeleyerek demokratik devletimizi yıkmak ve buyruk ve baskıya dayalı yeni bir düzen kurmak amacına yönelik olarak şu değerlendirmelerde bulunmuştur: Tarih incelendiğindebizler ne kadar Türk isek Kürtler de da o kadar Türk biz ne kadar Kürt isek onlar da o kadar Türktür. 920 yıldır bu insanların Anadolu da birlikte yaşadığını, bu süreç içerisinde ayrılmaz bir bütün haline geldiğini, bahsedildiği gibi Kürt halkının hor görülme, küçümsenme gibi bir hata yapılmadığını Türkiye Cumhuriyeti'nin her zaman demokrasi ve hukuka bağlı olduğunu, budurumun halka anlatılarak bu terörün durdurulması gerektiğini iç güvenliğin sağlanmadan tam olarak bir dış güvenliğin sağlanamayacağını vurgulamıştır.[445] Türkeş burada ülkede birlik ve bütünlüğün sağlanması için yanlış anlaşılmaların giderilmesi gerektiğini, Türk-Kürt herkesin bir olduğunu vurgulayarak bağımsız bir devlet olarak varlığımızı devam ettirmemizin ancak iç huzurdan geçtiğini dile getirdiği gözükmektedir.

Milli birlik ve bütünlük düşüncesi partinin ekonomi politikasında da ele alınarak programında yer edinmiştir. Bu bağlamda faydacı, kozmopolit ekonominin temsili olan liberal ekonomi ile sınıfçı iktisadın temsili olan Marksist düşünce reddedilerek milli ekonomi politikası, milli hayat içerisinde yer alan faktörler dahilinde dikkate alınmışve üretilen kazancın ülkenin her ferdi arasında adil olarak paylaşılması öncelikli gaye edilmiştir.[446] Alparslan Türkeş'in TBMM'de yaptığı konuşmasında dış güvenliğin ancak iç güvenliğin teminatından geçtiği ve ülke bütünlüğünün de milli birlik ve bütünlüğe dayandırdığı görülmektedir. Söz konusu bütünlüğün ise ancak milli bir iktisat uygulanarak ve bu kazancın adil şekilde paylaşılmasında bulduğu anlaşılmaktadır.

> 4-)Türkiye Büyük Millet Meclisinin 72 nci Kuruluş Yıldönümü ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının kutlanması ve günün önem ve anlamının belirtilmesi görüşmeleri.[447]

Alparslan Türkeş'in konuşma metni incelendiğinde konuşmasından TBMM'nin kuruluşunu 72. yıl dönümünde ülkemizi cepheden cepheye koşarak emperyalist çizmelerinden kurtaran ve devletimizin kurulmasını kanları ve canlarıyla sağlayan tüm kahramanlarımızı selam ve saygıyla andığını bildirmiştir.[448] belirtilmiş ve ekonomiyi bu açıdan ele alınmıştır.

> 5-) Siyasî parti grupları adına, başkanvekillerinin ve grubu bulunmayan diğer parti milletvekillerinin, TBMM'nin, Bosna-Hersek Cumhuriyeti'nin ülke bütünlüğü ve sınırları ile ilgili zor kullanıma dayalı bir değişiklik ile Kıbrıs'taki iki toplumun rızasına dayanmayan hiçbir çözümü kabul etmeyeceğine ve bu

[445] TBMMTD, D. 19, O. 2, C. 2, B. 21, s.385, 26.12.1991.
[446] Milliyetçi Çalışma Partisi Programı, 1988, 36-37.
[447] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 9, B. 68, s. 339, 23.04.1991.
[448] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 9, B. 68, s.339, 23.04.1991.

hususların TBMM'nin görüşleri olarak Başkanlık Divanınca Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurulmasına ilişkin müşterek önergeleri (4/ 52)[449]

Alparslan Türkeş TBMM'de yaptığı konuşmasında Bosna–Hersek ve Kıbrıs konularıyla ilgili olarak dış politikada sağlanacak bir başarı için devletlerin tarihleri ve bugün sahip oldukları güçle bu gücün kaynağını iyi analiz edilip bilgilerin halka tam olarak anlatılmasıyla devletin halkını arkasına alması gerektiğini belirtmiştir.[450]

Türkeş'in Kıbrıs konusu ile ilgili olarak birçok açıklaması da bulunmaktadır. Açıklamalarında Kıbrıs sorunun temeline inerek sorunların halka açıklanması ve bu sorunların giderilmesi safhasında toprak tavizi verilmeden Türkiye'nin garantörlüğünde yapılması gerektiğini savunmuştur.[451]

6-)Siyasî parti grupları adına Grup Başkanvekillerinin ve grubu bulunmayan MÇP, DSP ve BBP Genel Başkanları ve yetkililerinin, milletimizin birliğine, ülkemizin bütünlüğüne ve devletimizin tekliğine karşı girişilen ve girişilecek olan her hareket karşısında, Türkiye Büyük Millet Meclesinin gerekli önlemleri alacağına ve bu hususların TBMM'nin görüşleri olarak, Başkanlık Divanınca Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurulmasına ilişkin müşterek önergeleri (4/54) ‘’[452]

Meclise giren Alparslan Türkeş ve 18 milletvekili arkadaşlarının XIX Dönem TBMM'ye vermiş oldukları araştırma önergeleri aşağıda verilmiştir:

1-)Aksaray Milletvekili İsmet Gür ve 16 arkadaşının, ülkemizde görülen sığır vebası hastalığının yaygınlaşma sebeplerini tespit etmek ve Tarım ve Köyişlcri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün idarî yapısını ve bu hususdaki çalışmalarını incelemek amacıyla Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10)[453]

2-)Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 11 arkadaşının, yurt dışındaki işçilerimizin ve diğer vatandaşlarımızın sorunlarını tespit etmek ve gerekli çözüm yollarını bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, içtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)[454]

3-)Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller ve 12 arkadaşının, toplumdaki ahlâkî çöküntü ve aile yapımızı tehdit eden sorunlar konusunda Anayasa'nın 98'inci, içtüzüğün 100 ve 101'inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/7) ‘’[455]

4-)Çorum Milletvekili Muharrem Şemsek ve 11 arkadaşının, Türkiye'de konuşlandırılan "Çekiç Güç" isimli yabancı askerî birliğin faaliyetlerinin araştırılması, bu gücün Türkiye'nin bağımsızlığı, toprak

[449] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 16, B. 94, s.360, 25.08.1991.
[450] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 16, B.94, s.360, 25.08.1991.
[451] Sarıkaya ve Aksu, 2017: 130.
[452] TBMMTD, D.19, O. 1, C. 16, B.97, s.360, 28.08.1991.
[453] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 2, B. 24, s. 582, 09.01.1992.
[454] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 19, B.17, s.278, 20.10.1992.
[455] TBMMTD, D. 19, O.1, C. 2, B. 26, s. 672, 15.01.1992.

bütünlüğü ve millî birliğini tehdit eder mahiyet taşıyıp taşımadığı hususlarının ortaya çıkartılması ile bu konularda alınması gereken tedbirlerin tespiti için Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)[456]

5-)Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 12 arkadaşının, kamu kuruluşlarımızın turistik bölgelerdeki tesislerinin, işleyişi, yapısal durumları ve kapasitelerinin tespiti ve turizm sektörüne devredilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19) ‘’[457]

6-)Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 9 arkadaşının, güvenlik güçlerimize yönelik son olaylar ile güvenlik güçlerinin sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9)[458]

7-)Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şcndiller ve 10 arkadaşının, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun yayınları konusunda Anayasanın 98 nci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)[459]

8-)Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 15 arkadaşının, bürokratik yapılanmadaki mevcut problemleri tespit etmek ve Devletin bürokratik yapılanmasının yeniden düzenlenmesini sağlamak amacıyla Anayasanın 98 inci, içtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/7) ‘’[460]

MÇP milletvekillerinin TBMM' ne vermiş oldukları kanun teklifleri şu şekildedir:

1-)3213 Sayılı Maden Kanunda Değişiklik yapılmasına dair.

2-)21.12.1987 tarih ve 3402 Sayılı Kadastro Kanunun 26. Maddesinin 5. Fıkrasının Değiştirilmesi ve Geçici 4. Madde eklenmesine dair.

3-)Veraset ve İntikal Vergisi Kanunun Sonuna 4 Madde ilave edilmesine dair.

4-)02.03.1884 tarih ve 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunun 2 nci Maddesinin (d) Fıkrasının Değiştirilmesine dair.

5-)17.07.1964 tarih ve 506 Sayılı SSK Kanununa Geçici Madde eklenmesine dair.

6-)Kilis Adlı Bir İl ve İlçe kurulmasına dair.

7-)Seçimlerim Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Milletvekili Seçimi Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik yapılmasına dair.

8-)Tarihi Türk Ocağı Binasının Kamu Yararına Çalışan Türk Ocakları Umumi Merkezine Devrine Dair

9-)Niksar İsmi İle Bir İl Kurulmasına Dair.[461]

3.12. 27 Aralık 1992 Milliyetçi Hareket Partisi Kongresi

6 Eylül 1987 tarihinde siyasi yasakların kalkmasıyla hız kazanan demokratikleşme hareketleri, 1992'de 12 Eylül öncesi kapatılan siyasi partilerin yeniden açılması konusuna

[456] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 3, B. 28, s. 19-21, 21.01.1991
[457] TBMMTD, D. 19, O. 1, C. 3, B.29, s. 109-111, 22.01.1992.
[458] TBMMTD, D.19, O.1, C. 4, B. 38, s. 160, 19.02.1992.
[459] TBMMTD, D.19, O.1, C. 5, B. 48, s. 334, 12.03.1992.
[460] TBMMTD, D. 19, O 1, C. 3, B. 28, s. 22-51, 21.01.1992.
[461] Uğur, 2009: 343-351.

kadar gelmiştir. Bu bağlamda diğer partiler gibi MHP'nin de yeniden açılması konuşulmaya başlamıştır. MHP'nin yeniden açılışı sadece MÇP'nin gündemine oturmamış aynı zaman da darbe öncesinde MHP içerisinde yer almasına rağmen darbe sonrasında ANAP ve diğer partilerde yer alan kişilerce de konuşulmuştur.[462]Gerçekleşen bu olaylar MHP'nin son GİK üyelerinde yer alan ve Türkeş ile aynı çizgiyi paylaşmayan kadroların Türkeş'e karşı birleşmeleri için önemli bir fırsat olmuştur. Bu kadroda yer alan kişilerin başında Sadi Somuncuoğlu, Cengiz Gökçek, Agah Oktay Güner ve İhsan Kabadayı gelmektedir. Sadi Somuncuoğlu ve ekibi de MHP'nin açılmasından yanaydılar, yalnız Somuncuoğlu ekibi MHP'nin MÇP'den ayrı bir oluşum olarak devam etmesi ve MÇP ile birleşmemesinden tarafa idiler. Somuncuoğlu ekibi Türkeş'i MHP'den soyutlayarak tasfiye etme amacı gütmüştür. Türkeş ise MHP'nin açılmasını ve MÇP ile birleşerek MHP'nin isim, amblem ve tarihini devralmak amacıyla istiyordu.[463] Eski MHP'liler arasında yaşanan bu anlaşmazlıkların sebebi parti içi ekip mücadelesi sonucu MHP'yi kendi yönetimleri altında yeniden şekillendirmek istemelerinden kaynaklanmaktadır.

Yeni getirilen kanun sonucu 2533 sayılı Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun uyarınca fesh edilmiş olan siyasi partiler, gerçekleşmiş olan son büyük kongre yahut kurultayında yer almış üyelerince verilecek karar sonucu aynı isim, rozet ve amblemi kullanarak tekrar açılabilecektir. Bu durumda 2533 sayılı Kanuna göre partilerin Hazineye devredilmiş taşınmaz malları ve hisse senetleri partiye geri verilecektir. Ankara Çankaya 1 Numaralı İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı, kapatılan siyasi partilerin son kurultay üyelerini çağıracak ve yönetim kurulu ya da GİK üyelerince Toplantı Yürütme Kurulu oluşturulacaktır. Bu kurul 16.10.1981 tarihinde kapatılan partilerin kullandıkları tüzük ve yönetmelik esasınca gerçekleştirilmiş olan son büyük kongre üyelerinin isim, soy isim, vb. bilgilerini düzenleyerek Ankara Çankaya 1 Numaralı İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına verecektir. Bu isimler Seçim Kurulu Başkanlığına teslim edilecek ve Seçim Kurulu Başkanlığınca Resmi Gazetede yayımlanacaktır. Yayımlanan isimlerin bir başka siyasi kuruluşta yer almaları, toplantıya iştirak etmeleri için mani değildir.[464]

12 Eylül 1980 darbesiyle fesh edilen partilerin açılma kararının üzerine,Somuncuoğlu MHP kongresinin yapılması için bir komisyon oluşturmuş ve Türkeş muhaliflerinin yoğunlukta olduğu bu komisyon tarafından kendisini Toplantı Yürütme Kurulu başkanlığına getirttirmiştir. Alparslan Türkeş düzenlenmesi kararlaştırılan bu kongreye MHP'nin son genel başkanı unvanı ile katılacaktır. Yaşanan bu Somuncuoğlu–Türkeş çekişmesine Muhsin

[462] Nihat ve Cemiloğlu, 1995: 116.
[463] Yanardağ, 2002: 421–422.
[464] "Kanunlar", Resmi Gazete, 03.07.1992.

Yazıcıoğlu da Soncuoğlu'na destek vererek dahil olmuştur. Yazıcıoğlu'nun gazetesi olan Yeni Hafta'ta açıktan açığa Somuncuoğlu'nu destekleyen yazılar yayınlanmıştır.[465]

Somuncuoğlu'nun bu faaliyetleri karşısında Erzurum Milletvekili MÇP Genel Başkan Yardımcısı Rıza Müftüoğlu ve diğer 11 MÇP'li milletvekili arkadaşı 24.12.1992 tarihinde TBMM'de bir basın toplantısı vermişlerdir. Bu basın toplantısında ve MÇP'nin; 12 Eylül darbesiyle fesh edilen MHP'nin lideri, proğramı ve ülküsüyle aynı olduğunu, aksini iddia edenlerin Türk Milliyetçiliğini bölmek üzere faaliyet gösterdiklerini söyleyerek mücadele etmişlerdir.[466]

27 Aralık 1992 tarihinde yapılan MHP kongresinde, MHP'nin kendisini fesh ederek isim, amblem ve mal varlığının MÇP'ye bırakılması kararı çıkmıştır. Türkeş hegemonyası altında gerçekleşen kongreSomuncuoğlu ve GİK üyeleriaçısından çeşitli gerginliklere sahne olmuştur. MÇP üyelerinin yoğunlukta olduğu kongrede; "*Türkeş'e uzanan eller kırılsın, Milliyetçilik hareketini böldürmeyin"*şeklinde sloganlar atılmıştır. 756 delegenin katılımıyla gerçekleşen kongrede 404 delege, MHP'nin feshi için oy kullanırken 132 kişi de MHP'nin devamı yönünde oy kullanmıştır. Kullanılan oyların 12'si geçersiz sayılmıştır.Kongre'de MHP Genel Başkanı sıfatıyla konuşma yapan Türkeş "MÇP, MHP'nin kendisidir. Kadrosuyla, programıyla, doktrini ile MHP'nin kendisidir. Bazı arkadaşlarımız yanlış içine düşüyor"diye belirtmiştir. Ayrıca gerçekleşen kongrede MÇP'nin 4. Olağanüstü Kongresinin 24 Ocak 1993'te yapılacağı açıklanmıştır.[467]

Toplanması planlanan fesh edilen MHP'nin son GİK üyesi 23 kişiden oluşmaktaydı. Bu üyelerden Faruk Demirtola, Turhan Koçal, Ali Fuat Eyüpoğlu ve Mehmet Irmak olmak üzere sadece beşi MÇP ile birleşme taraftarı idi. Sadi Somuncuoğlu, Yaşar Okuyan, Nevzat Köseoğlu, İhsan Kabadayı, Ahmet Er, Yusuf Özbaş, Ali Gürbüz, Ömer Çakıroğlu, Osman Albayrak, Ziya Derya ve Mehmet Tahir Şaşmaz ise Türkeş'in karşısında yer alarak MHP'nin ayrı bir parti olarak varlığını devam ettirmesi yönünde oy vermişlerdir.[468]

3.13. Milliyetçi Çalışma Partisi VI. Olağanüstü Kongresi ve Partinin Milliyetçi Hareket Partisine Dönüşümü

MHP 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunundaki değişiklik uyarınca gerçekleşen 27 Aralık 1992 Kongresinden sonra MHP kendisini resmen fesh etmiş ve MÇP'ye dahil olmuştur. Busürecin devamı olarak MÇP'de ismin olarak değiştirilmesi yönünde karar alacak

[465] Yanardağ, 2002: 423–424.
[466] Müftüoğlu, 1994: 74–75.
[467] "Türkeş'in İstediği Oldu", Milliyet, 28.12.1992.
[468] Yanardağ, 2002: 423–424.

ve amblemini üç hilale döndürecektir.[469] Bu amaca yönelik olarak gerçekleştirilen 24 Ocak 1993 MÇP'nin Dördüncü kongresi Atatürk Spor Salonunda gerçekleştirilmiştir. Kongredeparti ismi MHP olarak değiştirilmiş, amblemi ise dokuz yıldızdan üç hilal'e döndüştülmüştür. Genel Başkanlığa 535 oyun tümünü alan Türkeş getirilmiştir. Türkeş kongrede Genel Başkan olarak yaptığı konuşmasında 12 Eylül sonrasında Milliyetçi hareketin ruhunu meclise geri getiren kadronun MÇP olduğunu belirtip MHP bayrağını öpmüştür.[470]

12 Eylül darbesi akabinde Türkiye'deki diğer tüm siyasi partiler gibi milliyetçi misyon ve MHP'de siyasi arenadan silinme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.Siyasi partilerin yeniden kurulmasına izin verilmesinden sonra7 Temmuz 1983'te Muhafazakar Parti adı altında çıktığı yolda,tekrar örgütlenme aşamasına giren milliyetçi ve ülkücü kesimdevlet tarafından gördüğü muamele sonucu yaşadığı şokun ardından milliyetçi düşüncenin ve milliyetçilerin yeniden meclise taşınması görevini üstlenmiştir.Bu tarihi görevini başarıyla yerine getiren MÇP, 24 Ocak 1993 tarihinde yeniden MHP ismini alarak siyasi arenadaki faaliyetlerine kaldığı yerden devam etmiştir.

[469] Müftüoğlu, 2006: 115.
[470] " MÇP, MHP Oldu", Milliyet, 25.01.1993; Turhan, 199: 877.

SONUÇ

Fahri Korutürk'ten Mart 1980'de boşalan Cumhurbaşkanlığı makamına 5 ayda 115 tur oylama yapılmasına rağmen Cumhurbaşkanı seçilememiştir. Aynı zamanda Necmettin Erbakan'ın 30 Ağustos Zafer Bayramı'na katılmayı reddedip 6 Eylül 1980'de Konya'da gerçekleştirdiği Kudüs Mitingi'nde İslam Cumhuriyeti'ni kurmak amaçlı yaptığı özendirici konuşmasının akabinde askeriye yönetime el koyarak tüm ülkede sıkı yönetim ilan etmiştir.

12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası siyasi parti liderleri gözaltına alınmış, 16 Ekim 1981 tarinde MGK'nın kararıyla siyasi parti faaliyetleri durdurulmuş ve ülkede demokrasi askıya alınmıştır. 29 Nisan 1981 tarihinde ise Nurettin Soyer tarafından hazırlanan bir iddianame ile MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası açılmıştır. Açılan bu davada başta, Alparslan Türkeş olmak üzere, Yaşar Okuyan, Agah Oktay Güner, Muhsin Yazıcıoğlu gibi pek çok önemli ismin de bulunduğu tutuklu sayısı 587'ye ulaşmıştır.

7 Nisan 1987 tarihinde sonuçlanan dava en uzun süren siyasi davalar arasına girmiştir. Bu süreçte MHP ve ülkücü camia da tıpkı diğer partiler gibi maddi manevi büyük yara almıştır.Devlet tarafından saygın addedilen Türkeş'in tutuklanması ve hapishanelerde bulunan ülkücülerin işkencelere maruz kalması sonucu, bu dönemde Türkeş'in de otoritesi sorgulanır hale gelmiştir.

24 Nisan 1983'te siyasi partilerin yeniden açılmasına izin verilmesiyle birlikte Türkeş'in bütünleştirici karizmasından mahrum kalan ülkücüklerdeki bu otorite boşluğu, Türkiye'nin yeniden siyasallaşma döneminde su yüzüne çıkmıştır. Türkiye'nin yeniden demokratikleşme sürecine girmesiyle birlikte ülkücü camiada bir takım kimseler MHP'nin 12 Eylül ile sona erdiğini ve ideolojisinin yeni kurulacak olan sağ partilerde yaşatılması gerektiğinisavunmuştur. Bu düşünceye sahip olan birçok MHP'li ANAP ve DYP saflarından Meclise girmiştir. Bazı kimseler de ülkücü oluşumun sosyal faaliyetlerde yaşatılması gerektiğini ileri sürmüştür. Üçüncü bir görüş ise MHP ideolojisinin yeni oluşturulacak bir siyasi partide yaşatılması gerektiğini savunmuştur.

Üçüncü görüş; Türkeş'in Ali Koç'a "Partinin kurulması için hazırlık yap" direktifi ile hayat bulmuş ve 7 Temmuz 1983'te "Muhafazakar Parti" kurulmuştur.Türkeş tarafından parti ismi olarak camianın düşüncesini yansıtması için "Muhafazakar" ismi uygun görülürken amblem olarak da Türkiye üzerinde yükselen bir çınar ağacına karar verilmiştir. Partinin temelde kuruluş amacı, 12 Eylül darbesi ile birlikte dağılan ülkücülerinyeniden bir bayrak altında toplanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak partinin önde gelen isimleri sürekli olarak parti dışında kalmayı tercih eden ülkücüleri partiye davet etmişlerdir. Partinin Genel

Başkanlığına DM üyesi de olan Mehmet Pamak getirilmiştir. 12 Eylül darbesi sonrası halk ilk defa 6 Kasım 1983 Milletvekilliği Genel Seçimleriile sandığa gitmiştir. MP bu seçimlerde askeriyenin güdümlü siyaset uygulaması sonucu MGK tarafından kurucu üyelerinin birçoğunun veto edilmesi ile seçimlere katılamamıştır.

MP darbe sonrası ilk seçimler olan 6 Kasım 1983 Milletvekilliği Genel Seçimlerine, TSK'nın güdümlü siyaset uygulaması sonucu, MGKtarafından kurucu üyelerinin birçoğunun veto edilmesi ile girememiştir.

MP, 1983 seçimlerine katılamaması ve parti içerisinde yaşadığı hizipler sonucu merkezi otoritesini oturtamamış, 30 Kasım 1985'te gerçekleştirdiği I. Olağan Kongresi'ne kadar Ahmet Özsoy, İsmail Hakkı Yılanaoğlu, Ali Koç olmak üzere birçok kişiMP Genel Başkanlığına getirilmiştir. 30 Kasım 1985 Kongresi'nde Genel Başkanlığa yeniden Ali Koç'un getirilmesiyle birlikte bu kongrede parti isminin MHP'yi anımsatması için Milliyetçi Çalışma Partisi olarak değiştirilmiş, amblemi ise kırmızı zemin üzerinde bir hilal ve bu hilalin etrafında yer alan dokuz yıldız olması şeklinde kararlaştırılmıştır. Amblemde yer alan dokuz yıldız, dokuz ışık doktrinini temsil ederken amblemdeki tek hilal de MHP'nin üç hilalini temsilen konulmuştur. Böylece MP, 7 Temmuz 1983'teki kuruluş amacını MÇP'ye devrederek kapanmıştır.

Türkeş, partide var olan bu merkezi otorite sorununu çözmekve seçmen yelpazesini genişletmek için ilk olarak 19 Nisan 1987'de MÇP I. Olağanüstü Kongresi'nde Şemsek hizbine karşı kendi yanına Ali Güngör ve Bahçeli ekibini partiye davet etmiştir. Ali Güngör ve Devlet Bahçeli partide Şemsek hizbine karşı yer almakla kalmamış, Genel Sekreterlik görevine getirilen Bahçeli partide aktif bir rol alarak icra makamı haline gelmiştir. 19 Nisan Kongresinin önemli gelişmelerinden birisi de ülkücü camia dışından bir ismin Genel Başkanlığa getirtilişidir. Ülkücü camiadan olmadığı için taban tarafından benimsenmeyen MSP kökenli Abdülkerim Doğru bu kongrede Türkeş'in direktifi ile MÇP Genel Başkanlığına getirilmiştir. Türkeş'in bu rasyonalist kararındaki temel amaç Doğru'nun hitap ettiği oy potansiyelini MÇP'ye katmaktır. Türkeş burada, ülkücü kesimden başkası partinin başına geçemez gibi duygusal bir yaklaşım sergilemektense akılcı bir karar almıştır.

Değinilmesi gereken önemli bir nokta da şudur ki; MÇP de tıpkı Muhafazakar Parti gibi 19 Nisan Kongresi ve gerçekleştirilen diğer kongrelerde ANAP ve diğer partilerde olmak üzere siyasi hayatına devam eden, MHP'li ve milliyetçi kadroları partiye davet etmiştir. Alparslan Türkeş ve MÇP kadrolarının önde gelen isimlerince "yuvaya geri dön" çağrısı tekrar tekrar yinelenerek, 12 Eylül öncesi ülkücü kesim partiye davet edilmiştir. Bir geçiş

partisi olarak tüm MHP'li ve ülkücü kesmi tek bayrak altında toplama çalışmaları MHP'nin yeniden açıldığı güne kadar devam etmiştir.

DM tarafından 18 Eylül 1982 tarihinde Anayasanın geçici 4. Maddesince bazı eski siyasilere 5 ya da 10 yıl siyaset yapma yasağı getirilmişti. Doğru'nun Genel Başkanlığa getirilişi ile birlikte siyasi yasaklılar konusu kamuoyunun gündemine gelmiştir. Bu gelişmeler bağlamında Özal; Süleyman Demirel, Necmettin Erbakan ve Türkeş gibi sağın güçlü isimlerinin tekrar siyaset arenasında karşısına çıkmaması için yasakların kalkmaması yönünde kampanya yürütmüştür. 6 Eylül 1987 tarihinde yapılan referandum sonucu Türkiye'de siyasi yasaklar kalkmıştır.

Siyasi yasakların kalkması ile birlikte, öncül partilerin liderleri tarafından parti başına getirilen "emanetçi başkanlar" görevlerinden istifa ederekpartileri doğal liderlerine bırakmışlardır. Bunu üzerine Alparslan Türkeş 7 yıl aradan sonra 4 Ekim 1987 MÇP'nin 2. Olağanüstü Kongresinde Genel Başkanlığa getirilmiştir.Ülkücü camianın doğal lideri ile buluşması sonu parti teşkilatı da canlılık kazanmış ve 27 Kasım 1988 Kongresinde camianın önemli isimlerinden Muhsin Yazıcıoğlu partiye kaydolmuştur.

6 Kasım 1989 tarihinde Cumhurbaşkanlığı görev süresi sona eren Kenan Evren'in yerine Başbakan ve ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ın getirilmesiyle birlikte, ANAP Genel Başkanlığına Mesut Yılmaz seçilmiştir. Mesut Yılmaz iktidarlığının köşke bağlı olmadığını kanıtlamak amacıyla 20 Ekim 1991 tarihinde erken seçim yapılacağını bildirmiştir. MÇP seçim barajını aşabilmek için diğer sağ kökenli partiler olan IDP ve RP ile ittifaka gitmiş ve seçimlere RP listesinden katılmıştır. RP bu seçimlerden %16 oy alarak mecliste 62 milletvekili ile temsil hakkı kazanmıştır. RP listesinden meclise giren 19 MÇP'li vekil RP'den istifa ederek 25.12.1991 tarihinde Demokratik Hareket Partisi adlı bir hülle partisi kurmuşlardır. 29 Aralık 1991'de yapılan MÇP'nin 3. Olağanüstü Kongresinde ise DHP, MÇP ile birleşme kararı almıştır. Bunun üzerine ülkücü camia ve milliyetçi görüş 1980 darbesinden sonra 11 yıl ara ile yeniden mecliste temsil hakkı kazanmıştır.

MÇP'nin bu başarısından sonra parti içerisinde tam olarak sağlanamayan otorite güvenoyu krizi ile su yüzüne çıkmıştır. 20 Ekim 1991 Milletvekilliği Genel Seçimleri sonucu kurulan SHP – DYP hükümetinin güvenoyu yoklamasında, Türkeş'in isteğine karşı çıkarak oylamaya katılmayan Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları partiden ayrılmışlardır.

Türkiye güdümlü demokrasiden12 Eylül ile kapatılan patilerin yeniden açılması demokratikleşmesi sürecine kadar gelmiştir. MÇP'yi heyecanlandıran bu haber aynı zamanda diğer partilerde yer alan eski MHP vekillerinin de gündemine gelmiştir. Bu vekillerin başında Agah Oktay Güner, Sadi Somuncuoğlu, İhsan Kabadayı gibi önemli isimler bulunmaktadır.

Somuncuoğlu ve ekibi MHP'nin açılarak ayrı bir siyasi parti olarak varlığını sürdürmesi taraftarı olup MÇP ile MHP'nin birleşme fikrine karşı çıkmışlardır. Oysaki MÇP, MP'den devraldığı "12 Eylül sonrası dağılan ülkücüleri birleştirme" görevini attığı her adımın temel gerekçesi saymış ve kuruluşundan kapatılan partilerin yeniden açılması gündeme gelene kadar temel gayesi ülkücü ve milliyetçi görüşü mecliste taşımak olmuştur. Bu sebeple Türkeş, MÇP ve MHP'nin köken ve kimlik olarak aynı olduğunu ve bu iki partinin birleşmesi gerektiğini savunmuştur.

MHP'nin son 23 kişilik GİK üyelerinin yaptığı toplantıda, MHP'nin isim ve amblem hakkının MÇP'ye verilmesi kararlaştırılmıştır. Bunun üzerine 24 Ocak 1993 MÇP'nin 4. Olağanüstü Kongresindepartinin ismi MHP olarak değiştirilmiştir. Amblem olarak ise bir hilal çevresindeki dokuz yıldızdan vazgeçilerek tekrar üç hilal kullanılmıştır. Böylece 7 Temmuz 1983'te MP'den devraldığı, 12 Eylül ile dağılan ülkücüleri bir bayrak altında toplama görevini başarı ile yerine getirip bir geçiş partisi olarak görevini tamamlamıştır. Milliyetçi ve ülkücü görüş 24 Ocak 1993'ten itibaren Alparslan Türkeş'in önderliğinde MHP adı altında siyasi hayatına devam etmektedir.

MÇP Duverge'nin parti sınıflandırılmalarında yaptığı kadro ve kitle tipi parti modellerinden her ikisine de tam anlamıyla sığmamaktadır. MÇP yapısal olarak incelendiğinde görülmektedir ki parti evrensel normlardan daha çok kendi toplumsal yapısının lokal özelliklerini taşıyan kendi ülke tarihi ve kendi ideolojisi için zor ve özel bir döneminde kurulmuş partidir. Partinin amacı 12 Eylül sonrası var olan yasakçı ve baskıcı siyasi atmosfer içerisinde orijini olan MHP'nin ideolojisini imkanlar içerisinde yaşatmaya çalışmak ve 12 Eylül ile dağılan MHP'li kadroları yeniden birleştirmektir. Bu sebeple partinin başlıca bu iki özelliğinden yola çıkarsak partinin bir geçiş dönemi partisi olduğu sonucuna varılmaktadır.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 1, Birleşim 15, s.559, 12.12.1991.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 1, Birleşim 16, s. 609, 17.12.1991.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 2, Cilt 2, Birleşim 21, s. 385, 26.12.1991.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum1, Cilt 9, Birleşim 68, s. 339, 23.04.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 16, Birleşim 94, s. 360, 25.08.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 16, Birleşim 97, s. 360, 28.08.1992.

TBMMTD, Dönem 19,Oturum 1, Cilt 2, Birleşim 24, s. 582, 9.01.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 19, Birleşim 17, s. 278,20.10.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 2, Birleşim 26, s. 672,15.01.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 3, Birleşim 28, s. 19-21, 21.01.1991.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 3, Birleşim 29, s. 109-111, 22.01.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 4, Birleşim 38, s. 160, 19.02.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 3, Birleşim 28, s. 22-51, 21.01.1992.

TBMMTD, Dönem 19, Oturum 1, Cilt 5, Birleşim 48, s. 334, 12.03.1992.

Siyasi Parti Yayınları

MÇP Genel Merkezi Eğitim Programı

Milliyetçi Çalışma Partisi Tüzüğü, 27 Kasım 1988, Ankara.

Milliyetçi Çalışma Programı, 1986, Ankara.

Muhafazakar Parti Programı, 1983, Ankara.

TBMM Milliyetçi Çalışma Partisi 1987 Seçim Bildirisi, 1987.

TMBB Milliyetçi Çalışma Partisi Programı, 1988.

Gazeteler

"10.06.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçim Kanunu İle 10.09.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", Resmi Gazete, 19.09.1987.

" 30 Kurucusu Onaylanmayan Parti Seçime Giremeyecek", Milliyet 27 Temmuz 1983.

"2. Olağan Kurul Yaklaşırken", Yeni Düşünce, 04.11.1988.

"20 Ekim, Devrime Hazır Olun", Türkiye, 11.09.1991.

"3. Kez Aynı Soru: Evet Mi Hayır Mı?", Cumhuriyet, 01.09.1987.

"3'lü İttifak Dağıldı", Milliyet, 16.11.1991.

"4 Yasaklı Referandumu Beklesin", Türkiye, 07.06.1987.

"5 Yıl Önce Konan Yasağın Öyküsü", Cumhuriyet, 05.09.1987.

"7 Kasım 1982 Tarihinde Halkoyu İle Kabul Edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası", Resmi Gazete, 9 Kasım 1982.

"8 Belediyede Seçim Bütçesi", Milliyet, 06.01.1986.

"Abdülkerim Doğru İstifa Etti", Türkiye, 17.09.1987.

"Abdülkerim Doğru Kimdir?", Milliyet, 20.04.1987.

"Abdülkerim Doğru Kimdir?", Türkiye, 10.04.1987.

"Ahmet Oğuz Genel Başkan Oldu", Milliyet, 24.02.1964.

"Alparslan Türkeş Kararı Temyiz Etti, Siyasete Devam Edeceğim", Türkiye, 09.04.1987.

"Amerikan Ajanına Göre MÇP Barajı Aşacak", Milliyet, 06.02.1986.

"ANAP Rahat İktidar", Cumhuriyet, 30.11.1987.

"ANAP'ta 'Çıkış' Arayışı", Cumhuriyet, 29.03.1989.

"ANAP'ta MHP Gerginliği" Milliyet, 22.09.1987.

"Anayasa Mahkemesi Kararları", Resmi Gazete, 14.10.1987.

"Ara Seçim Yapılacak İller ve Bölgeler", Milliyet, 28.09.1986.

"Ayıbı Kaldırın", Cumhuriyet, 02.09.1987.

"Ayıbı Kaldırın", Türkiye, 23.08.1987.

"Barajı Aşarız", Türkiye, 08.11.1987.

"Belediye Başkanlarını görevden alınması'', Resmi Gazete, 29.09.1980.

"Beraatimizi Bekliyorum", Türkiye, 06.04.1987.

"Bir Muhalefet Başarısı", Cumhuriyet, 28.03.1989.

"Bir seçim böyle geçti", Yeni Düşünce, 03.03.1986.

"Blöf Yapmaz", Milliyet, 20.09.1988.

"Bugün Nasıl Oy Vereceğiz", Milliyet, 14.10.1974.

"Büyük Kurultay öncesi MÇP", Yeni Düşünce, 17.04.1987.

"Cindoruk Bugün İstifa Ediyor", Türkiye, 08.09.1987.

"CKMP' nin İsmi Değişiyor", Milliyet, 10.02.1969.

"Cumhuriyetçi Muhafazakar Parti", Milliyet, 11.07.1983.

"Dalgalanan Bayrak Altında Toplanın", Türkiye, 19.02.1989.

"Demirel 7. Kez Başkan", Milliyet, 21.11.1991.

"Demirel Geliyorum", Cumhuriyet, 28.03.1989.

"Demirel: ANAP Testisi Kırıldı", Cumhuriyet, 07.09.1987.

"Demirel: Artık ANAP'sız Türkiye", Cumhuriyet, 23.03.1989.

"Demirel'in Teklifi Zamansız", Türkiye, 10.08.1989.

"Demirel–Baykal Buluştu", Milliyet, 02.08.1988.

"Demokrasi İçin Sandığa", Cumhuriyet, 20.09.1991.

"DYP'nin 30 Kurucu Üyesi Veto Edildi" Milliyet, 08.07.1983.

"Ecevit Erken Seçim İstedi", Cumhuriyet, 28.03.1989.

"Ecevit Koalisyon İçin Umutsuz Değilim'', Milliyet, 17.10.1973.

"Erbakan, İttifak RP Çatısı Altında Yapılmalıdır", Türkiye, 21.11.1991.

"Erzurum Türkeş'i Bağrına Bastı", Yeni Düşünce, 17.04.1987.

"Eski MHP'liler Mecliste", Milliyet, 22.10.1991.

"Evet Demeyi Vebal Sayanlar", Türkiye, 19.08.1987.

"Evet'le Partilerinin Başına Dönecekler", Cumhuriyet, 05.09.1987.

"Evet'ler İle SHP' ye İktidar Yolunu Açacak'', Cumhuriyet, 02.09.1987.

"Evet'ten Kimler İstifade Edecek", Türkiye, 19.08.1987.

"Evet'ten Kimler İstifade edecek", Türkiye, 19.08.1987.

"Evet–Hayır Kampanyası Şiddetlendi", Türkiye, 10.08.1987.

"Evetler Kıl Payı Önde", Cumhuriyet, 07.09.1987.

"Geçici 4. Madde", Resmi Gazete, 09.11.1982.

"Hapis Cezası Verilenler", Türkiye, 8.04.1987.

"İddianama açıklanalı 7 yıl oldu", Yeni Düşünce, 01.04.1988.

"İktidar İçin Varız", Yeni Düşünce, 27.11.1987.

"İnönü: Bekliyorum", Cumhuriyet, 28.03.1989.

"İttifak' ta Mutlu Son", Türkiye, 25.09.1991.

"İttifakta Burukluk", Türkiye, 13.11.1991.

"Kamu Güvenliğine ve Kolluk Hizmetlerine İlişkin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Bunlara Yeni Hükümler Eklenmesi Hakkında Kanun'', Resmi Gazete, 23 Şubat 1980.

"Kanunlar", Resmi Gazete, 03.07.1992.

"Kasım 1982, 5 Yıl Önce Konan Yasağın Öyküsü", Cumhuriyet, 05.09.1987.

"Kasım'da Erken Seçim", Milliyet, 07.09.1987.

"Kesin Sonuçlar", Cumhuriyet, 08.09.1987.

"Koalisyon Oldu", Milliyet, 24.01.1974.

"Mahkemeden Notlar", Türkiye, 8 Nisan 1987.

"Maksadımız Milli Birliği Sağlamak", Türkiye, 22.04.1987.

"MÇP 69 İlde Teşkilatlandı", Türkiye, 05.08.1989.

"MÇP Başkan Arıyor", Türkiye, 11 Nisan 1987.

"MÇP Büyük Kongresi 27 Kasımda", Yeni Düşünce, 30.09.1988.

"MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, Seçim Adil Olmayacak", Türkiye, 09.08.1991.

"MÇP Genel Başkanı Oldu, Türkeş Sahnede", Milliyet, 05.10.1987.

"MÇP Genel Seçime Hazırlanıyor" ,Türkiye, 24.05.1989.

"MÇP Genel Sekreteri Dönmez Nokta dergisinin açıklamalarını değerlendirdi", Yeni Düşünce, 31.01.1986.

"MÇP İstanbul İl merkezi açıldı", Yeni Düşünce, 21.09.1986

"MÇP İstanbul'da toplandı", Yeni Düşünce, 06.03.1986.

"MÇP istişare toplantısı yapıldı", Yeni Düşünce, 22.11.1988.

"MÇP İttifak'a Evet", Türkiye, 14.10.1991.

"MÇP Nabız Yoklayacak", Türkiye, 03.01.1989.

"MÇP Olağanüstü Kurultayı Bugün. Gözler Türkeş'te", Türkiye, 19 Nisan 1987.

"MÇP Raporu", Türkiye, 30.12.1991.

"MÇP, Çıkış Yolu İçin Propaganda Yolu Arıyor", Türkiye, 22.01.1989.

"MÇP, MKYK'sı geçen hafta toplandı", Yeni Düşünce, 13.05.1988.

"MÇP'de Görev Dağılımı", Türkiye, 22.04.1987.

"MÇP'de olanlar", Yeni Düşünce, 25.11.1988.

"MÇP'lere Göre Sağın Gerçek Lideri Alparslan Türkeş", Ortadoğu, 08.03.1986.

"MÇP'lilere Göre: "Sağın Gerçek Lideri Alparslan Türkeş."", Ortadoğu, 8 Mart 1986.

"MÇP'nin MYK Üyeleri Belli Oldu", Türkiye, 31.12.1991.

"MÇP'nin Yeni Lideri MSP'li", Milliyet, 20.04.1987.

"MÇP'ye İltihak", Türkiye, 08.01.1989.

"MÇP'ye Selametçi Başkan", Cumhuriyet, 20.04.1987.

"MÇP'ye taze kan", Yeni Düşünce, 25.11.1988.

"MÇP", Türkiye, 26.04.1987.

"Meclis Kabul Etti, Seçim 23 E kimde" , Milliyet, 25.08.1991.

"MGK Başkanı Kenan Evren'in 1 numaralı bildirisi", Resmi Gazete, 12.9.1980.

"MGK Üyelerinin İsmi 4 numaralı bildirge", Resmi Gazete, 12.09.1980.

"MHP Davası Bitiyor", Türkiye, 07.04.1987.

"MHP Davası Düzmecedir", Yeni Düşünce, 27 Kasım, 1987.

"MHP Davası Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17.04.1987.

"MHP Kararı Temyiz Edildi", Yeni Düşünce, 17.04.1987.

"MHP ve ülkücü kuruluşlar davası", Yeni Düşünce, 17.04.1987.

"Milletin Kararına Saygılıyız", Türkiye, 26.11.1987.

"Milletvekili Seçilen Ülkücülerin Düşünceleri", Yeni Düşünce, 25.09.1991.

"Milliyetçi Çalışma Partisi Seçim Başlığı Kampanyası", Yeni Düşünce, 25.09.1987.

"Milliyetçi Hareket Partisi", Cumhuriyet, 05.09.1987.

"Milliyetçiler Genel Seçime hazırlanın", Yeni Düşünce, 03.03.1986.

"Milliyetçiler MÇP'de Toplanmalı", Türkiye, 11.03.1989.

"MKG Cumhurbaşkanlığı Konseyine Dönüştü", Milliyet, 07.11.1988.

"MP'den 19, BP'den 24, FP'den 19 Kurucu Üye Veto Edildi", Milliyet 17 Ağustos 1983.

"MSP Aleyhine Tanıklıktan MÇP Genel Başkanlığına", Cumhuriyet, 20.04.1987.

"Muhafazakar Parti'nin 1. Büyük Kongresi Yapıldı", Milliyet, 1.12.1985.

"Muhafazakar Parti'nin 25 Bizim Parti'nin 26 kurucu üyesi veto edildi", Milliyet 27 Temmuz 1983.

"Muhalefet Hareketli", Milliyet, 09.08.1991.

"Muhteşem Miting", Türkiye, 14.09.1991.

"Oyumuzu Nasıl Kullanacağız", Milliyet, 12.10.1969

"Özal Hayal Görüyor", Türkiye, 08.09.1987.

"Özal Meydan Okudu Gitmiyorum", Cumhuriyet, 28.03.1989.

"Özal: Evet Derse Seçim Kasımda", Milliyet, 09.08.1991.

"Özal; Milletin Kucağına Düştü", Milliyet, 18.09.1988.

"Özal'a Sarı Işık", Milliyet, 26.09.1988.

"Özal'dan Sürpriz Açıklama Erken Seçim Kasımda", Türkiye, 07.09.1987.

"Özal'ın Gönlü Rahat", Milliyet. 20.09.1989.

"Özaldan Sürpriz Açıklama Erken Seçim Kasımda", Türkiye, 07.09.1987.

"Protokol Bugün Törenle İmzalanıyor", Milliyet, 25.01.1974.

"Referandum Hilekarlıktır", Türkiye, 05.08.1987.

"Referandum İçin Ne Dediler", Türkiye, 08.09.1987.

"Referandum Tahminleri Yanıltıcı", Türkiye, 14.08.1987.

"RP- MÇP-IDP İttik'a Hazır", Milliyet, 18.09.1991.

"RP ve MÇP Seçim Kanunundan Memnun Değil", Türkiye, 02.01.1989.

"RP, MÇP ve IDP İttifakı İçin Son Pürüzler de Ortadan Kaldırıldı", Türkiye, 17.09.1991.

"Sağ'da alternatif parti", Yeni Düşünce, 11.11.1988.

"Saltık, Demokratik Düzene Geçiş Programını Açıkladı", Milliyet, 02.11.1980.

"Seçim gecesi MÇP", Yeni Düşünce, 28.03.1989.

"Seçim sonuçları üzerine bir değerlendirme", Yeni Düşünce, 03.03.1986

"Seçim Sonuçları", Türkiye, 01.12.1987.

"Seçimlerde kendi adaylarımızı destekleyeceğiz", Yeni Düşünce, 30.12.1988.

"Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Türkiye Büyük Millet MeclisininXVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında" Resmi Gazete, 11.09.198.

"SHP ve DYP'liler Hizmete Talibiz Diyemez", Türkiye, 27.01.1989.

"SHP'den "Ret" Oyu", Milliyet, 02.08.1988.

"SHP-DYP Hükümeti Göreve Başladı", Türkiye, 21.11.1991.

"Siyasete Devam Edeceğim", Türkiye, 9.04.1987.

"Siyasi Partiler Kanunu", Resmi Gazete, 24.04.1983.

"Sunalp "Milletin Kararına Saygılıyız"", Milliyet 8.11.198.

"Tuğrul Türkeş Politikada", Türkiye, 15.04.1987.

"Türkeş "ANAP, Sola Şirin Gözüküyor"", Resmi Gazete, 03.11.1987.

"Türkeş 11 Yıla Mahkum Edildi. MHP Yönetimine Beraat", Türkiye, 8 Nisan 1987.

"Türkeş 11 Yıla Mahkum Edildi", Türkiye, 08.04.1987.

"Türkeş Barajı Aşarız", Türkiye, 08.11.1987.

"Türkeş CKMP Başkanı Oldu", Milliyet, 01.08.1965.

"Türkeş Evet İçin Anadolu'da", Türkiye, 22.08.1987.

"Türkeş Gücümüzün Kaynağı Milliyetçiler", Türkiye, 25.11.1987.

"Türkeş İttifak İçin 15 Gün Düşündüm", Türkiye, 14.09.1991.

"Türkeş MÇP'de", Milliyet, 21.09.1987.

"Türkeş Milliyetçileri Birliğe Çağırdı", Milliyet, 23.09.1986.

"Türkeş TV'ye Çıkamadı", Türkiye, 17.09.1987.

"Türkeş Yeniden CKMP Genel Başkanı Oldu", Milliyet, 26.11.1967.

"Türkeş Yıl Sonunda Mutlaka Seçim Var", Türkiye, 09.04.1989.

"Türkeş Yozgat'tan Aday", Türkiye, 04.10.1991.

"Türkeş, 20 Ekim Ülkücülerin Meclis Gireceği Gün Olacak", Türkiye, 10.09.1991.

"Türkeş, Almanya'ya Gitti", Türkiye, 04.06.1987.

"Türkeş, ANAP Sola Şirin Gözüküyor", Türkiye, 03.11.1987.

"Türkeş, bütün milliyetçileri birleşmeye çağırıyorum", Yeni Düşünce, 26.09.1986.

"Türkeş, İktidara Yürüyoruz", Türkiye, 27.11.1987.

"Türkeş, İttifakı Genişletmeliyiz", Türkiye, 02.11.1991.

"Türkeş, Yeniden Genel Başkan", Türkiye, 30.12.1991.

"Türkeş,Yeni Partisini Kurdu", Türkiye, 26.12.1991.
"Türkeş: 3. MC Faydalı Olur", Milliyet, 24.10.1991.
"Türkeş: ANAP Koalisyon Yapmalıdır", Türkiye, 01.11.1987.
"Türkeş: DHP'yi Kurdu", Milliyet, 26.12.1991.
"Türkeş: Gücümüzün Kaynağı Milliyetçilerdir", Türkiye, 25.11.1987.
"Türkeş: MÇP Adaylarına Ben Kefil Olurum" Türkiye, 12.03.1989.
"Türkeş: Sağ Bir Araya Gelmeli", Türkiye, 30.03.1989.
"Türkeş: Sağ Birleşmelidir", Türkiye, 09.08.1987.
"Türkeş: Seçim Mevzuatı Eşitsizliğe Dayalı", Türkiye, 06.01.1989.
"Türkeş: Yeniden Başkan", Cumhuriyet, 28.11.1988.
"Türkeş'e Kızan Doğru İstifa Etti, MÇP'de Çatlak", Milliyet.17.09.1987.
"Türkeş'e Tokat'ta Büyük Tezahürat", Milliyet, 10.04.1987.
"Türkeş'in İstediği Oldu", Milliyet, 28.12.1992.
"Türkeş'ten ANAP'lılara Çağrı", Cumhuriyet, 25.11.1987.
"Türkeş'ten Kongre genelgesi", Yeni Düşünce, 11.11.1988.
"Türkeş'ten Suçlama", Milliyet, 08.11.1987.
"Türkiye Büyük Millet Meclisi XVII. Dönem Milletvekili Ara Seçimi Hakkında Kanun",Resmi Gazete, 12 Temmuz 1986.
Üç' lü İttifak Kesinleşti", Türkiye, 13.09.1991.
"Ülkücülerin Yeri MÇP'dir", Yeni Düşünce, 25.9.1987.
"Ve Türkeş Genel Başkan", Cumhuriyet, 05.10.1987.
"Ve Zafer Yılmaz'ın" Milliyet, 16.06.1991.
"Yasaklar Konusunda Bizim Durumumuz Farklı", Türkiye, 07.06.1987.
"Yasaklıların Tam Listesi", Türkiye, 07.06.1987.
"Yavru Kurtlarda Şafak Attı", Nokta, 12.10.1986.
"Yeni bir döneme doğru", Yeni Düşünce, 27.11.1987.
"Yeni Genel Başkan Abdülkerim Doğru", Türkiye, 20.04.1987.
"Yeniden MÇP Genel Başkanlığa Seçildi", Milliyet, 28.11.1988.
"Yeniden MÇP Genel Başkanlığına Seçildi", Cumhuriyet, 28.11.1988.
"Yıldırım Tuğrul Türkeş Kimdir", Milliyet, 20.04.1987.
"Yılmaz'a Seçim İçin Tam Yetki", Milliyet, 17.08.1991.
"Yüksek Seçim Kurulu Kararı", Resmi Gazete, 10.10.1986.
"Yüksek Seçim Kurulu Kararı", Resmi Gazete, 12.09.1987.
"Yüksek Seçim Kurulu Kararları", Resmi Gazete, 10 Ekim 1986.
"Yüksek Seçim Kurulu Kararları", Resmi Gazete, 29.09.1987.

Kitap

Akpınar, H. (2005). *Kurtların Kardeşliği CKMP'den MHP'ye (1965–2005).* Bir Harf Yayınları, İstanbul.

Aksu İ. F. ve Sarıkaya, Y. (2018). *Doğuşunun 100. Yıl Dönümünde Lider Türkiye İçin Alparslan Türkeş Vizyonu*. Tasav, Ankara.

Akşin, S. (1989). *Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908 – 1980*. Cem Yayınevi,

Akşin, S. (2014). *Türkiye Tarihi 5 Bugünkü Türkiye 1980-2003*. Cem Yayınevi, İstanbul.

Akyol, H. (2011). *Türkiye'de Sağ Örgütler Bölüne Bölüne İktidar Olmak*. Ekinoks Yayın Dağıtım, Ankara.

Alp, E. (2000). *Son Başbuğ*. Alp Yayınları.

Arıkan, B. (2008). *Türk Sağının Türk Sorunu: Milliyetçi Hareket Partisi*. Agora Kitaplığı, İstanbul.

Ayni, M. (2011). *Milliyetçilik Tarihte ve Türklerde Din Millet ve Milliyetçilik*. Kurtuba Kitap, İstanbul.

Bora, T. Ve Can, K. (2004). *Devlet ve Kuzgun 1990'lardan 2000'lere MHP*. İletişim Yayınları, İstanbul.

Bora, T. Ve Can, K.(1994). *Devlet, Ocak, Dergah 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket*. İletişim Yayınları, İstanbul.

Cemiloğlu, E. ve Nihat, M. (1995). *Türk Siyasi Hayatında Milliyetçi Hareket–Tarihi Gelişim, Partileşme ve İdeoloji-*. Turkuaz Ajans, Ankara.

Çalışlar, O. (2014). *Ecevit, Türkeş ve Erbakan'la Cezaevi Günleri*. Gendaş Kültür, İstanbul.

Çavdar, T. (2000). *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1950–1995).* İmge Kitapevi, Ankara.

Daver, B. (1968). *Siyasal Bilime Giriş*, Sevinç Matbaası, Ankara.

Doğan, Y. (1985). *Dar Sokakta Siyaset*, Tekin Yayınevi. Ankara.

Dural, B. (2011). *Pratikten Teoriye Milliyetçi Hareket*. Bilge Karınca, İstanbul.

Duverger, (1974). *Siyasal Partiler*, (Çev. E. Özbudun). Bilgi Yayınevi, İstanbul.

Ersal, A. (2004). *Türk Ocakları ve Siyaset*. Berikan Elektronik Basım Yayım, Ankara.

Gökalp, Z. (1990). *Türkçülüğün Esasları*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Hayes, C.J.H. (2010). *Milliyetçilik: Bir Din*. İz Yayıncılık, İstanbul.

Hobsbawm, E. J. (2017). *Milletler ve Milliyetçilik*. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Kapani, M. (1978). *Politika Bilimine Giriş*. Seviç Matbaası, Ankara.

Karpat, K. H. (1996). *Türk Demokrasi Tarihi*. Afa Yayıncılık, İstanbul.

Kayoncu, H. (1992). *Üç Gülün Hikayesi İttifakın Perde Arkası*. Burak Yayınevi,İstanbul.

Keskin, M. (1999). *Atatürk' ün Millet ve Milliyetçilik Anlayışı*. Yüksek Öğretim Kurulu Matbaası, Ankara.

Kılıçaslan, B. (2011). *Devlet Bey (Bir Liderin Portresi)*. Yalın Yayıncılık, İstanbul.

Kongar, E. (2000). *21. Yüzyılda Türkiye*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Milliyetçi Hareket Partisi TBMM Albümü 1969-2019, Tasav 2019, Ankara

Müftüoğlu, R. (2006). *Derin Sayfalarıyla Milliyetçi Hareket*. Akis Kitap, İstanbul.

Nihat, M ve Cemiloğlu. E. (1995). *Türk Siyasi Hayatında Milliyetçi Hareket–Tarihi Gelişim, Partileşme ve İdeolojisi* -. Turkuaz Ajans, Ankara.

Oran, B. (1977). *Az Gelişmiş Ülke Milliyetçiliği Kara Afrika Modeli*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Öznur, H. (1999). *Ülkücü Hareket Portreler*. Alternatif Yayınları, Ankara.

Turhan, M. ve Satılmış, A. (2002). *Ülkücü Hareketin ABC'si*. Altınküre Yayınları, Ankara.

Sevil, M. (2006). *Türk Düşünce Hayatı*. Hece Yayınları, Ankara.

Soylu, M. (2015). *Türkün Son Başbuğu Alparslan Türkeş*. Yılmaz Basım, İstanbul

Tekin, A. (2005).*Alparslan Türkeş'in Liderlik Sırları*. Okumuş Adam Yayıncılık ve Eğitim, İstanbul.

Tosun, K. (2014). *Milliyetçi Ülkücü Hareket*. Berikan Yayınevi, Ankara.

Tuncer, E. (2002). *Osmanlı'dan Günümüze Seçimler*. Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırma Vakfı, Ankara.

Turgut, H. (1986). *12 Eylül Partileri*. ABC Ajansı Yayınları, İstanbul.

Turgut, H. (1995). *Türkeş'in Anıları Şahinlerin Dansı*. ABC Basın Ajansı, İstanbul.

Turhan, M. (1991). *Bilinmeyen Yönleri İle Alparslan Türkeş*. Bilgeoğuz, İstanbul.

Turhan, M. (2019). *Başbuğ Türkeş Türklük. İslamiyet, Bölücülük ve Diğer Konular Hakkındaki Konuşma, Mülakat ve Sözleri*, Kripto, Ankara.

Türk Akademisi Siyasi Sosyal Araştırmalar Vakfı, (2019). *Milliyetçi Hareket Partisi'nin 50. Yılı Anısına*. Tasav, Ankara.

Türkeş, A. (2013). *Dokuz Işık*. Bilgeoğuz, İstanbul.

Türkeş, A. (2018). *Savunma*. Kamer Yayınlar, İstanbul.

Uğur, H. H. (2009). *Alparslan Türkeş'in TBMM'deki Konuşmaları*. TBBM Basım Evi, Ankara.

Umur, Ö. (2017). *Türk Siyasi Tarihinde Büyük Birlik Partisi Siyasi Gelişimi*. Fikri Kaynakları, Ankara.

Uzun, T. (2005). *Türk Milliyetçiliği ve MHP*. Ebabil Yayıncılık, Ankara.

Uzun, T. (2013). *İttihat ve Terakkiden Günümüze Siyasal Partiler*. Orion Kitabevi, Ankara.

Yalçın, S. (2000). *Türk Milliyetçiliği'nin Bir Hizmetkarı Alparslan Türkeş*. Türk Ocakları Yayınevi, Ankara.

Yanardağ, M. (2002). *MHP Değişti Mi? Ülkücü Hareketin Analitik Tarihi*. Kaya Matbaacılık, İstanbul.

Yücel, T. (2013). *Milliyetçi Hareket Partisinde Alparslan Türkeş Dönemi*. matbuu.com.

Makaleler

Alacı, B. (2016). "Atatürk Dönemi Cumhuriyet Halk Partisi Kurultayında,Nizamnamalerinde ve Programlarında Kadın Algısı". *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3): 217-235.

Ateş, S. (2018). "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası Hamle Dergisi Örneği". *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1): 1048–1049.

Bayraktar, Ö. (2015). "Lider Teşkilat, Doktrin'in İflası: 1980 Sonrası Dönüşü, Bölünme ve İç Çatışma". *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırma Dergisi*, 17: 35 – 40.

Coşkun, Y. (2016). "İngiliz Belgelerinde 12 Eylül Süreci". *Uluslar arası Araştırma Dergisi*, 9(42): 530–535.

Çiçek, Ö. (2019). "İttihat ve Terakki Partisi: Tarihsel ve Kuramsal Bir Değerlendirme". *Pesa Uluslararası Araştırma Dergisi*, 5(2): 107-123.

Eroğlu, H. (2003). "Türkiye Cumhuriyetin İlanı". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 19(56): 435-456.

Kantar G. (2018). "15 Temmuz Sonrası, Türk Siyasetinde MHP'nin Tutumu". *Ulusla arası Medeniyet Çalışma Dergisi*, III (I), 233–255.

Ölçekli H. (2018). "Siyasal İletişim Bağlamında Milliyetçi Hareket Partisi'nin İnşası ve Alparslan Türkeş'in İletişim Stratejileri". *Uluslararası Medeniyet Çalışma Dergisi*, 3(1): 282-302.

Uzun, H. (2010), "Tek Parti Döneminde Yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Kongreleri Temelinde Değişmez Genel Başkanlık, Kemalizm ve Milli Şef Kavramları". *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, 9(20): 233-271.

Yalçın, A. K. (2018), "Türk Siyasal Hayatında Muhafazakar Parti Deneyimi (1983-1985)", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(24): 369-385.

Yıldırım, K. (tarih yok). "1950–2011 Yılları Arasında Yapılan Genel Seçimlere Yönelik Seçmen Davranışları Üzerine Bir Araştırma". *Ufuk Üniversitesi Enstitüsü Dergisi*, 2(4): 14-334.

"28 Eylül İmtihanının Ardından", Alperen, sy: 18-19, Kasım 2002.

"Ali Koç'un Konuşması", Bizim Ocak, sf: 29-31, sy: 23, 24, 25 Ocak 1986.

"Siyasi Partiler", Bizim Ocak, sy.26, 13, 14 (Ocak, Şubat) 1985.

"Siyasi Partiler", sf: 26-28, sy:13,14 (Ocak, Şubat) 1985.

"Muhafazakar Parti Ankara İl Teşkilatı Muhteşem Bir Türenle Açıldı", Bizim Ocak, sf:26, 15 Mart 1985.

"Muharrem Şemsek'le Gençliğin Dünü ve Bugünü Üzerine Mülakat", B izim Ocak, sf: 2-8, sy: 16, 17, 18 (Mayıs, Haziran) 1985.

"Muhafazakar Parti Çalışmalarına Hız Verdi", Bizim Ocak, sf: 31, 32, sy: 16, 17, 18 (Nisan, Mayıs, Haziran) 1985.

"Siyasi Partilere Bakış, ANAP Kongresi",Bizim Ocak, sf: 29-30, sy: 16-17-18 (Nisan, Mayıs, Haziran) 1985.

"Muhafazakar Parti (MÇP) I. Olağan Kongresinde Ülkü Ocakları Eski Genel Başkanı Muharrem Şemsek Bir Konuşma Yaptı", Bizim Ocak, sf: 24-28, sy: 23, 24, 25 Ocak 1986, 24-31.

Bizim Ocak, (Kasım 1986), "Muharrem Şemsek Ara Seçim Neticelerini Değerlendirdi", sy:16-17, Kasım 1986.

"MÇP Genel İdare Kurulu Listesi", Bizim Ocak, sf: 35-36, sy: 23- 24- 25 Ocak 1986.

"Yavru Kurtlarda Şafak Attı", Nokta, sy:37, 12 Ekim 1986.

"Siyasi Partiler/Milliyetçi Çalışma Partisi", Nokta, sy:22, 9 Şubat 1986, 22.

"Milliyetçi Darbe", Nokta, 09.02.1986.

Tezler

Bayraktar, Ö. (2016). *Ülkücü Harekette Bölünme: Milliyetçi Hareket Partisi ve Büyük Birlik Partisi.* Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bölük, Z. (2019) *Milliyetçi Çalışma Partisinin Türk Siyasetindeki Yeri ve Önemi (1985-1993)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaşi Veli Üniversitesi Enstitüsü, Nevşehir.

Çubukcu, Ş. (2017). *Parti İdeolojisi ve Sosyolojisi Temelinde MİLLİYETÇİ Hareket Partisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüs, İstanbul.

Durgun, G. (2019). *Türk Milliyetçiliğinin Oluşum Süreci ve Türk Milliyetçiliğinin İdealleri Bağlamında Cumhuriyetin İlanı*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eyidiker, U. (2012*). 1960-2000 Yılları Arasında Türk Milliyetçiliğinin Gelişimi*,Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Hoşgeldi, S. (2008). *Atatürk İlkeleri: Milliyetçilik*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişihir.

Kızak, E. B. (2018). *Doktrin ve Lider Ekseninde Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi' nin Milliyetçi Hareket Partisine Dönüşümü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Yıldız, F.(1999). *Türk Siyasi Tarihinde '' Milliyetçi Hareket Partisi '' Siyasi Gelişimi Fikri Kaynakları, Teşkilatlanma Modeli (1965–1980)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özdemir, Z. (2007). *1965 -1969 Yılları Arasında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi*. Yayımlanmış Master Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sarı, A. Ş. (2010). *Milliyetçi Hareket Partisi'nin Halkla İlişkiler Faaliyetleri ve İletişim Stratejileri.* Yayımlanmış Mastır Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İnternet Kaynakları

http://www.mhp.org.tr/htmldocs/basbug/hayati/mhp/basbugumuzun_hayati.html

http://www.ysk.gov.tr/tr/1983-2007 yılları-arası-milletvekili-genel-seçimleri/3008.

https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/menusecim.zul

https://biruni.tuik.gov.tr/secimdagitimapp/yerel.zul

https://www.ysk.gov.tr/tr/ 1983-2007- yılları arası milletvekili genel seçimleri/3008.

www.ysk.gov.tr/tr/1950-1977 Yılları Arasında Yapılan Milletvekilliği Genel Seçimleri

EK 1-1983 Yılı Muhafazakar Parti Amblemi

Kaynak: Milliyetçi Hareket Partisi TBMM Albümü 1969-2019, Tasav 2019, Ankara, sf: 80.

EK2- 1985 Yılı Milliyetçi Çalışma Partisi Amblemi

Kaynak: Milliyetçi Hareket Partisi TBMM Albümü 1969-2019, Tasav 2019, Ankara, sy: 83.

EK 3-12 Eylül Cuntasının Kapattığı Milliyetçi Hareket PartisiYeniden Açıldı

31 Temmuz 92
YIL: 11 * Sayı: 561
Fiatı: 6.000.-TL(KDV Dahil)

Yeni Düşü

Türkiye, Kıbrıs Müzakerelerine başlanabilmesi için gerekli olan şartları karşı ta
affedilmez bir hata yaptı. Ancak, Orta Doğu ve Orta Asya'daki enerji kaynaklarının ko
Türkiye'ye olan ihtiyacı, şu sıralarda artık oynanma zamanı gelip çatan bir koz...

Çözümsüzlük, herşeyin so

○ Denktaş ile Cuellar arasında 29 Mart 1986'da mutabık kalınan "% 29 artı" oranı uyarınca, müzakerelerin % 29,1 ila % 29,9 arasında kalan % 1'lik fark üzerinde cereyan etmesi gerekiyor. Zaten, Denktaş'ın Gali'ye yaptığı karşı teklif de bu yönde.

○ Veto yetkisine sahip daimi üyelerden Fransa, Çin ve Rusya her an Türkiye lehine bir sürpriz yapabilirler. "Milletlerarası menfaat" adına karar verir sanılan Güvenlik Konseyi'nde, aslında "milli menfaatler"in sürekli çatıştığı unutulmamalı. 3. Sayfada

12 Eylül cuntasının kapattığı

MHP yeniden açıldı

12 Eylül cuntacıları tarafından haksız gerekçelerle kapatılan ve mensupları tutuklanarak yıllarca baskı ve işkence altında tutulan Milliyetçi Hareket Partisi geçtiğimiz hafta düzenlenen sade bir törenle açıldı. Partinin üç hilalli tabelası Alparslan Türkeş tarafından MÇP Genel Merkezine asıldı.

Haber Merkezi: Milliyetçi Hareket Partisi yeniden siyaset sahnesine atıldı. MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş tarafından önceki hafta içinde sade bir törenle açılan MHP'nin geçici genel merkezi olarak MÇP binası seçildi. MÇP ile aynı bina içinde fakat ayrı ayrı faaliyetlerini yürütecek olan MHP'nin açılış töreni gayet sade oldu. MHP'nin eski genel başkanı ve MÇP genel başkanı Alparslan Türkeş tarafından partinin üç hilalli tabelası MÇP'nin altına asılırken, Türkeş'te çok mutlu olduğunu ve yapılacak en yakın kongre ile MHP'nin MÇP'ye katılabileceğini belirtti.

Partinin yeniden siyasi hayata dönüşü esnasında gazetecilerin sorularını cevaplandıran Türkeş, "Hem kanun gereği, hem de tüzük gereği MHP'yi temsil yetkisi bendedir. Bunu MHP'lilere mutlu bir olay olarak hazırladık" dedi. MHP'nin açılışının mutluluk verici bir duygu olduğunu vurgulayan Türkeş, "Biz MHP'lilere çağrıda bu-

Devamı 10. Sayfada

21. yüzyıldaki y

GAP nihay

Türkiye'yi 21. yüzyıla çıkartacak eser olarak görülenve özellikle Arap ülkeleri ile ihtilafların doğmasına sebep olan GAP projesinin ilk ayaklarından Atatürk barajının 2 ünitesi nihayet açıldı. Türkiye'nin milli gelirini yüzde 12 oranında artıracağı öne sürülen projenin tamamlanmasıyla 3 milyon 300 bin kişiye yeni iş imkanı sağlanacak.

Terörde sıcak günler

çekleştiriyor. Bu sebeple, Gerek yakalanan eylem

Kaynak: "12 Eylül cuntasının kapattığı MHP yeniden açıldı" , Yeni Düşünce Gazatesi, 31.07.1992

EK 4- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilen Milliyetçi Çalışma Parti'li Alparslan TÜRKEŞ'inFotoğraf ve Özgeçmişi

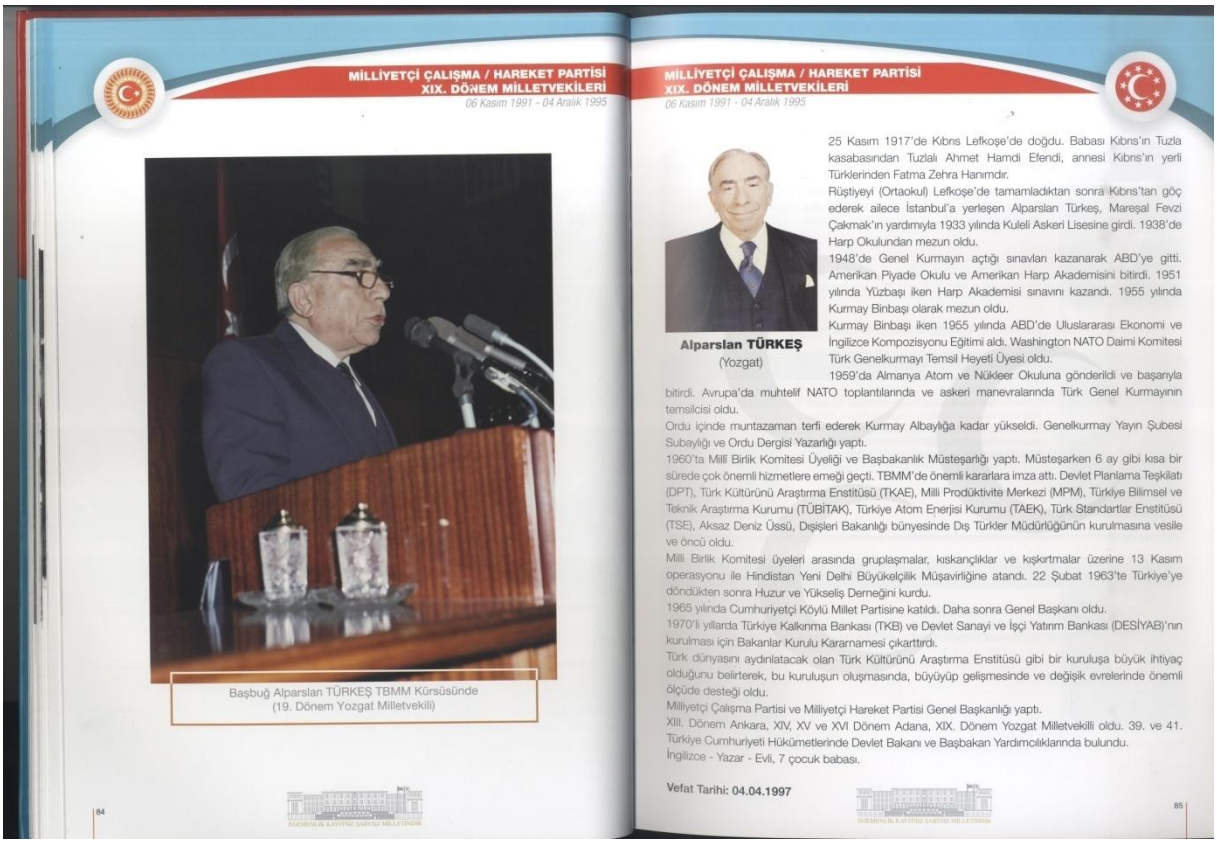

MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA / HAREKET PARTİSİ
XIX. DÖNEM MİLLETVEKİLERİ
06 Kasım 1991 - 04 Aralık 1995

Başbuğ Alparslan TÜRKEŞ TBMM Kürsüsünde
(19. Dönem Yozgat Milletvekili)

84

MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA / HAREKET PARTİSİ
XIX. DÖNEM MİLLETVEKİLERİ
06 Kasım 1991 - 04 Aralık 1995

Alparslan TÜRKEŞ
(Yozgat)

25 Kasım 1917'de Kıbrıs Lefkoşe'de doğdu. Babası Kıbrıs'ın Tuzla kasabasından Tuzlalı Ahmet Hamdi Efendi, annesi Kıbrıs'ın yerli Türklerinden Fatma Zehra Hanımdır.
Rüştiyeyi (Ortaokul) Lefkoşe'de tamamladıktan sonra Kıbrıs'tan göç ederek ailece İstanbul'a yerleşen Alparslan Türkeş, Mareşal Fevzi Çakmak'ın yardımıyla 1933 yılında Kuleli Askeri Lisesine girdi. 1938'de Harp Okulundan mezun oldu.
1948'de Genel Kurmayın açtığı sınavları kazanarak ABD'ye gitti. Amerikan Piyade Okulu ve Amerikan Harp Akademisini bitirdi. 1951 yılında Yüzbaşı iken Harp Akademisi sınavını kazandı. 1955 yılında Kurmay Binbaşı olarak mezun oldu.
Kurmay Binbaşı iken 1955 yılında ABD'de Uluslararası Ekonomi ve İngilizce Kompozisyonu Eğitimi aldı. Washington NATO Daimi Komitesi Türk Genelkurmayı Temsil Heyeti Üyesi oldu.
1959'da Almanya Atom ve Nükleer Okuluna gönderildi ve başarıyla bitirdi. Avrupa'da muhtelif NATO toplantılarında ve askeri manevralarında Türk Genel Kurmayının temsilcisi oldu.
Ordu içinde muntazaman terfi ederek Kurmay Albaylığa kadar yükseldi. Genelkurmay Yayın Şubesi Subaylığı ve Ordu Dergisi Yazarlığı yaptı.
1960'ta Milli Birlik Komitesi Üyeliği ve Başbakanlık Müsteşarlığı yaptı. Müsteşarken 6 ay gibi kısa bir sürede çok önemli hizmetlere emeği geçti. TBMM'de önemli kararlara imza attı. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü (TKAE), Milli Prodüktivite Merkezi (MPM), Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK), Türk Standartlar Enstitüsü (TSE), Aksaz Deniz Üssü, Dışişleri Bakanlığı bünyesinde Dış Türkler Müdürlüğünün kurulmasına vesile ve öncü oldu.
Milli Birlik Komitesi üyeleri arasında gruplaşmalar, kıskançlıklar ve kışkırtmalar üzerine 13 Kasım operasyonu ile Hindistan Yeni Delhi Büyükelçilik Müşavirliğine atandı. 22 Şubat 1963'te Türkiye'ye döndükten sonra Huzur ve Yükseliş Derneğini kurdu.
1965 yılında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisine katıldı. Daha sonra Genel Başkanı oldu.
1970'li yıllarda Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) ve Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB)'nın kurulması için Bakanlar Kurulu Kararnamesi çıkarttırdı.
Türk dünyasını aydınlatacak olan Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü gibi bir kuruluşa büyük ihtiyaç olduğunu belirterek, bu kuruluşun oluşmasında, büyüyüp gelişmesinde ve değişik evrelerinde önemli ölçüde desteği oldu.
Milliyetçi Çalışma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanlığı yaptı.
XIII. Dönem Ankara, XIV, XV ve XVI Dönem Adana, XIX. Dönem Yozgat Milletvekilli oldu. 39. ve 41. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılıklarında bulundu.
İngilizce - Yazar - Evli, 7 çocuk babası.

Vefat Tarihi: 04.04.1997

85

Kaynak: MHP TBMM Albümü 1969-2019, Tasav 2019, Ankara, sy: 84-85.

EK5- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilen Milliyetçi Çalışma PartisiVekillerin Fotoğraf ve Özgeçmişi

Kaynak: MHP TBMM Albümü 1969-2019, Tasav, 2019, Ankara, sf: 86-91.

EK 6- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma PartisiMilletvekillerinden Alparslan TÜRKEŞ'in Tercüme-İ Hali

443

T. B. M. M. ÜYELERİNE AİT
ALBÜMDE YER ALACAK BİLGİ FORMU

Adı ve Soyadı	: Alparslan TÜRKEŞ
Seçim Bölgesi	: Yozgat
Mensup olduğu parti	: RP-Bağımsız
Doğum yeri ve tarihi	: LEFKOŞE - 1917
Baba adı	: Ahmet Hamdi
Ana adı	: Zehra
Öğrenim durumu (Okul ve Fakülte adı)	: Kara Harb Okulu
Akademik Kariyeri (Master, Doktora, Doçent, Profesör)	: Kurmay Albay
Uzmanlık dalı	:
Bildiği yabancı diller	: İngilizce
Daha öncesi yasama görevi, seçim bölgesi ve dönemi	: Ankara 1965-69, Adana 1969-71, 77- 12 Eylül 1980
Bakanlık yapmışsa adı	: Başbakan Yardımcısı
Bulunduğu son görev	:
Varsa, Siyasî Parti Kurucu Üyeliği	:
Medenî durumu, varsa çocukları	: Evli-7 çocuk babası
Diğer Bilgiler	: 1948'de Amerikan Piyade Okulu ve Amerikan Harb Akademisinde de tahsil yaptım 1955-1957 tarihlerinde ABD'de Türk Genel Kurmayının Temsil Heyeti Üyeliğinde bulundum.Bu süreler içerisinde Amerikan Üniversitesinde Uluslararası Ekonomi ve 1959'da Almanya'da "Atom ve Nükleer Okulunda" tahsilimi tamamladım.

Tarih : 6. Kasım .1991

İmza :

Kaynak: TBMM Arşivi

EK 7- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma PartisiMilletvekillerinden Alparslan TÜRKEŞ'in Seçim Mazbatası

Yasa M. 2839/36 Örnek : 98

MİLLETVEKİLLİĞİNE SEÇİLMİŞ OLANLARA VERİLECEK TUTANAK

İli : YOZGAT ( ) numaralı Seçim Çevresi :

Soyadı ve adı	Doğum yeri ve Tarihi	Meslek veya sanatı	Bağlı olduğu siyasi partinin adı (Siyasi partiye bağlı değilse Bağımsız olduğu yazılır.)	Seçim hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	DÜŞÜNCELER
TÜRKEŞ Alparslan	Lefkoşe 1917	SERBEST SUBAY	MİLLİYETÇİ PARTİSİ	YOK	

298 sayılı yasa ile 2839 sayılı Milletvekili seçimi yasası gereğince çevremizde yapılan seçim sonunda Alparslan TÜRKEŞ nın çevremizden Milletvekili seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanağın örneği Kurulumuz tarafından yüksek Seçim Kuruluna gönderilerek bir örneği de kendisine verildi.

23 / 10 / 1991

Başkan (Vedat SAZAK) Üye (Fahmi TİTİZ) Üye (Metin KAKI)

Kaynak: TBMM Arşivi

EK 8-20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma PartisiMilletvekillerinden Muhsin Yazıcıoğlu'nun Tercüme-İ Hali

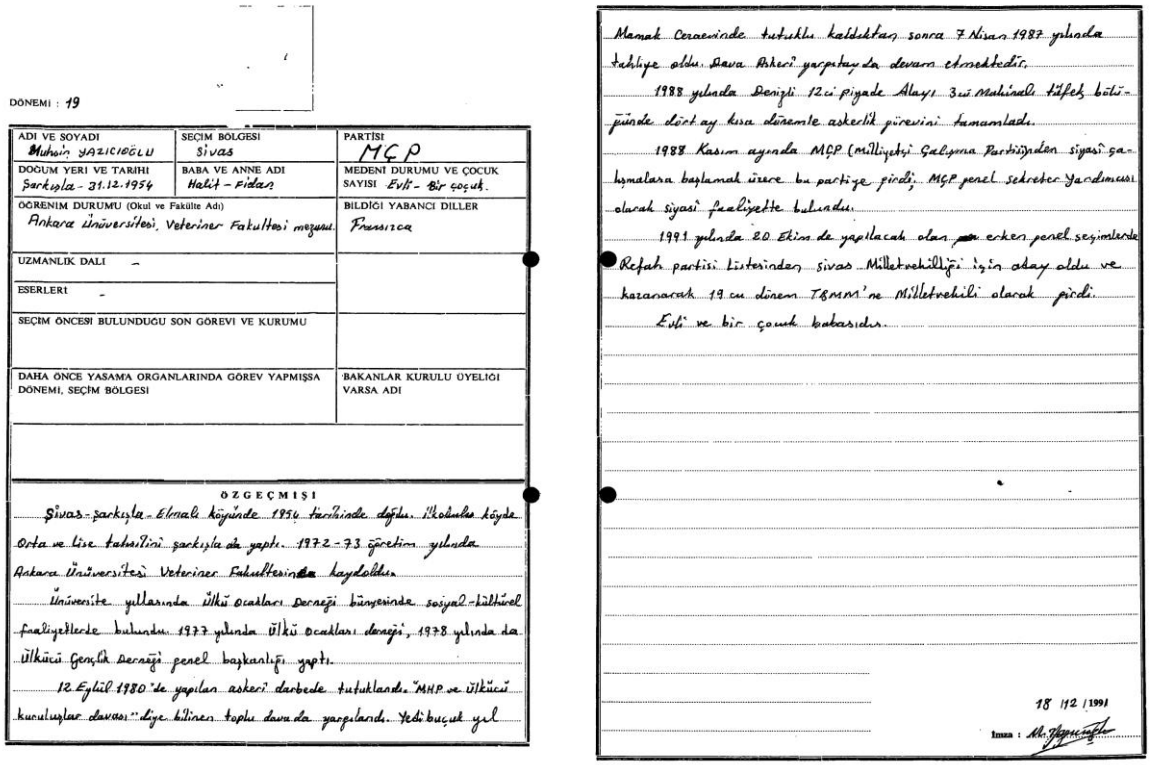

DÖNEMİ : 19

ADI VE SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	PARTİSİ
Muhsin YAZICIOĞLU	Sivas	MÇP
DOĞUM YERİ VE TARİHİ	BABA VE ANNE ADI	MEDENİ DURUMU VE ÇOCUK SAYISI
Şarkışla - 31.12.1954	Halit - Fidan	Evli - Bir çocuk.
ÖĞRENİM DURUMU (Okul ve Fakülte Adı)		BİLDİĞİ YABANCI DİLLER
Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi mezunu.		Fransızca
UZMANLIK DALI -		
ESERLERİ -		
SEÇİM ÖNCESİ BULUNDUĞU SON GÖREVİ VE KURUMU		
DAHA ÖNCE YASAMA ORGANLARINDA GÖREV YAPMIŞSA DÖNEMİ, SEÇİM BÖLGESİ		BAKANLAR KURULU ÜYELİĞİ VARSA ADI

ÖZGEÇMİŞİ

Sivas-Şarkışla-Elmalı köyünde 1954 tarihinde doğdu. İlkokulu köyde Orta ve lise tahsilini şarkışla da yaptı. 1972-73 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesine kaydoldu.

Üniversite yıllarında Ülkü Ocakları Derneği bünyesinde sosyal-kültürel faaliyetlerde bulundu. 1977 yılında Ülkü Ocakları derneği, 1978 yılında da Ülkücü Gençlik Derneği genel başkanlığı yaptı.

12 Eylül 1980 'de yapılan askeri darbede tutuklandı. "MHP ve Ülkücü kuruluşlar davası" diye bilinen toplu davada yargılandı. Yedi buçuk yıl

Manak Cezaevinde tutuklu kaldıktan sonra 7 Nisan 1987 yılında tahliye oldu. Dava Askeri yargıtayda devam etmektedir.

1988 yılında Denizli 12.ci Piyade Alayı 3.cü Muhimmat Taburunda dört ay kısa dönemle askerlik görevini tamamladı.

1988 Kasım ayında MÇP (Milliyetçi Çalışma Partisi)'den siyasi çalışmalara başlamak üzere bu partiye girdi. MÇP genel sekreter Yardımcısı olarak siyasi faaliyette bulundu.

1991 yılında 20 Ekim de yapılacak olan erken genel seçimlerde Refah partisi listesinden Sivas Milletvekilliği için aday oldu ve kazanarak 19.cu dönem TBMM'ne Milletvekili olarak girdi.

Evli ve bir çocuk babasıdır.

18 / 12 / 1991

İmza : M. Yazıcıoğlu

Kaynak: TBMM Arşivi

EK 9- 20 Ekim 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinde Meclise Giren Milliyetçi Çalışma PartisiMilletvekillerinden Muhsin Yazıcıoğlu'nun Seçim Mazbatası

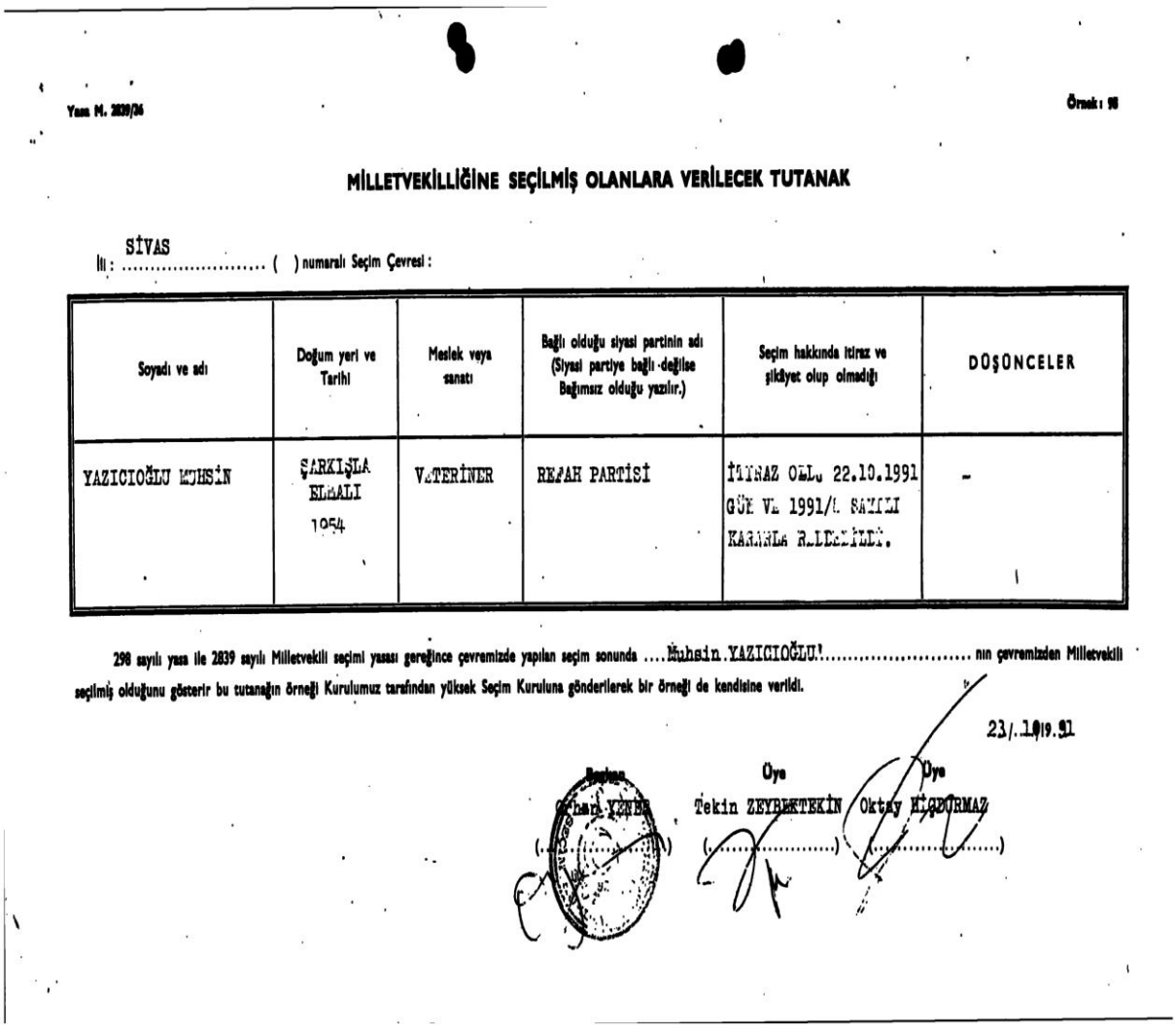

Yasa M. 2839/26 Örnek: 98

MİLLETVEKİLLİĞİNE SEÇİLMİŞ OLANLARA VERİLECEK TUTANAK

İli: SİVAS ..... ( ) numaralı Seçim Çevresi:

Soyadı ve adı	Doğum yeri ve Tarihi	Meslek veya sanatı	Bağlı olduğu siyasi partinin adı (Siyasi partiye bağlı değilse Bağımsız olduğu yazılır.)	Seçim hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	DÜŞÜNCELER
YAZICIOĞLU MUHSİN	ŞARKIŞLA ELMALI 1954	VETERİNER	REFAH PARTİSİ	İTİRAZ OLU. 22.10.1991 GÜN VE 1991/1 SAYILI KARARLA REDDEDİLDİ.	-

298 sayılı yasa ile 2839 sayılı Milletvekili seçimi yasası gereğince çevremizde yapılan seçim sonunda ....Muhsin YAZICIOĞLU'nun çevremizden Milletvekili seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanağın örneği Kurulumuz tarafından yüksek Seçim Kuruluna gönderilerek bir örneği de kendisine verildi.

23/.10.91

Başkan Üye Üye

Cihan YENER Tekin ZEYBEKTEKİN Oktay KIZILTIRMAZ

(.....) (.....) (.....)

Kaynak: TBMM Arşivi

EK 10- TC Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Bürosu

T.C.
YARGITAY
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
Siyasi Partiler Bürosu

SAYI : 51047475/2020/288 **05/02/2020**
KONU : Milliyetçi Çalışma Partisi

Sayın Latife TOKER
4716. Sokak No:12/2
Kepez /ANTALYA

İlgi : 30/01/2020 tarihli ve 483 kayıt sayılı dilekçeniz.

30/01/2020 tarihli Başsavcılığımıza hitaben yazdığınız dilekçe ile Milliyetçi Çalışma Partisi'nin 1983-1993 tarihleri arasındaki teşkilat yapısı ve kurultaylarına ait bilgilerin temin edilmesi istenilmiştir.

İstenilen bilginin ayrı veya özel bir çalışma, araştırma ve inceleme neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi olması sebebiyle talebiniz karşılanamamıştır.

Bilgilerinize rica olunur.

Salih ÇİMEN
Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Y.
Yargıtay Cumhuriyet Savcısı

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Latife TOKER
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Kızılkaya Hacı İbrahim Çelik Lisesi (2002-2005)
Lisans Diploması	Erzurum Atatürk Üniversitesi (2008-2012)
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Antalya Final Fen Lisesi (2019-2020)